

ئىبراھىم ئالىپ تېكىن ئەسەرلىرى (2)

ئاتا — بىر تۈپ سۆيگۈ دەرىخى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

بۇ كىتابىمنى ھۆرمەتلىك دادام ئايۇپ ياسىن ، مېھرىبان ئانا
زىننەت قادىرغا ئېيتىرام بىلەن بېغىشلايمەن .

— ئاپتوردىن

ئىبراھىم ئالىپ تېكىن ئەسەرلىرى (2)

ئاتا —

بىر تۈپ سۆيگۈ دەرىخى

(نەسرلەر)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

伊布拉音·阿力甫·特肯作品集/伊布拉音·阿力甫·特肯著. —
乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2005. 3
ISBN 7-228-09343-7

I. 伊… II. 伊… III. 文学—作品综合集—中国—当代—
维吾尔语(中国少数民族语言) IV. I217.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2005) 第 020257 号

责任编辑: 安尼瓦尔·沙比提
米丽古丽
责任校对: 木尼拉·木沙江

伊布拉音·阿力甫·特肯作品集(中)(维吾尔文)

伊布拉音·阿力甫·特肯 著

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路 348 号, 邮编 830001)
新疆新华书店发行
新疆宏图印务有限责任公司印刷
850×1168 毫米 32 开本 14.625 印张 6 插页
2005 年 7 月第 1 版 2005 年 7 月第 1 次印刷
印数: 1—3000

ISBN 7-228-09343-7 总定价: 60.00 元

ئىبراھىم ئالىپ تېكىن

خەنجەر شولسى ۋە شەيتان

مۇھەممەتجان ئەمەت يارتېكىن

(كىرىش سۆز ئورنىدا)

بىرنەچچە كۈن ئىلگىرى ئىبراھىم ئالىپ تېكىننىڭ مەزكۇر نەسرلەر توپلىمىنىڭ قول يازمىسىنى كۆرۈپ خېلىغىچە گاراڭلاردەك ئۇيان - بۇيان مېڭىپ يۈردۈم. بۇ نادانلارچە ساددىلىق ئىچىدىكى مەستخۇشلۇق بولماستىن، بەلكى سەممىيەت بىلەن يۇغۇرۇلغان پىكىرلەرنىڭ تاڭ نۇرلىرىغا ئوخشاش تەبىئىي گۈزەللىككە ئىگە قىلىنغانلىقىدىن ئىدى.

ئېھتىمال، چاقناپ تۇرغان گۈزەل يۇلتۇزلاردىمۇ ئادەملەر ياشايدىغاندۇ، بەلكىم شۇلار ھەمىشە ئۆزلىرىنى تەبىئەت بىلەن بىر جان، بىر تەن بىلىدىغان شائىرلاردۇر. ئۇلار راستتىنلا تەبىئەتنىڭ ئەرکە بالىلىرىمۇ؟ بۇ شەك - شۈبھىسىز شۇنداقتۇ ياكى ئۇنداق ئەمەستۇ. مەن تەبىئەتنىڭ باشقا كىشىلەرگە بېرىشكە قىيمىغان

خۇشاللىق ۋە ئازابلارنى شائىرلارغا ئايانماي بەرگىنىگە قاراپ شۇنداقمىكىن دەيمەن.

ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ خاتا پىكىرلەرنى قوبۇل قىلماسلىق ھوقۇقى بولىدۇ. مېنىڭ بۇ ئەسەرلەردىكى سەمىمىيەتتىن گۇمان قىلىشقا ھېچقانداق ئاساسىم يوق. ئالىپ تېكىن نەسرلىرىدىكى كىشىلىك ھايات، مۇھەببەت، تەقدىر - قىسمەت، ھەقىقەت، پاكلىق ۋە ئۆلۈم مەسىلىلىرى ئۈستىدىكى چوڭقۇر ئويلىنىشلار، ياخشىلىق ۋە ساخاۋەت ھەققىدىكى خىتاپلار، تەپەككۈر چېقىنىلىرى يۈز ئاچقاندىكى چاقناپ تۇرغان مېھرىبانلىقنىڭ ئالماس شەبنەملىرى ھەرقانداق بىر ئادەمنى ئادەم ۋە ئالەم ھەققىدە قايتا - قايتا ئويلىنىشقا ئۈندەيدۇ. ھاياتنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقى بىزگە بېرىلگەنمۇ؟ بىز قانداقلارچە بۇ يەرگە كېلىپ قالدۇق؟ ھاياتنىڭ ھەقىقىي مەنىسى نېمە؟ ئاشۇ شانۇ شەۋكەتلىك نام - ئاتاقلار، پارقىراپ تۇرغان ئالتۇنلار بىزگە قاچانغىچە ھەمراھ بولىدۇ؟ ئەپسۇسكى، بىز بۇ ھاياتتىن مەلۇم مەزگىل پايدىلىنىش ھوقۇقىمىزغا ئىگە. ئۇ: «باھار قۇشلىرى ئۈچۈپ كەتتى، سېنىڭ كېتىدىغان ۋاقتىڭمۇ بولۇپ قالدى. . . يوپۇرماقلار سارغىيىشقا باشلىغان چاغدا سەن ئاشۇ ئېغىر، ئاپئاق بۇلۇتلارنىڭ باغرىغا قاراپ ئاستاغىنا ئۈچۈپ كەتتىڭ. . .» («ياشلىق جىلۋىسى» دىن) دەپ يازغانىدى. ئۇ يەنە شەرىپەتتەك تاتلىق سۆيۈشلەر، سەبىرگە تويۇنغان ئۈمىدۋار كۈتۈشلەر ھەمدە تاشلارنىڭ ئېغىر سۈكۈتلىرى ھەققىدە يازغانىدى. ئۇ يەنە قاراڭغۇ ھىجران ۋە يۇلتۇزلۇق ئاسماندەك تەبەسسۇم قىلىدىغان پارلاق ۋىسال توغرىلىق ئويلىغانىدى. مەن بۇ نەسرلەرنى ئوقۇۋېتىپ بەزىدە ئادەملەرنىڭ ھايات تەلەپلىرى ئىچىدىكى

ئىداللىرىنى ئاڭلىسام، بەزىدە يىڭناغۇچىلارنىڭ ئىنچىكە قاناتلىرىنى تىرتىتىپ پەرۋاز قىلىۋاتقاندىكى ياشاش شادلىقىنى كۆرگەندەك بولدۇم، يەنە بەزىدە شىپالىق بىر قولىنىڭ ھاياتنىڭ كونا جاراھەتلىرىگە ئاۋايلاپ مەلەم بېسىۋاتقانلىقىنى كۆرگەندەك بولدۇم. مەن يەنە ھەققانىيەت خەنجىرىنىڭ يارقىن شولىسى ئاستىدا دىر - دىر تىترەۋاتقان ھالىسىز شەيتاننىمۇ خىيال قىلىدىم. غالىبلار بىلەن مەغلۇپلارنىڭ قەبرىسى ئوخشاشلا مۇشۇ تۇپراق ئۈستىدە بولىدۇ. تالاي يىللاردىن كېيىن ھەر ئىككىسىنى ئەسلەيدىغان ئادەم قالمايدۇ، شۇڭا بىز بروۋنىڭ رەسۋالىقى ئۈستىدىن ئۇزاق كۈلۈۋېلىش پۇرسىتىنى كۈتمەسلىكىمىز لازىم. بۇ شۇنچىلىكلا بىر ئالەم، باغقا كىرىش ئىستىكى — مېۋىلەرنىڭ جەزىدىن بولىدۇ، گۈلزارلىققا قەدەم ئېلىش — گۈزەل رەڭلەر بىلەن خۇشپۇراقلىرىنىڭ چەكسىز سېھرىي كۈچىگە ئىگە بولغانلىقىدىن، نەسرگە كىرىشمۇ مەنە ئىزتىراپىدىن بولىدۇ. مەن بۇ نەسرلەرنىڭ بەدىئىي بالاغىتى ئۈستىدە ئەمەس، بەلكى ئەزىم مەنىلىرى توغرىلىق سۆزلىمەكچى ئىدىم. چۈنكى ھاياتقا بولغان ئوتتەك قىزغىن مۇھەببەت، ئاددىي، دەبدەبىسىز ئىبارىلەر ئارىسىدىن خۇددى گۈزەل تاڭ نۇرىدەك بالقىپ تۇرغان سەمىمىيەت بۇ ئەسەرلەرگە ئالاھىدە جەلپكارلىق ئاتا قىلغان. مەن شۇنداق ئويلايمەن، دۇنيا يالغان - ياۋىداقلار تەرىپىدىن ھاپ ئېتىۋېتىلگەن تەقدىردىمۇ، شائىرنىڭ يۈرىكىدە سەمىمىيەتنىڭ ئاخىرقى تەبەسسۇملىرى يەنىلا جىلۋە قىلىپ تۇرسا كېرەك.

خىيال دېگەن ئايىقى چىقماس سەپەر. ئادەم خىيال ئارقىلىق ھەممىگە ئېرىشەلەيدۇ. تەپەككۈر — جاۋاھىراتلار بىلەن

تولدۇرۇلغان تۈگۈمەس خەزىنە، ھەركىم ئۇنىڭدىن ئۆزى ئىزدىگەن
مەنىلەرگە ئېرىشىدۇ. ئەمدى سىز بۇ يېقىملىق كۈيلەرگە قۇلاق
سالغايىسىز.

2005 - يىل 6 - ئاينىڭ 18 - كۈنى

مۇندەرىجە

1 مەڭزىمدىكى ياش ئىزلىرى
87 تىنىمىسىز ئويلار
98 يامغۇر تامچىلىرى
126 تەنھا يۇلتۇز
142 غېربىلىق ئىزتىراپلىرى
156 مارجان ئارال
179 قۇياش نۇرى
182 ئېتىقاد تىنىقى
206 روشەن ئەينەك
239 ياشلىرىمدىن يارالغان دۇنيا
261 روھىمنىڭ چەكسىز ئاسمىنى
284 تۇندىكى گۈلخان
304 جىمجىتلىقتا چاقماق چېقىنى
322 زېمىننىڭ ئىپپىتى
330 كەچمىشلەر
347 ئاتا — بىر تۈپ سۆيگۈ دەرىخى
352 جاراھەت ناخشىسى
360 كۆڭۈل ئېكرانىدا كۈلگەن سۈرەتلەر
364 قۇم توزانلىرى
388 ھەسەن - ھۈسەن ناخشىسى
394 يۇلتۇزنامە
400 زەپەر گۈلى
452 تاغدىن - باغدىن

مەخزىمدىكى ياش ئىزلىرى

1

جاھالەت باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق؛ ھالاكەت باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق؛ مەغلۇبىيەت باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ نادانلىق؛ قۇللۇق، مەھكۇملۇق، يېلىنىش، تەسلىمچىلىك باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق؛ سېتىش - سېتىۋېلىش، مۇناپىقلىق، چېقىمچىلىق باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق؛ غەيۋەت - شىكايەت، پىتنە - ئىغۋا، كۆرەلمەسلىك باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق؛ ئىختىلاپ، تەپرىقچىلىق، گۇرۇھۋازلىق، يۇرتۋازلىق، قەبىلە - مەھەللىۋازلىق باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — نادانلىق. . . نادانلىق — بارلىق جىنايەتنىڭ يىلتىزى.

2

بىراۋ مېنىڭدىن: «سەن نېمىدىن قورقسەن» دەپ سورىسا، مەن ئۇنىڭغا مۇنداق جاۋاب بېرىمەن: «مەن پەقەت ھەقىقەت يولىدىن ئېزىپ كېتىشىمدىن قورقىمەن».

3

خائىنلاردا كۈچلۈك يۈرەك بولمايدۇ، ئاددىيسى ئۇلار دەرەخنىڭ سايىسىدىنمۇ ئۈركۈيدۇ، ئۆز شەپسىدىنمۇ ئەندىكىدۇ. ئۇلار ئەنە شۇنداق قورقۇنچ ئىچىدە جەھەننەمگە سەپەر قىلىدۇ.

4

بىز رەھىمدىل، ئاق كۆڭۈل، سەممىي ۋە ئادىل بولۇشنى
تەرغىب قىلىمىز، بۇ ياۋۇزلارغا، باسمىچىلارغا، زوراۋانلارغا،
ئاسىيلارغا، مۇناپىقلارغا قارىتىلغان گەپ ئەمەس.

5

ناخشا — زۇلۇمدىن تۇغۇلىدۇ، ئۇ ئېيتىۋەرگەندە كۈتۈلمىگەن
زۇلۇملارنى چاقىرىپ كېلىدۇ.

6

زالىملارنىڭ كۈلكىسى يېتىملارنىڭ قەلبىگە ئاچچىق نەشتەر
بولۇپ سانجىلىدۇ، مەزلۇملارنىڭ كۈلكىسى باھار ئاپتېپىدەك
زېمىنغا تەكشى يېيىلىدۇ.

7

دۈشمەندە يۈز — خاتىر بولمايدۇ، ئۇنىڭدا يۈز — خاتىر بولغان
بولسا دۈشمەن بولمىغان بولاتتى.

8

سەممىي ۋە ئاق كۆڭۈل كىشىلەرنىڭ قۇياشى پەقەت
مۇھەببەت.

9

بۆشۈك بوۋاقلارنىڭ تەسەللىسى، ئويۇنچۇق بالىلارنىڭ
تەسەللىسى، ئۆسمۈرلەر، ياشلار ۋە قېرىلارنىڭ تەسەللىسى مەنىلىك
ھېكمەتلەر ۋە ياخشى سۆزلەردۇر.

10

بىز بىرەر خاتالىقنى ئۆتكۈزۈپ قويغىنىمىزدا دەرھال پۇشايمان قىلىمىز، مانا بۇ خاتالىقنى تونۇش دېمەكتۇر. بىراق، ئارىمىزدىكى نۇرغۇن كىشىلەر بۇنى پەرۋايىغا ئالمايدۇ، مېنىڭچە بۇ بىخۇدلىق بولسا كېرەك.

11

ئۆزىمىزنى قوغداش، ئاسراش، كۆيۈنۈش، ئۆزىمىزگە ئادىل بولۇش، سەمىمىي بولۇش بىزنىڭ ئەڭ ياخشى پەزىلىتىمىز بولۇشى كېرەك.

12

ئەقىللىق كىشىلەر پۇشايماندىن ھېكمەت تاپىدۇ.

13

سەن كېرەكسىز دەپ قارىغان نەرسىلەر مەن ئۈچۈن كېرەكلىك، مەن ئۈچۈن كېرەكسىز بولغان نەرسىلەر سەن ئۈچۈن ئەلۋەتتە كېرەكلىك. مانا بۇ ھايات قانۇنىيىتى.

14

نادانلار، پاسىقلار، مۇناپىقلار ھەقىقەتنى قارىغۇ قىلىپ كۆرسىتىدۇ، ئەمما ئۇلار ھەقىقەتنى ئېتىراپ قىلماي تۇرالايدۇ.

15

ئاددىي قىلىپ ئېيتقاندا تىرىناقنىڭمۇ ئۆزىگە تۇشلۇق رولى بار، لېكىن بىز ئۇنى ئانچە بىلىپ كەتمەيمىز.

16

يىغلاۋاتقان ئاقىل كۈلۈۋاتقان ئاقىلدىن داناراق پىكىر قىلىدۇ.

17

بىرلىك دېگەن بۈيۈك نەرسە. بىرلا نەرسىگە مۇھەببەت ھەدىيە قىلىش كۆپ نەرسىگە مۇھەببەت ھەدىيە قىلىشتىن ئەۋزەل. بىرلا تەڭرىنى سۆيۈش كۆپ تەڭرىنى سۆيۈشتىن ئەۋزەل. بىرلىك باشلىنىش ۋە ئاخىرلىشىشتۇر.

18

مۇۋەپپەقىيەت قازانغانلار «تىنىمسىز ھەرىكەت — ئۇلۇغ مۇۋەپپەقىيەت» دەپ قارايدۇ.

19

مۇناپىقلىقتىن قورقىدىغان ئادەم كىشىلەرگە ئالدىراپ ۋەدە قىلمايدۇ.

20

قولۇڭدا قوراللىق بولمىسىمۇ، قەلبىڭدە قوراللىق بولسۇن. قەلبىڭدىكى قورال — ئېتىقاد، ئىمان، ۋىجداندۇر.

21

سەن بىرلا ۋاقىتتا ئىككى قىزنى ياخشى كۆرۈپ قالغىنىڭدا ھېچ نەرسىگە ئېرىشەلمەيسەن، چۈنكى پارچىلانغان مۇھەببەت سۇنغان ئەينەكتۇر.

22

نەپسى يامان ئادەم داستىخاندىكى ھەممە نېمەتلەرنى يەۋېتىشنى
ئويلايدۇ، نەپسى تەقۋادار ئادەم نەپسنىڭ يامانلىقىدىن پاناھلىق
تېلەپ تەڭرىگە سېغىنىدۇ.

23

ماڭماقچى بولغان يولىڭىزنى ۋە يەتمەكچى بولغان نىشانىڭىزنى
مەخپىي تۇتۇڭ! شۇنداق بولغاندا نىشانغا سالامەت يەتكىلى، يولدا
بىخەتەر ماڭغىلى بولىدۇ.

24

سىز بەزىدە يولنى خاتا باسقاندا، يوللىرىڭىز شۇنداق راۋان
بولۇپ كېتىدۇ.

25

سائىتىڭىز بولغاندا ۋاقىت كۆزقاراشىڭىز بولىدۇ، غەلىبە -
ئۇتۇقلار توغرا ۋاقىت كۆزقاراشتىن كېلىدۇ.

26

بېسىم ئىشلەتمەسەڭلا سېنى باشقىلار سۆيىدۇ، بۇ
ئىنسانلارنىڭ ئارزۇسى ۋە ئىنتىلىشى.

27

كېيىنەك قۇشتەك ئۇچالمايدۇ، ئەمما ئۇ گۈللەرنىڭ نازۇك
شاخلىرىدىن ھۇزۇرلىنالايدۇ.

28

ئۇلار ئامەتلىرىدىن قۇرۇق قالغاندا، سىزگە نەپرەت بىلەن

قارايدۇ. زىددىيەت چىدىماسلىقتىن پەيدا بولىدۇ.

29

بەزى كىشىلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا بۆرىنىڭ خاراكتېرى بار، بەزى كىشىلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا تۈلكە ۋە ئىتنىڭ خاراكتېرى بار، يەنە بەزى كىشىلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا قوينىڭ خاراكتېرى بار. كۆپ كىشىلەر قوي خاراكتېرىدىكى ئادەملەرنى ياخشى كۆرىدىكەن.

30

باشنىڭ مەقسىتى ئادەمنىڭ قېنىنى شوراش ئەمەس، پەقەت قورسىقىنى تويغۇزۇش.

31

ساۋاب باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ چىن مۇھەببەت.

32

ئېشەك دۆت ئەمەس ھەم ھۇرۇنمۇ ئەمەس، ئۇنى پەقەت ئېشەكنىڭ ئوقۇرىدا سامان يەيدىغان كىشىلەرلا شۇنداق دەپ ئاتايدۇ.

33

مۇۋەپپەقىيەت قازىنىپلا مەغرۇرلىنىپ كېتىشمۇ ئىنسان تەبىئىتى. بىز بۇنداق تەبىئەتلىك كىشىلەر بىلەن داۋاملىق ئۇچرىشىپ تۇرىمىز.

34

ئۇ سىزگە «مەن قورساق تويغۇزۇش ئۈچۈن ياشايمەن» دېگەن بولسا، ئۇ پۈتۈنلەي يالغان ئېيتقان بولىدۇ.

35

جانلىقلار دۇنياسىدىكى ئەڭ كۈچلۈك نەرسە ئادەم، ھالبۇكى
ئادەمدىكى ئەڭ كۈچلۈك نەرسە ئىمان ۋە ئېتىقاد.

36

بىر ياخشى پىكىر، توغرا ئىدىيە ئېتىبارغا ئېلىنمىسا
ئېتىراپچىسى ئەڭ ئاز بولىدۇ.

37

بىراۋ سىزگە پەندە - نەسىھەت قىلغاندا جىم ئولتۇرۇپ ئاڭلاڭ،
بۇ سىزنىڭ پەزىلىتىڭىز؛ بىراۋ سىزگە ھاقارەت قىلغاندا سىز
سۈكۈت قىلماڭ، بۇ سىزنىڭ نەپرەتىڭىز.

38

قەھرىماننىڭ بالىسى ئۇنىڭدىن پەخىرلىنىشنىلا بىلىدۇ،
بىراق ئۇنىڭ يولىنى تۇتۇشنى ئويلىمايدۇ.

39

دۈشمەن گىرىم قىلىپ پەرىشتە نىقابىدا نىقابلىنىۋالغان
ئالۋاستى.

40

ئۆچۈپ قالما، پەقەت ئۆچۈپ قالما... بۇ ئازراق بولسىمۇ
ئىز قالدۇرۇپ قوي دېگەنلىك.

41

ناخشىچى قەھرىمان بولالمايدۇ، ئۇ پەقەت ناخشىچىلا
بولالايدۇ. بىراق، قەھرىمان ناخشىچىمۇ بولالايدۇ.

42

يىگىتلىكنىڭ مۇنداق بىر روھى بار، ئۇ قىرغاقنى قىرغاققا
تۇتاشتۇرىدۇ، تالاي مەخپىيەتلىكنى يوشۇرىدۇ.

43

ئايغىڭنىڭ چەمى تېشىلسە تىكەن كىرىدىغىنى ئېنىق،
غۇرۇرۇڭنىڭ يىلتىزى كېسىلسە دۈشمەن كۈلىدىغىنى ئېنىق.

44

قان بىلەن تەر ساڭا ئادىل باھا بېرىدۇ.

45

كىشىلەر سېنى «ھايۋان» دەپ تىللىغاندا ئېغىر - بېسىقلىق
بىلەن ئۆزۈڭگە قاراپ باق، بەلكىم بۇ سۈپەتنىڭ ئاز بىر قىسمى
سېنىڭدە تېپىلىشى مۇمكىن.

46

خادا تاشلارنى كىم ئۇخلايدۇ دەيدۇ؟ ئۇنى ئۇخلاتمايۋاتقىنى
دېڭىز دولقۇنلىرى بىلەن چايكىلارنىڭ چۇقانلىق ناخشىسى.

47

تىل بىرىكتۈرۈۋېلىش باشقا گەپ، پىكىر بىرلىكى باشقا گەپ.
رەقىبىلەر تىل بىرىكتۈرىدۇ، دوستلار پىكىر بىرلىكىگە كېلىدۇ.

48

بىخۇد، نادان ئادەملەرنىڭ ياخشى كۆرگەن نەرسىلىرى
باشقىلارنىڭ بولۇپ كېتىدۇ.

49

سەت گەپلەر قەبىھ سەتچىلىكلەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

50

گۇناھنىڭ يىلتىزى قەلبىدە، ئۇنى كۈل قىلىۋېتىدىغىنى ئەقەدە ۋە ئىمان.

51

سىز ياقتۇرۇپ قالغان قىز سۆيۈلۈپ بولغان قىزدۇر. نۇرغۇن چىرايلىق قىزلار نۇرغۇن كىشىلەر تەرىپىدىن بالدۇرلا سۆيۈلۈپ كېتىدۇ.

52

بالىلارنىڭ تۇرمۇشىغا بەخت ۋە خۇشاللىق ئېلىپ كېلىدىغىنى ئاتا - ئانىنىڭ پاك مېھرى - مۇھەببىتىدۇر.

53

كۆپ ساندىكى كىشىلەردە مۇنداق بىر بىخۇدلۇق بار، ئۇلار ئۆز بېشىغا كېلىۋاتقان كۈلپەتلەرنىڭ يىلتىزىنى تېپىشنى خالىمايدۇ.

54

دۈشمەننىڭ ھارۋىسىدا ئولتۇرغان بىلەن ئۇ ئاخىر بىزنى ھاڭغا دومىلىتىدۇ.

55

ھاياتنىڭ كۈلكىلىك يەرلىرى كۆپكەن: چىرايلىق كىيىملەر

ئىچىدە بۇزۇق، رەزىل تەنلەر ھۇزۇرلىنىدىكەن؛ پاسكىنا، مەينەت كىيىملەر ئىچىدە گۈزەل، پاك، سەلتەنەتلىك تەنلەر چۈزۈر تاپىدىكەن.

56

ئادەملىكىمدىن پەخىرلىنىمەن، بۇ باشقىلارنى باسمايدىغان ھەم باشقىلارغا بېسىلمايدىغان ئادەملىكتۇر.

57

سىز مۇلايىم، سەمىمىي ئادەم، شۇنداقتىمۇ سىزنى ياقىتۇرمايدىغانلار يەنىلا مەۋجۇت؛ سىز رەزىل، كازىراپ ئادەم، شۇنداقتىمۇ سىزنى ياقىتۇرىدىغانلار يەنىلا مەۋجۇت.

58

ئەزىمەتلەر ساختا كۈلكىنى كۈلمەيدۇ، پەقەت ساختا كۈلكىنى بىلىۋالىدۇ.

59

بىز دەككە - دۈككە ئىچىدە ياشىغانسىرى شۇنچە كۆپ پېشكەللىكلەرگە دۇچار بولۇشىمىز مۇمكىن.

60

ئۆزىنى كۆرسىتىپ جار سالغانلارنى كىشىلەر ئانچە بىلىپ كەتمەيدۇ، كىشىلەرنىڭ قىزىقىدىغىنى مەخپىي كىشىلەر.

61

كېمە قىرغاققا يېتىپ باردى، ئۇ ئارقىغا ئورۇلۇپ قارىدى. دېڭىز دەھشەتلىك نەرە تارتتى، دولقۇنلىرى چۇقان كۆتۈردى. كېمە

شۇنداق ئويلىدى: بۇ پەقەت سېنىڭ ھەيۋەڭ، خالاس.

62

مۇنداق بىر قانۇنىيەت بار ئىكەن: يىلاننىڭ بېشى كېسىلسە ئۇنىڭ تېنى مىدىرلىمايدىكەن. دۈشمەننىڭ بېشى، يەنى سەركەردىسى يوقالسا، پۇقرالىرى تېز مەغلۇپ بولىدىكەن.

63

مەسلىھەت زۆرۈر بولمايدىغان كىشىلەر بار، ئۇلار قارىسىغىلا يول يۈرىدۇ ھەم قارىسىغىلا پىكىر قىلىدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنى نەۋەككۈلچى دەۋالىدۇ. بىراق، تەۋەككۈلچىلەر ئۇنداق بولمايدۇ.

64

تېزلا «ماقۇل» دەۋىتىشمۇ نۇرغۇن ئوڭۇشسىزلىقلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

65

خەق نېمە دېسە دەۋەرسۇن، ماڭغان يولۇڭ توغرا بولسۇن. توغرا يول ھەقىقەت يولىدۇر.

66

بىكار يۈرۈپ چارچاپ، ھالسىزلىنىپ كېتىدىغان كىشىلەرنىڭ ھالىغا ۋاي دېگۈم كېلىدۇ.

67

مېنىڭ ئەڭ ئالىي خىزمىتىم باشقىلارغا ياردەم بېرىش. لېكىن، بەزى كىشىلەر بۇ خىزمەتلەرنىڭ يولىنى ئېتىپ قويمىقتا.

68

ئاچچىق نەپرەت بولغاندا، تاتلىق كۈلكە بولىدۇ.

69

يېتتە - ئىغۋا ئاتوم بومبىسىدىنمۇ يامان ئاقىۋەتنى پەيدا قىلىدۇ.

70

كىشىلەر سەمىمىيلىكىنى بىلمىگۈچە ساڭا ئىشەنمەيدۇ.

71

خۇنخورلار ئۈچۈن خائىنلارنىڭ قېنىمۇ ۋە قەھرىمانلارنىڭ قېنىمۇ ئوخشاش.

72

توشقاننىڭ قورقۇنچاقلىقى راست. شىرمۇ، يولۋاسمۇ ئانچە يۈرەكلىك ئەمەس... ئادەملەرچۇ؟ ئادەملەرمۇ شۇنداق... بىراق، ۋاقتى كەلگەندە توشقانمۇ، شىرمۇ، يولۋاسمۇ ۋە ئادەممۇ باتۇر.

73

قەيسەر كىشىلەر ياراتقان تارىخ كۆپ تىلغا ئېلىنىپ تۇرىدۇ.

74

ھەقىقەتچىلەر ئۆزىنىڭ قابىلىيىتىنى نىقابلاپ ئولتۇرمايدۇ. چۈنكى، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىنسانلار ئالدىدىكى مەجبۇرىيىتىنىڭ ھەقىقەتنى تونۇتۇش ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ.

75

گەرچە بىز پۈتۈن بولساقمۇ، كىشىلەر بىزنى چۇۋۇپ يەنە قايتا توقۇپ تۇرىدۇ. بۇ توقۇش ۋە چۇۋۇش تاكى ئۆلگۈچە داۋام قىلىدۇ. بىزمۇ باشقىلارنى چۇۋۇپ ۋە توقۇپ تۇرىمىز.

76

بەخت ۋە نىجاتلىققا ئېرىشكەن كىشىلەر — ھەقىقەت يولىدا ئېرىنمەي، زېرىكمەي ماڭغان كىشىدۇر. گەرچە بۇ يول جاپالىق، خەتەرلىك بولسىمۇ.

77

ئىنسان قەلبى كىچىككەن بىر خۇشاللىق بىلەن لەرزىگە چۆمىدۇ ۋە كىچىككەن قايغۇ بىلەن مۇسبەت چۆلىگە كىرىدۇ.

78

ئۆز ۋەتەن خۇشاللىقىنىڭ بۆشۈكى، خاتىرجەملىكىنىڭ جەننىتىدۇر. بىزنىڭ ھەقىقىي ئىنسانلىقىمىز ئۇنى سۆيۈش، ئاسراش ۋە قوغداش بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

79

شىر ئۆزىنىڭ شىر ئىكەنلىكىنى باتۇرلۇقى، قورقۇمسىزلىقى بىلەن كۆرسىتىپ تۇرىدۇ.

80

سەن ئۆزۈڭنى بۇ دۇنيادا يېگانە دەپ قارا، سەن ھېلىھەم يېگانە. سەن يېگانە پېتى، يېگانە ھالدا يىراق دۇنياغا سەپەر قىلىسەن.

81

سېنىڭ ئاق كۆڭۈللۈكۈڭ سېنىڭ ھايات يولۇڭغا ماياك بولالمايدۇ، ماياك بولمىدىغىنى پەقەت سېنىڭ ئېتىقادىڭ.

82

دۇنيادا يا ۋەتەن غۇرۇرى يوق، يا خەلق غۇرۇرى يوق ياكى يا مىللەت غۇرۇرى يوق، يا يۇرت غۇرۇرى يوق ئادەمدىن بىچارە ئادەم بولمىسا كېرەك. دۇنيادا پەقەت ھاياتلاردىلا شۇنداق غۇرۇر يوق.

83

بالىلار ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئائىلىسىدىن ئېسىل بىر ماكان مەۋجۇت ئەمەس.

84

بىر ئادەم يەنە بىر ئادەمگە كىشىلىك ھايات ۋە ئۇنىڭ ئاجايىپ گۈزەللىكىنى سۆزلەپ بەرگەندە، ئۇنىڭ ئەس - يادى ئۇنىڭ قەلبىدە بولسۇن.

85

ياخشىلىقنى رەزىل ئاتا ۋە بۇزۇق خوتۇننىڭ پەرزەنتىدىن كۈتۈش تولىمۇ بىمەنىلىك بولسا كېرەك.

86

ئىنسان ئەسلىدىنلا قورقۇنچاق مەخلۇق، ئۇ تۈرمىدىن، ئازابىتىن، ئۆلۈمدىن قورقىدۇ، ھەتتا بىر - بىرىدىن قورقۇشىدۇ. ئۇلارنى قورقۇتۇۋاتقان نەرسە دەل ئۇلارنىڭ ئاجىزلىقى.

87

ياخشى گەپ بالىلارغا ۋە غۇرۇرلۇق ئادەملەرگە تېز تەسىر قىلىدۇ.

88

قاراڭغۇ كېچە ياكى تەنھالىق ئىنسان ماھىيەتلىرى قانات چىقىرىپ پەرۋاز قىلىدىغان ۋاقىتتۇر.

89

گاھى چاغلاردا بالىلارمۇ يامان ئويلاردا بولۇپ قالىدۇ. بۇ ئائىلە تەربىيىسىنىڭ ناچارلىقىدىن بولسا كېرەك.

90

خائىنلار غەلىبە قازانغان ئەلدە، خەلق زار - زارلىقتا ياشىماققا مەجبۇر بولىدۇ.

91

بىز ئۆزىمىزگە قارىغاندا باشقىلارنى كۆپرەك خىيال قىلىمىز. بۇ بىزنىڭ قېرىنداشلىرىمىزغا كۆڭۈل بۆلگۈنىمىز، ئەلۋەتتە.

92

ئېقىن سۇ كۈچلۈك قىنقاس - چۇقانلىرى بىلەن مەغرۇر خادا تاشلارنى غولىتىۋەتتى. ئۇلار ئىنسانلارغا قاراپ «مانا بۇ بىرلىك» دېدى.

93

ئادەملەر زامان ۋە ماكان ھەققىدە ئوخشاشمىغان مۇلاھىزىلەرنى ئېلىپ باردى. شۇنىڭ بىلەن دۇنيادا خىلمۇخىل پىكىر ئېقىملىرى

پەيدا بولدى.

94

بىز كىشىلەر ئارىسىدا ياشايمىز، بۇ ئارقىلىق ئارىمىزدا مۇناسىۋەت ئورنىتىلىدۇ، دوستلۇق پەيدا بولىدۇ، شەيئىلەرنى تەبىئىي ھالدا قوبۇل قىلىمىز. مانا بۇنىڭ ئۆزىلا ماھىيەت.

95

قىزلارنىڭ ئاجىزلىقى شۇكى، ئۇلار ئاسانلا غۇرۇرىنى يوقىتىپ قويدۇ.

96

ئاڭسىز، كور، رەزىل ئادەملەر ئالىملارنى مەسخىرە قىلىشتىن يازمايدۇ.

97

مېنى نۇرغۇن تەربىيىلەر، تالاي نەسىھەتلەر بېزەپ باقتى ... بىراق، مەن كىشىلەرگە ساختا، سۈنئىي كۆرۈندۈم. بۇ مەندىكى سەۋەنلىك ئەمەس، بۇ زامان ۋە ماكاننىڭ رەڭلىرى بولسا كېرەك. مانا مۇشۇ قارشىمنىڭ ئۆزىلا مېنىڭ ئەسلىي قىياپىتىم ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىپ تۇرۇپتۇ.

98

ئىنسان جاراڭلىق نەرسە، ئۇلارنىڭ ئەڭ ئاددىيلىرىمۇ جاراڭلاپ تۇرىدۇ.

99

بىز ھاياتنى قىزغىن سۆيسەكلا، ئۇ بىزگە دەخلى

يەتكۈزمەيدۇ.

100

ئازابنى كىشىلەر ياقتۇرۇپ كەتمەيدۇ. ئۇ بىز ياقتۇرمىغۇدەك
ئۇنچە قەبىھ نەرسىمۇ ئەمەس. شۇنى بىلىشىمىز كېرەككى، بىز
ياقتۇرىدىغان بەخت، خۇشاللىق ئەنە شۇ ئازابنىڭ ئارقا تەرىپىدە.

101

خىياللىرىڭ كۆپ بولۇپ كەتكەندە، ئىشلىرىڭغا تەسۋىر
يېتىدۇ، ھاياتنىڭ مەنىسى يوقايدۇ، تۇرمۇشۇڭدا تەرتىپسىزلىك
بولىدۇ، ئاخىر سېنى تىراگېدىيە ئۆزىگە چاقىرىدۇ.

102

ھايات — ئىنتايىن قەسقا بولغان ۋاقىتتىن ئىبارەت.

103

دەۋراننىڭ دەككىسى، زاماننىڭ زەربىسى ۋە پاسىقلارنىڭ
تەنبىھلىرى كۆپ ھاللاردا يۈكسەك ئادەملەرنىڭ باش ئۈستىدە
ئەگىپ يۈرىدۇ.

104

پەقەت ئاياللارلا ئۆز ئېرىنىڭ ئەسەبىي، غالىجىرلىقىنى قوبۇل
قىلالايدۇ.

105

ئەسەبىيلىشىش ئىنسانغا كۈتۈلمىگەن خۇشاللىقلارنى ئېلىپ
كېلىپلا قالماي يەنە ئىنسانغا كۈتۈلمىگەن پاجىئەلەرنى كەلتۈرىدۇ.

106

ئادەم دۈشمەنلىرىگە غەزەپلىك بولۇش كېرەك. ئۇ غەزەپلىك بولغاندا ئۇنىڭ بەختىنى ھېچكىم گۇمران قىلالمايدۇ، خۇشاللىقنى ھېچكىم تارتىۋالالمايدۇ.

107

ئىچى تار، كۆرەلمەسلەر باشقىلارنىڭ مۇۋەپپەقىيىتىنى قوبۇل قىلالمايدۇ.

108

دۇنيادا ئۇلۇغ زاتلار بولمىغاندا، ئىنسانىيەت بىر دەۋردىن يەنە بىر دەۋرگە مەڭگۈ كۆچمىگەن بولاتتى.

109

بىز ئەتراپىمىزدىكى كىشىلەرنىڭ دىلىنى رەنجىتىپ قويماسلىقىمىز ئۈچۈن، ئۇلار بىلەن نورمال يېقىنلىشىشىمىز لازىم. مانا بۇ كىشىلىك ھاياتنىڭ ئاددىي يەكۈنى.

110

چىن ئىنسان دېگەن زۇلۇمغا سۈكۈت قىلمايدىغان، زالىمغا يۈز - خاتىر قىلمايدىغان، خائىن - مۇناپىقلارنى قانات ئاستىغا ئالمايدىغان، سۈخەنچىلەرگە يان باسمايدىغان ئىنساندۇر.

111

ھېكمەت ئەربابلىرىدىن بول، ئۇلار شۇنداق ئىنسانلاركى، ئۇلار ئۆلۈمدىن قورقمايدۇ، قايغۇ - ھەسرەتتىن دادلىمايدۇ، غەم - ئەندىشىدىن زارلانمايدۇ، ئۇششاق، كىچىك ئىشلار

ئۈچۈن باش قاتۇرۇپ كەتمەيدۇ. ئۇلار ھاياتىنى قىزغىن سۆيىدۇ،
ئۇنى ئاسرايدۇ، تەربىيەلەيدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن بەھۇزۇر ياشايدۇ.

112

بىزنى قاينۇ - ھەسرەتكە مۇپتىلا قىلىدىغان كىشىلەر بار.
ئۇلار بىزنىڭ دۈشمەنلىرىمىزدۇر.

113

مۇھەببەت — ئۇلۇغلۇق ۋە يۈكسەكلىك خەزىنىسىنىڭ
ئاچقۇچى.

114

شوتا بولمىسا ئۆگزىگە چىققىلى بولمايدۇ، ئىرادە بولمىسا
ھەرىكەت بولمايدۇ، بىلىم بولمىسا يول بولمايدۇ.

115

باللارمۇ ھەقىقەتنى چۈشىنىدۇ، بىز پەقەت ئۇلارغا
چۈشەندۈرەلىسەكلا.

116

باللارنى ئەخلاققا ھېرىسمەن قىلغاندا، ئۇلاردا ئادىمىيلىكنىڭ
تولۇق بىرلىكى جىلۋە قىلىدۇ.

117

بىز سۆيىدىغان، ياد ئېتىدىغان، قوللايدىغان كىشىلەر بار.
ئۇلار دەل پەزىلەت ئىگىلىرىدۇر.

118

دەرەخ زالىمغىمۇ، ئالىمغىمۇ سايە تاشلايدۇ. بۇ پەقەت

دەرەخنىڭ، بىر جانسىز نەرسىنىڭ ئەقىدىسى.

119

ھەربىر ئىنساننىڭ شۇنداق ئېسىل ئاتىسى بار.
ئۇ بولسىمۇ — ھايا.

120

قەلبىنىڭ ئىللىتى ئىنساننىڭ ھالاكتىدۇر.

121

تۈگىمەس خىياللار بىلەن كۈن ئۆتكۈزۈش بىزنى زالالەتكە،
غەپلەت دۇنياسىغا ئېلىپ بارماي قالمايدۇ.

122

ساغلام ئەقىل ئۆز ھالاكتىنى ئاچچىق ئىچىملىكتىن،
قىزغىن شەھۋەتتىن ئايرىپ قارمايدۇ.

123

تۈرمە ھويلىسىدا ئۆستۈرگەن گۈلنىڭمۇ بەرگىلىرى ئازابلىق
ناخشا ئېيتىدۇ.

124

ئوكيانلاردا گۆھەر سۈزگۈچى غەۋۋاسلارنىڭ يۈرىكى خادا
تاشلاردۇر. ئەنە شۇنداق مۇستەھكەم يۈرەك يوشۇرۇن، خەتەرلىك
ئىشلارغا تەۋەككۈل قىلالايدۇ!

125

ھىيلە - مېكىر، پىتنە - ئىغۋا، غەيۋەت - شىكايەتنىڭ

ئازابغا چىدىماق ھەقىقەتەن تەس.

126

ئانا يۇرتۇڭغا كۆڭۈلسىزلىك يەتسە، بۇنى ئۆز بىخۇدلۇقۇڭدىن بىل.

127

يۇرتنىڭ قەدرى سەرسان - سەرگەردانلىقتا، ھاياتنىڭ قىممىتى جاپا - رىيازەتتە، مۇھەببەتنىڭ تەمى جۇدالىقتا. . .

128

سۆزلىيەلەيدىغان ھايۋاننىڭ تەبىئىتى ھايۋاننىڭ تەبىئىتىدىن پەرقلەنىپ كەتمەيدۇ.

129

يۇمران گىياھ كۈننىڭ جامالىنى ئەمدىلا كۆرەي دېگەندە، كۈن بۇلۇتلار ئارىسىغا كىرىپ غايىب بولدى.

130

ئاتا - ئانىمىز ئۆلگەندە بىزدە قورقۇنچ بولمايدۇ. بىراق، بىز ئۆلگەندە ئاتا - ئانىمىزغا قىيامەت دەھشىتى يەتكەندەك بولىدۇ.

131

ئۆلۈشكە تەييار كىشىلەر بار: ئۇلار بارلىقىنى ۋەتەن ئىستىقبالى، خەلق مەنپەئىتىگە بېغىشلىغان غالىبلاردۇر. يەنە ئۆلۈشكە تەييار كىشىلەر بار: ئۇلار ئۇششۇقلار، مۇتتەھەملەردۇر.

132

سەن زېرىكىپ قالغاندا دۇنيا كۆزۈڭگە چىرايلىق كۆرۈنمەيدۇ.

133

كۈل، بىراق يىغلىما؛ يىغلا، بىراق بىلىندۈرمە.

134

بىر قوشۇق تۈز ۋە بىر پارچە نېنى قالغان ئاق كۆڭۈل دېھقان
بۇ نەرسىلىرىنى باشقىلاردىن ئاياپ قويمايدۇ. بىراق، تالاي
ئاقسۆڭەكلەر ئۆز بالىلىرى ئۈچۈنمۇ بايلىقىنى يوشۇرىدۇ.

135

جاھالەتنىڭ بەندىلىرى زۇلمەت، كۈلپەت ۋە زۇلۇمنىڭ
ھامىيلىرىدۇر. ئۇلارنىڭ ۋۇجۇدىدا مۇھەببەت ئۆلگەن، ھەقىقەت
يىرىكلەپ قالغان.

136

ئەڭ ئۇلۇغ سوۋغا — ھېكمەتلىك سوۋغىدۇر. كۆپ كىشىلەر
بۇنىڭ ئۇلۇغلىقىنى بىلمەيدۇ.

137

دانىشمەنلەر سۆزنى قىسقا ۋە ئىخچام قىلىدۇ، كىشىلەر بۇنىڭ
ئۈچۈن ئۇنى ياقتۇرۇپ قالىدۇ.

138

يولۋاس مۇلايىم، ئېغىر - بېسىق كېلىدۇ، لېكىن ئۇ
ئىنتايىن يىرتقۇچ، بىزدە مۇنداق ئادەملەرمۇ يوق ئەمەس.

139

بىز گۈزەللىكلەرنى ئاجايىپ مەپتۇنكار ھېكمەتلەر ئىچىدە ئەڭ
ياخشى كۆرەلەيمىز.

140

خۇشاللىق، خاتىرجەملىكنىڭ يىلتىزى — ھېكمەت. ئۇ
ئىنسانىيەتكە بەخت تۇغۇپ بېرىدۇ.

141

ئەقىللىق ئادەملەر ئۈچۈن تەقىد ۋە تەنبھ شىپالىق دورا،
روشن يول بەلگىسى، توغرا خەرىتە، جەلپكار ھېكمەتتۇر.

142

ئەڭ تەقۋادار ئادەممۇ گۇناھ ئۆتكۈزۈپ قالىدۇ. مانا بۇ ھايات
ۋە تۇرمۇشنىڭ مۇرەككەپلىكى.

143

قەھرىماننىڭ قەلبى يىغلايدۇ، لېكىن ئۇ پىنھان قەلبىنى
كىشىلەرگە ھەرگىز كۆرسەتمەيدۇ.

144

غەيۋەتخورلار باشتا مۇلايىم بولىدۇ، كېيىن ئەسەبىيلىشىدۇ،
ئاخىر مەينەتچىلىكتە ئۆلىدۇ.

145

ئەڭ مېھرىبان، ئەڭ شەپقەتلىك بولالايدىغىنى — ئانىلاردۇر.
بىز پاكىز ئاياللار قەلبىدىمۇ بۇ خىل مۇھەببەتنى كۆرەلەيمىز.

146

مېنىڭ مۇنداق بىر قارىشىم بار: بىز كۈرەش ئىچىدە تۇغۇلىمىز، كۈرەش ئىچىدە ياشايمىز، كۈرەش ئىچىدە ئۆلىمىز. مېنىڭ دېمەكچى بولغان كۈرەش قارىشىم — ھايات پائالىيەتلىرىدىن ئىبارەت.

147

سەن باشقىلارغا قارىغاندا ئۆزۈڭنى كۆپرەك كۆزىتىپ تۇر، بۇ ئۆزىگە ئىگە بولۇش، ئۆزىنى باشقۇرۇش پەلسەپىسى.

148

قەلبىڭنى دائىم خاتىرجەم قىلىۋاتقان نەرسە — تەڭرىنىڭ شىپالىق سۆزلىرىدۇر، سەن ئۇنى زىكرى قىلىشتىن توختاپ قالما.

149

تەمە — زۇلمەتنىڭ ئانىسى، زۇلمەت — بارلىق كۈلپەتلەرنىڭ ئانىسى.

150

تەڭرى ئەڭ يىرگىنىدىغان مەخلۇق — قەلەندەرلەر ۋە مۇناپىقلاردۇر.

151

كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا دەۋەت قىلغۇچى ئەمگەكچىلەرنىڭ سەردارى بولسا كېرەك. دەۋەت قاتتىق ئەمگەكنىڭ مەھسۇلى.

152

كۆرۈمىسىز تاش ئەيىبىسىز گۆھەرگە ئايلاندى. ئۇ شېرىن

ئۇيغۇردىن ئويغانغاندەك ئۇلۇغ سەنئەتكارنى ئىزدىدى.

153

زالىملارنىڭ قامچىسى تەننى ئاغرىتسا، مۇناپىقلارنىڭ قامچىسى روھنى ئازابلايدۇ. دېمەك، قامچىنىڭ ياخشىسى يوق.

154

قارا تۇپراق ئۆزىنى ساپ ئالتۇنغا ئايلاندۇرغان ئەزىمەتنى مەڭگۈ ئەسلەپ تۇرىدۇ. بۇ بىزنىڭ ۋەتىنىمىزدۇر.

155

ھايۋان قوتاندا تەربىيلىنىدۇ، ئادەم ئۆيدە. بەزىبىر ئائىلىلەردە ئادەم قوتاننىڭ تەربىيىسىنى ئېلىپ قالىدۇ.

156

ھەقىقىي ھايات ئۆزىگە ئۆزى ئەڭ كۆيۈنىدۇ.

157

زالىملارنىڭ كۆزى ھەقىقەتچىلەرنى بەكلا ئاسان كۆرۈپ قالىدۇ. ھەقىقەتچىلەرمۇ ئۆز دۈشمەنلىرىنىڭ ئالدىدا ئۆزىنى يوشۇرۇپ كەتمەيدۇ.

158

دۈشمەن ھەرقانچە كۈچلۈك بولغان تەقدىردىمۇ ھامان بىر كۈنى يوقىلىدۇ.

159

ئۆلۈك ھاياتتا سادا بولمايدۇ. مېنىڭ دېمەكچى بولغىنىم

قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەر ئەمەس، زېمىندىكى ئۆلۈكلەردۇر.

160

ئۈمىد — مەۋجۇدلۇقنىڭ چىرىغى. ئۇ يېنىپ تۇرمىغاندا
ھاياتتىن سۆز ئېچىش مۇمكىن ئەمەس.

161

ئىستېدات ئىگىلىرىنى ئائىلە ئىخلاسى بىلەن تەربىيەلەيدۇ،
مەكتەپ ئىجتىھات بىلەن تەلىم بېرىدۇ، جەمئىيەت كىنايىلەر بىلەن
تاۋلاپ يېتىلدۈرىدۇ.

162

ھەر ئادەم ئۆزىنى ئابروۋى ۋە بۈيۈكلۈك قەسىرى ئىچىدە دەپ
قارايدۇ، ئەمما ئۆزىنىڭ ئۇنىڭ سىرتىغا چىقىپ قالغانلىقىنى ئانچە
ھېس قىلىپ كەتمەيدۇ.

163

ئۈمىد — ئارزۇلار ئەينىكى.

164

ئۈمىد — خۇشاللىق ۋە بەختنىڭ تەشەببۇسكارى.

165

ئىنسان — تۈپراقتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

166

ساختىلىق ھەقىقەتنى ئالدىلايدۇ، ئەمما يوقىتالمايدۇ.

167

ئالىملار زالىملار بىلەن سۆھبەتلەردە بىرگە بولالمايدۇ.
چۈنكى، سۇ دېگەن سۇ، ئوت دېگەن ئوت، ئۇلار مەڭگۈ
چىقىشالمايدۇ.

168

ھەقىقەتنى ئاڭلىماسلىققا سالغانلار ھەقىقەتنى
چۈشىنىدىغانلاردۇر.

169

ئوغۇل - قىز پەرزەنتلىرىمىز ياخشى ئاسرالسا، بىزنى
ھېچكىم گۇمران قىلالمايدۇ، ھېچكىم بويسۇندۇرالمىدۇ.

170

پەزىلەت — ئىنساننىڭ ئەڭ قايىل قوغدىغۇچىسىدۇر.

171

ھېكمەتلىك سۆزلەر دانىشمەنلەرنىڭ خۇشاللىقىدۇر،
قايغۇسىدۇر، ئەلەم - ھەسرەتلىرىدۇر، پاكلىقىدۇر،
تىنچلىقىدۇر، ۋەسىيىتىدۇر. بۇلارنى ئۆلۈم ھەرگىزمۇ ئېلىپ
كېتەلمەيدۇ.

172

تەڭرى چەكلەپ تۇرمىغان بولسا، زېمىن قەبىھ جىنايەتلەرنىڭ
ئىزى بولۇپ قالغان بولاتتى.

173

ئەركەكلەر ھەرگىز يوقالمايدۇ، ئەركەكلەر يوقالدى دېگەنلىك

مىللەت يوقالدى دېگەنلىكتۇر.

174

بوسۇغا مەن بىلەن دۈشمەنلىرىم ئوتتۇرىسىدىكى ئارىلىقتىن
ئىبارەت، مەن شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلاردىن پەرقلەنىپ تۇرىمەن.

175

ھاياتنى سەن ۋە مەن ئۇنداق ياكى مۇنداق قىلىپ ياساپ
بولالمايمىز.

176

سىياسەتچىنىڭ بىر قولىدا يۇمشاق، بىر قولىدا قاتتىق قالغان
بار. ئۇ ئاشۇ قالغانلىرى بىلەن مۇداپىئەلىنىدۇ.

177

مەن ئۇچۇۋاتقان ئادەم، ئۈستۈمدە ساما، ئاپئاق بۇلۇتلار. مەن
شۇ سامالارنىڭ ئۈستىدە.
مەن مېڭىۋاتقان ئادەم، ئاستىمدا يەر، مەن يەرنىڭ چوڭقۇر
قېتىدا. . .

178

مەن گۈزەل بوشلۇققا قاراپ قەدەم ئېلىۋاتىمەن، مەن يېشىل
بىر دۇنياغا، تەبىئەتنىڭ پاك قوينىغا، ئىنسان مۆتىۋەرلىرىنىڭ
ياخشىلىرى ئارىسىغا قەدەم قويۇۋاتىمەن. بۇ مېنىڭ قاباھەتلىك
چۈشتىن، زالالەتتىن ئويغانغىنىم، تىرىلگىنىم.

179

مەن — بىر تارىخ، تارىخ بولغاندىمۇ راست تارىخ.

180

ئىنسانغا چوقۇنۇش پاجىئەلەردىن باشقا نەرسە بەرمەيدۇ.

181

بىلىم تەبىئەتتۇر، بىلىم جەمئىيەتتۇر، بىلىم ئىنسانىيەتتۇر،
بىلىم سەن ھەم مەندۇرمەن.

182

مەن سۆرەپ كېتىۋاتقان قېيىق — ھايات. مەيلى قۇرۇقلۇق،
مەيلى ھاۋا، مەيلى سۇ بولسۇن، ئۇ مېنىڭ ئىچىمدە...
سىرتىمدە...

183

پۇل قۇتقۇزىدۇ ھەم ھالاك قىلىدۇ.

184

بىز باشقىلارنىڭكىنى كۆرمىگەندە ئۆزىمىزنىڭكى نەرسىسىنى
ئەڭ ياخشى دەپ قارايمىز. ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭدىنمۇ ياخشىلىرى بار.

185

تارىخ — ئىستېداتلىق مۇئەللىم، يېتۈك ناتىق. بىز ئۇنىڭ
چوڭقۇر پىكىرلىرىنى يېقىلغۇ قىلىپ، يېڭى بىلىملەرنى ئىجاد
قىلىمىز.

186

ئىنسانىيەت پائالىيىتى تارىخقا ئايلىنىدۇ، مۇھەممەد
پەيغەمبەر، ئىسكەندەر زۇلقەرنەين، ناپولېئون ۋە باشقىلار شۇ
تارىخنىڭ ئاساسلىق ياراتقۇچىلىرى... بىز يېزىپ قالدۇرغان

تارىخ ئەنە شۇنداق تارىختۇر.

187

ھەقىقەت چۇقان كۆتۈردى، ئۇ ئەسەبىيلەرچە توۋلىدى: «ئەي ئىنسانلارنىڭ ھەققانىي ئەۋلادلىرى، مېنى تونۇڭلار، سىلەرنىڭ كۆزۈڭلار مېنى كۆرسۇن. سىلەرنىڭ قەدىمىڭلار مېنىڭ خانەمگە يول ئالسۇن، سىلەرنىڭ بەختىڭلار مېنىڭ قولۇمدا. سىلەر ئىزدەپ يۈرگەن خۇشاللىق، ھۆرلۈك، ئەركىنلىك مېنىڭ خەزىنەمدە ۋە مېنىڭ ئوردامدا. مەن سىلەرنى، سىلەرنىڭ روھىڭلارنى ئۆزۈمگە چاقىرىمەن. مېنى ئىزدەڭلار، مەن مەۋھۇم ئەمەس؛ مېنى ئىزدەڭلار، مەن سىرلىق ئەمەس... مەن تەڭرىنىڭ شىپالىق سۆزى، گۈزەل ھېكمىتى، مۇڭلۇق ئاۋازى» ئۇ جىمىپ قالدى، بىز ھەقىقەتكە ئەگەشتۇق.

188

ئادەم ئۆزى ياخشى كۆرمىگەن نەرسىگە ئېرىشىپ قالغاندا، ھايات ئۇنىڭ ئۈچۈن قەدىرسىز بىر نېمە بولۇپ كۆرۈنىدۇ.

189

سەركەردە تەكەببۇرلاشقاندا، ئەسكەرلەر ئۇنىڭ قوماندان ئىكەنلىكىنى تىلغا ئېلىشنى خالىمايدۇ.

190

روھى ئۆلگەن ئادەم سۈيى قۇرۇغان تۈگمەنگە ئوخشاپ قالىدۇ.

191

مەغلۇبىيەت ئۇنتۇلغۇسىز ئازابتىن ئىبارەت. ئۇ تۇنجى مۇھەببەتكە ئوخشىشىپ كېتىدۇ.

192

ئۇنىڭ سەندىن كۈتۈۋاتقىنى تەسەللى ئەمەس، غەيرەت.

193

خىزمەتنى قىلىپ بىر باشقا چىقىپ بولۇپ، ئاندىن شۇ خىزمەتنى قىلغانلىقىنى باشقىلارغا دە ياكى باشقىلار ئۆزى شۇ خىزمەتنى سېنىڭ قىلغانلىقىنى بىلىۋالسۇن.

194

ئىت ئۆز ئىگىسىدىن باشقا بىرىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ كەتمەيدۇ. ئىگىسى «چىشلە» دېسە شۇ ھامان چىشلەيدۇ، چىشلىمىسە ئۆزىنىڭ ئاچ قالىدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

195

پۇل بولسىلا باتۇر بولغىلى بولمايدۇ، باتۇرلۇق پۇل ئارقىلىق قولغا كېلىدىغان نەرسە ئەمەس.

196

جاللاتنىڭ كۆزى قارىغۇ، قۇلىقى گاز، قەلبى قاتتىق بولىدۇ. ئۇ ئانىسى ۋە دادىسىنىمۇ پەرق ئېتەلمەيدۇ.

197

ھەققانىي بولۇش، ئادىل بولۇش ئەڭ ياخشى پەزىلەتتۇر.

198

ئەزىمەتلەردىن بول، پەزىلىتىڭنى باشقىلار سۆزلىسۇن، ئاۋام خەلق ئۈچۈن قەلبىڭنى ئايىما، ئەخلاقىڭنى ئۇلار ئۈچۈن ئۆرنەك قىل، سەمىمىي بول، ئۇلار ساڭا ئىشەنسۇن، ياخشى سۈپەت

سېنىڭ روھىڭ بولسۇن.

199

ھەقىقەت يولى — جاپاغا چىدايدىغانلارنىڭ يولىدۇر.

200

ياخشىلىق قىلىش — ياخشىلىققا ئېرىشىشتۇر.

201

يورۇقلۇق — قاراڭغۇ زۇلمەتتىن ئۆزىگە تەبىر ئىزدەيدۇ.

202

سەن ھەقىقەت دەۋاتقان نەرسە مېنىڭ نەزىرىمدە ھەقىقەت بولماسلىقى مۇمكىن. چۈنكى، سەن دېگەن سەن، مەن دېگەن مەن، ئارىلىقىمىز يېقىن بولسىمۇ، ئىككىمىز ئىككى قۇتۇپتا ياشاپ، ئىككى خىل ئىدىيىدە پىكىر قىلىمىز.

203

تەقۋادار دانشمەنلەرنىڭ قەلبى گۆدەك بالىلارنىڭ ساپ قەلبىدۇر.

204

ھايات — چۈشتۈر، كۆپلىرىمىز ئۇنىڭغا توغرا تەبىر بېرەلمەي دۇنيادىن ئۆتىمىز.

205

ئاياللار ئەرلەرنىڭ گۈزەل ھەرىكەتلىرىدىن لەززەت تاپىدۇ.

206

تۇرمۇش — دولقۇنلۇق دەريادۇر. سەن ئېقىشنى خالىمىغان
تەقدىردىمۇ، ئۇ سېنى مەجبۇرىي ئاقتۇرىدۇ.

207

نۇر قېرىمايدىغان ھەم ئۆلمەيدىغان ھەقىقەتتۇر. مەن
تۈنۈگۈنكى قۇياشنى بۈگۈنمۇ كۆردۈم.

208

سەن ئېغىر كۈنلەردە ئۆز قىلمىشلىرىڭنى ئەسلىدىڭ، مەن
سېنى ياخشى كۈنلەردىمۇ ئۆز قىلمىشلىرىمنى ئەسلەيدۇ، دەپ
قارايمەن.

209

دەرەخ ئۆزىنىڭ ئەڭ شېرىن مېۋىسىنى ئەڭ ياخشى بىلىدۇ.

210

ئۇيقۇلۇق ئۇۋا، ئۇ بالىلارنى ئۇيقۇغا چاقىردى. سەن زىنھار
ئۇنداق ئەمەس، سەن بالىلارغا ناخشا ئېيتىپ بېرىسەن.

211

گۈلزارلىقتىكى سەر خىل گۈللىرىم ئازابلانغان، قايغۇرغان
كۆڭلۈم. باياۋاندا چاڭقىغان كارۋان قەلبىمدىكى خورلانغان
ئاسمان.

212

چۈشىنىمەن ئۆز ھاياتىمنىڭ پىنھان سىرىنى، چۈشىنىمەن
سىرلىرىنى بىلگەن كىشىنى، ئاشۇ قىزنى...

سەۋدامەن، غېرىبمەن. . . چۈشەنمىسۇن ئادەملەر مېنى. . .

213

ئۇ نۇر، ئۇ يورۇقلۇق، ئۇ ئىزگۈ ناخشا، ئۇ كۈچلۈك سادا.
ئۇلار ھەممىسى ئۈمىددۇر، ئۈمىددۇر. . .

214

مەن چۈشۈمدە ئۆزۈمنى ئۆلتۈرۈپ قويدۇم، بۇ ئۆلۈم
دەھشەتلىك ھەم قەبىھ ئۆلۈم ئىدى. بۇ ئۆز - ئۆزىنى گۇمران
قىلىشتۇر.

215

ئوماق كېپىنەك بېشىمغا قوندى، بېشىمدىن سانسىز گۈللەر
ئۈنۈپ چىقتى، نۇرغۇن كېپىنەكلەر بېشىمنى ماكان ئەتتى. مەن
كېچىككەنە ئەقىدەمدىن مەنۇن بولدۇم.

216

مەن گىياھلارنىڭ شاۋقۇنى، ئۇلارنى سۈكۈتتە كۆردۈم. مەن
كۆرگەن بۇ شاۋقۇن گۈزەللىك ئىدى.

217

سەن مىليونلىغان تىرىك ھاياتلىقنىڭ ئىچىدىكى ئۆلۈك
ھاياتسەن. بۇ مەسخىرە ئەمەس، ئاگاھلاندۇرۇش.

218

سەن ئۆز قەلبىڭنى «مېنىڭ قەلبىم خەلق ئۈچۈن سوقىدۇ»
دېدىڭ. ناخشىلىرىڭ قەلبىڭدىن توختىماي ياڭراپ تۇردى. بۇ
سېنىڭ ئادەملەر ئارىسىدىكى ئەمەلىي ھەرىكىتىڭ ئىدى.

219

سەن ئۆز ناخشىلىرىڭنى زىمىستان قىشقا بەر، ناخشاڭ ئۇنىڭ
سوغۇق قەلبىنى ئېرىتىدۇ. ئۇنىڭ زۇمرەت ئېقىنلىرىدىن باھار
تۇغۇلىدۇ.

220

قېزىپ تاشلانغان يىلتىزلار بالىلار ۋە ئانىلارنىڭ مۇڭلۇق
يىغىسىنى ئەسلىتىدۇ.

221

دىلىمغا راھەت بېغىشلىغىنى — ھەقىقەت ناخشىسى.

222

بىزنى كېچە يالماپ يېدى، كۈندۈز توغراپ پارچىلاپ يېدى.
لېكىن، ئالدىراپ ئۆلۈپ كەتمەسلىكىمگە ئىشىنىمەن.

223

سەن ئۆزۈڭنى كۈندۈزدە ئەمەس كېچىدە كۆزەت، بۇ چاغدا
تېنىڭ ۋە روھىڭ ساڭا نۇرلۇق كۆرۈنىدۇ ياكى قاراڭغۇ كۆرۈنىدۇ.

224

مەن كۆرۈۋاتقان ئۇ كىشىلەر چۈشكۈنلەشكەنلەر، مەن
كۆرۈۋاتقان ئۇ كىشىلەر يالغانچىلار... ئۇلارنىڭ چۇقان -
سۈرەنلىرى بىر - بىرىگە ئوخشىشىپ كېتىدۇ.

225

گېپىڭىز باشقىلارغا ئۆتمىگەندە ئۆز ئاجىزلىقىڭىز ھەققىدە
چوڭقۇر خىيال قىلىڭ.

226

زېرەك كىشىلەرنىڭ قەلبى ساختا ئادەملەرنىڭ چىرايلىق
سۆزلىرىنىمۇ ئۆز ۋۇجۇدىغا سىغدۇرالمىدۇ.

227

ئۇچۇپ يۈرىمەن ياپراق بولۇپ، ياخشىلارنىڭ بېشىغا سايە
بولۇپ.

228

زېمىننىڭ تىلى — قەيسەر كىشىلەردۇر.

229

ئىت باغلاقتا ئازابلانمايدۇ، بىراق قورسقى ئاچ قالسا
ئازابلانمايدۇ.

230

دۇنيا، مەن ساڭا ئېھتىرامىمنى يوللايمەن، بۇ مېنىڭ ئىزگۈ
تەبىئىيەتىم، خۇشاللىقىم، مۇھەببىتىم. دوستلار، مەن سىلەرگە
ئېھتىرامىمنى يوللايمەن، بۇ مېنىڭ ساپ قەلبىم، پاك سۆيگۈم،
سەمىمىي كۆڭلۈم.

231

چەكتىن ئېشىپ كەتكەن ئويۇن - كۈلكە زۇلمەت پەيدا قىلماي
قالمايدۇ.

232

دىلىم زىلزىلىگە كەلدى، تىلىم ئۇنى ئاشكارىلاپ قويدى.

233

ھاياتلىقنىڭ ئۈچ چوڭ تۈۋرۈكى: مۇستەھكەم ئېتىقاد، ساغلام
ۋە كۈچلۈك ئىمان، قىزغىن ۋە پاك مۇھەببەتتىن ئىبارەت.

234

ھەقىقەت پرىنسىپلىرى: كەسكىنلىكتۇر، غالىبلىقتۇر،
مەردلىكتۇر، سەمىمىيلىكتۇر، ئادىللىقتۇر.

235

تىرىلىدىم جىمجىت سادادىن، ساھىبجامالنىڭ تەبەسسۇمىدىن؛
ئويغاندىم جىمجىت سادادىن، يېتىم بالىلارنىڭ سۈنۈق كۆڭلىدىن،
مۇڭلىرىدىن...

236

كۆز يېشىمنىڭ ئېقىپ تۇرغىنى سېنى دائىم ئەسلەپ
تۇرغىنى، قەدىمنىڭ مۇڭلۇق تاۋۇشى پىنھانلارغا سېنى
چاقىرغىنى.

237

ئازاپ ماڭا ئاستا پىچىرلىدى : «سېنى مەن ياقىتۇرۇپ قالدىم»
مەنمۇ بۇ ئازابنى ياقىتۇرۇپ قالغانلىقىمنى ھېس قىلىپ قالدىم،
بەلكىم ساراڭ بولۇپ قالغاندىمەن ياكى قايتا تۇغۇلغاندىمەن؟!

238

مەن زېمىنغا تارتۇق قىلغان نەرسە مۇھەببەت، زېمىن ماڭا

تارتۇق قىلغان نەرسىمۇ مۇھەببەت.

239

مەن ئۇنىڭ سوۋغىسىنى قوبۇل قىلدىم.
سۆيگۈ سوۋغىسى ئىدى. ئىنسانلارنىڭ ياخشى ش
ئىشتىراك قىلىنىدۇ ھەم ئىشتىراك قىلىدۇ.

240

بىز ئۆلۈم ۋە مۇھەببەت ئارىسىدا ياشايمىز

241

مەن گۈزەل سۆزلەرنى زېمىنگە تاراتتىم، ئۇ
ئالدىمدىن غايىب بولدى. ئۇنى كىشىلەر سۆيۈ،
ئويلايمەن، بۇنىڭ ئۈچۈن كۆپ ئويلىنىشۇم كەت

242

مېنىڭ رىزقىم زېمىننىڭ يوشۇرۇن يېرىدە
ئارىسىدا.

243

بىز باشقىلارنىڭ كۆيۈنۈشىنى تەلەپ قىلغان
كۆيۈمچانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قالمايلى. مانا بۇ ھاياتىدە
يولى.

244

خۇرسەنلىك ياخشى ئىشلاردىن تۇغۇلىدۇ. م
ياخشى ئىشلار ھەقىقەتكە چاقىرىش ھەم ھەقىقەت
ئىبارەت.

245

مەن يورۇقلۇق، مەن قاراڭغۇلۇقنى يورۇتۇپ بارماقتىمەن.
كىشىلەر مېنى ھەقىقەتنىڭ ئوغلى، دېدى.

246

دەريا مېنىڭ روھىم، ئۈزۈپ يۈرگەن جانلىقلار مېنىڭ نادىر
پىكىرلىرىم. مەن — تەبىئەت، تەبىئەت — مەن.

247

مەنزىلىمگە ئاز قالدىم، توققۇزى تەل دۇنيا مېنى
كۈتۈۋالماقتا. قەدەملەر بارا - بارا يېقىنلاپ بارماقتا، ئەنە ئۇ
كۆرۈندى... مەن قېتىپ قالدىم، روھىم تېخى پۈتۈنلەي
پاڭلانمىغانىدى.

248

ئىنسان — ئۆزگىرىشچان ئەزىم ئېقىمىدىن ئىبارەت.

249

ئادالەت ئۈچۈن ھەقىقەت يولىدا جېنى ۋە مېلى بىلەن كۈرەش
قىلىش ئاتىلارنى خۇشال قىلماي قالمايدۇ... بىز تەرىپلەۋاتقان
كىشىلەر ئەنە شۇنداق كىشىلەرنىڭ سەردارلىرىدۇر. ئۇلار
ئۆلۈمدىن قورقمايدۇ.

250

چىراغ قىلىپ يۇلتۇزلارنى كۆككە، تۈن يولىنى يورۇتتى؛
تەڭرى مەنزىلىمگە بۈگۈن يەتمەككە، ئەي يورۇقلۇق سۆيۈم مەن
سېنى.

251

باشقۇرمىساق ھېسسىيات - نەپسىمىزنى، ھالاك قىلار بىر
كۈنى بىزنى.

252

ھايات — ھېكمەتسىز ئەمەس، لېكىن بۇنى كۆپ ئادەم
بىلمەس.

253

چەكسىز پىچىرلاشلار ياپراقلىرىنىڭ ناخشىسى. چەكسىز
چۇقان - سادالار دولقۇنلىرىنىڭ ناخشىسى، چەكسىز غەيۋەت -
شەكايەت ئىنسانلارنىڭ ناخشىسى، چەكسىز ھەقىقەت، مېھىر -
مۇھەببەت تەڭرىنىڭ ناخشىسى.

254

قورقۇش بارلىق ئازابلارنىڭ ئانىسى.

255

ھايات بىناسى تەقدىرنىڭ خىلمۇخىل كېسەكلىرى بىلەن پۈتۈپ
چىققان.

256

خەقلەر كۆرمىدى دېگەن نۇرغۇن ئىشلىرىمىز، ئەسلىي خەقلەر
كۆرگەن ئىشلار ئىكەن.

257

سەن قارا يۈز، مۇناپىق بولۇپ كېتىشتىن قورقىمىغاندا
يالغاندىن گەپ قىلىسەن.

258

دەرەخ شاخلىرىنىڭ لەرزىسى شىۋىرلاشلىرى ئىچىگە كىرىپ
كەتتىم. بۇ ئەللىي ناخشىسى ئىدى، ناخشا مېنى بېھوش قىلدى،
ئۇ توختىمىدى، مېنىڭ بېھوشلۇقۇم ئۆلۈمگە ئايلاندى. مەن بۇ
دەھشەتلىك تراگېدىيىدىن قورقۇپ تىترەپ كەتتىم.

259

سېنى تارتىش كۈچلۈك ئىللىقلىق ۋە مۇلايىملىقتۇر. بۇ
كۈچلۈك ھارارەت ھاياتىڭنىڭ قىممىتىنى ھەقىقىي ئۆلچەيدۇ.

260

ھايۋان ماڭالمايدىغان يولدا ئادەم ماڭالايدۇ، بەلكىم ئادەم
ماڭالمايدىغان يول بولمىسا كېرەك.

261

مەن يېگانە بۇلۇتەن، خەير - ئېھسان يامغۇرۇم بىلەن
خۇشالمەن. مەن سېخىي، چەكسىز مۇھەببەت بىلەن ئاپئاق
قارلاردىن نۇر تۆكۈمەن.

262

روھىمنى يوقاتتىم ئەيش - ئىشرەتتىن، قايتا تېپىلدىم
جەبىر - زۇلمەتتىن.

263

بۈيۈك قەلبىلەر، بۈيۈك خىزمەتلەردىن قانائەت تاپىدۇ.

264

ھەقىقەتنىڭ نەچچە يۈز شاخچىسى بار، ئۇنىڭ بىرى
مۇھەببەتتۇر.

265

بىراۋ سېنىڭدىن يول كۆرسىتىشنى تەلەپ قىلسا، سەن
ئۇنىڭغا توغرا يولنى كۆرسىتىپ قوي، بۇ پەزىلەت ئىگىلىرىنىڭ
ئەخلاقىدۇر.

266

ئادالەت ۋە ياخشىلىققا قىزىقتۇرالايدىغان كىشىلەر — بالدۇر
ئۆلۈپ كېتىدىغان كىشىلەردۇر.

267

زىناخورلۇق ۋە ھاراق بىلەن بۇلغانغان جەمئىيەتنى پەقەت
«توپان» پاكلىيالىشى مۇمكىن.

268

مىننەتدار بولۇش مىننەتدار قىلىشتىن كېلىدۇ.
ئېھتىرام — مۇھەببەتنىڭ بىر قىسمىدۇر.

269

مېنى ياخشىلىققا دەۋەت قىلغان نەرسە — ھەقىقەت.

270

مەن ئارمانغا توشۇپ كەتكەن ھايات.

271

ئەڭ گۈزەل، ئەڭ شېرىن، ئەڭ پاك مۇھەببەتتىم
سۈكۈناتىمدا، ئۇنى سەزگۈر قەلب ئاسان بايقىيالايدۇ.

272

گۇناھ — ئازابنىڭ دەرۋازىسىنى ئاچتى، ساۋاب —
ياخشىلىقنىڭ دەرۋازىسىنى ئاچتى، ئۇلارنىڭ بىرى تۆمۈر ئاچقۇچ،
بىرى ئالتۇن ئاچقۇچ.

273

بالىلىقىم ئۆستەڭلەردە ئۈزۈپ يۈردى، ياشلىقىم دەريالاردا
ئاقتى، قېرىلىقىم ئوكيانلارغا چۆمدى.

274

يىراقلارغا نەزەر تاشلىدىم، قىرغاق تېخى ئويغانمىغانىدى.
مەن ئۇنىڭ ئويغىنىشىنى كۈتۈپ تۇردۇم، لېكىن ئۇ ئويغانمىدى،
كۈتۈش كېرەكمۇ؟ ياق كۈتۈشكە بولمايدۇ، كۈتۈش ئۆلۈم ھەم
مەغلۇبىيەتتىن بېشارەت بېرىدۇ. ئۇنى سىلكىپ ئويغىتىش كېرەك.

275

سەن باھار بولغاندا سېنى ھەممە ياخشى كۆرۈپ قالدى، سەن
زىمىستان بولغاندا سەندىن ھەممە قاچتى.

276

ئادانلىق ئۆزۈمگە تېگىل نەرسىلەردىنمۇ مەھرۇم قىلدى.

277

ياخشى كۆرۈش سېنىڭ ئەڭ دەخلىسىز ھوقۇقۇڭنىڭ

بىرىدۇر .

278

قۇياش ئۇلۇغ، يۈكسەك مېھرىنى كائىناتقا ھەدىيە قىلدى.
ئاسمان - زېمىندىكى تۈمەن مىڭ ھايات ئۇنىڭغا ئاپىرىن ئېيتتى.

279

مەن كۈندۈزۈمنىڭ ياغاچ قېيىقىدا ئۈزۈپ بارماقتىمەن،
بۈگۈن مانا كېچەمنىڭ تۆمۈر قېيىقىغا ئالماشتىم. . . ئۇلار گۈزەل
ناخشىلىرى بىلەن مېنى ئۆزىگە چاقىرىپ تۇرىدۇ.

280

ئۇ چېچەك ئىدى، ئۇنى بوران تېنىدىن جۇدا قىلدى، ئۇنىڭدا
ئارمان قالمىدى، چۈنكى ئۇ گۈزەللىكىنى نامايان قىلغانىدى.

281

ھايات — بايلىق، ئۇنىڭغا نۇر ۋە سايە مۇجەسسەملەنگەن،
بايلىق دەل ئاشۇ سايە بىلەن نۇرنىڭ ئىچىدە.

282

سېنىڭ ئارام تاپقان چاغلىرىڭ دوستۇڭمۇ، دۈشمىنىڭمۇ
بولمىغان چاغلىرىڭدۇر.

283

سېنىڭ پىداكار، ھەقىقەتەن روھىڭ مېنىڭ روھىمغا ئېقىپ
كىردى. روھىم غالىب روھىڭنى قىزغىن قارشى ئالدى.

284

ھەقىقەتچى پىئىنە - ئىغۋالاردىن قورقۇپ كەتمەيدۇ.

285

پىئىنە - ئىغۋا دەرىخى باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ — ئاجىزلاردۇر.

286

بەخت دېگەن تەلەي ئەمەس، ئۇ ئەجىر، ئەمگەكتۇر.

287

ئاسماندىكى قۇياشنىڭ ھارارىتىدىن ھەيران قالمىمىز،
يەردىمۇ شۇنداق قۇياشلارنىڭ بارلىقىنى ئەسلا ئويلاپ يەتمەيمىز.

288

دانالارنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەت بىر پۈتۈن مىللەتنىڭ
بېشىغا كەلگەن كۈلپەتتۇر.

289

سودىگەرلەرنىڭ ئوقەت پەلسەپىسى — ھىيلە. ئۇلارنىڭ ھىيلە
كۆزلىرى بىز كۆرەلمەيدىغان يۈچۈقلارنى كۆرەلەيدۇ.

290

مەن ئۆز قەلبىمنىڭ ۋە باشقىلار قەلبىمنىڭ غۇۋا بوشلۇقىغا
قارايمەن. باشقىلار مېنىڭ قەلبىمدە ياشىغاندا، مەنمۇ باشقىلارنىڭ
قەلبىدە ئورۇن ئالار كەنمەن.

291

گاھى قاتىللار دانىشمەنلەردەك بولۇۋالدى، ئۇلار ھە دېسە قۇرئان ئايەتلىرى، ھەدىس ھېكمەتلىرىنى ئېغىزىدىن چۈشۈرمەيدۇ.

292

بەختسىز ئالىمنىڭ قەلبى ھېكمەتنىڭ بۇلىقى.

293

يارقىن سۆزلەر — دۇنيا ۋە ھاياتلىقنىڭ نۇرلۇق چىرىغى.

294

مۇھەببەتنىڭ يارقىن ناخشىسى — ئىخلاسمەنلىك ۋە دىيانەت. ياخشىلىق تۇغۇلار ئۇنىڭ قەلبىدىن ئەبەدىلەيدۇ.

295

قەھرىمانلار بۈگۈننىڭلا ئادىمى ئەمەس، ئۇ كەلگۈسىنىڭ، ئۇلۇغ ئەتنىڭ ئادىمىدۇر.

296

مەندە بىر يۈرەك بار، بۇ ئەزىمەتلەرنىڭ يۈرىكىدۇر؛
ئۇنىڭدىمۇ بىر يۈرەك بار، ئۇ نائەھلىلەرنىڭ يۈرىكىدۇر. بىز ئۆز
يۈرىكىمىز بىلەن ياشايمىز.

297

بۆشۈك بالىلار ئۈچۈن بىر جازا قورالى، ئۇلار چوڭ بولغاندا
بۆشۈكنىڭ ئەشەددىيلىكىنى تونۇپ يېتىدۇ.

298

كىشىلەر ساڭا ئەمەس، سېنىڭ پائالىيەتلىرىڭگە قىزىقىدۇ.

299

بالىلار — ئائىلىنىڭ خۇشاللىقى.

300

بىز ئۆزىمىز ئۆزىمىزنى جازالىغاندا بۇنى سەزمەي قالىمىز،
ئىنساننىڭ ئۆزىنى جازالىشى باشقىلارنىڭ جازالىشىنىڭ مەھسۇلى
گېلىدىكەن.

301

پەلسەپە — قايىمۇققان مىللەتنىڭ يول بەلگىسى.

302

ۋۇجۇدىڭىزدا رەسۋالىق، پەسكەشلىك بولىدىكەن، ئۇ ھامان
ئاشكارا بولىدۇ.

303

مەن يىقىلغاندا ئورنۇمدىن ئۆزۈم تۇردۇم، پۈتۈمغا تىكەن
كىرگەندە ئۇنى ئۆزۈم ئالدىم، چىدىغۇسىز ئازاب، قاتتىق
كۈنلەردىن ئۆزۈم قۇتۇلدۇم... دانالار «ئۆزۈڭگە ئىشەن» دېدى.
ئاخىرى غەلبە ۋە مۇۋەپپەقىيەتنىڭ ئۆزىگە ئىشەنىشتىن
كېلىدىغانلىقىنى تونۇپ يەتتىم.

304

مېنىڭ ئەقىدەم، ماي قوڭغۇزى كەبى نۇر تۆكۈشتىن
ئىبارەت.

305

ئېزىققان روھ يىتتۈرۈپ قويغان ئەڭگۈشتەرنى مەڭگۈ ئىزدەپ
تاپالماسلىقى مۇمكىن.

306

تۇرمۇش — يىغلاۋاتقان تۇپراق، تۇپراق يىغلاۋاتقان تۇرمۇش.

307

مەن بەختنى تۇتۇۋالدىم، ئۇنى كىم تۇتۇۋالالسا شۇنىڭ
بولدىغان نەرسە ئىكەن.

308

ھايات تۈزلۈك ياكى تۈزسىز بولۇپ قالغىنىدا ئۇنىڭ قىلچە
مەزىسى بولمايدۇ. ئۇنى كۆزىتىپ تۇرۇش كېرەك، شۇنداق
قىلغاندىلا ئۇنىڭ تەمىنى تېتىغىلى بولىدۇ.

309

مەن دۇنيانى سۆيگەندە، ئۇ ماڭا ئالدىنى قىلدى؛ مەن ھاياتنى
سۆيگەندە، ئۇ ماڭا ئالدىنى قىلدى. سۆيۈش بىلەن ئېرىشكىلى
بولمايدىغان نەرسە بولمىسا كېرەك.

310

سەرگەردانلىق سېنى ئامەتكە ياكى بولمىسا ئاپەتكە
ئېرىشتۈرىدۇ.

311

يەر - زېمىن ئىنسانىيەتنىڭ ئورتاق مۈلكى، ئۇنى ئاجىزلار

ئاسانلا قولدىن بېرىپ قويدۇ.

312

مېنىڭ ئۆز ھاياتىمدىكى مەرتىۋە ۋە مەنسىپىم —
كەمتەرلىكتۇر.

313

ئۆزىنى قوغدىيالمىغان ئىنسان، ئۆز ماكانىنى ھەرگىز
قوغدىيالمىدۇ.

314

پەزىلەت نېمە؟ ئۇ تەقۋادارلىق ۋە ئۆلىمالىقتۇر. پەرھىز —
كارلىقتۇر.

315

قۇياش — مەڭزىمدىكى كۆز ياش، قۇياش — قەلبىمدىكى
ساۋاقداش، قۇياش — قولۇمدىكى ئىسسىق ياش.

316

ئىبادەت — زاھىتلارنىڭ دۇنياۋى نېمەتلىرىدۇر.

317

مەن كىچىك بىر ئېرىق، مەن بىر ئۆستەڭ، مەن بىر دەريا،
مەن بىر دېڭىز. . . مەن ئۆزۈمنىڭ ئوكيان ئىكەنلىكىمنى ھېس
قىلدىم.

318

نەيەت — ئېتىقادنىڭ ئۇلى، ئىماننىڭ يىلتىزى.

319

سەممىيلىك — ھاياتنىڭ گۈلى.

320

بىز خۇددى يوپۇرماق يۈزىگە قونغان شەبنەم كەبى يالتىراپ
تۇرىمىز. بۇ خۇددى سارغايغان يوپۇرماقلاردەك ئۇچۇپ يۈرۈيدۇ.
ئادەم — كىچىك يوپۇرماق.

321

نەيتنىڭ كېلەچىكىنى بەلگىلەيدۇ، ھاياتنىڭ گۈزەللىكى —
نەيتتە.

322

ئۆرپ - ئادەتلەرمۇ بىر كۈنى يوقىلىدۇ، بىراق ئۇ مەۋجۇت
ئىكەن رىئايە قىلماي بولمايدۇ.

323

قۇشنىڭ ئۇۋىسى — ئۇنىڭ ھاياتىدۇر.

324

ئەخلاقنىڭ گۈزەللىكى ھەممە گۈزەللىكلەردىن ئۈستۈن
تۇرىدۇ.

325

بىز گويا قۇياش نۇرىغا ئوخشاش بارلىق شەيئى —
مەۋجۇدىيەتنىڭ ئىچى - تېشىدا ياشايمىز. ئادەمنىڭ ئۇلۇغلىقى
بەلكىم مۇشۇ يەردىدۇر.

326

سەن گويا تەبىئەت قوينىغا سىڭگەن نۇر، سەن گويا ئۆسۈملۈك يىلتىزى سۆيگەن سۇ، سەن گويا ھايات مەشئىلىنى ياندۇرىدىغان مۇھەببەت... چۈنكى، سەن ئادەم.

327

مەن خۇددى تەنھا قۇياشقا ئوخشاش ئالەم قىسمەتلىرىگە ئەقىدە، ئىنسان زۈلمەتلىرىگە سۆيگۈ بەردىم. ئىنسانلىرىم ۋە ئىنسانىي مەجبۇرىيەتلىرىم مېنىڭ ئۇلۇغۋار خىزمەتلىرىمدە بولۇشى مۇمكىن.

328

ئەجدادلار باسقان يولدا ئەۋلادلار ماڭماسلىقى مۇمكىن. سەۋەب شۇكى، زامان ۋە ماكان ئىرادىگە بويسۇنغان ئەمەس.

329

ئالەملەرنىڭ يارىتىلىشى ھاياتلىق ئۈچۈن، ھاياتلىقنىڭ يارىتىلىشى ئالەم ئۈچۈن.

330

مەن يېگانە قولۋاق. ھاياتىمنىڭ سۆيگۈ - مۇھەببەت ئاققان دەرياسىدا ھاياتنىڭ، ھەقىقەتنىڭ نۇرلىرى جىلۋە قىلغان. پارلاپ تۇرغان گۈزەل ساھىلغا قاراپ ئىلگىرىلەيمەن.

331

بىز ھەقىقەتكە يېقىن چاپلىشىپ تۇرىمىز. بۇ بىزنىڭ ھەقىقەتكە بولغان مۇھەببىتىمىز.

332

سەن كۆرۈۋاتقان دۇنيا بۈگۈنكى دۇنيا، ئۇ ئەتىكى دۇنيا ئەمەس، ئۇ كۈنگە، سائىتىگە ئۈزلۈكسىز يارىتىلىدۇ، ئۆزگەرتىلىدۇ، ھەتتا يوقىلىدۇ... سەنمۇ ئاشۇ دۇنيانىڭ بىر تامچىسى.

333

تىرىكلىكنىڭ قىممىتى ئىجادچانلىقتا. تىرىك ئىكەنسىن، تىرىكتەك ياشا، ۋۇجۇدۇڭنى ئاڭتۇر، ھاياتىڭغا نەزەر سال، قىممەت ھەققىدە ئويلان... ھايات ئۈچۈن ئىزدىنىش كېرەك. ئەۋلادلار سەندىن خۇشال بولسۇن، پەخىرلەنسۇن.

334

ئاجىزلاشقان ھاكىمىيەت رەزىللىشىپ كېتىدۇ.

335

سۆيگۈ — مۇھەببەتنى ۋۇجۇدنىڭ كۆزى بىلەن سۆيۈش كېرەك.

336

قەلب — يوشۇرۇن سىر، كىشىلەر بۇنى بۇرۇنلا چۈشىنىپ يەتكەن.

337

زۇلۇم بولمىسا، كىشىلەر ئادالەتنى ئەسلەيمۇ قويمايتتى.

338

پىكىر — يوشۇرۇن بولىدۇ. ئۇنىڭ چوڭقۇر مەنىسى سۆزلەر دەرياسىنىڭ تىرىمى قاتلىمىدا يوشۇرۇن تۇرىدۇ.

339

تەڭرى — يېگانە، ھەقىقەت — تەڭرىدۇر، ئۇمۇ يېگانە ئادەم. يېگانە، ئالەم يېگانە، ئۇلارمۇ ھەقىقەتتۇر.

340

ئادالەت بەختنى يارىتىدۇ. ئۇنى ئۆلچەيدىغان تارازا ئەلنىڭ تارازىسى.

341

قباھەت، زالالت نېمە؟ ئۇ — بۆلۈنۈشتۈر.

342

ئىنسانلارنىڭ مەزھەپلەرگە بۆلۈنۈشى، تەبىقىلەرگە ئايرىلىشى ۋە خىلمۇ خىل دىنلارنى يارىتىۋېلىشى ئۇلارنىڭ ھالاكىتىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

343

ئېتىقاد ۋە ئىمان ئىنسانلارنى بىرلىككە كەلتۈرىدۇ.

344

بىز سۆيگەن ئادىمىمىزنىڭ روھىي دۇنياسىنى ئىگىلىيەلگەندە، ئۇنىڭغا ئېرىشمەي قالمايمىز.

345

چىڭگىزخان، ئىسكەندەرلەرنىڭ ئىخلاسى يەر - زېمىن
ئەمەس، بەلكى ئاجىز خەلق. پەقەت روھى ئاجىز خەلقنىڭ يەر -
زېمىنى ناھايىتى تېز قولدىن كېتىدۇ.

346

ياخشى كۆرۈپ قېلىش مەخپىي باشلىنىدۇ، كېيىن ئۆزىنى
ئاشكارىلايدۇ.

347

قانلىق پاجىئەلەر ئەھمىيەتسىز بەس - مۇنازىرىلەردىن
توغۇلۇشى مۇمكىن.

348

پۇل - پۈچەك، مال - دۇنيا ناھايىتى ئاسانلا
ئىنسانلارنى بىر - بىرىدىن ئايرىۋېتىدۇ.

349

يەر - زېمىننى ئىگىلەش قەلبىنى ئىگىلەشتىن ئاسان.

350

ئورمان — قۇشلارنىڭ شانلىق سورۇنى. ھايۋانلارنىڭ
كۆڭۈللۈك ئەلۋەك ماكانى، ئەمما ئىنسانلارنىڭ قۇربانى.

351

ئادەملەر بەزىدە ھايۋانغا ئوخشاپ قالىدۇ. ئۇلار ئىنسانلىقى
ئۇخلاپ قالغان، ھايۋانلىقى ئويغانغان ئادەملەردۇر.

352

دېھقاننىڭ مۇھەببىتى باشقا، ئەمىر - پادىشاھلارنىڭ
مۇھەببىتى باشقا. بىرى سۆيىدۈرىدۇ، بىرى كۆيىدۈرىدۇ.

353

مۇھەببەت — ھۇزۇر بەخش ئېتىدۇ، ئەمما ئۇ ئازاب،
تىراگېدىيە بىلەن ئاخىرلىشىدۇ.

354

ھىجران - ئەلەملەر ۋىسال، شاتلىقنىڭ كۆركەم دەرىخى.

355

مېنىڭ بەختىم، قارار — ئىستىقبالىم ئۆز ئېتىقادىمدۇر.

356

ۋىسال — بىز دېمەكچى بولغان ماكان ۋە زاماندۇر. تەنلەر
ئاجىز، ئىرادىلەر ئورۇق، مەجرۇھ بولسا، بەلكىم ئۇ گۈزەل
ماكانغا يېتەلمەسلىكىمىز مۇمكىن.

357

قۇش — قىزدۇر، قىز قۇشتۇر. ئۇلارنىڭ بىرىنى دان ،
بىرىنى شىر ئالدايدۇ.

358

مېنى جىنايەتكە زورلىتىۋاتقان نەرسە — يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا
كەمسىتىشلەر.

359

ئىتىقادقا خۇراپاتلىق ئارىلىشىپ قالغاندا، ئىنسان
قىممەتلىرى چېچەكلىمەيدۇ، ھالاكەت باشلىنىدۇ.

360

ماددىنىڭ يوشۇرۇن سىرىنى روھنىڭ روشەن، ئۆتكۈر كۆزى
كۆرۈپ تۇرىدۇ.

361

ئۆزۈڭنىڭ قانداق ئىنسان ئىكەنلىكىڭنى ئۆزۈڭ باشقىلارغا
ئۇقتۇرسەن.

362

غالجىر ئىشقى - مۇھەببەت سېنى باشقىلارغا تېز تونۇتىدۇ.

363

سىزنىڭ قەلبىڭىز — ياكى ھەقىقەتنىڭ ئالىمى، ياكى
رەزىللىكنىڭ ئالىمى.

364

مەيلى ئېتىپ ئۆلتۈرۈش، مەيلى بېسىپ ئۆلتۈرۈش ھەممىسى
ئۆلتۈرۈش. ئۆلتۈرۈش بىلەن ھاياتنى قۇرۇتۇۋەتكىلى بولمايدۇ،
بەلكى تېخىمۇ باراقتان قىلىپ كۆكلىتىۋېتىش مۇمكىن.

365

قەلبى تار بولۇپ قېلىش — شەخسىيەتچىلىكتىن،
مەنپەئەتپەرەسلىكتىن بولىدۇ.

366

دوستلۇقتا بىر خىل مۇھەببەت بار. بۇ خىل مۇھەببەت ئاتا بىلەن بالا ئوتتۇرىسىدىكى، قېرىنداش بىلەن قېرىنداش ئوتتۇرىسىدىكى مۇھەببەتكە ئوخشاشمايدۇ. بۇ پەقەت يولۇچى بىلەن يولۇچىنىڭ مۇناسىۋىتىگە ئوخشايدۇ.

367

ئەر ئايالنىڭ ئەڭ ئېغىر يۈكى، ئەمما ئۇ يۈكلەرنىڭ ئېغىرلىقىدىن ۋاپاساپ كەتمەيدۇ. ئۈستى - ئۈستىلەپ كېلىۋاتقان زەربىلەرگە سۈكۈت قىلىدۇ.

368

مەن ئۆزۈم ئۈچۈنلا ئەمگەك قىلىدىكەنمەن، ئۇ ھالدا دۇنيادىكى ئەڭ بىچارە، ئەڭ ئاجىز ئادەم بولۇپ قالغان بولىمەن.

369

ئايال — شەيتاننىڭ چىرايلىق كۆرۈنۈشى.

370

بىز ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان گۈزەللىك ئاياللاردىكى گۈزەللىكتۇر.

371

بىز جاسارەت، ئەقىدە بىلەن ئېرىشكەن نەرسىمىزنىڭ گۈزەللىكىنى كۆرەلمەيمىز.

كۆندۈرگەن ئادەمنى ياخشى كۆرىدۇ. كۈچلۈك ئىرادە ھەرقانداق نەرسىدىن غالىب كەلمەي قالمايدۇ. بويسۇندۇرۇش،

ئەگەشتۈرۈش ئىرادىدىن.

372

خۇش خەۋەر يەتكۈزگۈچى دۈشمىنىڭ بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇ
بىر كۈنلەرگە كەلگەندە دوستۇڭغا ئايلىنىپ قېلىشى مۇمكىن.

373

تەڭرى ئىنساننى مۇقەددەس قىلىپ ياراتتى. ھەرىكەت ئۇنى
كامالەتكە يەتكۈزدى.

374

سىزگە زىيانلىق ئىشلار سىزنى تەسەۋۋۇرسىز قىسمەتلەرگە
ئېلىپ بارىدۇ.

375

ھەقىقەتچىلەر، مۇھەببەت ئىگىلىرى، سەمىمىي كىشىلەر
يامان غەرەزلەرگە دۇچ كېلىپ تۇرىدۇ.

376

ھەقىقەتنىڭ ئىككى يۈزى بار، بىرى سوغۇق، بىرى ئىسسىق.
بىزنىڭ پەردىمىز ئۇنىڭ ئىككى يۈزىنى توسۇپ بولالمايدۇ.

377

سەن روھىيەتتىن مەھرۇم بولغاندا، باشقىلارنىڭ كۆزىگە
قۇرۇغان دەرەخ بولۇپ كۆرۈنىسەن.

378

چۈش — روھمۇ ئەمەس، خىيالمۇ ئەمەس، بەلكى كۆلەڭگە.

ئۇ مەڭگۈ بىز بىلەن بىللە ياشايدۇ، بىزگە ئەگىشىپ يۈرىدۇ.

379

ئەقىل — تۇغما بىلىمدىن ئىبارەت. روھ — ئەقىل ئارقىلىق
ئويغۇنىدۇ.

380

بىزنىڭ مەنئۇيىتىمىز بىزنى يۈكسەكلىككە كۆتۈرىدۇ،
چۈنكى بىز مەنئۇيىتىمىزنى سۆيگەن.

381

ئاجىزلارغا ھايات مەنىسىز بىلىنىدۇ، چۈنكى ئۇلار ھاياتنىڭ
مىسلىسىز خەزىنىسىدىكى زۇننارلارنى كۆرۈش ۋە بىلىش كۆزىدىن
مەھرۇم بولغانلاردۇر.

382

سېنىڭ ئىنسان ئىكەنلىكىڭدە شەك يوق، ئەمما قانداق ئىنسان
ئىكەنلىكىڭدىن گۇمانلىنىمىز.

383

ئادەم — قىممەت باھالىق، خىلمۇخىل ئۈنچە - مارجان،
جاۋاھىراتلار بىلەن تولغان ئامبار.

384

ھەربىر مايسا، كۆكتات سايىسىدا مۇھەببەت بار، ھەربىر
ساماۋى سەييارىلەردىمۇ مۇھەببەت بار.

385

ئانا ئۆز قورسىقىدىكى بوۋاقنىڭ تىنىمىسىز ھەرىكەتلىرىدىن
ئۆز ۋۇجۇدىدا پەيدا بولغان مۇھەببەتنى بوۋاقنىڭ دادىسىغا ۋە باشقا
يېقىنلىرىغا ئاشكارىلاپ قويدى. ئالەمدە بۇنىڭدىن يۈكسەك
مۇھەببەت بولمىسا كېرەك.

386

ئىنسان بەختىنىڭ بۇلىقى ھاكىمىيەتنىڭ ھويلىسىدا ئەمەس
ياكى مۆتىۋەر زەردارلارنىڭ، كاتتا ئەمەلدارلارنىڭ كۆركەم
باغلىرىدا ئەمەس... بەلكى ئۆزىدە، ئۆزىنىڭ ۋۇجۇدىدا، قەلبىدە.

387

نۇر — قۇياشنىڭ مېھنىتى، جىن چىراغنىڭمۇ مېھنىتى بار.
كەتمەن ۋە بولقىلارنىڭ تىنىمىسىز ھەرىكەتلىرى مېھنەتنى ياراتتى.

388

قۇياش كۆيدۈرمەيدۇ، ئىسسىتىدۇ؛ سۆيگۈ كۆيدۈرىدۇ ھەم
ئىسسىتىدۇ.

389

مەن — مېنىڭ قەلبىم، مەن — مېنىڭ پەرۋاز قىلىدىغان
ئالىمىم، مەن — مېنىڭ بىپايان دېڭىزىم، مەن — مېۋىلىرى بىلەن
ھۇزۇر بەخش ئېتىدىغان، سايىسى بىلەن كۆڭۈلنى شاد ئېتىدىغان
دەرىخىم، مەن — مېنىڭ نۇرلۇق قۇياشىم، مەن — مېنىڭ
ئۆمۈرلۈك ئادىشىم، سىردىشىم...

390

بىز ياخشى كۆرۈپ ماختاۋاتقان ھەم ئۇزۇن ئۆمۈر تىلەۋاتقان

بىر بوۋاق ئىنسانىيەتكە مىسلىسىز ئامەتلەرنى ئېلىپ كېلىشى مۇمكىن ياكى مىسلىسىز ئاپەتلەرنى ئېلىپ كېلىشىمۇ مۇمكىن.

391

جاپا ۋە تۈگىمەس رىيازەتلەر ئىچىدە ھالاللىق دەرەخلىرى ئاستىدا سايداۋاتقان كىشىلەرنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى نەدىن بىلىمىز؟ سەمىيىلىكتىن، پەقەت سەمىيىلىكتىن.

392

ئۇلار گۈلزارلىقتىكى گۈللەر ئىدى، ئۇلار دەريا بويىدىكى دەرەخ ئىدى. قۇرىدى، ئۇلار بايلىقى تۇرۇپ موھتاج بولدى. بىرى، زېمىنى تۇرۇپ ۋەتەنسىز بولدى. ئۇلار ئۆزى ئۈچۈن ئەمەس، باشقىلار ئۈچۈن كەتمەن چاپتى. بىراق، ئۇيقۇ ۋە تاماققا تويمىدى... ئۇلار ئاخىرى يىتتۈرۈپ قويغان ئەڭگۈشتىرىنى تاپتى. ئۇ نېمە؟ ئۇ بىرلىك، ئۇ ئېتىقاد ئىدى.

393

مۇھەببەت — ياخشىلىق ئەمەس، ھەقىقەتمۇ ئەمەس، پەقەت قىزغىنلىق.

394

ھەقىقەتنى ئۈستۈنلۈككە مۇيەسسەر قىلىش ئادالەتچىلەرنىڭ شوئارى. بۇ شوئارنى ھەممىلا ئادەم توۋلىيالايدۇ.

395

ۋاقتى كەلگەندە قىزلار قەلبىنى پۇل ۋە زىبۇ زىننەت دۇنياسى ئەمەس، بەلكى مۇھەببەت ناخشىسى ئۆزىگە مەھلىيا قىلىدۇ.

396

مەن ئەزىمەتلەرنىڭ ئۆزىنى ماختىغىنىنى كۆرمىدىم، ئۇلارنى خەلق ماختىدى؛ مەن ئويلايمەن، پەقەت تىرىك ئادەملەرنىلا خەلق ماختىسا كېرەك.

397

بىز ھەممىمىز تاماق يەيمىز، بەزىمىز جىسمىمىزغا، بەزىمىز روھىمىزغا يەيمىز.

398

قىزلار باشتا مۇھەببەتكە قىزىقىدۇ، كېيىن پۇل - پۇچەككە ھېرىسمەن بولۇپ كېتىدۇ.

399

مەن كەمسىتكەنگە ۋە مېنى چۆكۈرگەنگە پەرۋا قىلمايمەن. چۈنكى مەندە كەمسىتكۈدەك، چۆكۈرگۈدەك ئۇنداق ناچار ئەخلاق، چاكنى سۈپەت يوقتە.

400

ئادەملەرنىڭ قەلبى شەيئىلەرنىڭ قەلبىگە تۇتاشقان بولىدۇ، شۇڭا ئۇلار بىر - بىرىدىن ئايرىلىپ ياشىمايدۇ.

401

مەنىۋى ئۆلۈم — باشقىلارنىڭ قولى بىلەن جان بېقىشتۇر، چۈنكى ئۇلارنىڭ تىلى، پۇت - قولى، قۇلقى، روھى ۋە تېنىمۇ ئۆزىنىڭ ئەمەس.

402

كۈرەش — ھاياتلىقتۇر. ئەجدادلار بىخۇدلۇقتا يىتتۈرۈپ قويغان نەرسىلەر بىزنىڭ ھاياتلىقىمىزدا، بىزنىڭمۇ بۈگۈنىمىز، ئەتىمىز ۋە بارلىقىمىز ئۆز ھاياتلىقىمىزدا.

403

شائىر — ئىنسانىيەتكە تەۋە. ئۇنىڭ ئىزگۈ قەلبىدە ۋەھىدەت دەرىخى يىلتىز تارتقان، ئۇنىڭ خىيالى، ئارزۇسى، بارلىقى — پۈتكۈل ئىنسانىيەتنى شۇ بىر دەرەخنىڭ سايىسىغا جەم قىلىش.

404

سېنىڭدە ئارزۇلا بولىدىكەن ھاياتقا بولغان قىزغىن مۇھەببەتنىڭ سوۋۇپ قالمايدۇ.

405

كېرەكسىز گۈلدە مۇھەببەت نە بولسۇن؟! گۈزەللىك نە بولسۇن؟! ئەگەر ئۇنىڭدا گۈزەللىك ۋە مۇھەببەت بولىدىغان بولسا كېرەكسىز بولمىغان بولاتتى.

406

كىشىلەرنىڭ قەلبىدە ياشاش شۇنداق ئاسان، ئەڭ توغرا يول ئۇلارنى سۆيۈش، ئۇلارنىڭ خىزمىتىدە بولۇش.

407

سەن — ھايات مېنى مەڭگۈ بەخت، خۇشاللىق بۆشۈكىدە تەۋرىتىدۇ، شادلىق ناخشىسىنى مېنىڭ ناخشام دەپ ئېيتالمايسەن، چۈنكى ئاشۇ ھاياتنىڭ كۈلپەت بۆشۈكىمۇ بار، سەن ھامان بىلىپ

قالىسەن.

408

بىر شائىر ئۆز - ئۆزىگە شۇنداق خىتاب قىلىدۇ: «سەن دۇنيا ۋە ئىنسان تۈركۈمىگە چىن مۇھەببەت بىلەن قارا. ئۇلارنى سۆي، سېنىڭ قەلبىڭ ئۇلارنىڭ گۈلزارى - بېغى بولسۇن، سېنىڭ بارلىقىڭ ئۇلارنىڭ بارلىقى - بەختى بولسۇن، سەن ئۇلارنىڭ تىلى بول، بۇ سېنىڭ ئىنسانىي پەزىلىتىڭ . . . » ئۇ بۇ سۆزلەرنى ھەر كۈنى تەكرارلايدۇ.

409

ياراملىق كىشىلەر قايغۇ - ئەلەم، خورلۇقلاردىن مەغرۇر تۇرغاندەك قىلغىنى بىلەن ئىچ - ئىچىدىن ئازابلىنىپ تۈگەپ كېتىدۇ، لېكىن ئۇنى كىشىلەرگە بىلىندۈرمەيدۇ.

410

مۇھەببەت — ماڭا مەنسۇپ ھەم ساڭا مەنسۇپ، مۇھەببەت — زېمىنغا ۋە دۇنياغا مەنسۇپ، مۇھەببەت پۈتكۈل ئىنسانىيەتكە مەنسۇپ، بىزنىڭ مۇھەببەتنى ئۆزىمىزگە مەنسۇپ قىلىش يولىمىز ھەرگىز ئوخشىمايدۇ.

411

تەركىسىز دۇنيادا مۇھەببەت بولمايدۇ.

412

بۆلبۈل ئالتۇن قەپەسىنى خالىمايدۇ، بىراق ئىنسانلار ئۇنى مەجبۇرىي ھالدا ئۇنىڭغا بەند قىلىدۇ.

413

قانداق قىلىشنى، نېمە قىلىشنى بىلىش ئىنساننى ئۇلۇغلۇققا
مۇيەسسەر قىلىدۇ.

414

مەن ئۇلۇغلاۋاتقان ئىلاھ بىر قىز ياكى بىر مەشھۇر ئادەم
ئەمەس. ئۇ پەقەتلا ئىلاھ.

415

تەبىئەتنىڭ گۈزەللىكى — ئۇ ماڭا ئاتا قىلغان بۈيۈك
مۇھەببەتتۇر. تەبىئەتنىڭ گۈزەللىكى — مەن ئاڭا ئاتا قىلغان
ئەجىر — ئەقىدەمدۇر. تەڭرى بىزنى بىر مۇقەددەس يىپقا مەھكەم
باغلاپ قويغان، خالاس.

416

ھەققانىيەت يولى — ئاتام ماڭا ئاتا قىلغان ھاياتلىق يولى.
مۇھەببەت يولى — ئانام ماڭا سوۋغا قىلغان ھاياتلىق يولى.

417

تەن مۇھىم، ئۇنىڭ شۇ قەدەر مۇھىم ئىكەنلىكىنى بىلگەنلەر
ئۈچۈن مۇھىم.

418

زېمىن ئۈچۈن تۆكۈلگەن قاننىڭ رەڭگى ئۆڭمەيدۇ.

419

مېنىڭ جىسمىم ۋە روھىمنى تاۋلاۋاتقان نەرسە — رىيازەت،
ئانا تۇپراقنىڭ كۆز يېشى.

420

نومۇس — قاننى ئۇرغۇتىدۇ، ۋىجداننى كۈچەيتىدۇ.

421

ھايات ئەسلىدىن چىرايلىق، خۇشپۇراق نەرسە، لېكىن
ئۆزىمىز ئۇنى ئۆز قولىمىز بىلەن خىلمۇخىل رەڭلەرگە،
خىلمۇخىل سىياققا كىرگۈزۈپ قويىمىز.

422

تەڭرى بىزگە بەرگەن بەخت — پاكىز تەن ۋە پاكىز روھ.
ئەگەر بۇ سۈپەت بىزدە بولىدىكەن، بەختىمۇ بار بولىدۇ.

423

سېنى قىيناۋاتقان نەرسە سېنىڭ يولۇڭ، مەقسەتسىزلا
بېسىۋاتقان ئاشۇ يولۇڭ...

424

يىغلاۋاتقان قىزلار بىزنىڭ مېھرىبان ھەمىشەلىرىمىز بولسا
كېرەك، نېمىشقىدۇر قەلبىم ئۇلار بىلەن بىرگە يىغلايدۇ.

425

ئەي يىگىت، خورلانغان ۋە رەنجىتىلگەن قىزلارغا بەخت تىلە،
بەخت ھەققىدە ناخشا ئېيتىپ بەر، بەختنىڭ كۆركەم گۈلزارىنى
كۆرسىتىپ قوي، مانا بۇ سېنىڭ ئەركەكلىك مەجبۇرىيىتىڭ.

426

بەخت دېگەن ئازابنىڭ چەكسىز دېڭىزلىرىدا، ھەسرەتنىڭ چوڭقۇر قايناملىرىدا پىشىپ يېتىلسە كېرەك. مەن ھاياتىمدا، كىشىلىك تۇرمۇشنىڭ چۇقان - سۈرەنلىك بازىرىدا بۇ ھەقىقەتنى تونۇپ يەتتىم.

427

چىۋىنىڭ قاناتلىرىدا ھەسەل بولغان تەقدىردىمۇ بىز ئۇنى ئۆلتۈرمەي قالمايمىز، ھەسەل ھەرىسىنىڭ قاناتلىرىدا زەھەر بولسىمۇ بىز ئۇنى سۆيىمىز.

428

پىتنە - ئىغۋا ۋە ھەسەت ئىنسان ھاياتى ۋە تۇرمۇشىنى نابۇت قىلدۇ.

429

سېنىڭ ئۆتمۈشۈڭ ساڭا تەجرىبە - ساۋاق سۆزلەپ بېرىدىغان ياخشى بىر كىتاب، سەن ئۇنى پات - پاتلا ۋاراقلا.

430

سۆيگۈ ئازابىدا ئېچىرىقغان ئادەمنىڭ تەشۋالىقىنى دېڭىز - ئوكيانلارنىڭ كۆپكۆك سۇلىرى قاندۇرالماسلىقى مۇمكىن.

431

بىز سۆيۈشتۈك، لېۋىمىز بىلەن ئەمەس چىن قەلبىمىز بىلەن سۆيۈشتۈك، مانا بۇ ھەقىقىي سۆيگۈ.

432

لەنەت قىلىشمۇ ئۆزگىچە بىر سەنئەت.

433

سەن ئەسلىدىن بىتەلەي ئەمەس، سېنى بىتەلەي قىلىپ
قويغىنى سېنىڭ پۇت - قولۇڭ، بۇ ئىبارىلەرنى ئۆزۈڭ چۈشىنىپ
يېتەلەيسەن.

434

مەن ھاياتتىن يۈز ئۆرمىيەن ھەم ھاياتىڭمۇ مېنىڭدىن يۈز
ئۆرۈشكە يول قويمايمەن.

435

سۈكۈت قىلىش بەزى چاغلاردا بىزنى كۈتۈلمىگەن
ئازاب - ئوقۇبەتلەردىن ساقلاپ قالىدۇ.

436

مۇھەببەت چەكسىز نەرسە ئەمەس، بىز ئۇنى ھەدەپ چەكسىز
ئۇلۇغ ھەم يۈكسەك دەپ مەدھىيىلەۋاتقاندا، ئۇ بىزدىن تېخىمۇ
يىراقلىشىپ كېتىشى مۇمكىن.

437

سەن باشقىلارغا چوڭقۇر رىشتە بىلەن باغلىنىپ قالغاندا
مۇھەببەتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي چۈشىنىپ يېتەسەن.

438

رەنجىش ياخشى ئەخلاق ئەمەس، بىز رەنجىتىلگەندە بۇ ئەخلاقنىڭ ناچارلىقىنى بىزنى رەنجىتكەنلەرگە دېيەلمەيمىز، پەقەت جان تىكىپ ئېلىشىمىز.

439

سەن سېغىنىشنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى بىلمەيسەن، ئۇ چەكسىز ئازابتۇر.

440

كۈتۈش — ئۆزىمىزنى ئالداشتۇر، نۇرغۇن ئارزۇلار كۈتۈش بىلەن قولغا كەلمەيدۇ.

441

مۇھەببەتنىڭ لەززىتى — ھىجراندا.

442

قىزلار — بىز سۆيۈپ قانمايدىغان سەنئەت.

443

ئىنكار قىلمايمەن تەبىئەتنىڭ گۈزەللىكىنى، پاكلىقىنى. ئەمما، ئىنسانلار تىلىم - تىلىم تىلدى يۈزىنى، ئۇنىڭ شادلىقىنى.

444

ئەرلەرنىڭ ناخشىسى قىزلارنىڭ ۋۇجۇدىدا ئىللىق بىر نۇر ئېقىنى پەيدا قىلىپ تومۇر - تومۇرلىرىغا سىڭكەندە، ئۇنىڭ يېڭى بىر ئازابى باش كۆتۈرۈپ چىقىدۇ.

445

قەپەس ئالتۇندىن ياسالغان تەقدىردىمۇ قۇشلارنى خۇشال قىلالىغان ئەمەس، تۈرمە نازۇمەئىشەتلەر بىلەن تولغان تەقدىردىمۇ مەھبۇسلارنى خۇشال قىلغان ئەمەس.

446

سېنىڭ قەلبىڭ جاراھەتلەنگەندە ئەڭ لىرىكىلىق كۈيلەرنى تۆكسەن.

447

بەزى كىشىلەر پەقەت كۆلەڭگىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

448

كۆڭلۈڭ سوغۇق بولسا — پۇلۇڭ سوغۇق بولىدۇ.

449

ئازاب — روھنىڭ مېۋىسى، جاراھەت — تەننىڭ، ھايات ئەنە شۇلارغا مەھكەم باغلانغان.

450

مەيلى ئۇ روھىي ياكى جىسمانىي ئازاب بولسۇن، بۇنىڭغا بىرەر شەيىرە بولغان ئەمەس.

451

ئەسلىي ھەقىقەت مەدھىيەلەنسە، رەزىللىك قامچىلانسا بولاتتى، بىراق كىشىلەر ئارىسىدا بۇنىڭ ئەكسى بولماقتا.

452

نازىنىلار ھەقىقىي سۆيگۈگە ئەمەس، پۇلغا ھېرىس بولۇپ قالسا ئۇ ئۆز ھاياتىدا مەغلۇبىيەتتىن باشقىنى كۆرمەيدۇ.

453

سەن ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغانلارنى كۆرگىنىڭدە ھەرگىزمۇ ئەپسۇسلانما، چۈنكى ئۇلار ئۆلۈشكە تېگىشلىك يارىماس كىشىلەر.

454

ئۇ دەپنە قىلىندى، ئۇ ئۆلمەي تۇرۇپلا كىشىلەرنىڭ قەلبىدە دەپنە قىلىنىپ كەتتى.

455

مۇھەببەت يولى — ھاياتلىق يولىدۇر.

456

سۈكۈت قىلغانلارنى ئۇخلاۋاتىدۇ دېمىگىن، تاغلار، قۇملۇقلار، يۇلتۇزلار، قۇياش ۋە ئايىمۇ سۈكۈت ئىچىدە سەۋرى قىلىدۇ.

457

دېھقان — بەختىنى زېمىنىدىن ئىزدەيدۇ، بۇ ئۇنىڭغا نىسبەتەن ھاياتتىكى ئەڭ توغرا تاللاش بولسا كېرەك.

458

قارىغاي دەرىخى ھەقىقەتچىگە ئوخشىسا كېرەك، ئۇنى دەھشەتلىك زىمىستان قار - مۇزلىرى بىلەن توراپ تۇرىدۇ، بوران - شۆبىرغانلىرى بىلەن تىنماي سوقۇپ تۇرىدۇ، پىتۇرغىرىم

ئىسسىق - يامغۇر ئۇنىڭغا زەربە بېرىدۇ. بىراق قارىغاي بۇ قىسمەتلەرنى پىسەتتىگە ئالمايدۇ.

459

مەن يامغۇر تىلىدا ناخشا ئېيتقاندىم، پۈتكۈل ئىنسانىيەت ۋە بارچە كائىنات مېنى ياقتۇرۇپ قالدى.

460

ھاياتنى رەنجىتسەڭ ھايات سېنى رەنجىتمەي قالمايدۇ.

461

تامدا مۇھەببەت ۋە نەپرەت بولمايدۇ. بىز تۇرمۇشىمىزدا تامدەك ئادەملەرنى دائىم ئۇچرىتىپ تۇرىمىز.

462

سەن ھەقىقەت ئۈچۈن قۇربان بەرگىنىڭدە، كىشىلەر ھەقىقەتنىڭ ئۇلۇغلىقىنى بىلىپ يېتىدۇ، چۈنكى خەلق توپى ئەزىمەتلەرنىڭ بىھۆدە ئىشلار ئۈچۈن قۇربان بەرمەيدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

463

ئېھ مېنىڭ يۇمران قەلبىم، مەن سېنىڭدىن كائىناتنى كۆرىمەن؛ ئېھ مېنىڭ يۇمشاق، نازۇك قەلبىم، مەن سېنىڭدىن شۇ كائىناتتىكى بارلىق ھالاكەتنى كۆرىمەن.

464

مۇھەببەت ئۇرۇقتىن ئەمەس، نۇردىن ئاپىرىدە بولىدۇ.

465

تۇپراق بولسا ھەممە بولىدۇ، ئادەم، ھەقىقەت ۋە مۇھەببەت بولىدۇ؛ تۇپراق بولسا ھەممە بولىدۇ، گۈزەللىك، بەخت، خۇشاللىق بولىدۇ.

466

ساداقەتسىزلىك ئۆزىنىمۇ ۋە باشقىلارنىمۇ ھالاك قىلىدۇ.

467

سىز قاتتىق قىسمەتلەرگە دۇچ كەلگەندە ئۆزىڭىزگە تەسەللى ئىزدەيسىز، بۇ چاغدا سىزگە ئەڭ شېرىن تەسەللى بەرگۈچى پەقەت ئۆزىڭىزلا.

468

ياخشى سۆز — ياخشى ھەرىكەتلەر بەخت ئېلىپ كەلمەي قالمايدۇ.

469

مەن سۆيگۈمنى ئەمەس، سۆيگۈم مېنى دۇنياغا ئايان قىلىدۇ.

470

تۈيۈقىمىز زەرەبە ئىنساننى ئۇچۇقتۇرۇۋېتەلمەيدۇ، ئەمما بىئارام قىلىدۇ.

471

ئۈجمە كۆڭۈل قىز — دەرەخ سايىمىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

472

شېئىر — ئەركەكلەرنىڭ قىلىچىغا كۈچ ئاتا قىلىدۇ.

473

سەن ياخشى كۆرۈپ قالغان قىز يا چىرايلىق، يا سەممىي.

474

تەڭرى يىگىتلەر بىلەن خورازلارغا ئوخشاش بىر قابىللىقنى ئاتا قىلغانىدى. بىراق بۇ قابىللىق خورازلاردا قېلىپ، ئەركەكلەردە يوقاپ كەتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن تولىمۇ ئەپسۇسلىنىمەن.

475

چىن مۇھەببەت قورام تاش ئاستىدىمۇ كۆكلەپ تۇرىدۇ.

476

جاھالەتنىڭ ئوتلىرى نادانلىقنىڭ سەرەڭگىسى بىلەن يېقىلىدۇ. بۇ ئوتنى ئادالەتنىڭ كۈچلۈك دولقۇنى بىتچىت قىلالايدۇ.

477

مەن ھوشۇمغا كەلدىم، مېنى ئويغاتقۇنى كۈچلۈك بورانمۇ ئەمەس، لەرزىان يامغۇرمۇ ئەمەس ياكى دولقۇنلۇق دەريامۇ ئەمەس، پەقەت ئوت، پەقەتلا ئوت...

478

ئۆلگەن نەرسە تىرىلمەيدۇ، مۇھەببەتمۇ شۇنداق.

479

يارماس نەرسىلەر ئۆلۈمگە لايىق، يارماس ئادەم ئۇنىڭ
سىرتىدا ئەمەس.

480

مەن چۆچەك ئاڭلاشنى ياخشى كۆرىمەن، ماڭا بۇ چۆچەكلەرنى
مومام ياكى بوۋام ئېيتىپ بەرمەيدۇ. ئۇنى مەن ئاشۇ يۇلغۇن
قىزارغان دالدىدىن، سۇلىرى بۇلغانغان دەريالاردىن، يىغلاۋاتقان
يەردىن، ئوت كەتكەن ئورمانلاردىن ئاڭلايمەن. بۇ ھەقىقىي چۆچەك
بولسا كېرەك.

481

مېنىڭ قەغەز قولۇتقىم كىچىك دولقۇنلارغىمۇ بەرداشلىق
بېرەلمىدى. ھايات گويا كىچىك بىر قەغەز قولۋاق بولۇپ قالغاندا،
كىم ئۇ توغرىسىدا كۆرەڭلەپ ماختىنالىسۇن؟

482

بىزنى بىر قىزنىڭ تەبەسسۇمى ئويغاتسا، بىزنى يەنە بىر
قىزنىڭ تەبەسسۇمى ئۇخلىتىدۇ.

483

مەن ئاجىزلاشقاندا، ئۆزۈمنىڭ مەن ئىكەنلىكىمنى پۈتۈنلەي
ئۇنتۇپ قالغاندا، ئۆزۈممۇ سەزمىگەن ھالدا باشقىلارنىڭ ئىلكىگە
ئۆتۈپ كەتكەن بولىمەن.

484

مەن قىپقىزىل يۇلغۇن دەرىخىنىڭ ئاستىدا ئۇخلاپ قالغاندا

گۈلدۈرماما ئاۋازىدەك كۈچلۈك بىر سادادىن ئويغىنىپ كەتتىم. بۇ سادا ھەقىقەت يولىدا شېھىت بولغان ئەجدادلىرىمنىڭ خىتابى ئىدى.

485

بىز باغرىمىزغا مەھكەم بېسىپ ياتقىنىمىزمۇ ئوت، ئانا تۇپراق ئۆز باغرىغا مەھكەم بېسىپ ياتقىنىمۇ ئوت.

486

ساڭا زۆرۈر بولۇۋاتقىنى پۇل، ئۇنىڭغا زۆرۈر بولۇۋاتقىنى ساھىبجامال قىز. ئەمما ماڭا ئادالەت. بۇ مېنىڭ ئۈچۈن ھەقىقەتەن زۆرۈر. ئۇ بولغاندا پۇلمۇ، نازىنىمۇ بولىدۇ.

487

سەن بىر ئۇلۇغ قۇياشتىن تۇغۇلدۇڭ. مېنىڭ بۇ قۇياشنىڭ مۇھەببەتتۇر.

488

ئېرىقلار دەريالارغا قوشۇلدى. دەريالار دېڭىزلارغا قوشۇلدى. لېكىن، بىز قوشۇلمىدۇق. تۇغقان - تۇغقانغا، قېرىنداش - قېرىنداشقا، مەھەللە - مەھەللەگە قوشۇلمىدى. ئەپسۇس...

489

ئىرادە — بۈيۈك كۈچ، بۇ كۈچكە ئىشەنگەن ئادەم مەغلۇپ بولمايدۇ.

490

گۇناھ، زالالت يولى — جەھەننەمنىڭ يولىدۇر.

491

بىز لاتا خۇرجۇنغا ئالتۇن قاقچىلاپ ئۇنىڭغا چۆيۈن قۇلۇپ
سالىمىز. بۇ بىزنىڭ ئەخمەقلىقىمىز ياكى نادانلىقىمىز بولسا
كېرەك.

492

بىز ھەممىمىز بىرلا ئادەم ئىدۇق. بىزنى مەرتىۋە،
ھوقۇق - ئىمتىياز، پۇل - پىچەك، شەكىل - چىراي نۇرغۇن
ئادەملەرگە بۆلۈۋەتتى.

493

سەن ھىجراننىڭ سۈپسۈزۈك، پاك سۇلىرىغا چۆمۈلگىنىڭدە
چاقناپ تۇرغان ھېلىقى ساختا، رەڭۋاز مۇھەببەتنى ھەقىقىي
كۆرگەندەك بولسەن. دېمەك، ھىجران سادالىرى ئەقىلنى
ئويغىتىدۇ، كۆزنى روشەنلەشتۈرىدۇ.

494

ساداقەت — ھۆرلۈك، بەخت تۇغدۇرىدۇ.

495

بالىنىڭ غەلىبە مېۋىسى، ئانىنىڭ غەلىبە مېۋىسىدۇر.

496

ۋىجدان بولمىسا ئادەم دېگەن بىر پارچە كېسەكتىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

497

خورلۇق ھايۋاننىمۇ سەگەكلەشتۈرۈۋېتىدۇ، لېكىن بىر قىسىم ئادەملەر باركى، ئۇلار خورلۇق، كەمىستىشلەرنى بۇرنىغا قونۇۋالغان چۈنچىلىك كۆرمەيدۇ.

498

قەھرىماننىڭمۇ يىغىسى بولىدۇ. بۇ مۇسەببەت ياكى مەغلۇبىيەت يىغىسى ئەمەس. بۇ يىغا — خەلقىگە، ئىنسانىيەتكە بولغان چوڭقۇر مۇھەببەت يىغىسىدۇر.

499

ئۆلۈمدىن قورقساق نۇسرەتتىن سۆز ئاچقىلى بولمايدۇ. خائىنلار، مۇناپىقلار ئۆلۈمدىن قورقىدىغانلارنىڭ چوڭلىرىدۇر.

500

داۋراڭ سېلىپ، قەسەم بەرسىلا غالىب، گىگانتلاردىن بولۇپ قالمايدۇ. ئەڭ مۇھىمى ئەمەل، ۋەدىگە ئەمەل قىلىش.

501

جۇدالىق - ئۆلۈم ئەقىلىگىمۇ جان ئاتا قىلىدۇ.

502

زۇلمەت سوغۇق ھۇۋلايدۇ، گويا تۈن نىسبىدە بۆرە ھۇۋلىغاندەك؛ باھار ئىللىق ناخشا ئېيتىدۇ، گويا بۇغا - مارال كۈلگەندەك.

503

بىر نەرسەنى يوقاتساڭ يەنە بىر نەرسىگە ئېرىشىسەن. ھايات
ئەنە شۇنداق داۋام قىلىدۇ.

504

ھاياتتىن ئۇلۇغ نەرسە بولمىسا كېرەك. ئۇنى پەقەت چىن
قەلبىدىن سۆيگەنلەرلا ھەقىقىي چۈشىنىدۇ.

505

ئەرلىك غۇرۇر ھەممە غۇرۇرلاردىن ئۈستۈن تۇرىدۇ، بارلىق
تىل - دەشنام، قىيىنچىلىقلار غۇرۇرسىزلىقتىن كېلىدۇ.

506

باھار كەلدى دېدۇق، ئۇنى مەدھىيىلەپ قوشاقلار قاتتۇق،
بىراق كىشىلەر باھارنىڭ قانداق نەرسە ئىكەنلىكىنى تېخى تونۇپ
يەتمىدى، پەيلاسوپلار باھارغا شۇنداق تەبىر بەردى. باھار ھۆرلۈك،
ئەمما كىشىلەر بۇ ھەقتە كۆپ باش قاتۇرۇپ كەتمىدى. . .

507

ئېشەك ياكى ئات باغلاپ قويسا ماقۇل دەيدۇ، قويمۇ - كالىمۇ
شۇنداق. بىراق شىر، يولۋاس، ئېيىقنى باغلىغىلى بولمايدۇ.
باغلىغان تەقدىردىمۇ ئۇلار باغلاققا ئۇنىمايدۇ، ئادەملەرمۇ ئىككى
تۈركۈمگە ئايرىلسا كېرەك.

508

ياخشى ئىشلار ئۇنتۇلمايدۇ، ياخشى ئادەملەرمۇ شۇنداق. يامان
ئىشلار ۋە يامان ئادەملەرنىمۇ ئۇنتۇپ قالىدىغانلار بولمىسا كېرەك.

509

نەپسىمىز بەزىلەرنى دۇنيادىكى ئەڭ پەس نەرسىگە ئايلاندۇرۇپ قويدۇ.

510

ھۇزۇر - ھالاۋەتكە تەبىر بەرگۈچىلەر ئۇنى چىرايلىق ئايال دېدى، يەنە بەزىلەر ياخشى يېيىش، ئىچىش، ئويناش دېدى... زادى بۇلارنىڭ قايسىسى توغرا؟ ئويلنىپ قالدىم. بۇنىڭغا جاۋاب پەقەتلا بىر، ئۇ ئەركىنلىك.

511

رەزىللىك، پەسكەشلىك، خائىنلىق، مۇناپىقلىق كىشىنى باشقىلار ئالدىدا ئاجىزلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

512

سۆيگۈ - مۇھەببەت يوق قەلب بولمىسا كېرەك. ئۇ بەزىلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا ئاشكارا بولىدۇ، ئىنساننىڭ تۇرمۇش قەدەملىرى، ھايات - مۇساپىلىرى مۇھەببەتنىڭ، كىتابلارنىڭ بېتىنى ئېچىپ بارىدۇ.

513

ياۋاشلىق، رايىشلىق باشقىلارنىڭ ئىلكىگە ئۆتۈشكە مەجبۇر قىلىپ قويدۇ.

514

قانداق ياشاش ئۆزىڭىزگە باغلىق، سىزدە شۇنداق تاللاش ھوقۇقى بار. ئەمما، سىز رېئاللىقنىڭ كىچىككىنە ناز -

كەرەشمىلىرى ئالدىدا خۇدىڭىزنى يوقىتىپ قويماڭ!

515

مەن تەشنا بولغان سۆيگۈ سېنىڭ لەۋلىرىڭدە ئېچىلىپ كەتكەن
قىپقىزىل گۈللەر، مېنى ئەسەر قىلغان مۇھەببەت بەدىنىڭدە
ئۆسكەن ياپيېشىل چىمەن، سەن چىمەن ئىچىدىكى نۇرلۇق قۇياش.

516

يۈكسەك مەقسەتلەرنى قەلبىگە پۈككەن بىر باتۇر ئۈچۈن
زارلىنىش نومۇس، داد ئېيتىش جىنايەت، ئۈمىدسىزلىك
خورلۇقتۇر. ئۇ ئۆزىنىڭ ھامان بىر كۈنى ئۆلۈپ كېتىدىغانلىقىنى
بىلىدۇ، شۇڭا ئۇ ئۆلۈمنىڭ ياخشىسىنى ئىزدەيدۇ.

517

توغرا نىيەتلىك كىشىلەر توغرا يول تۇتىدۇ.

518

تاۋۇت كۆتۈرگەن ئادەمدىن ئۆلۈم ھەققىدە سورىساڭ، ئۇ
چەكسىز سۈكۈت ئىچىدە شۇنداق جاۋاب بېرىدۇ: ئۆلۈم ئەقىللىقلار
ئۈچۈن بىر ھېكمەتلىك سۆزدىن ئىبارەت.

519

ئۇ ئادەم ئىدى، ئۇ باشقىلارنى چېقىۋىدى يىلان بولدى، ئۇ
ئادەم ئىدى، باشقىلارنى چېقىۋىدى چايان بولدى. . . شۇنداق قىلىپ
كىشىلەر بارا - بارا ئۆزىنىڭ ئادەملىكىنى ئۇنتۇپ كەتتى.

520

غەزەپلەنگۈدەك ئىشلارغا غەزەپلەنمەسلىك بىچارىلىكتىن باشقا

نەرسە ئەمەس.

521

دۈشمەنلىرىڭ كۆپ بولسا قورقۇپ كەتمە، ئەمما يېقىن دوستۇڭنىڭ دۈشمىنىڭ بولۇپ قېلىشىدىن قورق.

522

ئابۇت قىلىنغان گۈل - گىياھ، ئابۇت قىلىنغان قىز... خورلانغان ئانا، تاشلىۋېتىلگەن بالىلار — بىز ھەقىقىي سۆيۈشكە تېگىشلىك مۇقەددەس تۇتىيالاردۇر.

523

ئىغۋا تارقىتىش چۆپرەندىلەرنىڭ ئويۇنى، ئۇ باشتا داغدۇغا بىلەن باشلىنىدۇ، ئاخىرى سەتچىلىك بىلەن تۈگەيدۇ.

524

سەن ئۆزۈڭنى خەيرلىك ئىشلار ئۈچۈن بېغىشلىيالمىساڭ سېنى زالالت، كۈتۈلمىگەن كۈلپەتلەر كۈتۈۋالىدۇ.

525

قەھرىمانلارنىڭ قولى دۈشمەنلەرگە قاتتىق تەگكەندەك، خائىنلارغا، مۇناپىقلارغىمۇ قاتتىق تېگىدۇ.

526

ئاشىق - مەشۇقلارنىڭ قوللىرى سۆزلەشكەندە، ئۇنى كۆرۈپ تۇرغان ئوتلۇق يۈرەك چەكسىز خۇشاللىققا چۆمدى.

527

جەڭچى ئۈچۈن دۇنيادا ئۇنىڭ قورالىدىن بۈيۈك نەرسە يوق.

528

بىز باشقىلارنىڭ ئايىغىغا يىقىلىشتىن بۇرۇن، ئۇ كىشىنىڭ قانداق تىپتىكى ئادەم ئىكەنلىكىنى بىلىشىمىز كېرەك، ئەلۋەتتە.

529

ھاياتنىڭ قىممىتى قاتتىق سوغۇقتا، زۇلمەتتە، ئازاپتا، خورلۇقتا...

530

قەلبىدە باھار ھاۋاسى بولمىغان ئادەم ھاياتىنى جۈت - شۇبىرغان ئىچىدە ئۆتكۈزۈشى مۇمكىن.

531

بۇ زۇلمەت كېچە مېنىڭ ئەمەس، ئۆز ئاسمىنىدا پارلاپ چىققان ئاي ۋە يۇلتۇزۇم مېنىڭ كېچەمنىڭ ئەڭ گۈزەل لىرىك ناخىسى.

532

خەلقنى پەقەت بۈيۈك ئەقىدىلەرلا يېتەكلىيەلەيدۇ.

533

ھەققانىيەت ئېيتىدۇكى : ساتقىن، خائىنلارنىڭ جاجىسى — لەنەتلىك ئۆلۈم.

534

قۇياش — بىزنىڭ ئىزدەۋاتقان رېئاللىقىمىز، ئۇ ھەقىقەتتۇر.

535

قەھرىماننىڭ كۆز يېشى خەلق كۈلپەتلىرىدىن تامىدۇ، چۈنكى
گىگانتلار خەلققە ۋەكىللىك قىلىدۇ.

536

خەلق ئۆلمەيدۇ، چۈنكى ئۇلار قوراللانغان، يېڭىلانغان،
خىللانغان كوللېكتىپ، بۇلارنىڭ ئىچىدە ئۆلىدىغىنى پەقەت
ئائەللىلەر... يارىماسلار...

537

سېنىڭ مەۋجۇتلۇقۇڭ زېمىن، ۋەتەن بىلەن ئۆلچىنىدۇ.
ئەگەر ئۇ سەندە بولمىسا، سەن ئۆزۈڭنىڭ مەۋجۇتلۇقۇڭنى قانداق
ئىسپاتلىيالايسەن.

538

ھايات — ئەزىمەتلەر ئۈچۈن بىر پاي ئوق، ئەزىمەتلەر ھاياتنىڭ
نېمە ئىكەنلىكىنى تېخى چۈشىنىپ يەتمىدى.

539

بۇلۇتلارنىڭ تۈرۈلگەن قاپقىدىن مۇھەببەت ياغىدۇ.

540

زالىملاردىن كۈتۈش ئادالەت،
تىلىگەنلىك ئۇندىن قىيامەت.

541

زەھەرگە زەھەر بەر، ئۇ بىر خېيىم - خەتەر، ئۇنىڭ قەلبى
مەينەت نىجاسەت، ياخشىلارغا ئازار يەتكۈزەر.

542

پىچاق توغرا كەسىمگەنلىكىدىن ئەمەس، توغرا
تۇتۇلمىغانلىقىدىن ھەسرەت چېكىدۇ.

543

مېنىڭ قەلبىمنى بايلىق ياكى باشقا نەرسىلەر ھەرگىز قارا
قىلالمايدۇ، چۈنكى غۇرۇرۇم بۇنىڭغا ھەرگىز يول قويايلىدۇ.

544

ھەقىقەتچى ئاچ قالسىمۇ ياكى توق يۈرسىمۇ شۈكرى قىلىدۇ.
ئۇ ئۆزىگە يەتكەن رىيازەت ۋە كۈلپەتلىرىگە سەۋرى قىلىدۇ.
لېكىن، ئۇ دۈشمەنلىرىگە مەڭگۈ خۇشامەت قىلمايدۇ.

545

ھەق، توغرا نەرسىلەردە جان بولىدۇ.

546

ھەقىقەتنىڭ شەرھىسى — توغرا، راۋان يولىدۇر. لېكىن، بۇ
يول جاپالىق ھەم مۈشكۈلدۈر.

547

تۇرمۇشتا مەغلۇبىيەت بار، ئەزىمەتلەر بۇنى تەجرىبە - ساۋاق
دەيدۇ. ئۇ ئاجىزلارنى پۈتۈنلەي تۈگەشتۈرۈۋېتىدۇ.

548

سەن ئۆز ھوقۇقۇڭنى ئۆز روھىڭدىن ئىزدە.

549

مۇستەقىل پىكىر يولۇڭ بولمىسا، باشقىلارنىڭ يولغا
مېڭىشقا مەجبۇر بولسىن، ئۇ يول زالالت يولى ياكى سائادەت يولى
بولۇشى مۇمكىن. ياخشىسى سەندە ئۆزلۈك روھى بولسۇن.

تىنىمىسىز ئويلار

1

بىز ئۆزىمىزنى تۇتۇۋالمىغاندا ئاسان مەغلۇپ بولۇپ كېتىمىز .
مانا بۇنىڭ ئۆزىمۇ ئازغۇنلۇق .

2

ياخشى پۇرسەتلەرنى بىلىپ - بىلمەي قولىدىن بېرىپ قويۇش
ئېچىنىشلىق مەغلۇبىيەتلەردىن باشقا نەرسە ئەمەس .

3

پۇرسەت باشقا نەرسە ئەمەس . ئۇ سەن ، سېنىڭ ۋاقتىڭ ،
سېنىڭ مەنۋىيىتىڭ ، سېنىڭ ھاياتلىقىڭ . . . سەن تەشنا بولغان
ھەممە خۇشاللىق ھاياتلىقتا .

4

سەندە ياخشى نىيەتلا بار بولىدىكەن ، «مەندە تۈگىمەس بايلىق
بار» دەپ يۈرۈۋەرگەن .

5

ئېرىشكىلى بولىدىغان دوستلۇق سەممىيلىك ئۈستىگە
قۇرۇلغان دوستلۇق .

6

بىمەنە ئوي - پىكىر گۇمرانلىق ئېلىپ كېلىدۇ.

7

غەلىبە قىلغان ۋاقىتتا، بىزنىڭ ئۇنى ئىدارە قىلالماسلىقىمىز مەغلۇبىيەتتۇر.

8

سەن تەبىئەت بىلەن سۆزلىشىشنى بىلسەڭ، ئۇ ئۆزىدىكى نۇرغۇن سىرلارنى ساڭا ئېيتىپ بېرىدۇ.

9

بىزنىڭ ئالاقە قىلىش ئوبيېكتىمىز ياخشى تاللانسا، ھاياتتا گۈزەللىك پەيدا بولىدۇ.

10

غەلىبىگە ئىشەنچ بولىدىكەن، جاسارەت تۇغۇلماي قالمايدۇ.

11

ئەجىر قىلىنمىغان ئىشتا مۇۋەپپەقىيەت بولمايدۇ.

12

بىز ئۆزىمىزگە توغرا باھا بېرەلمىگەنلىكىمىزدە دۇنيا بىزنىڭ ئادەملىرىمىزگە گۇمان بىلەن قارايدۇ.

13

سەن ئۆزۈڭنى تونۇغاندا دۇنيا سېنى تونۇيدۇ.

14

سەن ئۆزۈڭنى ئۆزۈڭ كەمسىتكەندە، مەنمۇ سېنى
كەمسىتمەن؛ سەن ئۆز - ئۆزۈڭنى ئۇلۇغلىغاندا، مەنمۇ سېنى
كۆككە كۆتۈرىمەن.

15

ئۆزىنى سۆيۈش، ئۆزىگە كۆيۈنۈش — ھاياتنىڭ ھۆرمىتىنى
ساقلاشتۇر.

16

ئۆز ۋۇجۇدىمىزغا يوشۇرۇنغان مەخپىي ئىللەتلىرىمىزنى
تونۇپ يەتكىنىمىز، ئۆز - ئۆزىمىزنى تونۇپ يەتكىنىمىزدۇر.

17

خۇشاللىق — مېۋە، ئۇ ئۆزىگە شەكسىز ئىشىنىشتىن
يېتىلىدۇ.

18

قايغۇ ۋە ۋەھىمە ئاجىز كىشىلەرنىڭ ھەسرەتتىن باشقا نەرسە
گەمەس.

19

بىزنىڭ ھاياتى كۈچىمىزنى بوغۇپ قويغان چېغىمىز
ئۆزىمىزدىن ئۈمىدنى قەتئىي ئۈزگەن چېغىمىزدۇر.

20

ئىنساننىڭ بىر قىسمى تەڭرى ئىلكىدە، يەنە بىر قىسمى
ئۆزىنىڭ ئىلكىدە.

21

ھەقىقەت يول — پالۋانلارنىڭ تاللىغان يولىدۇر.

22

ھايات — تولىمۇ ئۇلۇغ، پەقەت بىز ئۇنى ئۇلۇغ دەپ قارساقلا.

23

بىز خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلىۋاتقان جەبرى - جاپالار بىزنى جەننەتكە ئېرىشتۈرمەي قالمايدۇ.

24

دۈشمەن باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ قورقۇنچاقلىق.

25

پەرۋاننىڭ كۈلگەن چېغى — ئوت ئىچىدە كۆيگەن چېغى.

26

ماڭا ھەممىدىن بەك ياردەم بېرەلەيدىغىنى ئۆزۈم، ماڭا ھەممىدىن بەك زىيان كەلتۈرەلەيدىغىنىمۇ ئۆزۈم.

27

بىز ئۆز ۋۇجۇدىمىزدا پۈتمەس - تۈگىمەس غەزىنە زاپىسىنىڭ بارلىقىنى بىلسەكلا، ئۆزىمىزنى قەۋەتلا سۆيىمىز.

28

ھايات بىزگە بەخت ئېلىپ كېلىدۇ، پەقەت ئۇ سۆيۈلۈشكە

ئېرىشكەن چېغىدىلا.

29

كۆپلىرىمىز سەل قاراۋاتقان بايلىق، كىشىلىك ھاياتتىكى
گۈزەل ئەخلاقىتىن ئىبارەت.

30

گۇناھ مەپتۇن قىلىدۇ، ئاقىۋەت مىسلىسىز ئازابقا دۇچار
قىلىدۇ.

31

ئىنسان ئۆزىنى مەپتۇن قىلغان ۋە ئالداۋاتقان نەرسىگە ئەڭ
ھېرىسمەن كېلىدۇ.

32

سەن دۇنيا بازارلىرىنى ئايلىنىپمۇ، شەھەر - يېزىلىرىنى
كېزىپمۇ ئۆزۈڭدەك يەنە بىر كىشىنى تاپالمايسەن. سەن
ئەبەدىي يەككە - يېگانىسەن.

33

ھەقىقەت — ئەسلىدىنلا بېزەكلىك، ئۇنى بېزەيمىز دەپ
يۈرگەن ئەخمەقلەرنىڭ ھالىغا ۋاي.

34

ئائىلىدە مېھىر - مۇھەببەت ۋە قىزغىن كەيپىيات بولمىسا،
ئۇ ئائىلە سېنىڭ تۈرمەڭدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

35

پەلسەپە — يىغلاۋاتقان زېمىندا ئۆسكەن باراقسان دەرەخ!

36

يىلتىزىمىز مۇستەھكەم بولغاندا ئاينىماي قالمايمىز. گەپ يىلتىزدا.

37

قەھرىماننىڭ ئۆلۈم ئالدىدىكى سۆزى پۈتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ قىبلىنەماسى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.

38

ئەقىل بارلىقى ئادەمدە گۇناھ ۋە ساۋاب بولىدۇ.

39

ياشاش قىيىن ئەمەس، پەقەت قانداق ياشىماق قىيىن.

40

سەن دۇنياغا مېھرىبان بولساڭ، دۇنيا ساڭا مېھرىبان. سەن ئىنسانغا مېھرىبان بولساڭ، ئىنسان ساڭا مېھرىبان.

41

ئىنسان ئۆزىدىكى ئالاھىدىلىكتىن تولۇق پايدىلىنىشنى بىلەلىگەندە، ئۇ كىشىگە موھتاج بولمايدۇ.

42

كىشىلەر خۇشال بولسۇن دەپ قىلغان ئىشىمىزدا خەيرلىك بار.

43

كۆڭلىمىز تارتماي قىلغان ئىشىمىز كۆڭۈلسىزلىك بىلەن
ئاخىرلاشماي قالمايدۇ.

44

مەڭگۈ ئەستىن كۆتۈرۈلمەيدىغان ياخشىلىق — سەمىمىي
ياخشىلىقتۇر.

45

سىز ئېتىقاد جەھەتتىن بوشىنىشقا باشلىغان ۋاقتىڭىزدا،
قىممىتىڭىز تەبىئىي يوقىلىشقا يۈزلىنىدۇ.

46

سىز قەتئىي نىيەت بىلەن مەيلى چوڭ، مەيلى كىچىك گۇناھ
بولسۇن، ئۇنىڭدىن قول ئۈزسىڭىزلا، ئۇ سىزگە ھەرگىزمۇ
نۇقسان يەتكۈزەلمەيدۇ.

47

سېپايلىك — تەقۋادارلىقتۇر. ئۇ بارلىق گۈزەل ئەخلاقنىڭ
ئېسىل كېسەكلىرىدىن پۈتۈپ چىققان كۆركەم بىنادىن ئىبارەت.

48

چاكىنىلار ئالىيجاناب بولالمايدۇ، گەرچە ئۇلار شاھىنشاھ
بولسىمۇ.

49

سىز قوراللىقنىڭ نىشانغا تەگمىگەنلىكىدىن ئاغرىنماڭ،
پەقەت نىشانغا قارىتىپ ئاتالمىغانلىقىڭىزدىنلا ئاغرىنىڭ !

50

ھايات — خام كېسەكتۈر، پەقەت جاسارەتلا ئۇنى تاۋلاپ
يېتىلدۈرىدۇ.

51

مەغلۇبىيەتچىلەرنىڭ مۇنداق بىر سۆزى بار: «قولۇمدىن
كەلمەيدۇ».

52

ئەگەر مۇھىت پاسسىپ بولسا كۆچۈش كېرەك. كۆچۈش بىزنى
شەرەپكە ئائىل قىلماي قالمايدۇ.

53

كىشىلىك ھاياتنىڭ يورۇقلۇق تەرىپى — ئەقىدە، ئېتىقاد ۋە
مۇھەببەتتىن ئىبارەت.

54

بىز نادانلارغا قانداق ئىشلارنى قىلسا بولىدىغانلىقىنى ئېيتىپ
بەرگىنىمىزدە، ئۇلار بىزگە مەسخىرىلىك قارايدۇ.

55

بەخت — بىزنىڭ رىزقىمىز، ئۇ بىزنىڭ يوشۇرۇن، تەسكەي
تەرىپىمىزگە يوشۇرۇنغان.

56

ھاياتنىڭ ئېتىبارىنى قىلمىغان ھەم تونۇمىغان ئادەمدە،
ئۇنىڭغا قارىتا سۆيۈش ۋە كۆيۈنۈش بۇرچى بولمايدۇ.

57

ئەنئەنىڭىزگە، پىسخىكىڭىزغا ۋە تارىخىڭىزغا ماس كەلمىگەن
تۇرمۇش يولىڭىز سىزنى ئېتىقاد ۋە ئىماندىن چەتتە قويدۇ.

58

قانداق ئىشنى قىلسا بولىدىغانلىقىنى ۋە قانداق ئىشنى قىلسا
بولمايدىغانلىقىنى ئېيتىپ بەرمىگەن دانىشمەن، ئۈستىگە كىتاب
ئارتىۋالغان ئېشەكتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

59

ھەرقانچە ئۆزىڭىزنى تارتىشىڭىزمۇ، مۇھىتنىڭ تەسىرىگە
ئۇچرىماي قالمايسىز.

60

سەلبىيلىك — سىزنىڭ ناھايىتى بىر قىسمىڭىز.

61

سىزدە شۇنداق بىر بۈيۈك ھوقۇق بار، ئۇ تاللاش ھوقۇقىدۇر.

62

ئېتىقاد پەزىلەتنى يېتىلدۈرىدۇ، ئۆزىنى تۇتۇش ئىقتىدارىنى
ئاشۇرىدۇ.

63

بىز تۇرمۇشىمىزدا ۋە قەلبىمىزدە يوق نەرسىنى
سۆزلىيەلمەيمىز.

64

ئىنسان ئۆزىنىڭ ئاجىز، بىچارە، چۈشكۈن روھىي ھالىتى
تەرىپىدىن مەغلۇپ بولۇپ كېتىدۇ.

65

بىزدە ئىزدىنىش بولغاندا ھەقىقەتكە شۇنچە يېقىنلاپ بارىمىز.

66

بىزدە ئۇچراتقان شەيئىگە نىسبەتەن مۇستەقىل تونۇشىمىزنىڭ
بولۇشى — دۇنيا قارشىمىزنىڭ تىكلەنگەنلىكىدۇر.

67

ۋۇجۇددا ئىنساپ بولمىغان شاھنىڭ پۇقرالىرى نامراتلىشىپ
كېتىدۇ.

68

ئېتىقاد — بۈيۈك ھېكمەت.

69

بەدىنىمىزنى ئوراپ تۇرغان كىيىم - كېچەكلەرمۇ ئەخلاقنىڭ
بىر قىسمى.

70

ھەسەت پىتىنىنىڭ ئىشىكىنى ئاچىدۇ، ئىتتىپاقلىقنى بۇزىدۇ،
دوستلۇقنى قۇرۇتىدۇ.

71

ئۇلۇغ ئانا — كەم - كۈتسىز ساھىبجامالدۇر.

72

بىراۋنىڭ يالىڭاچ بەدىنىدىن خۇشاللىق ئىزدەيدىغان ئادەم
ئاسان گۇمران بولىدۇ.

73

ئۆلۈم — ئازابلىق، پەقەت ئەھمىيەتسىز ئۆلۈملا شۇنداق
بىچارە ئۆلۈمدۇر.

يامغۇر تامچىلىرى

1

ئىنسان كائىناتىنىڭ بىر قىسمى، ئۇنىڭ ئۆمرى قىسقا.
بىراق، ئۇنىڭ ھوجۇد ئاسمىنىدا بىز كۆرەلمەيدىغان،
ئاڭلىيالمايدىغان ھەم ھېس قىلالمايدىغان شەيئىلەر يۈشۈرۈلگەن.
سىز شۇ قىسقا ھايات ھەققىدە مۇكەممەل تەپەككۈر يۈرگۈزسىڭىز،
شۇ مەخپىي شەيئىلەر ھەققىدە يېڭىدىن - يېڭى ئوقۇمغا ئىگە
بولالايسىز.

2

ئېتىقاد يوقالسا ئادەم گۇمران بولماي قالمايدۇ.

3

ياخشى نىيەت ھەممە گۈزەل ئەخلاقلىرىنىڭ بۇلىقى.

4

سېنىڭ دەرىخىڭ باراقتان ھەم كۆركەم، ئەپسۇس مېۋە
بەرمەيدۇ، ئۇنىڭ دەرىخى پاكىز ھەم كۆرۈنمىسىز، ئەمما مېۋىلىرى
تاتلىق ھەم چىرايلىق. . .
ھاياتىنىڭ قاراڭغۇلۇققا يۈزلىنىشى گۇمرانلىققا يۈزلىنىشتىن
باشقا نەرسە ئەمەس.

5

رەشەك — ھەسەت بىزنى ھاياتتىن يىراقلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

6

ياخشى دوستتىن ئايرىلىپ قېلىش، ھاياتنىڭ بىر قىسمىدىن ئايرىلىپ قالغان بىلەن ئوخشاش.

7

كۆڭۈل — نەپىس قاچىدىن ئىبارەت. ئۇ دەز كەتكىنىدە ھەرگىزمۇ ئەسلىگە كەلتۈرگىلى بولمايدۇ.

8

قورقۇنچاقلار ئۆزىگە ئىشەنمەيدۇ.

9

سىزنىڭ بىخۇدلۇقىڭىز سىزنى ھاياتلىق يولىدىكى نۇرغۇن پۇرسەتلەردىن مەھرۇم قىلىدۇ.

10

گۇناھ — تەشۋىشلىنىش پەيدا قىلىدىغان ئامىل.

11

سەن ئۆز قەدەملىرىڭنى مۇھەببەت يولىدىن توختاتقاندا، دۇنيا سېنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ.

12

ئەزىملىك قىلىپ تۇرۇشنىڭ ئۆزى پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويۇش دېگەنلىك.

13

بىز ئۆلگەن كىشىلەرگە ئەمەس، ئازغان كىشىلەرگە
قايغۇرغاندا يېڭى بىر ھاياتنى ئۇلارغا سوۋغا قىلغان بولىمىز.

14

ھەقىقەت — مۇۋەپپەقىيەتنىڭ يولىنى ئېچىش دېمەكتۇر.

15

مۈشكۈل ۋە خەتەرلىك مۇھىت سىزنى ئويغىتىدۇ، ئەمما قايغۇ
ۋە ھەسرەت سىزنى تۈگەشتۈرىدۇ.

16

ھاياتتىن ئايرىلىپ قېلىش ئەپسۇسلىنارلىق ئىش،
چۈشكۈنلىشىش، قايغۇرۇش ئۆزىنى سۆيمەسلىك... قاتارلىقلارمۇ
ھاياتتىن ئايرىلىپ قېلىشتۇر.

17

خۇشاللىق بەخش ئەتمىگەن غەلىبە غەلىبە ئەمەس.

18

قۇلۇلە قاپ ئىچىگە يوشۇرۇنىدۇ، گاھىدا بىز تاشپاقىنىڭمۇ
بېشىنى تاپالماي قالىمىز. ھاياتتىن بەزى ئادەملەرمۇ
ئۇلارغا ئوخشاپ قالىدۇ.

19

ھەر ئىنسان ئۆز قەلئەسى ئىچىدە ياشايدۇ. بەزىلىرىمىز
قەلئەنىڭ ئىشىكىنى ھەم ئېتىپ ياشايمىز، يەنە بەزىلىرىمىز بولسا

ئۇ قەلئەلىرىمىزنىڭ ئىشىكلىرىنى كەڭرى ئېچىۋېتىمىز.

20

ئالىجاناب ئادەملەر يالغان سۆزلەپ قالغاندا ئىختىيارسىز
جىددىيلىشىپ كېتىدۇ.

21

جىلخورلۇق — سەۋرىسىزلىكنىڭ بىر شېخى.

22

بىز چۈشەنگەندىلا گۇمان قىلمايدىغان بولىمىز.

23

دۈشمىنىڭنىڭ بىنومۇس ئىشلىرى سېنى غەزەپلەندۈرەلمىسە،
سەن ھەيكەل ياكى ھاۋاندىن باشقا نەرسە ئەمەس.

24

نىيىتى بۇزۇق كىشىلەردە خىلمۇخىل قاپقانلار بولىدۇ.

25

ھايات — ئىنسانىيەت يېزىپ بولالمىغان دەستۇردىن ئىبارەت.

26

ئۆزىمىزنى تۇتۇۋېلىش ئېسىل خىسلەت . بەزىدە دۈشمىنىمىز
ئالدىنىمۇ ئۆزىمىزنى تۇتماي بولمايدۇ.

27

بىزنىڭ سۈكۈتكە چۆمگەن ۋاقتىمىز دۈشمەن بىزگە پايدىلىق

شەرت - شارائىتىنى ھازىرلاپ بەرگەن ۋاقىتتۇر.

28

باشقىلارنى بەك ئاددىي ئىدارە قىلىش ياكى باشقۇرۇشنى مەقسەت قىلغان غەزەپلىنىش كىشىگە ياخشى ئاقىۋەت ئېلىپ كەلمەيدۇ.

29

ساڭا توسقۇنلۇق قىلىۋاتقان كۈچنى يېڭىشىمۇ ئەڭ بۈيۈك غەلىبە.

30

دوستلۇقنىڭ مۇقەددەس كۈچى نەدە؟ ئۇ ئىتتىپاقلىقتا.

31

بىزنىڭ خۇش بولۇپ قالغان چېغىمىز، ئاسماندا پەرۋاز قىلغان چېغىمىز ئەمەس، بەلكى نەپىسگە ئالدىنىپ باسماققا چۈشۈپ قالغان چېغىمىز.

32

بىراۋ يارىماس بولسىمۇ، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا ئېتىقاد ۋە ئىمان بولسىلا بىز ئۇنى تاشلىۋەتمەيمىز.

33

تاياق ياكى ھاقارەت يارىماسلارنىڭ بېشىغا ئەڭ كۆپ تېگىدۇ.

34

مەيلى چوڭ ياكى كىچىك ئىشنى قىلايلى، ئۇنىڭدا مەقسەت

بولۇشى كېرەك. مەقسەت قىممەت يارىتىدۇ.

35

بەزىدە يىللارمۇ بىزگە خۇشاللىق ئېلىپ كېلەلمەيدۇ، بەزىدە بىر كۈنمۇ ھەتتا بىر سائەتمۇ بىزگە ئاجايىپ خۇشاللىقلارنى بېرىۋېتىدۇ.

36

چىداملىق، سوغۇق قان دانىشمەنگە قىلىنغان ھاقارەت، ئۇنى تېخىمۇ يۈكسەكلىككە ئېلىپ چىقىدۇ. چۈنكى، ئۇ ھاقارەتنى ئۆزىگە نىسبەتەن ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچ قىلغان.

37

ئىززەت — ھۆرمەت ئۆز ۋۇجۇدىمىزدا.

38

پۈچەك خياللار يىغىشتۇرغىلى بولمايدىغان ئاپەتتۇر.

39

يول — بىزنى يورۇقلۇق ياكى قاراڭغۇلۇققا ئېلىپ بارىدىغان ۋاسىتە.

40

كۆپ سۆزلەش، كۆپ يېيىش، كۆپ ئۇخلاش كۈچ - قۇۋۋەتنى ئاجىزلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

41

سەن ئۆزۈڭنى سۆيگەندە، ئۆزۈڭنى ياخشى ئىشلارغا دائىم
بۇيرۇپ تۇرسەن.

42

رىغبەت — مۇھەببەتتۇر، مەن ئۇنى باشقىلارغا بېرىش بىلەن
خۇشاللىق تاپمەن.

43

ئۇلۇغۋار ئارزۇ — ئارمانلىرىم مېنى ئۆز ھاياتىمنى تېخىمۇ
قىزغىن سۆيۈشكە رىغبەتلەندۈرىدۇ.

44

رىغبەت — ھەرىكەتنىڭ ئېنېرگىيىسى.

45

بەخت — ئارزۇ ۋە جاسارەت يېتىشتۈرگەن مېۋىلىك دەرەخ.

46

پەرزەنت — بىز ئېچىلدۇرغان غۇنچە.

47

ھەقىقەت — ئەبەدىلىككە يۇقىرى ئۆرلەپ بارىدىغان سادادىن
ئىبارەت.

48

سەممى ئادەم سۆزىنى ھەرگىزمۇ پەردازلاپ ئولتۇرمايدۇ.

49

بوران — ئەركىنلىك ناخشىسى، لېكىن بوراننىڭ ئۆزى
ئەركىنلىككە تەڭ ئەمەس.

50

ئۇزاق ياشاش ياكى قىسقا ياشاش بىزنىڭ ئىختىيارىمىزدىكى
ئىش ئەمەس، بىزدە پەقەت قانداق ياشاش ئىختىيارلىقى بار.

51

بىزنىڭ روھىيىتىمىز ئاجىز بولغاندا ھاياتنىڭ گۈزەل
نېمەتلىرىدىن مەھرۇم بولماي قالمايمىز.

52

نارازىلىق — كۈچلۈك غەزەپ - نەپرەتنىڭ بىرىنچى پەشتىقى.

53

ئەزىمەتلەرنىڭ ۋاز كېچىدىغىنى بەدەلىسىز راھەت! چۈنكى
ئۇنداق راھەتتە مۇھەببەت بولمايدۇ.

54

ئۆتكەن ئۇلۇغلارنى ياد ئېتىپ تۇرۇش، ئۇلۇغلۇققا قاراپ
يۈزلىنىشتۇر.

55

بىز باھار شاماللىرى بولالىغىنىمىزدا بىزنى تالاي كىشىلەر
ياخشى كۆرۈپ قالدۇ.

56

ئېتىقاد ۋە ئىمانلىق بولساڭ، ھاياتلىق ۋە ماماتلىق پىتنە -
پاساتلىرىدىن سالامەت بولىسەن.

57

سىزدە روھىي قۇۋۋەت كۈچلۈك بولمىسا، سەپىرىڭىزدە نەتىجە
بولمايدۇ.

58

ھەقىقەت يولى جەننەت يولىدۇر.

59

دۇنيادىكى ئەڭ كۆڭۈللۈك، ئەڭ خۇشاللىق جاي سېنىڭ
ئۆيۈڭدۇر.

60

ھاياتنىڭ نازاكىتى گۈزەل ئەخلاققا.

61

چوڭقۇر بىلىم ئىركىنلىكنىڭ قانئى، ئەمما بىلىم ھەرگىزمۇ
ئىركىنلىككە تەڭ بولالمايدۇ.

62

سەن ئۆزۈڭگە زۆرۈر بىلگەن ئەقىدىلەرنى باشقىلارغىمۇ زۆرۈر
بىلگەن.

63

ئانىلارنىڭ قەلبى سۆيۈنگەن دۇنيا بىزگە خۇشاللىق ئېلىپ كېلىدۇ.

64

ياخشىلىق ئاپەتنى ئامەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

65

ئۈمىد — ئىنتىلىش، بىز ئۆزىمىز ئېرىشمەكچى بولغان نەرسىنىلا ئۈمىد قىلىمىز.

66

ھاياتتىكى قايغۇ - ئەلەم ئاچچىقى يامان مۇئەللىمدۇر. ئۇ بىزنى دائىم سەگەكلەشتۈرىدۇ.

67

بۈركۈتنىڭ يۇلۇپ تاشلانغان پېيىدىمۇ جاسارەت ئۇرغۇپ تۇرىدۇ.

68

ئىشەنچ — ئۈمىدنىڭ بىر قانچىسى.

69

ئۈمىد — رىغبەت سىگنالى، ئۇ بىزنى مەنزىلىمىزگە يەتكۈزمەي قالمايدۇ.

70

سەن ئۆزۈڭنى قوغدىالمىغاندا ھېچكىمنى قوغدىالمىسەن.

71

سەن كۆڭۈل بۆلگەن نەرسىلەر، سەن قوغداۋاتقان
نەرسىلەردۇر.

72

ھاياتلىق — ئىشق - مۇھەببەتنىڭ مېۋىسىدىن ئىبارەت.

73

ھاياتلىق — قولۇق. ئۆلۈم — خادا تاش، خادا تاشنى دېڭىز
ئۆز ئېتىكىگە يوشۇرۇپ تۇرىدۇ.

74

ۋەھىمە ئىچىدە قالغان ئادەم ئەڭ بۇرۇن تىز پۈكىدۇ.

75

بىز قۇشلاردا ئارزۇ يوق دېيەلمەيمىز، قەپەستىكى قۇشنىڭ
كۆكسىنى ياغاچ چىۋىقلارغا ئۇرۇشمۇ ئارزۇدىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

76

ھەقىقەتتە بۈيۈك مۇھەببەت ۋە ئىززەت - ھۆرمەت بار،
ھەقىقەتتە كۈچلۈك نەپرەت ۋە مىسلىسىز كۈلپەت بار.

77

پادشاھ ياكى دانىشمەن بىزنىڭ ئىشەنچىمىز بولالمىغاندا،
زامان ۋە ماكان قىيامەت ئىچىدە قالدۇ.

78

بەزى ئادەملەردە ئۆچمەنلىك كەيپىياتى تۇغۇلغاندا جانلىنىدۇ،
ئۆچ ئالغاندا قورقمايدۇ، ئىش تۈگىگەندىن كېيىن بولسا
قورقۇنچىدا قالدۇ.

79

«مەن ئۆزۈمنى كۆرسىتىپ قويىمەن» دەيدىغان ئارزۇدا
بولغان كىشىلەر ئاسان مەغلۇپ بولىدۇ.

80

بىزنىڭ ئەقىدىمىز — بايلىق بولغاندا ئۇنىڭغا ئېرىشمەي
قالمايمىز.

81

ھايات — دەبدەبە بىلەن جار سېلىپ كەلگەن بىلەن، ئۆلۈم
سۈكۈت ئىچىدە كېلىدۇ.

82

شۈبھىسىزكى، سەن ئۆزۈڭگە زىيان كەلتۈرسەن، بۇ
باشقىلارغا زىيان كەلتۈرگىنىڭنىڭ مىسالى.

83

ئىنسان تەدرىجىي تەرەققىي قىلدى، تەڭرى شۇنداق ئىزنا

قىلغان؛ ئىنسان تەدرىجىي ئارقىغا ماڭىدۇ، تەڭرى شۇنداق ئىزنا قىلىشى مۇمكىن.

84

بۇزۇقچىلىق چېكىگە يەتكەن زېمىندا ئىنسان نەسلىنىڭ قۇرۇپ كېتىشىدە گەپ يوق.

85

ھەقىقەتتىن تۈزۈلگەن قانۇننى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمەيدۇ.

86

زالىملارنىڭ تۈرلۈك ھۇجۇملىرى پەقەت ئېتىقاد قورغىنىنىلا بۇزالمايدۇ.

87

ئالىيجاناب ئەخلاق ئەڭ ئاۋۋال ئۆزىنى قوغداشتىن باشلىنىدۇ.

88

ئىنتايىن گۈزەل مەقسەت — ئىنسانىيەتنىڭ جەننىتى ئۈچۈن كۈرەش قىلىش يولىدىكى مەقسەتتۇر.

89

سىزنىڭ ۋەھىمىنى يېڭىش ئۈسۈلىڭىز، ئۇنىڭ سىز ئۈچۈن پايدىسىز نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلىشىڭىزدە.

90

ھايات — ئۈزۈلمەس ئېقىن ، توختاۋسىز ھەرىكەت قىلىپ

تۈرۈشى كېرەك.

91

مۇلايىملىقمۇ خەير - ئىھسان كاتېگورىيىسىگە ياتىدۇ.

92

ياخشى ئائىلە گۈزەل ساھىبجامالدۇر، ئۇنى ئەقىدە بىلەن
سۆيۈش كېرەك.

93

سىز خاتىمە بەرگەن تۇرمۇشتا مۇھەببەت ۋە ھەسرەتمۇ
بولمايدۇ.

94

ئەقىل پۇت - قولغا مۇراجىئەت قىلىۋېدى، ئۇلار مىدىرلاپمۇ
قويمىدى، ئۇلار تولىمۇ بىخۇدلاشقان ئىدى.

95

بالىلار — ئاق قەغەز، مۇھىت ۋە شارائىتلار ئۇلارنى باشقا
رەڭگە كىرگۈزۈپ قويدۇ.

96

بىز قارا بولۇشنى خالىمىساقلا، بىزنى ھېچكىم قارا
قىلالمايدۇ.

97

ھايات — پۇرسەتتۇر، بىز بۇ بىباھا پۇرسەتتىن مىسلىسىز
مۆجىزىلەرگە ئېرىشمەي قالمايمىز.

98

كەيپىيات ئەقىلىنىڭ قوماندانلىقىدىن ئايرىلغاندا، كۈتۈلمىگەن
ۋەقەلەر سادىر بولۇشى مۇمكىن.

99

بىزنىڭ پۇت - قوللىرىمىزغا ۋە ئەقلىمىزگە ياخشى ئەمەللەرنى
قىلىشقا بۇيرۇق قىلىپ تۇرىدىغان نەرسە — ئېتىقاد.

100

سەن ئېرىشمىگەن ھەم كۆرمىگەن شەيئى ھەققىدە ماھىيەتلىك
پىكىر قىلالمايسەن.

101

ئېتىقادنىڭ ئۆزى مۇۋەپپەقىيەتنىڭ فورمۇلىسى.

102

سەن بەزىدە ئېتىلغان توزغاقتەك بولۇپ كېتىسەن، بۇ
ئۆزۈڭنى پەقەت تۇتۇۋالالمىغان چېغىڭدۇر.

103

سوئال — ئەقىلىنىڭ ئاچقۇچى، لېكىن سوئالنىڭ ئۆزى ئەقىل
ئەمەس، ئۇ پەقەتلا ۋاستە.

104

بىز قولدىن بەرمىگەن پۇرسەتنىڭ ئۆزى مۇۋەپپەقىيەت.

105

گۈزەل ئەخلاق ئىشلىرىمىزغا ئوڭايلىق يارىتىپ بەرمەي
قالمايدۇ.

106

قىلىۋاتقان ئىش - ھەرىكەتلىرىمىز ھەققىدە ئويلىنىش بىزگە
بەخت ئېلىپ كېلىدۇ.

107

ئەمەلدە كۆرسىتىلمەسلىك ئىرادە ياكى ئېتىقادنىڭ
ئاجىزلىقىدىندۇر.

108

كۆپچىلىك مەدھىيلىمىگەن ۋە قىزغىن بولمىغان ھاياتنىڭ
تەمى بولمايدۇ.

109

قوغلاپ ئېرىشكەن نەرسە مېڭىپ ئېرىشكەن نەرسىدىن ئەۋزەل
بولۇشى مۇمكىن.

110

ھەرقانداق ئايال ئەرگە باب كېلىدۇ. ئەر ئۇنىڭغا باب
كەلسىلا.

111

بالىلاردا بۈيۈك خەير - ئېھسان بار، ئۇ بولسىمۇ ئۇلارنىڭ
شوڭ تەبەسسۇمى.

112

ئىرادە ئۆز ھاياتى كۈچىنى يوقاتقان يەردە خۇشاللىق
بولمايدۇ.

113

يېڭى ئىدىيە دېگەن ھەقىقەتتىن تۇغۇلغان مەسىلە.

114

ناخشا - مۇزىكا ئويغاتقان خەلقىتىن ئۇلۇغۋار خىزمەتلەرنى
كۈتكىلى بولمايدۇ.

115

سېنىڭ قەلبىڭ مۇھەببەت بوستانى، ھەقىقەت گۈلىستانى
بولغاندا سەن ھەقىقىي ئىنسانلىق قىممىتىڭنى بىلىپ يېتىسەن.

116

سازدىن سادا چىقمايدۇ ئەمەس، گەپ ئادەمدە، گەپ ئۇنى
چېلىشتا، قانداق چېلىشتا...

117

ھەقىقەتچى ئۆزىنى يوشۇرۇپ ئولتۇرمايدۇ.

118

ئۆز ۋەتىنى، ئۆز خەلقىنىڭ ئىنسانىي ھوقۇقى ئۈچۈن كۈرەش
قىلىش دۇنيادىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئارزۇدۇر.

119

مەن ئۆزۈمنى ھەر كۈنى بىر رەت كېزىپ چىقىمەن، مېنىڭ
ئالىمىم شۇنى تەقەززا قىلدۇ.

120

سېنىڭ بىردىنبىر ئۇلۇغ سانائىدىغىنىڭ ھايات بولۇشى
كېرەك، ئۇنىڭ ئۇلۇغلۇقى تەر ئاققۇزۇشتا.

121

ئىنسان كىيىم - كېچىكىنى تەرك ئەتمەيدىكەن، ۋەز -
نەسپەتنىڭ دەۋرى ئۆتۈپ كەتمەيدۇ.

122

كىشىلەر خۇشال بولغان چاغلىرىدا ۋەز - نەسپەتنى كۆڭۈل
قويۇپ ئاڭلايدۇ.

123

ئەقىدە ئەھلى ئۆلۈمنى ئەڭ توغرا رەۋىشتە قوبۇل قىلدۇ.

124

ئۆز مەسئۇلىيىتىنى تونۇپ يېتىشمۇ كاتتا ئىبادەتلەرنىڭ
بىرى.

125

شېئىردا ھېكمەت بولسا، ئۇ ھەممىنىڭ ئورتاق مۈلكى بولۇپ
قالىدۇ.

126

ئادەمنىڭ ئۆزى تۇرمۇش، ئۇنىڭ ئىچىدە قايغۇمۇ،
خۇشاللىقمۇ بار.

127

پاك مۇھەببەت، تەۋرەنمەس ئىشەنچ ۋە ئېتىقاد غەمكىن
قەلبلەرگە ئۈمىد بېغىشلىماي قالمايدۇ.

128

بىز يالغۇز قالغان چېغىمىزدا ئېيتقان ناخشىمىز — مۇھەببەت
ناخشىسى.

129

قەلب زېمىنغا ئوخشايدۇ، بىز ئۇنىڭغا نېمە تېرىساق شۇنى
ئالىمىز.

130

بىز سەرسان ۋە سەرگەردان بولماي تۇرۇپ ئۆزىمىزنى ۋە
بەختىمىزنى تونۇپ يەتمەيمىز.

131

ھاياتنى ياندا تۇرۇپ كۆزىتىدىغانلار، ئۇنىڭدىن ھېچ نەرسىگە
ئىگە بولالمايدۇ. ھايات پەقەت ئۆزىگە ئۈدۈلمۈئۈدۈل تۇرغانلارنى
سۆيىدۇ.

132

ھايات - باياۋان، سىز ئۇنىڭغا تەۋەككۈل قىلىڭ.

133

تۇرمۇش — ئىنتايىن گۈزەل بىر سىر، شۇ سەۋەبلىك ئۇنى
ياخشى كۆرىمىز.

134

بەزىدە ئىشقى - مۇھەببەت باشتا شارابتەك سۈزۈك بولىدۇ،
كېيىن بارا - بارا لېيىپ كېتىشىمۇ مۇمكىن.

135

مۇھەببەتتە خۇشاللىقمۇ، ئازابمۇ بار. بىز قايسىسىنى
خالىساق شۇنىڭغا ئېرىشمەي قالمايمىز.

136

ھەسەتخورلار باشقىلارنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى ھەرگىز قوبۇل
قىلالمايدۇ.

137

سەن مەغلۇبىيەتتىڭنىڭ ساڭا زىيانكەشلىك قىلىشىدىن
قورقما، پەقەت ئىرادە، جاسارىتىڭنىڭ سۆسلىشىپ كېتىشىدىن
قورق.

138

تۇغۇلۇش ئازاب ئەمەس، ياشلىق ۋە قېرىلىقمۇ ئازاب ئەمەس.
شۇنداقلا ئۆلۈشمۇ ئازاب ئەمەس... سىزنىڭ ئازاب دەپ
قارىغىنىڭىز جاپا - مۇشەققەت، ئەمما جاپا - مۇشەققەتلەر ھەرگىزمۇ
ئازاب بولالمايدۇ.

139

سىزنىڭ ناچار خاراكتېرىڭىزدا، سىز دىققەت قىلىپ
كۆزەتسىڭىزلا چېچەنلىك پەزىلىتىنى بايقىيالايسىز.

140

بىر ياخشى ئايالنىڭ ئىنسان ۋۇجۇدىغا ۋاپادارلىق ۋە
ساداقەتلىك خاراكتېرىنى بەخش ئېتىشى بىر ھېكمەتتۇر.

141

مەيلى باياۋاندا بول ياكى گۈلشەندە بول، قەتئىي ئۆزۈڭگە
ئىشىنىشنىڭ كېرەك. مانا بۇ ئىرادە.

142

كۈچ - قۇدرىتى بولمىغان سۆزلەر ھەرگىز ھېكمەت ئەمەس.

143

تەبىئەت — مول ھېكمەتتۇر، بىز ئىزدەپ يۈرگەن نەرسىلەر
دەل ئاشۇ ھېكمەتلەر خەزىنىسىدە.

144

بەزىلەر نەسىھەتتىن قاچىدۇ، بۇ ھەقىقەتتىن قاچقانلىق
بولىدۇ.

145

سىز يولدىن ئاداشقاندا، نەسىھەت ۋە مەسلىھەتنى قوبۇل
قىلمىغانلىقىڭىزغا پۇشايىمان قىلماي قالمايسىز.

146

بىزنى مەغلۇپ قىلغان جاي، بىزنى غەلىبىگە ئېرىشتۈرۈشمۇ
مۇمكىن.

147

بىز ئۆز - ئۆزىمىزگە ئۈزلۈكسىز يېقىلغۇ بېرىپ
تۇرمىغىنىمىزدا بارا - بارا ئۆچۈپ قېلىشىمىزدا گەپ يوق.

148

سېز تىرىشىپ ئىزدىسىڭىزلا يوقىلىپ كەتكەن نۇرغۇن
نەرسىلەرگە ئېرىشىسىز. ئۇنىڭ ئىچىدە ئېتىقادىمۇ بار.

149

سەن ماشىنا بولۇپ قالغاندا سېنى باشقىلار كونترول قىلىدۇ،
ئازاب دېگەن مانا مۇشۇ.

150

بىرەر ھېكمەتنىڭ مەقسىتى سىزگە يول كۆرسىتىش، سىزنى
ئۆزىڭىز ۋە باشقىلارغا ياردەم بېرىدىغان قىلىش.

151

باشقىلارغا شاپائەت قىلىشنىڭ ئۆزى — ئىنسانپەرۋەرلىك.

152

بازار - رەستىلەردە ئەڭ كۈچلۈك چۇقان سالغانلار قانداقمۇ
ئاتىقلاردىن بولالمىسۇن.

153

تەبەسسۇم بىلەن سۆز قىلمىغان ئادەمنىڭ سۆزلىرىدە
گۈزەللىك بولمايدۇ.

154

كۆز ئالدىمىزدىكى يول بىزنى «دەرھال ھەرىكەت قىل» دەپ
شۇيرلاپ تۇرىدۇ، ئەمما بىز بۇ شۇيرلاشلارغا ئانچە قۇلاق سېلىپ
كەتمەيمىز.

155

سېنىڭ ئەركىن ئىشلىشىڭگە توسقۇن بولىدىغان كۈچلەر
بولىدىكەن، ئۇ شەكسىزكى، سېنىڭ دۈشمىنىڭ.

156

تۇرمۇشتا سىز قازانغان مۇۋەپپەقىيەتلەر كۆپ، ئەمما بۇ
ئۇلۇغۋار غەلىبىلەرگە كىرمەيدۇ.

157

كىشىلەرگە بىھاجەت سۆزلەردە قىممەت بولمايدۇ.

158

بۈيۈك ھەقىقەت بىلەن قوراللانماي تۇرۇپ غايىنى رېئاللىققا
ئايلىاندۇرىمەن دەپ خام خىيال قىلما.

159

باشقىلارنى ئۆزى بىلەن بىللە سەپەر قىلىشقا كۆندۈرەلىگەن

كارۋان بېشىدىن چوڭ ئۈمىدلەرنى كۈتكىلى بولىدۇ.

160

سېنىڭ ھەرىكىتىڭ ياكى مەجەز - كەيپىياتىڭنىڭ تەسىر
كۈچى بولمىسا ھېچكىم تونۇمايدۇ.

161

سەن باشقىلارغا تەسىر كۆرسەتكەندە سېنى دۇنيا ئېسىدىن
چىقىرىپ قويمايدۇ.

162

ھاياتنىڭ يادروسى — ئېتىقاد.

163

ئەقىللىق مەسلىھەتچى داڭلىق دانىشمەندۇر.

164

ياخشى كىشىلەر بىلەن چىقىشالمايدىغان ئادەمنىڭ پەزىلىتى ۋە
ئەخلاقىدا چوقۇم نۇقسان بار.

165

ئىقتىدار — ئەڭگۈشتەردۇر. ئۇ بۈگۈن چاك - چېكىدىن
بۆسۈپ كەتكەن ئەڭگۈشتەردۇر.

166

سەن يېتەكچى ياكى ئەگەشكۈچى بول، ھەرگىز
ئوتتۇرىسىدىكى بولۇپ قالما.

167

نارازىلىق بارا - بارا قارشىلىققا ئايلىنىدۇ.

168

بىز كۆپ ھاللاردا بىخەستەلىكتە ئېيتقان سۆزىمىزنىڭ خاتالىقىدىن زىيان تارتىمىز.

169

بىزنىڭ باراۋەرلىكىمىز — ئېتىقادىمىزدا، ئىمانىمىزدا، ئەخلاقىمىزدا.

170

ياخشى خىيال — ھېكمەتتۇر.

171

ھەقىقەتچىنىڭ يۈكىنى تەڭرى يەڭگىللىتىپ تۇرىدۇ.

172

نادانلارنىڭ دۈشمىنى بار، ئۇ دانىشمەنلەردۇر.

173

ياخشىلىق مۇلايىملىقتىن سۆزگە، سۆزدىن ھەرىكەتكە ئايلانغاندا ئەڭ مۇكەممەللىشىدۇ.

174

سەن باشقىلاردىن ئۆزۈڭنى ئۈستۈن كۆرمىسەڭلا، سېنى ھېچكىم تۆۋەن كۆرمەيدۇ.

175

سەن سۆيگەن ئادىمىڭنى ھەرگىز ئۇنتالمايسەن.

176

نشانسىز ھەرىكەت، ئەرزمەس گەپ - سۆزلەردە خەيرىيەت بولمايدۇ.

177

ھەق - ناھەق ئوتتۇرىغا چىقمىسا، بىز ئۇلارنى پەرق ئېتىپ بولالمايمىز.

178

نادانلار ۋە پاسىقلار سۆھبىتىدە خەيرىيەت يوق.

179

دانىشمەن ۋە ئۆلىمالارنىڭ قەدىر - قىممىتى بولغان ئەلنىڭ خەلقىنى ھېچكىم ھالاك قىلالمايدۇ.

180

قۇشلار سۆز قىلالمايدۇ، ئەمما ناخشا ئېيتالايدۇ.

181

قەدىر - قىممەت ھايادۇر. قەدىر - قىممەت ئەخلاق - پەزىلەتتۇر.

182

سۈكۈت بىلەن باشقىلارنىڭ ياخشى سۆزلىرىنى تىڭشاش
ئەخلاقنىڭ جۈملىسىدۇر.

183

ھەرقانداق بىر ئايال بەخت ئېلىپ كېلەلمەيدۇ، پەقەت لەززەت
ئېلىپ كېلەلەيدۇ.

184

باشقىلار ئاسانلىقچە چېقىلالمايدىغان كىشىلەر تەقۋادار
كىشىلەردۇر.

185

ھەسەتخورنىڭ ئىبادىتى ئەرزىمەس ئىس - تۈتەكتىن باشقا
نەرسە ئەمەس.

186

پەزىلەتلىك ئاياللار ئۆز قەلبىدىكى سىرنى باشقىلارغا
ئاشكارىلىمايدۇ.

187

ياخشى سۆز — سەپسەتە ئەمەس.

188

ھايات ئىبادەت بىلەن كۆكرىدۇ، ئىبادەت بىلەن ياشىرىدۇ،
ئىبادەت بىلەن پىشىپ يېتىلىدۇ.

189

ھاياتنىڭ ئۆزى ئازاب، ئازاب — پەلسەپەدۇر.

190

سىزگە ئەڭ كۆپ خۇشاللىق ئېلىپ كېلىدىغىنى سىزنىڭ پەزىلىتىڭىز.

191

مۆرىۋەت ئىگىلىرى چىراغ كۆتۈرۈپ ماڭغان ئەزىمەتلەردۇر.

192

ھايات ھەققىدىكى ئويلىنىش، ھەقىقەت ھەققىدىكى ئويلىنىش بولۇشى كېرەك.

193

ئەڭ ياخشى ئادەم ياخشى كىشىلەر ئارىسىدا ياشايدىغان ئادەمدۇر.

194

سۆيۈملۈك بولغان ئادەم كىشىلەر قەلبىگە كىرگەن ئادەمدۇر.

195

يامان خۇيىمۇ رەزىللىككە ياتىدۇ.

196

بىزنىڭ ۋۇجۇدىمىزدا قاراڭغۇلۇقمۇ، يورۇقلۇقمۇ بار، يورۇقلۇق گۈزەللىكتۇر، قاراڭغۇلۇق — رەزىللىكتۇر.

تەنھا يۇلتۇز

1

دۇنيا بىر چۈشتۈر، ھايات بىر چۈشتۈر.

2

تەدبىرسىز ئادەملەر ئۆلۈمنى قارشىلىقسىزلا قوبۇل قىلدۇ.

3

ھېكمەت — ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ شىپالىق دورىسى.

4

تارىخ ئۆزىنىڭ يوشۇرۇن سىرلىرىنى مەڭگۈ يوشۇرۇپ
بولالمايدۇ.

5

ئۇلار تۇرۇپ - تۇرۇپ ھاياۋانغا ئوخشاپ قالىدۇ. بۇ دەل
ئۇلارنىڭ ئادەملىكىنى ئېسىدىن چىقىرىپ قويغان ۋاقتىدۇر.

6

ۋەتەن مۇھەببىتى يوق خەلق ھالاك بولماي قالمايدۇ.

7

ئوۋسىز قالغان قۇش، ۋەيران بولغان ئادەمگە ئوخشايدۇ.

8

غەيرەت - شىجائەت قەلبىمىزدە تۇغۇلىدۇ، ئىش - ھەرىكەت
ۋە بىلىملىرىمىز ئۇنىڭغا تۈرتكە بولىدۇ.

9

بىزنىڭ ئەگەشكەن ئادىمىمىزگە قاراپ كىشىلەر بىزگە توغرا
باھا بېرىدۇ.

10

ھەققانىيەت تۇيغۇسىدىكى كىشىگە ھەققانىيەت تۇيغۇسىدىكى
كىشىلەر ئەگىشىدۇ.

11

دېلىغۇل بولغان ئىشلاردىن قول ئۈزۈش، يېڭى بىر
خاتالىقتىن قۇتۇلۇشتۇر.

12

مەيلى تۇرمۇش، مەيلى باشقا جەھەتتىن بولسۇن، مەغلۇپ
بولغۇچىلارنى كىشىلەر بىر قاراپلا ھېس قىلالايدۇ، چۈنكى كۆپ
ساندىكى مەغلۇپ بولغۇچىلار غەربىلىشىپ قالىدۇ.

13

سىزنىڭ قەلبىڭىزدە ئۈمىد شامى ئۆچكەندە، ھايات سىز
ئۈچۈن ۋەھىمىگە چۆمگەن زۇلمەتلىك كېچە بولۇپ كۆرۈنىدۇ.

14

ھەقىقەتكە ئىنتىلمەسلىكتىن باشقا يەنە بىر تراگېدىيە بولمىسا
كېرەك.

15

دۇنيادىكى ئەڭ ئاجىز كىشىلەرلا، خىيالىي چۈش تۇمانلىرى
بىلەن غەم — قايغۇ بۇلۇتلىرى ئىچىدە تېڭىرقاپ يۈرىدۇ.

16

ھەرقانداق ئادەم ئۆز ھاياتىنى ئۇزارتالايدۇ، بۇنىڭ بىردىنبىر
يولى — ئېتىقاد، ئېتىقاد يەنە ئېتىقاد.

17

ئۆزىمىز ھېس قىلغان ھەم تونۇغان گۇناھلىرىمىز مەغپىرەت
قىلىنىشى مۇمكىن.

18

ئۆلۈم — كۆپلىرىمىزنىڭ ئاۋازىنى باشتا ئېلىپ كېتىدۇ،
كېيىن روھىمىزنى ئېلىپ كېتىدۇ.

19

ئادەم ئۆلۈم ئالدىدا قىمىر قىلالمايدۇ، پەرياد چېكەلمەيدۇ.

20

روھ — قاناتتۇر، روھنىڭ سۈنۈشى قاناتنىڭ سۈنۈشىدۇر.

21

ھەقىقەت كۈيلەنگەن ناخشىلار جاسارەتنى ئاشۇرىدۇ،
شجائەتنى ئۇرغۇتىدۇ.

22

ئاياللىق نازاكتى — ئەخلاق — پەزىلەت دېمەكتۇر.

23

جىمجىت ئاسمان بوشلۇقى، بىز ھەر مىنۇت، ھەر سېكۇنت
ئۇنى كۆزىتىپ تۇرىمىز، لېكىن بىز ئۈستىمىزدە بۈيۈك ئاسماننىڭ
بارلىقىنى ئۇنتۇپ قالىمىز.

24

سىز ھەقىقەت تېلىسكوپىنى كۆزىڭىزگە تۇتماي تۇرۇپ،
تاڭنىڭ سۈزۈك پەردىسىنى ھەرگىزمۇ كۆرەلمەيسىز.

25

بوران — ئەركىنلىك ناخشىسى، قېنى كىم ئۇنى توسۇپ
قالالايدۇ؟ يامغۇر — ئەركىنلىك سۈيى، قېنى كىم ئۇنى
توختىتالايدۇ؟ تاڭ — نىجاتلىق قېنى. قېنى كىم ئۇنى زۈلمەتكە
ئايلاندۇرالايدۇ.

26

قارار چىقىرىش تولىمۇ بۈيۈك ئىقتىدار، بىز ئۆز ئىشىمىزدىن
قارار چىقىرالمايغاندا، شەكسىزكى مەغلۇپ بولماي قالمايمىز.

27

مەسئۇلىيەتتىن ئۆزىنى قاچۇرىدىغانلار ھەرگىزمۇ يېتەكچى بولالمايدۇ.

28

بىز ھېچقانداق يولىمىز قالماغاندا ئىككىلىنىمىز، ئىككىلىنىش مۇتلەق ئۈمىدسىزلىنىش بولماي، ئويلىنىش بولۇشى كېرەك.

29

سۆيگىلى بولىدىغان قىز — مۇلايىم، راستچىل، سەمىمىي قىزدۇر.

30

باشقىلارنىڭ ۋۇجۇدىدىن ھېچكىم ئۆزىگە ئوزۇق ئىزدەيدۇ.

31

سەن تۈنۈگۈن ياخشى كۆرگەن ئادىمىڭنى بۈگۈنمۇ، ئەتىمۇ ياخشى كۆرگەن. ساپ ئەقىدە دېگەن مانا شۇ.

32

دۇنيا دانالارنى ھايات چېغىدىمۇ، ئۆلگەندىمۇ ياخشى كۆرىدۇ.

33

بىز ئۆزىمىزگە تېگىشلىك مۇھەببەتنى قۇچاقلىغاندا بەختلىك بولىمىز.

34

مۇھەببەتتە مۆجىزىلىك دارۋاز، سېھرىي كۈچ، ئوتتەك يېنىپ
تۇرغان نۇر ۋە باھاردەك تىنىق بار، بىزنىڭ مۇھەببەتكە باغلىنىپ
قېلىشىمىز شۇ ۋەجدىن.

35

بىز ھاياتقا شۈبھە بىلەن قارىغاندا ئۇنىڭدىن ھېچ نەرسىگە
ئېرىشەلمەيمىز.

36

ھەقىقەت ئۆزىنىڭ جازىبىدار چېھرى بىلەن سىزنى
غەپلەتلەردىن خالاس قىلىدۇ.

37

ھەقىقەت تولىمۇ كەمتەر كېلىدۇ. ئۇ ئۆزىنى «مەن ھەقىقەت»
دەپ جار سېلىپ ئولتۇرمايدۇ.

38

گۈزەللىك ئۆزىگە قارىتا ئىنتىلىش قوزغىتالمىسا، ئۇ
گۈزەللىك بولالمايدۇ.

39

بىز دانىشمەنلەرنىڭ ۋە ئۇلۇغ ئەربابلارنىڭ ئالىي پەزىلىتى ۋە
گۈزەل ئەخلاقىدىن مۇھەببەتنىڭ چوڭقۇر بۇلاقلىرىنى كۆرىمىز.

40

بىز ئۆز قەلبىمىزدىكى ئازابىنىمۇ، خۇشاللىقىنىمۇ

يوشۇرالمىمىز .

41

ھەقىقەت سېھرىي كۈچى بىلەن سىزنى نادانلىقتىن ئويغىتىدۇ،
گۈزەللىكى بىلەن قەلبىڭىزنى يورۇتىدۇ، جاسارىتى بىلەن
ۋۇجۇدىڭىزنى تاۋلايدۇ، پاكلىقى ۋە توغرىلىقى بىلەن ياخشىلىققا
يېتەكلەيدۇ، ئاگاھلاندۇرۇش بىلەن بارلىق يامانلىقلاردىن
ساقلايدۇ.

42

ھايات چىن ئەقىدە بىلەن سۆيۈلگەندە ئۇنىڭ بۈگۈنىمۇ،
ئەتىسىمۇ باھار بولىدۇ.

43

مۇھەببەتتە گۈزەللىك بولغاندا، ئۇ ساپ بولىدۇ.

44

مۇھەببەت — بىز قېچىپ قۇتۇلالمايدىغان گۈزەل تراگېدىيە.

45

بىلىڭكى: يېگانە قەلبىمىزنى شېرىن تۇيغۇلارغا چۆمدۈرگەن،
ياشلىق گۈللىرىمىزنى پورەكلىتىپ ئېچىلدۇرغان جىمجىت
كۈنلىرىمىزگە لىرىكا بەخش ئەتكەن، شېرىن كېچىلىرىمىزگە
خۇشاللىق بېغىشلىغان، مەپتۇنكارلىقى بىلەن بىزنى ئەسىر
قىلغان، جەلپكارلىقى بىلەن ھوشىمىزنى ئۇرىدىغان نەرسە —
مۇھەببەتتۇر.

46

قىزلارنىڭ قەلبىدىكى ھاياجانلىق ناخشا سادالىرى لەۋلىرىدىكى
نازۇك شىۋىرلاشلارغا ئايلىنىش ئارقىلىق بىزنىڭ قەلب
دۇنيارىمىزنى لەرزىگە سالىدۇ.

47

تەبىئەتنىڭ قىزىقتۇرۇشى تەپەككۇرنى، ئىدراكنى ئويغىتىدۇ؛
مۇھەببەتنىڭ قىزىقتۇرۇشى ھېسسىياتنى، تۇيغۇنى ئويغىتىدۇ؛
كىتابنىڭ سەنئەتنىڭ قىزىقتۇرۇشى — ئىنسان پىكرىنى ئاچىدۇ.

48

بەختىمىز ئادەمنىڭ كۆزلىرىدىن ياش قۇرغان ئەمەس.

49

بىزنىڭ قەلب سارىيىمىزغا بۆسۈپ كىرگەن قىز، بىزنىڭ
بارلىق ھېس - تۇيغۇمىزنى ئىلگىگە ئالغان، ھېسسىياتىمىزنى
ئىگىلىگەن پەرىشتە بولۇشى مۇمكىن ياكى ئازدۇرغۇچى شەيتان
بولۇشى مۇمكىن.

50

بىز دوستلىرىمىزغا ھەقىقەتنىڭ ماھىيەتلىرىنى ئۇقتۇرغاندا
ئۇلار بىزنى ياخشى كۆرۈپ قېلىشى مۇمكىن.

51

بىزنىڭ ئىرادىمىز ۋە ئارزۇيىمىز بىزنى ئۆزىمىز سۆيگەن ساپ
زېمىن قوينىغا ئېلىپ كىرىدۇ، ئەقىدە قىلغان پاك مۇھەببەتكە
ئېرىشتۈرىدۇ.

52

گۈناھ باشقا نەرسە ئەمەس، پەرھىزلەرگە خىلاپلىق قىلىشتۇر.

53

ئەسلىمە ئازابلىق بولىدۇ، ئەمما ئۇ ئىبرەت ۋە ھېكمەتتۇر.

54

گۈل — گۈزەللىكى بىلەن كىشىنى ئۆزىگە شۇنداق مەپتۇن قىلىدۇ، ئەمما ئۇ شۇنداق تېز توزۇپ كېتىدۇ.

55

باتۇر، شىجائەتلىك كىشىلەرنىڭ قەبرىسى ئۇنتۇلغان ئەمەس، گەرچە ئۇلار ئۆلگەن بولسىمۇ، بىز ئۇلارنى ھەرگىز ئۆلۈك دېمەيمىز.

56

بىز ئىنسانلىقىمىز بىلەن بۇ دۇنياغىمۇ، ئۇ دۇنياغىمۇ مەنسۇپتۇرمىز.

57

مەرمەر تاشتىن قىلىنغان قەبرە تېشى ئاستىدىكى قاراڭغۇ لەھەتتىكى ئادەم ھەقىقەتچى بولسىلا، ئۇ بىز بىلەن بىرگە ياشاۋېرىدۇ.

58

مەيلى پەيغەمبەر، مەيلى دانىشمەن ياكى پەيلاسوپ،

مۈتەپەككۈر بولسۇن، قارا يەرنىڭ تېگىگە كىرىپ كەتكەن ئادەمنىڭ
ھەممە سىرىنى ئېيتىپ بېرەلمەيدۇ.

59

ئېسىڭدە تۇت: بىزنى ئۆز ئۈستىدە كۆتۈرۈپ تۇرغان قوڭۇر
تۇپراق — ۋەتەندۇر. بىزنىڭ تومۇر — تومۇرلىرىمىزغا شېرىن —
شەربەتلىك مۇھەببىتىنى بېرىۋاتقان سۆيۈملۈك جانلار — بىزنىڭ
خەلقىمىزدۇر.

60

بىز ئارزۇ — ئۈمىدىمىز كۆمۈۋېتىلگەندە ھالاك بولماي
قالمايمىز.

61

ئېتىقادتىن تۇغۇلمىغان ئۈمىد — ئارزۇدا خەيرلىك يوق.

62

مەيلى قانداق زېمىن، قانداق مۇھىت بولۇشىدىن قەتئىينەزەر،
ئېتىقاد ئىگىلىرىنىڭ غايىسى بەربات بولغان ئەمەس.

63

ئاياللارنىڭ كۆڭۈل شادلىقى ئۆچكەندە ئائىلىدە باھار
بولمايدۇ.

64

ئىنسان ھاياتلىقىنى پىتنە — پاسات، غەيۋەت — شىكايەت يېسە،
ماماتلىقىنى قۇرت — قوڭغۇز، چۈمۈلىلەر يەيدۇ.

65

تۆكۈلۈپ كەتكەن گۈل بەرگىلىرىدە چىرايلىق قىزلارنىڭ
ئەلەملىك مۇھەببەت ناخشىسى بار، لېكىن بۇ يۇمران بەرگىلىرىدە
يېشىل ئەقىدىلەرنىڭ شەبنەم تامچىلىرى يالتىراپ تۇرىدۇ.

66

ئىنسان ئۆزىگە كېسەللىك تەگكەندە ياكى بىرەر
كۆڭۈلسىزلىككە يولۇققاندا ئاندىن ئەپسۇسلىنىدۇ.

67

ئەركىنلىكنىڭ يېقىملىق مەنزىرىلىرىنى، شاد - خۇراملىق
ھالىتىنى شېرىن خىيال ئىچىدە ئەسلەپ ئولتۇرۇش —
ئەركىنلىككە ئېرىشكەنلىك بولمايدۇ.

68

بىر ئادەم ئۆزىگە ئەركىن - ئادىل پوزىتسىيە تۇتمىغاندا،
گەرچە ئەركىن بولسىمۇ، تەقىپ ئاستىدىكى كويىزا - كىشەنلىك
ئادەمگە ئوخشاپ قالىدۇ.

69

ھاياتنىڭ مۇشەققەتلىرى ۋە غەم - قايغۇلىرى بار، لېكىن بۇ
مۇشەققەت ۋە غەم - قايغۇلار ئەزىمەتلەرنىڭ ئىرادە كۈچى
ئالدىدىكى زۇمچەك - زۇمچەك دۆڭلۈكلەردىن باشقا نەرسە ئەمەس.

70

ئائىلە گۈلىستان بولمىغاندا، بالىلار ھەسەل ھەرىسى

بولالمايدۇ.

71

ئەقىدە ئۈچۈن ئەقىدىنىڭ ئۆزى چىن دوستتۇر.

72

ھىدايەت — ئازغان بىر يۈرەكنىڭ ھىم يېپىق تۇرغان
دەرۋازىسىنى تولۇق ئېچىپ كىرىپ، ئۇنىڭ بۆلۈك - پۇچاقلىرىدىن
ئوزۇق ئالغاندا، ئۇ ھەقىقەتنى ئۆزىگە سىغدۇرالايدۇ.

73

ھەقىقەت سىزنى ئاسارەت ۋە زالالەتتىن ئازاد قىلىپ،
سۆزلىيەلەيدىغان قىلىدۇ.

74

غالبىلارنى ئانا مۇھەببىتى، يەر - زېمىن مۇھەببىتى ۋە خەلق
مۇھەببىتىلا يىغىلتالايدۇ.

75

كۆزلىرىنىڭ گۆھەرلىرىنى تاتىلاپ كۆرمەس قىلىپ قويسىمۇ،
تىلىنى كېسىپ سۆزلىمەس قىلىپ قويسىمۇ، پۇت - قولىنى ناكا
قىلىپ ھەرىكەتتىن توختاتسىمۇ ھەقىقەتچىنىڭ مەيدانىنى
ئۆزىگە رەتلىگىلى بولمايدۇ.

76

ئايالىڭىز — سىزنىڭ ئەڭ يېقىن مۇھەببىتىڭىز ھەم
دوستىڭىز.

77

ئېتىقاد — يىغلاتمايدىغان روھ، ئۇ سىزنىڭ يۈز -
كۆزلىرىڭىزنى تاتىلاپ پەرياد سېلىشىڭىزنى، كۆز گۆھەرلىرىڭىزنى
ئاققۇزۇپ ھەسرەت چېكىشىڭىزنى چەكلەيدۇ.

78

سىزنىڭ ئۇلۇغ - كىچىك تىنىشلىرىڭىز، نادامەتتە
قايغۇرۇشىڭىز ئۇنىڭ تەبىئىتىگە سىغمايدۇ. ئۇنىڭ ئالاھىدىلىكى
شۇكى، ئۇ غالىبلىقنى، جەڭگىۋارلىقنى شوئار قىلىدۇ.

79

ھەر خىل رەڭلەر بىلەن بېزەلگەن گۈگۈم ئالدىدىكى چىرايلىق
بۇلۇتلار چىرايلىق گۈلشەنلەر ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتكەندە،
خىجىللىق ھېس قىلدى.

80

سەن سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈپ بېرەلمىگەندە، زېرىكىش سېنى
ھەر كۈنى ئاجىزلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

81

مۇھەببەت — بايلىق. ئۇ ئالىيجاناب، سەممىي، پاك
يۈرەكلەرنىڭ قىممەتلىك بايلىقى.

82

مەھبۇس بېسىپ ئۆتكەن يوللىرىنى، سەيلە - ساياھەت قىلغان
باغلارنى، ۋۇجۇد - سىرلىرىنى ئىزھار قىلغان گۈللەرنى، ئىزگۈ

ناخشىلارنى سادالاتقان تىمتاس كېچىلەرنى ئېسىدىن ھەرگىز
چىقىرالمىدۇ.

83

بىغەملىك — نادانلىقتىن باشقا نەرسە ئەمەس، بىغەملىكنى
ئۆزلىرىگە ئارامگاھ قىلىۋالغانلار ئۇنىڭ قۇرۇپ كېتىۋاتقان يېشىل
ئىستەكلىرىدىن مەھرۇم قېلىۋاتقانلىقىنى سەزمەيدۇ.

84

نادانلىق — بىزنىڭ مىسلىسىز كۈلپىتىمىزدىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

85

ئىنسان ئۆز قەلبىگە ئەگىشىپ ماڭىدۇ، ئۇنىڭ قەلبى قەيەردە
بولسا ئۇنى شۇ يەرگە چاقىرىدۇ.

86

بۈيۈك مەقسەتنىڭ ئۆزى — ھەقىقەت.

87

بىزنىڭ خۇشاللىقتىن مەھرۇم بولغان چېغىمىز،
ئەسەبىيلەشكەن جاھىل بولغان چېغىمىزدۇر ياكى ئاسارەتتە قالغان
چېغىمىزدۇر.

88

دۇنيادا بىخۇد، پەرۋاسىز ياشايدىغان خامۇش، بەڭۋاشلارنىڭ
يولى — نادانلىق يولىنىڭ ئۆزىدۇر.

89

ئەقىللىق ئادەم ئادانلىق ۋە بىخۇدلۇقنىڭ تېگى كۆرۈنمەس
دەھشەتلىك ھاڭ ئىكەنلىكىنى بىلىپ ياشايدۇ.

90

يۇمران گىياھ قۇياش نۇرى ئاستىدىكى ئەڭ ئاجىز جان
ئىگىسى، لېكىن ئۇنىڭ جىسمىغا ئاجايىپ يارقىن گۈزەللىك ۋە
كۈچ - قودرەت يوشۇرۇنغان.

91

سىز ئىككى ئىدىيىنىڭ ئوتتۇرسىدا قالغاندا پۈتۈنلەي گۇمران
بولسىز.

92

يەر يۈزىدىن مىدىرلىمىغان روھتا تەپەككۇر بولمايدۇ ۋە
ئەركىنلىكمۇ بولمايدۇ.

93

ھەقىقەتكە ھەقىقەت يولىدا ئەرزىيەت چەككەن ئادەم ئەڭ توغرا
تەبىر بېرەلەيدۇ.

94

كائىنات ۋە گۈزەل ئاسمان، ئۈزۈپ يۈرگەن دېڭىز - ئوكيان،
ئويناپ يۈرگەن يېشىل ئورمان ۋە گۈزەل يايلاقلار بىزگە
ھاياتلىقنىڭ گۈزەل قىسىملىرىنى سۆزلەپ بېرىدۇ.

95

غەم - قايغۇ بىزنىڭ بىر قانچىمىز، ئۇ گاھىدا بىزنىڭ پەرۋاز قىلىشىمىزغا مىسلىسىز ياردەمدە بولىدۇ.

96

ھەقىقەتنىڭ بۈركۈت قانىتىدەك كۈچلۈك قوللىرى بار، قورام تاشلاردەك مۇستەھكەم يۈرىكى بار، گىگانىت تاغلاردەك تەۋرەنمەس گەۋدىسى بار.

غەربىلىق ئىزتىراپلىرى

1

قېرىلار ياشلىق دەۋرىدىكى سىرلىق كەچۈرمىشلەرنى ئىشتىياق بىلەن ئەسلەيدۇ، بۇ خىل ئەسلىمىلەر ئۇلاردا ھاياتقا بولغان ئىشەنچسىنى تېخىمۇ ئاشۇرىدۇ.

2

قەلب ھارارەتلىك بولسا، مۇھەببەتمۇ، ئەخلاقمۇ ھارارەتلىك بولىدۇ.

3

يامغۇر بۇلۇتلىرىنىڭ قەلبى مۇھەببەت ئىگىلىرىنىڭ قەلبىگە ئوخشايدۇ، بۇلۇتلار زېمىنگە، مۇھەببەت ئىگىلىرى ئىنسانىيەتكە سۆيگۈ بېرىدۇ.

4

گۇناھكارلار ئۆزلىرىگە ھەر ۋاقىت قاراڭغۇ دۇنيا ئىزدەيدۇ، گۇناھ ئۇلارنىڭ قاراڭغۇ دۇنياسىدۇر.

5

يارىماس كىشىلەرنىڭ دۈشمىنى ھەم دوستىمۇ يوق بولۇشى مۇمكىن.

6

قۇياش — كائىناتنىڭ مۇھەببىتى.

7

مۇھەببەتنىڭ لەززىتى جىنسىيەتتە، پەقەت ھالال جىنسىيەتتە.

8

كۆز ئالدىمىزدىكى بىپايان زېمىندا سەيلە قىلىش ئۈچۈن كۆز ئالدىمىزدىكى بېھىساب تىكەن - ئازغانلىرىنى ئېلىۋېتىشكە توغرا كېلىدۇ.

9

ياشلىق — جۇشقۇنلۇقى، خۇشبۇي ھىدلىرى ، يېقىملىق تەبەسسۇمى ۋە جاسارتى بىلەن كىشىنى مەھلىيا قىلىدۇ. لېكىن، ئۇنىڭ باغرىغا تەنتەكلىك يوشۇرۇنغان.

10

سىز بىراۋنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن كۈتۈلمىگەن مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشىپ قالسىز ياكى يەنە شۇ ۋاسىتە بىلەن ئويلىمىغان پالاكەتكە يولۇقۇپ قېلىشىڭىز مۇمكىن.

11

غېرىبلىق — بوراندا قالغان قۇشقا ئوخشايدۇ، قۇش ئۆز ئۇۋىسىغا ئالدىرىغاندەك غېرىب ئادەملەرمۇ ئاددىي بولسىمۇ ئۆز ئۇۋىسىنى ياخشى كۆرىدۇ.

12

بىز دوستلارغا زىنداندا ئۆتكەن كۈنلەر ھەققىدە سۆزلەپ
بەرگىنىمىزدە، ئۇلارغا زىنداننىڭ ئەقىللىق ئىنسان ئۈچۈن ياخشى
بىر مەكتەپ ئىكەنلىكىنى ئەسكەرتىپ قويۇشنى ئۈنتۈپ
قالماسلىقىمىز كېرەك.

13

باياۋان ئۆز ئېتىكىدىكى قۇرىغان بۇلاقتىن سورىدى: — سېنى
كىم قۇرتىۋەتتى؟
بۇلاق شۇنداق دەپ جاۋاب بەردى: — مېنى سېنىڭ دەھشىتىڭ
قۇرتىۋەتتى.

14

جىمجىت سەھرالاردا توقايلىقلار باغرىغا يوشۇرۇنغان پىنھان
بۇلاقلار بار. ئەنە شۇ بۇلاقلار ساپ مۇھەببەتنىڭ بۇلاقلىرىدۇر.

15

خادا تاش دېڭىزدىن سورىدى: — ئەي دېڭىز، دولقۇنلىرىڭ
نېمە دەيدۇ؟
دېڭىز شۇنداق دەيدى: — دولقۇنلىرىم سېنى ھامان بىر كۈنى
گۇمران قىلىمەن دەيدۇ.
خادا تاش غەم - قايغۇ ئىچىدە جىمجىت قالدى.

16

ساڭا تىكىلگەن كۆز بىر بولسا ئالۋاستىنىڭ كۆزى، بىر بولسا
پىرىشتىنىڭ كۆزى.

17

سەن قاپقارا ياكى ئاپئاق چاپلىرىڭ ئاستىدىكى بېشىڭنى
بارماقلىرىڭ ئاستىغا ئېلىپ ئۆزۈڭ ھەققىدە ئويلان، بۇ ئويلان
سېنى بىر خىل قايغۇدىن قۇتقۇزۇپ، يەنە بىر خىل شادلىققا
مۇيەسسەر قىلىشى مۇمكىن.

18

ناكەسنىڭ بەرگىنى ئوغرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

19

بۈگۈنكى دۇنيا ئۆزىنىڭ كۈچتۈڭگۈرلۈكى بىلەن ماختىنىپ
يۈرگەن كىشىلەرنى مەسخىرە قىلدۇ.

20

بىزدە ھەقىقىي تونۇش قەلبى شەكىللەنگەندە كىشىلىك دۇنياغا
باشقىچە نەزەر بىلەن قارايدىغان بولىمىز.

21

سەن دەرد - ئەلەمدىن تىرىلگەندە، غەم - قايغۇدىن
ئويغانغاندا، گۈل ۋە تىكەننى ئايرىپ قارىغاندا، نۇر ۋە سايىنى
چۈشەنگەندە سېنىڭ ھاياتىڭ مىسلىسىز جەننەتنىڭ شادلىقىغا
ئېرىشىدۇ،

22

ئىنسان كائىنات خەزىنىسىدىكى مىسلىسىز ئەڭ گۈشتەردۇر.

23

بىز زالىمنىڭ ۋەھشىي ئاۋازىنى ئاڭلايمىز، ئۇنىڭ
تۆمۈردەك بارماقلىرىنىڭ يۈرەكلەرنى تىنىمسىز مۇجۇۋاتقانلىقىنى
ئانچە سېزىپ كەتمەيمىز.

24

ئەخلاق — ھاياتنىڭ يورۇقلۇقىدۇر.

25

خيالچان قىزلاردا كۈچلۈك مۇھەببەت ئوتلىرى يالقۇنچاپ
تۈرىدۇ، لېكىن ئۇلار ئالدىنىپ قالىدۇ.

26

ھاياتنىڭ قاتتىقلىقى يوقسۇزلۇقتا ئەمەس، قۇللۇقتا.

27

ئايال تەڭرىنىڭ ئەرلەر ئۈچۈن ئۆز دەرگاھىدىن ئەۋەتكەن ئاق
كىيىملىك پەرىشتىسى، لېكىن بىزنىڭ كۆڭلىرىمىز، ئۇ گۈزەلنى
ئەسلىي پېتى ساقلاپ بولالماي تەڭرى غەزىپىگە ئۇچراپ كېتىمىز.

28

بىزنىڭ بارلىق خىزمەتلىرىمىز پەقەت شەخسىيىتىمىز ئۈچۈنلا
بولغاندا، بىز تاغ تىزمىلىرى ئاستىدىكى پىنھان كۆلچەكلەرگە
ئوخشاپ قالىمىز.

29

ئىنسان — كائىنات كىتابىنىڭ بىر ۋاراقچىسى، ئۇنىڭ قۇرلىرى ئاجايىپ گۈزەل قىسسەلەر بىلەن يېزىلغان، ئاجايىپ ھېكمەتلەر بىلەن بېزەلگەن.

30

ھايات چېكىم - چېكىم سەر خىل گۈللەردىن توقۇلغان كەشتە.

31

بىر نىيەتتىكى دىلداش دوستلار ئەقىل - ئىدراك ۋە جىسمانىي قۇۋۋىتىمىزنىڭ بىر قىسمىدۇر.

32

ھاشاراتلارنىڭ يېقىمىنى چىرىلداشلىرى ھەرگىز ناخشا بولالمايدۇ، ھاماقەتلەرنىڭ پاراڭلىرىدا ھېكمەت بولمايدۇ.

33

بىز ئاڭلاشنى خالىساق، بۈيۈك تاغلار بىزگە جىمجىت ناخشا ئېيتىپ بېرىدۇ.

34

ھۆرلۈك بىزنىڭ سەيلىگەنمىز، بىزنىڭ بارلىق غەم - قايغۇمىز ئۇنىڭ ئىللىق قۇچىقىغا ئىنتىلمەسلىكىمىزدىن.

35

سېنىڭ مەجەز - خاراكتېرىڭ سەن بۇ دۇنياغا كەلگەندە سېنىڭ

روھىڭ بىلەن بىللە شەكىللەندۈ، ئۇ ساڭا خۇشاللىق ۋە ناخۇشلۇقنى بېرىدۇ - دە، يەنە سېنىڭ بىلەن ئۇ دۇنياغا كېتىدۇ.

36

بىز قەيەرگە بارايلى، ئۆزىمىزگە ياخشى دوست تاپالماقلا خارلىق بىزنى ئىللىكىگە ئالمايدۇ.

37

قورقۇنچاقلىق — غېرىب - مىسكىنلىكنى پەيدا قىلىدۇ.

38

ھەقىقەت ۋە گۈزەللىك بىزنىڭ گۇناھ، زالالتىگە بولغان ۋۇجۇدىمىزدىكى بارلىق قىزىقىش ۋە ئىنتىلىشلەرنى بوغىدۇ.

39

ئەگەر بىر ئادەمنىڭ ئۆزىنى ئەركىنلىك يولىغا بېغىشلاشقا غالىب روھى، كۈچلۈك شىجائىتى بولمىسا ۋە بۇ يولدا مۇرىنى - مۇرىگە تىرەپ، قولىنى - قولغا باغلىغان، بىر نىيەت - بىر مەقسەتتىكى دوستلىرى بولمىسا، ئۇنىڭ بۇ يولدىكى كۈرىشى ئۇزۇن داۋاملاشماسلىقى مۇمكىن.

40

غەم - قايغۇنىڭ دەھشەتلىك ھۇجۇملىرى پەقەت ئاجىزلارنىلا ھالاك قىلىدۇ.

41

بىز چۈشكۈنلەشكەندە، ئۈمىدىسىزلىككەندە ھايات بىزگە قەپەس

بولۇپ كۆرۈنىدۇ.

42

ھەقىقەت يولىدا ماڭغانلارنى ھېچكىم ھالاك قىلالمايدۇ.

43

بىز بىراۋنىڭ نۇرلۇق ياكى خۇنۇك كۆزلىرى ئارقىلىق بىزگە قاراپ ئاۋازسىز سۆزلەۋاتقانلىقىنى بىلىمىز، لېكىن شۇ سۆزلەر ئۇرغۇپ چىققان قەلب بۇلاقلىرىنى چۈشىنىپ كېتەلمەيمىز.

44

قەلبىمىزدىكى تىمتاس دۇنيا ئۆزىنىڭ خىلمۇخىل ئاۋازلىرىنى زېمىن ۋە ئادەملىرىنىڭ ھۇجۇمىغا يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ.

45

ھايات بىز ئۈچۈن كۈندە كۆرۈۋېرىپ ئادەتلىنىپ كەتكەن بىر پارچە ئەسكى كىتاب بولۇپ قالغاندا، ئۇ تولىمۇ مەنىسىز بىر نەرسە بولۇپ قالىدۇ.

46

ھەقىقەت شۇنداق نەرسە، ئۇ زۇلۇمغا زۇلۇم بىلەن، گۈزەللىككە گۈزەللىك بىلەن جاۋاب قايتۇرىدۇ.

47

غۇرۇر سىزنىڭ ئەينىكىڭىز.

48

مۇھەببەت يۈز كۆرۈشۈشتىن باشلىنىدۇ، روھىي ئۇچرىشىش ئارقىلىق باغلىنىدۇ ۋە كۈچىيىدۇ.

49

مەن ئوتلۇق مۇھەببەت، كۈچلۈك ھەۋەس ۋە شىجائىتىم بىلەن تەڭرىگە ئېتىقاد قىلىمەن، بۇ مېنىڭ بۈيۈك ھەقىقەتكە قاراپ قەدەم ئېلىشىمدۇر.

50

بەزى ئادەمنىڭ رەزىل قىلمىشلىرىنى «تەۋرات» مۇ، «ئىنجىلىمۇ»، «قۇرئان» مۇ، ھەتتا ھېكمەتلىك دەستۇرلارمۇ يېپىپ قالالمايدۇ. ئۇلار پۈتۈنلەي ھالاك بولغۇچىلاردۇر.

51

ئاج كۆزلۈك — دۇنيادىكى بارلىق شۇملۇقلارنىڭ مەنبەسى.

52

ھاۋانلارنىڭ قاسساپنىڭ ئالدىدا بېشىنى ئېگىپ تۇرۇشى ئەلۋەتتە بىر خىل ئاجىزلىقتۇر.

نجاسەت مەيلى چوڭ بولسۇن، مەيلى كىچىك بولسۇن بەدەننى، كىيىم - كېچەكنى بۇلغىماي قالمايدۇ.

53

سىز ھەقىقەتلەر ھەققىدە قانچىكى كۆپ سۆزلىسىڭىز، ئۇنىڭ

سىز تەرەپكە قاراپ يۈزلىنىشى شۇنچە تېز بولۇشى مۇمكىن.

54

سىز ئېھتىرام بىلدۈرگەن دوستلۇق، سىزگىمۇ ئېھتىرام بىلدۈرمەي قالمايدۇ.

55

بۆرىنىڭ قوي سىياقىغا كۆرۈنۈشىگە كىرىۋېلىشى ھىيلە - مىكىردىن باشقا نەرسە ئەمەس.

56

بارلىق يامانلىقلار بىر - بىرىگە يۇغۇرۇلۇپ كەتكەن قەلبتە بىرەر پارچە ياخشىلىقنى ئىزدەپ تاپماق مۇ تەس.

57

سۈرلۈك ئوقۇغان نىكاھ ھېكمەتلىرى سەن بىلەن بىر قىزنى بىر زەنجىرگە باغلاپ قويدۇ. بۇ مۇھەببەت ئەمەس ۋاستە، قائىدە - يوسۇندىن ئىبارەت. بۇ قائىدە - يوسۇن يا مۇھەببەتنى تۇغىدۇ، ياكى قايغۇنى تېرىيدۇ.

58

سىزنىڭ قەلبىڭىز قاراڭغۇ لەھەت كەبى بولغاندا، ئۇ لەھەتتىن چىقىدىغان ئىبارىلەرمۇ قارا ۋە قاراڭغۇ بولىدۇ.

59

سىز پىچىرلاپ سۆزلىگەن مۇدەھىش كۈلپەتلەر سىزنىڭ ئۈستىڭىزگە ئاۋازلىق يېتىپ كېلىشى مۇمكىن.

60

كىشىلەر كۆزگە ئىلمايدىغان پەزىلەت ۋە ئاق كۆڭۈللۈك --
 ھاقارەتلەرگە سۈكۈت قىلىدىغان ئىرادىسىز پەزىلەت ۋە ئاق
 كۆڭۈللۈكتۇر.

61

زامانىنى ساختا دېگىلى بولمايدۇ، ئەمما ئادەمنى ساختا ئەمەس
 دېگىلىمۇ بولمايدۇ.

62

شۆھرەت ئەبەدىل سىر بولالمايدۇ، گەرچە ئۇ نىقابلىق
 بولسىمۇ.

63

ھەقىقەت سىر بولۇپ قالغاندا، ئۇ ھەرگىزمۇ ھەقىقەت
 بولمايدۇ.

64

پاكا ئاشۇ كوركىراشلىرى بىلەن باشقا ھايۋانلارغا بىر گۈزەل
 ناخشىچى سىياقىدا كۆرۈنۈشكە ئۇرۇنارمىش.

65

ئېھتىيات ۋە ھوشيارلىق سىزنى قۇتقۇزىدۇ.

66

دۈشمەنلەر ئالدىدا يۇمشاق، ھاقارەتلەر ئالدىدا مۇلايىم،
 ساختىلىقلار ئالدىدا قارىغۇ، تىل - دەشنام ئالدىدا گاجا،

نەپسانىيەتچىلەر ئالدىدا كەمتەر بولۇش، بۇ ھەرگىزمۇ ئادىمىيلىك ئەمەس.

67

بىز كىم بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ئۇنىڭ ياۋۇز ئىرادىسىگە ئىتائەت قىلىدىكەنمىز، بىزنىڭ روھىي دۇنيايىمىز، كۈچ - قۇدرىتىمىز، ئەقىل - پاراسىتىمىز پۈتۈنلەي تۈگەشكەن بولىدۇ.

68

ھاياتلىقتا ئۆلۈك قەلب ۋە ھايات قەلب بولىدۇ.

69

ھەقىقەتچى ئۆز ئېتىقادىغا ئىتائەتمەنلىك بىلەن بويسۇنىدۇ.

70

جاراخلىق سۆزلىرى بىلەن بىراۋ ئۆزىنىڭ چېكىدىن ئاشقان جىنايى قىلمىشلىرىنى يېپىشى مۇمكىن، ئەمما ھەرگىزمۇ يوشۇرۇپ بولالمايدۇ.

71

بىزنىڭ سېغىنىش ئوتلىرىمىز، ئارزۇ قىلغان نەرسىلەرگە ئىرىشىمگۈچە بېسىقمايدۇ.

72

تىز پۈكمەسلىك ئۈچۈن جاسارەتمۇ، غۇرۇرمۇ، ئېتىقاد - ئىمانمۇ بولۇشى كېرەك.

73

بىز بىر قىزنى چىن ئىخلاى، پاك ئەقىدىمىز بىلەن ياخشى
كۆرۈپ قالغىنىمىزدا، دۇنيادا ئاشۇ قىزغا ئوخشاش يەنە بىر
قىزنىڭمۇ بارلىقىغا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز.

74

بىز كۈندىن - كۈنگە ئېشىپ بېرىۋاتقان بايلىقىمىزدىن
پەخىرلىنىپ يۈرگىنىمىزدە، تېز ھالدا بولۇپ كېتىشىمىز
مۇمكىن.

75

بىرمۇ جان ئىگىسىگە ئۇۋال قىلمايدىغان ئادەمدە ئۇلۇغ
ئېتىقاد، بۈيۈك ئەخلاق، يۈكسەك ئىنسانىي پەزىلەت بار بولغان
بولدۇ.

76

سىز كەمتەر بولغاندا، كەمتەرلىكىڭىز كۈندىن - كۈنگە
ئېشىپ بارىدۇ؛ سىز جەسۇر ۋە باتۇر بولغاندا، جەسۇرلۇقىڭىز ۋە
باتۇرلۇقىڭىزمۇ كۈندىن - كۈنگە ئېشىپ بارىدۇ.

77

ھوقۇق — ئۇلۇغ نەرسە، پەقەت ئادالەتپەرۋەرلەر ئۈچۈن
شۇنداق.

78

سەن ئۆزۈڭنى ئۆزۈڭگە ئوخشاش كىشىلەرنىڭ ئارىسىدىكى
بىردىنبىر ياخشى ئادەم دەپ بىل ۋە ئەمەل قىل.

79

سىز ئۆز ئانىڭىزنىڭ ۋۇجۇدىدىكى گۈزەللىك، نازاكەت ۋە شەرم - ھايالارنى تونۇپ يەتكەندىلا، ئانىڭىزنىڭ گۈزەل ئەخلاق باغچىسىغا ئاپىرىن ئېيتىمىز.

80

ھايات بولسىلا ھېساب ئەمەس، ھاياتتا جان بولۇشى كېرەك، جان دېمەكلىك جاسارەت دېمەكلىك.

81

ئۆتمۈشنى ئادىل ئەسلىيەلىگەن ھاياتتا بۈگۈن ۋە ئەتىگە بولغان تولۇپ - تاشقان قىزغىن ئىشەنچ يېنىپ تۇرىدۇ.

مارجان ئارال

1

ھەقىقەت دىلدا تۇغۇلىدۇ، تىلدا تامىدۇ، ھەرىكەتتە كۈچىيىدۇ، مەقسەتتە كۈچلىنىدۇ.

2

گۈزەللىك — ئىنسانىيەتنىڭ بارلىق يېقىملىق ئاۋازلىرىنى ۋە نازا كەتلىك ئېسىل ئەخلاقلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئاجايىپ بىر يىپيىڭى دۇنيادۇر.

3

كائىناتنىڭ تۇرغۇن ھالەتتىكى جىمجىتلىقى چىرايلىق بىر ساھىبجامالنىڭ سۈكۈتكە چۆمگەن ھالىتىگە ئوخشاپ كېتىدۇ.

4

ئىنسان بىلىمنىڭ كۈچى بىلەن قۇدرەت تاپىدۇ، ئەخلاق پەزىلەت بىلەن كەمتەر بولىدۇ، گۈزەللىك بىلەن يېقىلغۇ تەييارلايدۇ، ھەقىقەت بىلەن مەقسەتكە يېتىدۇ.

5

قىزلارنىڭ روھىي دۇنياسى گۈزەللىكنى ئەڭ ماھىيەتلىك چۈشىنىدۇ.

گۈزەللىك ياكى رەزىللىك بولسۇن، ھەقىقەت ياكى قاباھەت

بولسۇن، بىز بىزگە تەسىر كۆرسەتكەن نەرسىنى ئۇنتۇلۇپ قالمايمىز.

6

ساپ مۇھەببەت بىلەن ئوزۇقلىنىپ تۇرغان يۈرەك ھەقىقەت ئۈچۈن سوقۇپ قېلىشى مۇمكىن.

7

غەرىب زېمىننىڭ قەلبىگە يوشۇرۇنغان دەرد - ئەلەم پىشىپ يېتىلگەندە چۇقانغا ئايلىنىدۇ.

8

تىنچلىقتا ھەقىقەتمۇ، گۈزەللىكمۇ بار، ئىنسانىيەتنىڭ ئەڭ چوڭ ئارزۇسى مۇشۇ خىل تىنچلىق.

9

گۈزەللىكنى كۆرەلمەيدىغان كىشىلەر ھاياتىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

10

مۇھەببەت ساداقەت قەسىرىنىڭ تۈۋرۈكى، سائادەت بېغىنىڭ گۈلى، خۇشاللىق بۇلىقىنىڭ سۈپسۈزۈك تامچىلىرى، بەخت قەسىرىنىڭ نۇرلۇق چىرىغى.

11

بالىلارنىڭ يۇمران قەلبىدە تەبىئەت دۇنياسىنىڭ ساپلىقى ۋە گۈزەللىكى يوشۇرۇنغان بولىدۇ.

12

گۈزەللىك بىلەن چىقىشالمايدىغان تەرغىبات ، ساختا
تەرغىباتتۇر .

13

بالىلارغا دانىشمەنلەر ھەققىدىكى پاراڭلارنى قىلىپ
بەرگىنىمىز ، ئۇلارغا ئۇلارنىڭ بېسىپ ئۆتكەن يولىنى كۆرسىتىپ
بەرگىنىمىزدۇر .

14

بىزدىكى ئۇزۇندىن - ئۇزۇنغا سوزۇلغان سۈكۈتمۇ بىزگە
ياخشىلىق ئېلىپ كەلمەيدۇ .

15

قۇشلار تەبىئەت دۇنياسىدىكى گۈزەللىكنى ھەقىقىي
كۈيلىيەلەيدىغان ئەڭ ياخشى غەزەلخان .

16

تىكەن ھەرقانچە كۈچلۈك بولسىمۇ ، گۈلنى قوغداپ
قالالمايدۇ .

17

ئانا سۈتىگە جاۋاب قايتۇرالمايدىغان ئادەم ۋەتەن - ئەل ئەجرىگە
جاۋاب قايتۇرالمىشى مۇمكىن ئەمەس .

18

مەزىسى يوق ناخشا خەلقنىڭ جەڭگىۋارلىقىنى

سۇسلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

19

چۈمۈلىدە بىر خىل جاسارەت، غالىبلىق بار. ئۇ جېنىغا قارىغاندا تېز ماڭىدۇ. ئۈستىخىنىغا قارىغاندا ئۆزىدىن نەچچە ھەسسە ئېغىر نەرسىلەرنى ئېلىپ ماڭالايدۇ. بۇ كونا ھەم مەڭگۈ يېڭى گەپ!

20

ھەقىقەت قېرىمايدۇ، ئۇ پەقەت يالغان بولمىسلا.

21

شېئىرغا ھەقىقەت نۇرلىرى سىڭگەندە، ئۇنىڭ جەلپكارلىقى شۇنچە كۈچلۈك بولىدۇ.

22

بىزنى ياشاشقا ئۈندەۋاتقان نەرسە بايلىق، مال - دۇنيا بولغان بولسا بىز پۈتۈنلەي تۈگەشكەن بولىمىز.

23

بىز ئۆزىمىزنى باشقىلارنىڭ دوستى دەپ قارىغاندا، پەزىلەتكە يېقىنلاشقان بولىمىز.

24

كىشىلەر ئاسان زېرىكىپ كەتمەيدىغان تەلىمات قىسقا ھەم مېغىزلىق تەلىماتلاردۇر.

25

بىراۋنىڭ ئىشى توغرا بولسىلا، ئۇ ھەقتە گەپ قىلىشنىڭ قىلچە ھاجىتى يوق.

26

ھەقىقەتچىنى ئېھتىرام بىلەن سۆيلەيدىغان ئادەممۇ ھەقىقەتچىدۇر.

27

ھەقىقەتنىڭ ۋەزىپىسى — جامائەتنى ئادالەتكە چاقىرىش، يامان، گۇناھ ئىشلاردىن ئاگاھلاندۇرۇش، مەڭگۈلۈك راھەتتىن، ئەبەدىيلىك بەختتىن خۇش خەۋەر يەتكۈزۈشتۇر.

28

سېپىلنى بۇزۇۋەتكىلى بولىدۇ، تامنىمۇ بۇزۇۋەتكىلى بولىدۇ، ئەمما تاغنى ئۆرۈۋەتكىلى بولمايدۇ، ئېتىقاد ئەنە شۇنداق تاغدەك بولۇشى كېرەك.

29

بۈگۈنكى ھاياتنى ئەتە ياسىغىلى بولمايدۇ.

30

پاراسەت — بىر دەرەختۇر، بۇ دەرەخ بىر - بىرىگە ئوخشاش بولمىغان مېۋىلەرنى بېرىدۇ.

31

بىزنىڭ بارلىق ئوي - پىكرىمىز ھەقىقەتكە مەركەزلەشكەندە

ئۇنى ھەقىقىي چۈشىنىپ يەتكەن بولمىز.

32

ئەڭ كۈچلۈك قورالمۇ ئېتىقادلىق ئەلنى بويىۋىندۇرالمىدۇ،
قورالسىزمۇ ئېتىقادسىز ئەلنى بويىۋىندۇرغىلى بولىدۇ.

33

ھاياتتا ئۆلۈمنىڭ بولغانلىقى ئۇنى كىشىلەرگە سۆيۈملۈك
قىلىپ كۆرسەتكەن.

34

غەزەل ۋىسال ئىلھامىدىنمۇ، ئازاب بورانلىرىدىنمۇ تۇغۇلىدۇ.

35

دۇنيادىكى ئەڭ خەتەرلىك ئادەم سېنىڭ بىر قىسمىڭ بولغان
دۈشمىنىڭنىڭ خىزمىتىنى قىلىۋاتقان ئادەمدۇر.

36

بىزنىڭ سۆزلىرىمىز قەلب ئاسمىنىمىزدا پەرۋاز قىلغان
قۇشلىرىمىزدۇر.

37

سېنىڭ يۈكۈڭنى بىردىنبىر ئۆز زېمىنىڭدە كۆتۈرۈپ
ماڭالايدىغان ئادەم پەقەتلا سەن.

38

دۇنيا ئەبەدىلىككە تاشلىۋەتمەيدىغان ئادەم ھەقىقەت ۋە

گۈزەللىك كۈچىسىدۇر.

39

سىز بىلىم ئىگىلەش بىلەنلا ھەقىقەتچى بولۇپ كەتكەن
بولمايسىز، ھەقىقەت — ئېتىقادتا.

40

ئەڭ كۈچلۈك تەۋرەنمەس ئىرادە — ئېتىقادتا، ئۇ شۇنىڭ
ئۈچۈن بۈيۈككى، ئۇنىڭ يىلتىزى — ھەقىقەت.

41

سىز ئەڭ رەزىل - پەسكەش دېگەن ئادەمنىڭ قولىدىنمۇ
ياخشىلىق كېلىشى مۇمكىن، چۈنكى ئۇنىڭ قەلبى تەڭرىنىڭ قولىدا
بولغان بولىدۇ.

42

شېئىردا گۈزەللىك بار، بىزنىڭ شېئىرنى ياقتۇرۇشىمىز
گۈزەللىكنى سۆيۈشىمىزدۇر.

43

ھەقىقەت بەدىلى، بىزنىڭ تۆلەشكە تېگىشلىك ھەقىقىي
بەدىلىمىزدۇر.

44

ئەڭ نەپىس ھەم چىرايلىق نەرسە شېئىرغا ئوخشايدۇ.

45

تەبىئەتنىڭ قەلب يارىسى بار، بۇ قەلب يارا ئىنساننىڭ قەلب
يارىسىدۇر.

46

ئۆز گۈللىرىمىز ئۆزىمىزنىڭ زېمىنىدا ئەڭ ياخشى ئۆسۈپ
يېتىلەلەيدۇ.

47

قولىمىزدىكى كالتەك قاتتىق بولمىسا، ئالدىمىزدىكى ئىتنى
ئۇرۇپ قوغلىۋېتەلمەيمىز.

48

ئېچىنىشلىق تەقدىردە مۇھەببەت ۋە نەپرەت بولىدۇ.

49

قۇشلار ئاسماندا جەۋلان قىلغاندا، ئاسمان قۇشلارنى ياخشى
كۆرۈپ قالىدۇ.

50

قۇياشنىڭ ھاياتى شۇنداق، ئۇ ئەبەدىل پارلاپ تۇرىدۇ.

51

سەن چۈشەنمەيدىغان ناخشا سېنى شېرىن ئۇيقۇدىن ئەبەدىل
ئويغۇتالمايدۇ.

52

روھى تېنىدىن چىقىپ كەتكەن تىرىك ئادەمدە ھاياتتىكى
بارلىق كېرەكلىك نەرسىلەر يوقالغان بولىدۇ.

53

گۈزەللىك — يۈرەكنى سېھىرلىگۈچى تەبەسسۇم ۋە ياش.

54

بىز مىنىپ كېلىۋاتقان ئات بىز بىخۇدلاشقاندىلا بىزنى ئوقۇرغا
ئېلىپ بارىدۇ.

55

شېئىردىكى گۈزەللىك قەلبىنىڭ ناخشىسىدۇر. قەلبىدىكى
گۈزەللىك ھاياتنىڭ ناخشىسىدۇر.

56

قاغىنىڭ پوق يېيىشى ھەرگىزمۇ ئەقلىنىڭ يوقلۇقىدىن
ئەمەس، پەقەت تەبىئىتىدىن.

57

ھەقىقىي دانىشمەن ئۆز ئىلمىنى مەخپىي، پىنھان تۇتمايدۇ.

58

نۇر ۋە سايە ئاشۇق - مەشۇقلاردىن، بۇلارنى بارلىق ھاياتلىق
ياخشى كۆرمەي قالمايدۇ.

59

ھەقىقەتنىڭ سايىسى بولمايدۇ.

60

مۇھەببەت قىتئەنى قىتئەگە، ئېرىقنى ئېرىققا، مىللەتنى مىللەتكە، ئىنساننى گۈزەللىككە يېقىنلاشتۇرىدۇ.

61

مەيلى تۇرمۇش، مەيلى ھايات، مەيلى شەيئى ياكى مەيلى ئادەم، مەيلى ھايۋان بولسۇن، چۈشىنىش بولمىغاندا مەغلۇبىيەت بولىدۇ.

62

ئاسماننىڭ جىمجىت كۈيىنى قۇشلارنىڭ قەلبى بىلەن تىڭشىغىنىمدا، قەلبىمنىڭ ئەڭ يوشۇرۇن بۇلاقلىرىدىن ئاجايىپ گۈزەل يېڭى لىرىكىلار ئۇنىڭغا قوشۇلۇپ كېتىدۇ.

63

بىز ھەربىر گۈزەللىك بىلەن ئۇچراشقاندا، ئۇنىڭ ئېتىكىدىن يېڭى - يېڭى مەنىلەرنى تاپماي قالمايمىز.

64

كۈچلۈك دەۋەت — يېڭى ھاياتنى بەرپا قىلىدۇ.

65

ساپ ھېسسىياتىمىز بىلەن يېقىنلاشقان مۇھەببەتتە گۈزەللىك

بار .

66

ھەقىقەتنىڭ قەلبى بىلەن قامىتى ئوخشاش بولىدۇ .

67

بالىلار ئوماقلىقى بىلەن مۇزىكىغا ئوخشاش يېقىملىق كېلىدۇ .

68

ئۇلۇغ ئېتىقاد — گۇناھقا يول قويمايدۇ .

69

بۈيۈك ئېتىقاد — ئىنسانىيەت قانۇنلىرىنى رەت قىلىدۇ،
ئەنئەنىلەرگە بويسۇنمايدۇ، تۇرمۇشنىڭ تۈرلۈك - تۈمەن
ئەقىدىلىرىنى چەتكە قاقىدۇ .

70

پاك ۋە سەمىمىي قىزلارنى پەقەت ساپ مۇھەببەت بىلەن
چۈشەنگىلى بولىدۇ .

71

پەقەت چۈشەنگىلى بولمايدىغان قىزلار ئوقۇپ تۈگەتكىلى
بولمايدىغان ئۇزۇن كىتابقا ئوخشايدۇ .

72

كۆپچىلىك كىشىلەر ئاچ قالغاندا خاتالىشىپ قالىدۇ .

73

ئەخلاق ۋە ئىماندىن ئاجرىغان تەڭداشسىز گۈزەل قىزلارمۇ
بەختسىز بولىدۇ.

74

سېنىڭ يۈرەك تارىلىرىڭدىن چىققان مۇڭلۇق سادا مېنىڭ
قەلب سازىمدىن تۆكۈلگەن ئىزگۈ سادالار بىلەن بىرلەشمىگۈچە ئۇ
بىر پۈتۈن ساداغا ئايلىنالمىدۇ.

75

تېز ھەم ئالدىراپ قىلغان ئىشتا خەيرلىك يوق ياكى ئاز
بولىدۇ.

76

دەريالار شاۋقۇن - سۈرەنلىرى بىلەن قانلىق زېمىننىڭ
يۈرەك - باغرىنى سۆيۈپ، مۇڭلۇق ناخشىلارنى ياڭرىتىپ، بۇ
زېمىننىڭ مەۋجۇتلۇقىنى نامايان قىلىپ تۇرىدۇ.

77

تالاي كىشىلەر ھەقىقەتكە ئاجايىپ ئېسىل تەدبىرلەرنى بېرىپ
كەلدى، ئەمما ئۇلارنىڭ تىللىرى، دىللىرى ھەقىقەت ھەققىدە
سۆزلەشتىن قورقتى.

78

روھىنى سۆيۈندۈرىدىغان ۋە يېتەكلەيدىغان ، ئۇنىڭغا تەسەللى
بېرىغان ھەم ئازابلانغان نەرسە — مۇھەببەت.

79

ھەرقانداق رەزىللىك ھەقىقەت ئالدىدا تېخىرقايدۇ.

80

سىزنىڭ ئىچكى قىياپىتىڭىز نۇرلانىمسا، تاشقى قىياپىتىڭىزنىڭ نۇرلىنىشىغا ئىشەنچ قىلغىلى بولمايدۇ.

81

شېھىتلەر — ھەقىقەت نۇرى بىلەن بېزەلگەن بۈيۈك ئادەملەردۇر.

82

ئىنسانلاردىكى روھىي ئۇچرىشىش ئۇلارنى دوست قىلىدۇ، ئەمما ئازابقا سالمايمۇ قالمايدۇ.

83

مېنىڭ قەلبىمدىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئادەم، ئەڭ گۈزەل ئايال — ئايالىم؛ ئەڭ نازاكەتلىك، شەرمى - ھايى ساھىبى قىزىمدۇر. ئۇلارغا بولغان مۇھەببىتىم ۋەتەنگە بولغان مۇھەببەتتەك مۇقەددەستۇر.

84

تۈرمە — كىشىگە بۇرۇن ئەسلا كۆرۈپ باقمىغان بىر خىل ھېس - تۇيغۇ پەيدا قىلىدۇ، بۇ يېڭى تۇيغۇ، يېڭى ھادىسە. ئەمما بۇ خىل تۇيغۇ ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ كونا بىر نەرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ.

85

قەلبىلەردىكى يوشۇرۇن ئېقىم بىر بولسا گۈزەللىك، يەنە بىر بولسا رەزىللىك.

86

ھەقىقىي گۈزەللىكتە سەممىيلىك، مۇلايىملىق ۋە ئەخلاقنىڭ ھىماچىلىرى مۇجەسسەملەنگەن بولىدۇ.

87

بىز مۇھەببەت دەپ ئاتىغان نەرسىنىڭ ئۆزى بارلىق ئازابلارنىڭ ئەڭ كۈچلۈكىدۇر.

88

روھ ھېلى سايىگە، ھېلى نۇرغا ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ. ماھىيەتلەر ئەنە شۇنداق پەيتلەردە ئۆزىنى ئاشكارىلايدۇ.

89

مۇھەببەت سىزنى ئۆز ئىلكىگە پۈتۈنلەي ئالغاندا سىز تۇرمۇشتىكى پەرىشانلىقنى، ھاياتتىكى تېڭىرقاشلارنى شۇنداق تېزلىكتە ئۇنتۇپ كېتىسىز.

90

ھەرقانداق دىنىي ئەقىدىلەر ئەركىن مۇھەببەت ئىستەكلىرىگە يول قويغان ئەمەس، ئەمما ئەركىن نىكاھ بۇنىڭ سىرتىدا.

91

ئادانلار كەلگۈسى كۈنلىرىنىڭ مەنزىرىسىنى كۆرۈشتىن
مەھرۇم قالغان بولىدۇ.

92

چىرايلىق ئېچىلغان گۈللەر سالقىن تاڭ شامىلىنىڭ جۇش
ئۇرۇشلىرىنى ياخشى كۆرىدۇ.

93

سەن ئەڭ چىرايلىق، ياۋاش دېگەن بۆرىمۇ قوي بىلەن
دوستلىشالمايدۇ.

94

دانالارنىڭ ھايات ھەققىدىكى ھېكايىلىرى ئەۋلادلارنىڭ يول
بەلگىسى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.

95

بىز دۇنيا يوللىرىدا، بېڭىپ بېقىپ، يۈگۈرۈپ بېقىپ، گاھىدا
ئۇچۇپ بېقىپ، مەخلۇقاتلار ئىچىدە ئاستا - ئاستا غايىب بولىمىز.

96

جىمجىت ئېقىنلار سۇلغۇن لەۋلىرىنى ئۆزىگە مەيۈس قاراپ
تۇرغان، ساھىبلارنىڭ غەمكىن كۆزلىرىگە توختىماي ياقاتتى، بۇ
يۈكسەك ئەقىدە پاك مۇھەببەتنىڭ كۈچى بولسا كېرەك.

97

پەيلاسوپنىڭ ناخشىسى ئىنسانىيەتنىڭ كۆز يېشىدىن

مىسرالانغان.

98

قىزلارنىڭ ياشلىق ئەسلىمىلىرى ياشلار بېسىپ كېتىۋاتقان
ئېگىز - پەس يوللارنىڭ دەل ئۆزى.

99

قىزلار يۇمران ئوت - چۆپلەرنى، سەر خىل گۈللەرنى ياخشى
كۆرىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاجىز، ئۇلار باھاردا ئۆسۈپ يېتىلىدۇ.
قىزلارنىڭ تەبىئىتىدىكى نازاكەت ۋە ئاجىزلىق ئاشۇ يۇمران
گۈللەرنىڭ ئاجىزلىقى ۋە نازاكتىدۇر.

100

بىز ئۆز - ئۆزىمىزنى ئالدىغىنىمىزدا، دۇنيا بىزگە لەنەت
كۆزى بىلەن قارايدۇ؛ بىز ئۆز - ئۆزىمىزنى سۆيگەندە، دۇنيا بىزنى
ياخشى كۆرۈپ، سۆيۈپ قالىدۇ.

101

دانالار دۇنيا يوللىرىغا ئالتۇن ئىزلارنى سېلىپ ئۆتۈپ
كېتىدۇ. لېكىن، زامان ۋە ماكاننىڭ مەككارلىرى ئۇنى ھەسرەت،
پىتنە ئەخلەتلىرى بىلەن كۆمۈپ ئۆتىدۇ.

102

مېنىڭچە، گۈزەللىك ھەقىقەتنىڭ ياردىمى بىلەن قەلبىنىڭ
چوڭقۇر يەرلىرىدىن ئېتىلىپ چىققان مۇھەببەت ۋە ئەقىدىدۇر.

103

بىز قاناتلىرىمىزنى ھەرقانچە كەرسەكمۇ تولىمۇ يىراقتا قالغان
ياشلىق بوستانىمىزغا ئۇچۇپ بارالمايمىز، قاناتلىرىمىزنى
كەرمىسەكمۇ جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرگەن ماكانغا ئۇن - تىنىمىز
يېتىپ بارىمىز.

104

سىز قىز ۋۇجۇدىدىن سېزىپ قالغان نەرسە دەل مۇھەببەتتۇر.

105

مۇھەببەت ئۆز ۋۇجۇدىمىز ۋە قولىمىزدىكى بارلىق
نەرسىمىزنى ياخشى كۆرگەن كىشىمىزگە ھەدىيە قىلغۇزۇۋېتىدۇ.

106

ھەقىقەت سۈدەك، ھاۋادەك ۋە ئاش - ناندىك مۇھىم، ئەمما
ئۇ سۇ، ھاۋا، ئاش، نان ئەمەس.

107

بالىلار ئۆز قەلبىنى ھەرگىز نىقابلاپ بولالمايدۇ.

108

بالىلار ئۆز تەڭتۇشلىرى بىلەن سەمىمىي ۋە بېرىلىپ
پاراڭلىشىشلىرىدىن خۇشاللىق تاپىدۇ.

109

ئەگەر جەننەت ئىشىكىنىڭ ئاچقۇچى بار دېيىلسە، ئۇ چوقۇم

ھەقىقەت.

110

سېنىڭ جەننىتىڭ ۋە بوستانىڭ ئۆز قەلبىڭنىڭ چوڭقۇر
ئاراشلىرىدا.

111

ئەر - ئاياللىقتا مەڭگۈلۈك شېرىن مەسئۇلىيەت بولمىسا،
ئائىلە بەختتىن ئايرىلغان بولىدۇ.

112

ئادەمنىڭ سايىسىمۇ دەرەخ سايىسى كەبى باشقىلارغا خۇشاللىق
بېرەلەيدۇ.

113

سەن گۇناھتىن يىراقلاشساڭ، ياخشىلىققا ئېرىشمەي
قالمايسەن؛ ياخشىلىقتىن يىراقلاشساڭ، گۇناھقا پاتماي قالمايسەن.

114

بىز نادان ۋە ئەخمەق بولغاندا ئۆز سايىمىزدىن قالتىس
ھۈزۈرلىنىمىز.

115

ئەجىرسىز، مېھنەتسىز ئىزدىگەن ھۆرىيەت،
مەيلى يەر، مەيلى كۆك، تېپىلماس ئەبەد.

116

مەن ئىچ ئاغرىتقان ئادەملىرىم ئىچىدە ھۇرۇنلار، تەييارتاپلار

ۋە ئەزىمىلەر بار.

117

قوللىدىكى ئاددىي ياغاچ پىچىقى بىلەن يولۋاس ئوۋلايمەن دېگەن
ئادەم نېمىدېگەن جاسارەتلىك ئادەم — ھە!

118

ساداقەتنى ئۆز ھاياتىنىڭ ئەخلاقى قىلغان ئادەم خار بولمايدۇ.

119

يالغان ۋەدە ھاماقەت ئادەملەرنى ئەڭ ئاسان ئالداپ كېتەلەيدۇ.

120

سەن ئۆز دۈشمىنىڭنىڭ ۋۇجۇدىدا لاۋۇلداپ يېنىپ تۇرغان
ئۆچمەنلىكنى تەبەسسۇملۇق چېھرى ۋە لەۋلىرىدىن
بايقىيالمىغىنىڭدا، مەڭگۈلۈك دوزاخقا مەھكۇم بولغىنىڭ بولغان.
تەڭرى بۇنىڭ ئۈچۈن ساڭا لەنەت قىلماي قالمايدۇ.

121

سىز كېسەللەرگە ئىچ ئاغرىتقاندا ئۆزىڭىزگىمۇ ئىچ
ئاغرىتىڭ، چۈنكى سىزمۇ بىر كېسەل.

122

بوشاڭ كۆڭۈلدە مۇھەببەت بولمايدۇ.

123

تاپالمىساق ھاياتتىن ئەقىل، ئادەم بولمايمىز ياشىساقمۇ مىڭ

يىل!

124

سەن ھاياتقا كەينىڭنى قىلغان چېغىڭدا ئۇ ساڭا بارلىق
كۈلپەتلىرىنى ياغدۇرماي قالمايدۇ.

125

ھەقىقەت كىشىلەرگە كۈچ - قۇۋۋەت ئاتا قىلىدۇ، چۈنكى
ھەقىقەتنىڭ ئۆزى كۈچ - قۇۋۋەت.

126

ساخاۋەتلىك ناتىق تەمەسىز كېلىدۇ.

127

ئاق كۆڭۈللۈك بىلەن ياۋۇزلۇقنى چۈشىنىپ يەتكەن ئادەم
مەڭگۈلۈك بەختكە يېقىنلاشقان ئادەمدۇر.

128

مېنى ساڭا سادىق قىلغان نەرسە — راستچىللىق، مەن ئەنە
شۇنى سۆيىمەن.

129

ئارزۇ - ئىستەكسىز دانىشمەننىڭ جەننىتى بولمايدۇ.

130

ئەپسۇسلىنارلىقى شۇكى، بىز ۋىجدانى، غۇرۇرى ئاجىز
كىشىگە ئەمەس، تېنى ئاجىز كىشىلەرگە كۆپرەك ئىچ ئاغرىتىمىز.

131

ئۆلۈم — ئارزۇ - تىلىكىگە يەتكەن كىشىلەرنىڭ يېنىدا ئەگىپ
يۈرۈيدۇ.

132

قەلبىڭىز ئاجىز بولسا، قىلغان ئەمەللىرىڭىزمۇ ئاجىز
بولىدۇ.

133

پۇچەك شېئىرلار ئېتىقادسىز شائىرنىڭ مەھسۇلاتىدۇر.

134

كەمتەرلىك سېنىڭ يېپىنچاڭ بولغاندا، بۇ خىل گۈزەل
يېپىنچا سېنى كىشىلەرگە تولىمۇ چىرايلىق قىلىپ كۆرسىتىدۇ.

135

گۈزەللىك سەنئەتكارنىڭ ئىلھام بۇلىقى، سۈپسۈزۈك سۈلىرى
ھەم ھاياتلىق مۇساپىسىدىكى ئەڭ ياخشى يېقىلغۇسىدۇر.

136

قۇرۇق ئېمىزگۈ ئالدىيالىمىغان بوۋاق مەڭگۈ بوۋاق ئەمەس،
قۇرۇق ئېمىزگۈ ئالدىيالىغان چوڭ ئادەم چوڭ ئادەم ئەمەس.

137

مېڭىپ كېتىۋاتقانلاردىن ئېشىپ كېتىش غەلىبە ئەمەس،
يۈگۈرۈپ، ئۇچۇپ كېتىۋاتقانلاردىن ئۆتۈپ كېتىش مۇۋەپپەقىيەت-
تۇر.

138

ئۆزىنى تولىمۇ تەقۋادار كۆرسىتىشكە ئۇرۇنغان ئادەملەر ئەڭ
بىچارە ئادەملەردۇر.

139

سىزنىڭ پۇت - قولىڭىز بار، كۆز - قۇلقىڭىزمۇ بار.
ئەمما، سىز باشقىلارنىڭ يول كۆرسىتىشى بىلەن قەدەم باسسىز،
بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزىڭىزدىن ئەپسۇسلانمامسىز؟

140

قىزغىن ھەم چوڭقۇر مۇھەببەتتە مۇۋەپپەقىيەت بولىدۇ.

141

ئۆز دوستىمىزغا قىلغان ھەدىيىمىز — بىزنىڭ
مۇھەببىتىمىز، دوستىمىزغا قىلغان سەدىقىمىز — بىزنىڭ
نەپرىتىمىز.

142

ئاددىي كىشى بولساڭمۇ ئارزۇ - ئىستەكلىك بول، ئاجىز
بولساڭمۇ شۇ ئارزۇلىرىڭ ئۈچۈن كۈرەش قىل، بۇ نان قېپى،
تەييارتاپ ئالدامچىلاردىن كۆپ ياخشى.

143

ئىنسانلار ئىچىدىكى ئەڭ سۆيۈملۈك كىشىلەر ھەسەل
ھەرىسىگە ئوخشايدۇ. ئۇلار دۇنياغا ئۆزى ئۈچۈن ئەمەس، باشقىلار
ئۈچۈن ئاپىرىدە قىلىنغان بولىدۇ.

144

بىزنىڭ روھىمىز قارا بوراندەك كۈچلۈك بولغاندا، كۈتكەن ئارزۇ - ئىستەكلىرىمىز ئۆز جامالىنى كۆرسىتىدۇ.

145

بىزى ئادەملەر قايمۇققاندا، ئەقلىدىن ئازغاندا ناخشا - ئۇسسۇلغا ھېرىسمەن بولۇپ كېتىدۇ.

146

بىز ئۆز ھاياتىمىزنى تىنىمىسىز سۆيۈپ ياشايمىز.

147

مۇھەببەت بىزنى بىر - بىرىمىزگە تونۇشتۇرىدىغان ھەم ئۇچراشتۇرىدىغان يول.

148

ئەركىنلىك گۈللىرى پورەكلەپ ئېچىلغان بوستاندا گۈزەللىك جۇلا چاچىدۇ.

قۇياش نۇرى

بەس - مۇنازىرە بولمىسا، مۇۋەپپەقىيەت بولمايدۇ.

1

ھاياتلىق يولىدىكى كۆڭۈلسىزلىك ۋەجدانلىق ئادەملەرنىڭ ئەڭ
كۈچلۈك قورالى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.

2

بەزى شېئىر كۆز يېشىنى پەسەيتىشى مۇمكىن، لېكىن قەلبىنى
خاتىرجەم قىلالمايدۇ.

3

قوي بىلەن بۆرە ئوتتۇرىسىدا مەڭگۈ دوستلۇق بولمايدۇ.

4

ھەرقانداق بىر شاش ھايۋاننى باشقۇرغىلى بولىدۇيۇ، تەرە
ئادەمنى باشقۇرماق تەس.

5

رەقىبىلەر بىلەن پۈتۈنلەي چەك - چېگرىنى ئايرىپ ياشىشىمىز
بىزنىڭ ئەڭ چوڭ خىسلىتىمىزدۇر.

6

تەرسا ئادەمنىڭ قۇلىقى گاس، كۆزى كور، تىلى قوپال بولىدۇ. ئۇلار يول يۈرگەندە نىشان بەلگىلىمەيدۇ.

7

ھەقىقەتكە تولغان جەمئىيەتمۇ بىر بۈيۈك ھەقىقەتتۇر.

8

ئىرادىمىز بوشاپ كەتكەندە، ئېغىزىمىزنىڭ ئىشىكى داغدام ئېچىلىپ كېتىدۇ.

9

سىز ئۆز ھاياتىڭىزنى تىرىك دەپ قارىغاندا، ئۇنىڭدىن چوقۇم گۆھەر قازالايسىز؛ سىز ھاياتىڭىزنى ئۆلۈك دەپ قارىغاندا، ئۇنىڭدىن ھېچنەرسىگە ئىگە بولالمايسىز.

10

ساختا ئادەملەر بازارلىق ماللارغا ئوخشاپ كېتىدۇ. كىشىلەر ئۇنىڭغا تېز قىزىقىدۇ، تېز سەسكىنىدۇ.

11

يىلان - چايانلارمۇ ئۆزلىرىنى ئالىيجاناب ھېسابلايدۇ.

12

قايسى تەرەپكە ماڭىشىڭىز يول تاپالايسىز، مۇھىمى نىشانىڭىز توغرا بولۇشى كېرەك.

13

ھەقىقەتتە غوۋغا بولمايدۇ، پەقەت سادا بولىدۇ.

14

كىشىلەرنى رازى قىلغان خىزمىتىڭ ئۈچۈن سېنى باشقىلار
سۆيۈپ قالىدۇ.

15

سز كەمتەر بولغاندا سەۋەنلىكلىرىڭىزدىن خىجىل بولۇپ
قالسىز، بۇمۇ قالتىس ئەخلاق تۇر.

16

بىز كىشىلەرگە يوچۇن، سىرلىق كۆرۈنگەندە، كىشىلەر
بىزدىن گۇمانلىنىدۇ.

17

دوستلىرىنىڭ ئالدىدا مەغرۇر، مەردانە سۆزلەپ، دۈشمەنلەر
ئالدىدا كېكەچلىنىپ سۆزلەيدىغان كىشىلەر نېمىدېگەن بىچارە
ئادەملەر - ھە!

18

ئىنسانپەرۋەرلىك ئۇلۇغ ئادالەت. بىزنىڭ قەلبىمىز
بالىلارنىڭ قەلبى بولغاندا قەلبىمىز بۇ خىل ئادالەتنى ئاڭلىرىدە
قىلىدۇ.

ئېتىقاد تىنىقى

1

غوۋغاسى كۆپ ئىشتا ئۈنۈم بولمايدۇ.

2

تەقىب ئاستىدىكى مەجبۇرىي بويىسۇندۇرۇلغان ئادەم ئىچى -
ئىچىدىن قايناپ تۇرغان نارازىلىقنى زورغا بېسىۋېلىپ چەكسىز
سۈكۈت ئىچىدە پۈچۈلىنىدۇ. بۇ ئۇنىڭ بويىسۇنغانلىقى ئەمەس.

3

سىز باشقىلاردىن بىراۋنىڭ قوپال، نەپسانىيەتچى ۋە
ئەخلاقىنىڭ بۇزۇقلۇقىنى ئاڭلىغىنىڭىزدا سۈكۈت قىلىڭ، بۇ خىل
كەيپىيات سىزگە پايدىلىق بولۇپ قالىدۇ.

4

مۇدەھىش تۆھمەتلەرنىڭ بوران - چاپقۇنلىرىدىن ئامان قالغان
ئالىيجاناب ئادەملەرنى ھېچقانداق كۈچ گۇمران قىلالمايدۇ. بۈيۈك
ئالىيجانابلىقمۇ مۇستەھكەم كۈچتۇر.

5

نادان، ئەخمەق كىشىلەر ئالىيجاناب، يۈكسەك ئادەملەرنىڭ
باشقىلارغا كۆرسىتىۋاتقان ئەقىدىسىنى خۇشامەت دەپ چۈشىنىپ
قالىدۇ.

6

ئەيش - ئىشرەت مۇزىكىلىرى چۈشكۈنلۈك مۇزىكىلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

7

ئەڭ ئاجىز ئېتىقادىمۇ جان بولىدۇ.

8

بىزنىڭ ھەسرەتلىك قەلبىمىزنى ئۆزگىلەرنىڭ تەسەللىسى چىرىغى ئەمەس، ئۆزىمىزنىڭ ئىشەنچ شامى يورۇتالايدۇ.

9

دېڭىز ھايۋانلىرىنىڭ سان - ساناقسىز چىشلىرى بولغىنىدەك، نەپسانىيەتچى قارا كۆڭۈللەرنىڭمۇ سان - ساناقسىز چىشلىرى بولىدۇ.

10

يۈكسەك ئېتىقاد بولمىسا ئۆز پاكلىقىمىزنىمۇ ساقلاپ قالالمىقىمىز تەس بولىدۇ.

11

ئەيش - ئىشرەت ئاسارەت ۋە زالالەتتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

12

سەن غالىب، كۈچلۈك بولغاندا ئايالىڭغا كۆز تەگمەيدۇ.

13

ئېتىقاد ۋە ئىماننىڭ كونتروللۇقىدىن بوشانغان ئايال ئىك
بىچارە قۇلغا ئايلىنىپ قالدۇ.

14

شەھۋەتپەرەس شەرم - ھايا تونىنى كىيىۋالغان تەقدىردىمۇ،
يەنىلا بۇزۇق ئەبلەختۇر.

15

بىخۇد، بىغەم ئەرلەر ئۆز ئايالىنى قېرىغاندا چۈشىنىدۇ.

16

سىز قانائەت قىلمىغان بايلىق سىزنى ۋەيران قىلىۋېتىشى
مۇمكىن.

17

ئەخلاق - پەزىلىتى پۈتۈنلەي تۈگەشكەن ئادەمدە ئىنساندا
بولۇشقا تېگىشلىك بارلىق ياخشى سۈپەتلەر يوقالغان بولىدۇ.

18

بەدەل تۆلەشنى خالىمىساق، كىشىلەرگە ھەقىقەتنى
تونۇتالمايمىز. بەدەل — ئىنسانىي مەسئۇلىيىتىمىزدۇر.

19

بىر ئادەمنىڭ ماددىي بايلىقى ئۇنىڭ كەلگۈسىنى ماددىي
كاپالەتكە ئىگە قىلالىشى مۇمكىن، ئەمما بۇ خىل ياشاش ئىنسانىي
ياشاشتىن تولمۇ يىراق بولغان ياشاشتۇر.

20

سەمىمىي، ئالىجاناب كىشىلەرگە بىلىم - مەرىپەت يۇقىرى
ئورۇن ئېلىپ كېلىدۇ؛ ساختا، مۇغەببەر ئادەملەرگە مال - دۇنيا
يۇقىرى ئورۇن ئېلىپ كېلىدۇ. لېكىن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا
ئاسمان - زېمىن پەرق بولىدۇ.

21

سىز قانائەت قىلغان شان - شۆھرەت ۋە ھوقۇق سىزنىڭ
ئۆمرىڭىزنى ئۇزارتىدۇ.

22

ئېتىقادىغا دەز كەتكەن ئۆلىما ھەقىقەت يولىدىن بارا - بارا
چەتنەپ كېتىدۇ.

23

زالىمغا ھوقۇق بېرىلگەندە، ئۇنىڭ يارىماس پەرزەنتىگە جان
كىرىدۇ؛ ئۇ ھوقۇقتىن ئايرىلغاندا، ئۇنىڭ ھەممە ئەزالىرىدىن قان
كېتىدۇ.

24

بايلىق ۋارىسىنىڭمۇ، تەخت ۋارىسىنىڭمۇ نىيىتى دۇرۇس
بولمايدۇ. ئېتىقاد، ئەخلاق ۋارىسىنىڭ نىيىتى گۈزەل بولىدۇ.

25

بارلىق مەخپىيەت تۈن پەردىسى ئىچىگە يوشۇرۇنغان بولىدۇ.
لېكىن، بۇ مەخپىيەتلەر تاڭ بىلەن تەڭ شەپەق نۇرلىرىدەك ئەتراپقا

تارىلىشقا باشلايدۇ.

26

بالىلار ئۆز مەخپىيىتىنى دەۋىتىشكە ئالدىرايدۇ، قىزلارمۇ بالىلاردىن قېلىشمايدۇ.

27

بىز سىرلىق دەپ بىلگەن ئىشلار يوشۇرۇن ئېلىپ بېرىلىدۇ، گۇناھ ئەنە شۇنداق سىرلىق نەرسە.

28

بىز خەلقئالەمگە يەتكۈزگەن يامان سۆز، يامان ئىشلار تۈپەيلى ئاخىرقى ھېسابتا كۆزگىمۇ، تىلغىمۇ ئېلىنماي قالىمىز.

29

گەرچە ھېچقانداق ۋارىسى بولمىسىمۇ ياخشى ئادەملەرنىڭ مال - دۇنياسىغا ئاۋام خەلق ۋارىسلىق قىلىدۇ. بۇ خىل ۋارىسلىق مەڭگۈلۈك بولىدۇ.

30

ئەڭ سەمىمىي ئادەم — روھنىڭ پاكلىقى بىلەن ئۆلچىنىدۇ.

31

كەمبەغەللەرگە، يېتىم - يېسىرلارغا قىلىنىدىغان ساخاۋەت سورۇنلىرى ياكى مېيىپ - ئاجىزلارنىڭ بېشىنى سىلاش، ھېسداشلىق قىلىش، خەيرىيەت يەتكۈزۈش پائالىيەتلىرىگە قەدەم تەشرىپ قىلىدىغانلاردىن رېستوران ئېچىش مۇراسىمى، يېڭى

باشلىققا تون يېپىش ئولتۇرۇشى، كارخانىچىنىڭ تۇغۇلغان كۈن سورۇنىغا قەدەم باسقانلارنى كۆپرەك ئۇچرىتىمىز. ئىنسان تەبىئىتى ئەنە شۇنداق بولىدۇ.

32

قەدىمكىلەرنىڭ «تامنىڭ قۇلىقى بار» دەپ بىزگە ئاگاھلاندۇرۇشى «تلىڭنى يىغ!» دېگەن ھېكمەتلىك ئىبارە بولۇشى مۇمكىن.

33

پۇل - مال بىلەن تىكىلگەن ھەيكەلنىڭ جەلپكارلىقى بولمايدۇ.

34

سىز باش كۆتۈرگەندە ياكى مەغلۇپ بولۇپ بېشىڭىز تۆۋەنگە چۈشكەندە، كىشىلەرنىڭ سۆز - چۆچىكىگە ئايلىنىپ قېلىشىڭىز مۇمكىن.

35

زامان بۇزۇلۇشقا قاراپ يۈزلەنگەندە، ئوغرى - بۇلاڭچىلارغا قارىغاندا ھەقىقەتچى كوچا - كويلاردىكى غەيۋەتنىڭ تېمىسىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

36

سەن قەلبىدە مۇھەببەت بولمىغان ئادەمدىن ھېچنەرسىگە ئېرىشەلمەيسەن.

37

جاھاندىكى ھەممە بۈيۈك ئىمپېرىيىلەرنى نەيزە - قىلىچلار
بىلەن ئېتىقاد قورالى پەيدا قىلغان.

38

سىزگە خۇشامەت قىلىپ تۇرىدىغان ئادەم ئەڭ بالدۇر سىزنىڭ
دۈشمىنىڭىزگە ئايلىنىدۇ.

39

بىز كۈلدۈرەلىگەن ھايات بىزنىمۇ كۈلدۈرەلەيدۇ.

40

كىشىلەر ئاسان ئىشىنىپ قالىدىغان كىشىلەر «مۇلايىم»
يالغانچىلاردۇر.

41

راستچىللىق ۋۇجۇدىمىزدىكى ئەڭ ئۇلۇغ بايلىق، مانا بۇنىڭ
ئۆزى ئەخلاقىدۇر.

42

مۇھەببەت ئوتىنىڭ ھارارىتى تەڭداشسىز بولىدۇ. ئۇ بىزنى
ئۆزىگە قانداق مەپتۇن قىلغان بولسا يەنە شۇنداق بەزدۈرىدۇ.

43

ھايات — ئۆلۈم ئۈچۈن بىر ئويۇنچۇقتىن ئىبارەت.

44

زامان ۋە ماكاننىڭ بىمەنە غوۋغالىرىغا پەقەت ھەقىقەتچىلا
قۇلاق يوپۇرۇپ تۇرالمىدۇ.

45

قەلبىمىزدىكى داغ مەڭىزىمىزگە تەبىئىي قالمايدۇ.

46

بۇ زېمىننىڭ خىزمەتكارى بولالماق، ھاياتىمىزدىكى ئەڭ
ئۇلۇغ خىزمىتىمىزنى تاپقان بولىمىز.

47

ئەڭ كۈچلۈك قابىل ئادەم ئۆزىنى ئەلنىڭ خىزمەتكارى، دەپ
بىلىدۇ.

48

سىزگە مەخپىي بولمىغان نەرسە باشقىلارغىمۇ مەخپىي
ئەمەس.

49

ئۆز خەلقىنىڭ ھېمايىسىدىن ئايرىلغان ھاكىمىيەتتە جان
بولمايدۇ.

50

بىز بەزىدە باشقىلاردىن ئېشىپ كېتىمىز دەپلا، كەينىدە
قالىمىز.

51

بىز ئۆز مەيلىمىزگە قويۇۋەتكەن بالىلار ئاسان ئېزىپ
كېتىدۇ.

52

ئەمگەك قىلماي ئېرىشكىلى بولىدىغان نەرسە قۇرۇق خىيالىدىن
ئىبارەت.

53

مېھنەتسىز كەلگەن تائاملار سىز ئۈچۈن زەھەردىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

54

يېتىم - مىسكىنلەرنىڭ ھەققىنى خورىتىۋېتىشتىن چوڭ
گۇناھ يوق.

55

چەكسىز ئاسماندىكى پارقىراپ تۇرغان بىر تال يۇلتۇز سەن
بولۇشۇڭ مۇمكىن. لېكىن، سەن بۇنى ئەجەل قىستاپ كەلگەندە
تاسادىپىيلىقتىن تونۇپ قالسىەن.

56

سىز باشقىلارنىڭ كۆڭلىنى پاراكەندە قىلمىغاندا، كۆڭلىڭىز
خاتىرجەم بولىدۇ.

57

سىز بىراۋنىڭ كۆز يېشىغا سەۋەبچى بولسىڭىز، بۇ سىزنىڭ

كەچۈرگۈسىز گۇناھىڭىز بولۇپ قالىدۇ.

58

بىزگە نېسىپ بولمايۋاتقان تۇرمۇشنىڭ يېقىملىق كۈيلىرىنى،
بىز ئاللىقاچان يوقىتىپ قويغان ھاياتنىڭ گۈزەل ناخشىسىنى بىزگە
ئاڭلاتقان، تونۇتقان، ئادەملەر نېمىدېگەن ئۇلۇغ ئادەملەر - ھە!

59

قىزلارنىڭ كۆزلىرىدىكى ياش قىزىلگۈل بەرگىلىرىدىكى
شەبنەمگە ئوخشىمايدۇ.

60

شائىرنىڭ قەلب بۇلاقلىرىدىن تېشىپ چىققان كۆز يېشى
زېمىننىڭ كۆز يېشى بولسا كېرەك.

61

تۈرمە مېنى ئىككىنچى قېتىم ھاياتقا ئېرىشتۈردى، شۇنىڭ
بىلەن بىر ۋاقىتتا رەقەبلىرىمنىڭ كۈلكە نىقابلىرىدا يوشۇرۇپ
يۈرگەن ھىيلە - مېكرىنى خېلى تولۇق بايقىغانلىقىمنى ھېس
قىلدىم.

62

باشقىلارنىڭ خۇسۇسىي ئىشلىرىغا ئارىلىشىۋالدىغان ئادەمدەك
ئەخمەق ئادەم بولمىسا كېرەك.

63

بىر قىزنىڭ ئۆز ئاتىسىغا بولغان يۈكسەك مۇھەببىتى

جاھاندىكى ھەممە ئۇلۇغ نەرسىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ.

64

كۆز ياشلىرىمىز بىلەن ئاخىرلاشتۇرغان كېچە ياكى
كۈندۈزلىرىمىز بىزگە خەيرلىك ئېلىپ كەلمەيدۇ.

65

يارلانغان يۈرەكتىن لىرىكىلىق پىكىر تۆكۈلىدۇ، ئۇ
سۆزلەشكە باشلىغاندا، دۇنيا ئۇنىڭ سۆزلىرىگە قۇلاق يوپۇرالمىدۇ.

66

قاراڭغۇ بىلەن يورۇقلۇق مەڭگۈ بىر - بىرىگە ئوخشاپ
قالمايدۇ. بۇ ھەقىقەت بىلەن رەزىللىكنىڭ بىر - بىرىگە
ئوخشاشمايدىغانلىقىنىڭ ئاددىي كۆرۈنۈشى.

67

ھاياتنىڭ ئاخىرقى مۇساپىسىگە يېتىپ بارغان قېرىلارنى
سۆيۈش — ئەخلاق، ئۇلارغا مۇھەببەت بىلەن يېقىنلىشىش
پەزىلەتتۇر.

68

بىر ئۇلۇغ ئانىنىڭ ئىللىق مەڭزىدە توختاپ قالغان بىر تامچە
يېشى، ھەرقانچە باغرى تاش ئىنسان بالىسىغا تەسىر قىلماي
قالمايدۇ.

69

ئاجىز بەندىلەردە مۇھەببەتمۇ، ساداقەتمۇ، ھەقىقەتمۇ، ھەتتا

كۆز ياشمۇ بولمايدۇ.

70

شېخىدىن ئايرىلغان گۈلدە گۈزەللىك سۇس بولىدۇ.

71

جىمجىت ماكاندىن چىقىپ پايانسىز دۇنيانىڭ قوينىغا كىرىپ
كېتىۋاتقان بىر بوۋاق ئۆزىنىڭ بۇ قىقاس - چۇقانلىق بازاردىن نېمە
قىسمەتلەرگە دۇچار بولىدىغانلىقىنى ئەسلا بىلمەيدۇ.

72

گۆرىستاندا تەنھا ئايلىنىپ يۈرگەن ئادەم ھايات ھەققىدە
توختىماي مۇلاھىزە قىلىۋاتقان ئادەم بولۇشى مۇمكىن.

73

دوستۇڭنىڭ كۆڭلىدىكى ئىشلار ساڭا ئايان بولغاندا،
شۈبھىسىزكى، ئۇ سېنىڭ ئەڭ يېقىن دوستۇڭغا ياكى رەقىبىڭگە
ئايلىنىپ قېلىشى مۇمكىن.

74

ئىنسان چىداپ بولالمىغان جىمجىتلىقتا مالاللىق بار.

75

ئىسراپخور ئادەم ئاشلىققا دەسەپ تۇرغان ئادەمدۇر.

76

ئۆز يۇرتىمىز، تۇپرىقىمىزغا بولغان قىزغىن مېھرىر -

مۇھەببىتىمىزنى ئادانلىقىمىز، ئەخلاقىمىزلىقىمىز، بىخۇدۇلىقىمىز
سۇسلاشتۇرىۋېتىدۇ.

77

زورلۇق بىلەن قولغا كەلتۈرگەن مۇھەببەت شېخىدىن
ئۈزۈۋالغان گۈلگە ئوخشايدۇ.

78

سەن ئۆز قولۇڭدىن چىقىپ كەتكەن نەرسىگە داۋاملىق
تەلمۈرگىنىڭدە ۋە ئۇنىڭ پېيىدە بولغىنىڭدا، ئۇنىڭغا يەنە ئېرىشىپ
قىلىشنىڭ مۇمكىن.

79

سەن ياد ئەتمىگەن ياكى پات - پات يوقلاپ تۇرمىغاندا، سېنىڭ
ئاتا - ئاناڭمۇ بارا - بارا يات ئادەمگە ئايلىنىپ كېتىدۇ. بۇ سېنىڭ
ئۈچۈن ھاقارەتتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

80

تىرىك تۇرۇپلا ئۆلگەن ئادەمنىڭ ئارزۇسى قورساق بېقىشتىن
باشقا نەرسە بولمىسا كېرەك.

81

بىز توغرا يوللىرىمىزدىن ئازغاندا بوراندا قالغان قامغاق تەك
ئۆزىمىزنى ھەر يانغا ئۆرىمىز.

82

ساداقەت — مۇھەببەتنىڭ بىر تەرىپى.

83

چۈشەنگەن خەلق ئۈچۈن ھەقىقەت يولى بەخت يولىدۇر،
ئېتىقاد بولسا ئەڭ ياخشى خەرىتىدۇر.

84

ھەقىقەتچىنىڭ سۆزىگە ئىشەنمىگەن ئادەم ئازغان، گۇمران
بولغان ئادەمدۇر.

85

ۋاقىت ئېتىبارسىز قارالغاندا، ھاياتمۇ ئېتىبارسىز قارىلىدۇ.

86

ئۆز دىنىنىڭ نۇرلۇق يۈزىگە ئىسسىق مەڭزىنى يېقىپ
تۇرمىغان ئادەمدە ئۇنى قوغداش، ئاسراش، سۆيۈش ئىستىكى
بولمايدۇ.

87

ئاياللىق پەزىلەتلىرى ئاتا ياكى ئانىلىق غۇرۇرىدىن ئايرىدە
بولىدۇ.

88

ھاياتنىڭ زالالەتلىك يوللىرىدا ئۆزىنى تونۇغان ئادەم ئەڭ
ئەقىللىق ئادەمدۇر.

89

دۈشمەن دەككە - دۈككە ئىچىدە قالغاندا ھەر خىل ئۇسۇل

بىلەن ھەيۋە كۆرسىتىشكە باشلايدۇ.

90

سىزگە يىراق كۆرۈنگەن تاغ ئەسلى يېقىن، پەقەت ئۇنى
ئىرادسىزلىكىڭىز يىراق قىلىپ كۆرسىتىۋاتىدۇ.

91

مۇھەببەت — ئوت دېمەكتۇر. گەرچە ئۇ زېمىستان ئايازدا
بىخلانغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ تەپتىدىن ئوت يالقۇنچاپ تۇرىدۇ.

92

كۈچلۈك ئېتىقاد ئىگىلىرىنىڭ يۈرىكىنى تەڭرى ئۆز قولى
بىلەن بىرلەشتۈرۈۋەتكەن بولىدۇ. ئۇلاردىكى دوستلۇق تولىمۇ
مۇستەھكەم ھەم پاك.

93

ئانىنىڭ قورسىقىدىكى ھايات يورۇق دۇنيانىڭ غەم -
قايقۇلىرىنى بىلمىگەندەك، يورۇقلۇقتىكى ھايات قەبرە
چوڭقۇرلۇقىدىكى ئىشلارنى ئەسلا بىلمەيدۇ.

94

ھاياۋاندىمۇ ئېتىقاد بولىدىكەن، ئۇ سۆيۈلمەي قالمايدۇ.

95

بىز ئۆزىمىز سۆيگەن، ياخشى كۆرگەن، ھۆرمەتلىگەن
ئادىمىمىزگە بەخت تىلەيمىز.

96

بەزى ئادەملەر قورققانلىقىدىن مەغرۇر بولۇۋالىدۇ.

97

سىزگە قورقۇنچلۇق كۆرۈنگەن جاپا - مۇشەققەتلىك يول
ھەقىقەت يولىدۇر.

98

بىر نىيەت، بىر مەقسەتتىكى كىشىلەر ئاسان چىقىشىپ
كېتەلەيدۇ.

99

ھاياتنى تىنىمسىز ئازابلانغان، غاجاپ، خورلايدىغان نەرسە
— ئۆمىدىسىزلىنىش.

100

ئىنساننى سالاپەتلىك، ئېسىل قىلىپ كۆرسىتىدىغان نەرسە
ئەخلاق گۈزەللىكى.

101

ياخشى ئادەت يېتىلمىسە، غەلىبىدىن سۆز ئېچىش مۇمكىن
ئەمەس.

102

كۈرەش ئېڭى كۈچلۈك خەلققە دۈشمەنگە قارىتا قىلچە
رەھىمدىللىك بولمايدۇ.

103

ئوۋ نىشانىدىن ئاداشقاندا، قىرغاۋۇل ئوۋلايمىز دەپ بۈركۈت
ئوۋلاپ قاليمىز.

104

پاك ۋە ئەقىدىلىك مۇھەببەت كۈچلۈك ھەم سەلتەنەتلىك بولۇپ
كېتىدۇ.

105

بىر نامراتنىڭ گۈزەل قەلبىنى بىر بايقۇشنىڭ پاسكىنا قەلبىگە
ھەرگىزمۇ تەڭ قىلغىلى بولمايدۇ.

106

ھايات ۋاقىت بىلەن ئەتىۋارلىنىدۇ، ۋاقىت بىلەن
يەكۈنلىنىدۇ.

107

سەۋر قىلالمايدىغان ئادەم بىر بولسا تەلۋە بىر بولسا سەۋدا.

108

مۇھەببەت مەۋھۇم بولغاندا ئازابلىق بولىدۇ.

109

قىز نەپىس يېزىلغان شېئىرغا ئوخشايدىغان شەيتان ياكى
پەرىشتە.

110

بىز ھەممە نەرسىنى ئۇنتۇغاندا، ھەممە نەرسىدىن ۋاز كەچكەندىمۇ، يەنە بىر نەرسىدىن كۆڭۈل ئۈزلەلمەيمىز، ئۇ بولسىمۇ مۇھەببەت.

111

سىز سۆيگۈ بوستانغا قەدەم قويغاندا مۇھەببەت سىز ئۈچۈن كۆك ئاسمان، يېشىل ئورمان، ھەتتا ئۇ سىزگە ھاياتىڭىزدىنمۇ قەدىرلىك نەرسە بولۇپ كۆرۈنىدۇ.

112

سىز بىر قىزغا ئەسىر بولغاندا، ئۇ سىزنىڭ كاللىڭىزدا ئەركىن پىكىرگە ئايلىنىدۇ.

113

ئىشەنچ قىلالمىغان ئىشقا ئۇرۇنۇشنىڭ ئۆزى مەغلۇبىيەت بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.

114

بىز ھەقىقەتتىن قانچىكى يىراقلاشقانسېرى، جەننەت بىزنىڭ كۆزىمىزگە شۇنچە كۆرۈنمەس بولۇپ كېتىدۇ.

115

بىز ئەتراپىمىزدىكى ھەربىر شەيئىنى ئۆز خاھىشىمىز بويىچە ئۆزگەرتىمىز. بىزنىڭ ئۆزگەرتەلەيدىغىنىمىز پەقەت ئاددىي شەيئىلەر.

116

سەمىمىي، ساپ دىل كىشىلەر دۇنيانى گۈزەللىككە تولغان
قەلبى بىلەن تەسەۋۋۇر قىلىدۇ.

117

ھەقىقەتچى ناتىقلار سۈكۈتكە چۆمگەن چاغدىمۇ، كىشىلەرگە
سۆزلەۋاتقاندا تۇيغۇ بېرىدۇ.

118

ھەقىقەت مەيلى يورۇقلۇق بولامدۇ، مەيلى قاراڭغۇ بولامدۇ
ئۆز جاكارىشىنى توختاتقان ئەمەس، ئۇنىڭ قەلبىدە ئەبەدىي
ئۆلمەس، تىنىمىز سوقۇپ تۇرغان ئوتلۇق بىر يۈرەك بار.

119

ئانا سەن ئۈچۈن دوستۇڭدىنمۇ يېقىن، مال - بىساتىڭدىنمۇ
ئۈستۈن، ھاياتىڭدىنمۇ قىممەتلىك، ئايال - بالىلىرىڭدىنمۇ
قەدىرلىك، مەشۇقىڭدىنمۇ سۆيۈملۈك بولغاندا، ئۇنىڭ ئەجرىنى
ئاقلىغان بولسىەن.

120

ئادالەت يولى باتۇر - ئەزىمەتلەرنىڭ ئوتلۇق يۈرىكىنى تىنىم
تاپقۇزمايدۇ، بۇ يول ئەزىمەتلەر ئۈچۈن ئىستىقبال يولىدۇر.

121

مۇھەببەت روھىي جەھەتتىكى ئۇچرىشىشتىن پەيدا بولىدۇ،
ئۇزۇن مەزگىل ئارىلىشىپ يۈرۈش بىلەن پىشپ يېتىلىدۇ، دېيىش

مېنىڭچە توغرا قاراش.

122

تۇنجى مۇھەببەت چەكسىز كۈچ - قۇدرەتكە تولغان بولىدۇ.

123

ئايال پەرىشتە بولغاندا سىزنى ئەڭ بەختلىك ئادەمگە
ئايلىندۇرىدۇ؛ ئۇ شەيتان، ئىبلىس بولغاندا سىزنى ئەڭ بەختسىز
ئادەمگە ئايلىندۇرىدۇ.

124

ھەرقانداق بىر ئايالنىڭ كۈلكىسىنىڭ تەكتىگە چۈشەنگىلى
بولمايدىغان مەزمۇن يوشۇرۇنغان بولىدۇ.

125

سىز ياخشى كۆرۈپ قالغان بىر قىزنىڭ ئاددىي سۆزىمۇ،
سىزگە قۇدرەتلىك بىر ھېكمەت بولۇپ ئاڭلىنىدۇ.

126

پىشىپ يېتىلگەن مۇھەببەت سەنئەتكە ئايلىنىدۇ.

127

تەڭرى ئۆزى خالىمىغان ئىشنى بىزگە ھاۋالە قىلغان ئەمەس.

128

ئىنسان — تەبىئەتنىڭ ساداسى، ئېغىر ئۇيقۇدا ياتقان
تەبىئەتنى پەقەت ئىنسانلا جانلاندۇرالايدۇ.

129

بالىلارنىڭ قەلبىدە يوشۇرۇنغان سىرلارنى ئانىلار ئىكەن ۋە
ئاسان بىلىۋالالايدۇ.

130

سىز ئالدىراقسانلىقىڭىز تۈپەيلىدىن جىمجىت كېچىلەردە
سۈرگەن شېرىن خىياللىرىڭىزنى رېئاللىققا ئايلاندۇرۇشقا
تۇرۇنسۇز.

131

بىزنىڭ تۇرۇپ بايغا، تۇرۇپ كەمبەغەلگە ئايلىنىپ
قېلىشىمىزمۇ بېسىپ كېتىۋاتقان يوللىرىمىزنىڭ توغرا ياكى
ئاتوغرىلىقىدىن بولۇشى مۇمكىن.

132

ئىنساننى ئۆز ئەقلىدىن بىخۇدلاشتۇرىدىغان نەرسە — ئايال
بىلەن بايلىق بولۇشى مۇمكىن.

133

سىزنى ئۈمىدسىزلىك چۇلغۇغاندا شاۋقۇنسۇز دېڭىزنىڭ
قاپ ئوتتۇرىسىدا توختاپ قالغان يېگانە قولۋاقتا ئوخشاپ قالسىز،
قولۋاقتا نىشان يوقالغاندەك سىزدىمۇ بۈگۈن، ئەتە ھەققىدە
ئۇلۇغۋار ئىنتىلىش بولمايدۇ.

134

بىزنىڭ بالىلىق ئۇيغۇمىزنى مۇھەببەتلا بۇزىۋېتەلەيدۇ.

135

قۇياش نۇرىنىڭ كۆرۈنمەس لەۋلىرى گۈللەرنىڭ نازۇك لەۋلىرىنى سۆيۈپ قويدى، گۈللەر تېخىمۇ جۇلالىنىشقا باشلىدى.

136

سەن مەڭگۈلۈك ئۇيقۇدا ياتقان قەبرىدىكى ئۆلۈكنىڭ نازابلىق تىنىقىغا قۇلاق سالغىنىڭدا ھايات ھەققىدە يېڭىۋاشتىن ئويلىنىشنىڭ مۇمكىن.

137

ھايات چۈشەنگىلى بولمايدىغان قىز، ئۇ خىيالىي چۈش كەبى گامىدا سىرلىقلىشىپ كېتىدۇ، گامىدا ئۆزىنى ئاشكارىلاپ قويدۇ.

138

كۈچلۈك ئىشقى - مۇھەببەتنى پىتىنە - ئىغۋامۇ، ھەسەتمۇ، قاراڭغۇلۇقلارمۇ بىتچىت قىلالماسلىقى مۇمكىن.

139

ياخشى سۆز، مۇلايىملىق بىر - بىرىمىزنىڭ قەلبىنى مەڭگۈ باغلاپ تۇرىدۇ.

140

ھۆرلۈك - بىزنىڭ ئەڭ گۈزەل، ئۇلۇغۋار مەقسىتىمىز، بۇ مەقسەت بىزنىڭ ئوي - پىكرىمىز، ئەقىل - پاراسىتىمىز ۋە ئەقىدە - ئېتىقادىمىز بىلەن ئەمەلگە ئاشىدۇ.

141

بىز ئىنتىلىپ ئېرىشەلمىگەن، ۋىسالىغا يېتەلمىگەن
ساھىبجامال قىز — بىزنى قىيناپ، ئازابلانغان تۈگىمەس
ئويىمىزدۇر.

142

نۇرغۇن كىشىلەر ئۆز كاللىسىدا ئۈزۈپ يۈرگەن يامان
خىياللىرى تۈپەيلى ھالاك بولۇپ كېتىدۇ.

143

بىر ئادەمنىڭ دۇرۇس، توغرا نىيەت - ئىقبالى ئۇنى
تاجۋەختكە ئېرىشتۈرۈشى مۇمكىن، يامان نىيەت ئۇنى ھەرگىز
ساقلاپ قالالمايدۇ.

144

بىر ئېغىز ياخشى گېپىمىز بىزنى يۈكسەكلىككە ئېلىپ
چىقىشى، بىر ئېغىز يامان گېپىمىز بىزنى پۈتۈنلەي ۋەيران
قىلىۋېتىشى مۇمكىن.

145

بىز باشقىلار بىلمىسۇن دەپ قىلغان ئىشىمىزنى باشقىلار
ئاسان بىلىپ قالىدۇ.

146

زېمىننىڭ قاراڭغۇلۇقى زېمىننىڭ گۈل - گىياھلىرىنى،
يېشىل دەرەخلىرىنى قاپسىۋالىدۇ. ھاياتنىڭ قاراڭغۇلۇقى ئىنسان
روھىدىكى بارلىق گۈزەللىكنى، گۈزەل ئەخلاقىنى قاپسىۋالىدۇ.

147

سىز ئۈچۈن سىزنىڭ ئەزىز يۇرتىڭىز دۇنيادىكى ئەڭ مەشھۇر،
ئەڭ ئۇلۇغ ئاسارەتتىدۇر.

148

بىر ئەرنىڭ قەلب سارىيىدا پەيدا بولغان قىز باشقا بىر
ئەرنىڭمۇ قەلب قەسىرىدىن ئورۇن ئېلىپ قالغاندا، ئۇ بەختسىز
قىزغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

روشن ئەينەك

1

پىداكار كىشىلەر ئۆز زېمىنىنى ياخشى كۆرۈش بەختىدىن
باشقىنى ئويلاپ كەتمەيدۇ.

2

قاتات قېقىپ بىلىم ئالىمىگە قاراپ ئۈچۈپ كېتىۋاتقان بىر
ياشنىڭ توساتتىن مۇھەببەت ئالىمىگە كىرىپ قېلىشى
ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس.

3

سىز ئاجىزلىقىڭىز تۈپەيلى ئارزۇ - ئارمانلىرىڭىزغا يېتىپ
بارالمايسىز. ئاجىزلىق باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇ قۇرۇق گەپ،
قۇرۇق خىيال، تەمەخورلۇق، ھۈرۈنلۈق، ھەسەت...

4

تېنىمىز ۋە روھىمىز ئۆزىمىزلا سىغىۋەتكەن تار قەپەس
بولغاندا، ئۇنىڭغا ھەرقانداق ئۇلۇغ نەرسىمۇ سىغمايدۇ.

5

ئەڭ چېچەن پەرزەنتنىڭ كۆزلىرىدىنمۇ، ئۇنىڭ كۆڭلىدە
ئويلاۋاتقىنىنى ئاسانلا سېزىۋالغىلى بولىدۇ.

6

دۈشمەن مېنىڭ نەزىرىمدە ئالىي پەزىلەتكە ئىگە بولۇۋالسىمۇ
بەربىر دۈشمەن، ئۇ مەڭگۈ مېنىڭ دوستۇم بولالمايدۇ.

7

تەبىئەتنىڭ رەھىمىتى بولمىسا، زېمىننىڭ خۇشاللىقى
بولمايدۇ.

8

ھەربىرلىرىمىزنىڭ ئىستىقبال، شادلىق نۇرلىرى بىلەن قايغۇ
كۆلەڭگىسى، بىز بىلەن بىرگە سەپەر قىلغان بولىدۇ.

9

ئۆز ئىستىقبالىنى ھەقىقەت يولىدىن ئىزدەيدىغان ئادەم ھەر
ۋاقىت ھەقىقەتنىڭ جاپا - مۇشەققەت، رىيازەتلىرىگە ئىنتىلىدۇ ۋە
ئۇ يولغا ئۆزىنى بېغىشلىۋېتىدۇ.

10

ئىنسانغا پەقەت ئۆز گۇناھىلا زۇلۇم قىلىدۇ.

11

تەقدىرنىڭ بىزگە ئاتا قىلىدىغان دەرد - ئەلەملىرى مەخپىي،
يوشۇرۇن، تۈيۈقسىز يېتىپ كېلىدۇ. تەقدىر بۇ قايغۇ - ھەسرەتنى
بىزنىڭ روھىمىز، تېنىمىزگە ئورغان بولىدۇ.

12

بىزدە يۈكسەك ئەقىل - پاراسەت بار، ئاسمان سىرلىرى

ئەقلىنىڭ سىرتىدا ئەمەس، مۇھىمى بىزنىڭ كۆزىمىز
مۇنەججىمنىڭ كۆزى ۋە تەپەككۈرى بولۇشى كېرەك.

13

چىمەنلىكتە ئېچىلىپ قالغان ئاق لەيلى، يېشىل چىمەنگە
ئېھتىرام بىلەن سالام بەردى. يېشىل چىمەن ئاق لەيلىنىڭ
كەمتەرلىكى ئۈچۈن ئۇنى ئۆزلىرىنىڭ دوستى قىلىۋالدى.

14

ئېتىقاد بولمىسا كۈرەش بولمايدۇ.

15

ئىنساننى بىخۇدلاشتۇرىدىغان نەرسە ئەيش - ئىشرەتتىن
ئىبارەت.

16

ئىبادەت — ئەقىدە ناخشىسىدۇر. بۇ ناخشىنى ياڭرىتىپ
كېلىۋاتقانلار ئېتىقاد ساھىبلىرىدۇر.

17

روھىي ئاشلىقتىن مەھرۇم قېلىش، سىزنى تۈگىمەس ئازاب
پاتىقىغا مەھكۇم قىلىۋېتىدۇ.

18

ئۇلۇغ، يۈكسەك كىشىلەر زېمىننىڭ يۈزىدىكى توختاۋسىز
خىتابقا جىمجىت ئولتۇرۇپ قۇلاق سالىدۇ.

19

ئاجىز بەندىلەرنىڭ دۇنيانى، ھاياتنى، تۇرمۇشنى چۈشىنىشى
يېتەرسىز بولىدۇ.

20

جەڭگى - جېدەل ئەۋج ئالغان ئائىلىدە بالىلار دېلىغۇللۇق
ئىچىدە ياشايدۇ.

21

باشقىلارغا بۇيرۇق چۈشۈرۈشكە يېتەرلىك ئەقلىمىز بولمىسا،
بىز چوقۇم باشقىلارغا بويسۇنۇپ قالىمىز.

22

سىز ئۆزگەرتىشنى خالىمىغان يامان ئادىتىڭىز تۈپەيلى
گۇمران بولۇپ كېتىشىڭىز مۇمكىن.

23

مېنىڭ چىقىش يولۇم ھەرگىزمۇ سېنىڭ قولۇڭدا ئەمەس،
پەقەت ئۆزۈمنىڭ قولىدا.

24

ئاجىز، غۇرۇرسىز كىشىلەرلا قارىغۇلارچە بويسۇنۇشنى ئۆزىگە
ئادەت قىلغان بولىدۇ.

25

بىز ھاياتقا مۇھەببەت بىلەن يېقىنلاشقاندا، ئۇ بىزگە ياخشىلىق

ئېلىپ كېلىدۇ.

26

ھەقىقەت زېمىنىنى ساقلاپ قالالايدىغان بىردىنبىر يىمىرىلمەس
كۈچ.

27

باللارنىڭ خىيالى ئاتا - ئانا يېنىدىن ئەگىپ كېتەلمەيدۇ.

28

سىز كۈچلۈك ھېسسىياتقا ئەسىر بولغاندا مۇھەببىتىڭىز
ئۆزىنىڭ ئەسلىي مەنىسىنى يوقىتىپ قويدۇ.

29

تۇرمۇش يوللىرىنىڭ باشقا - باشقا بولۇشى، ئوي - پىكىر
قارىشىنىڭ ئۆزگىچە بولۇشى قەلبىمىزدىكى مۇقەددەس
دوستلۇققا تەسىر يەتكۈزەلمەيدۇ. چۈنكى، بىزدىكى بۇ خىل
دوستلۇق سەمىمىيلىك، پاكلىق ۋە ساداقەتنىڭ ئۈستىگە
قۇرۇلغان.

30

بىز بىراۋنى قەلبىمىز بىلەن سۆيگەندە، ھەقىقىي قەلبىنى
كۆرەلەيمىز.
كائىنات — ئەقىللىق كىشىلەر ئۈچۈن مىسلىسىز
دەرسخاندۇر.

31

ئائىلىگە چىراغ بولالمىغان ئاندىن بەختسىز ئادەم بولمىسا
كېرەك.

32

كۈچ - قۇۋۋەتكە قارىغاندا ئەقىل - پاراسەت سىزنى تېخىمۇ
ھۆرمەتكە سازاۋەر قىلىدۇ.

33

مەيلى ئاتىڭىز، مەيلى ئانىڭىز ياكى بىر تۇغقان قېرىندىشىڭىز
ۋە ياكى ئايالىڭىز، بالىلىرىڭىز بولسۇن، بۇلار سىز ئۈچۈن ئەڭ
يېقىن دوست.

34

مېنىڭ نەزىرىمدىكى بۈيۈك ئىبادەت جاھان ئانىلىرىغا ئېھتىرام
بىلەن سالام قىلىشتىن ئىبارەت.

35

ھاياتنىڭ غۇرۇرى ئېتىقادتىن تۇغۇلىدۇ.

36

بىز ئۆزىمىزنى ھەقىقىي چۈشەنگەندە، باشقىلارنى ھەقىقىي
چۈشىنىپ كېتەلمەسلىكىمىز مۇمكىن، چۈنكى باشقىلار مەڭگۈ مەن
بولالمايدۇ.

37

ئانا ھەققىدىكى ناخشىنى بالىلار ئەڭ كۆپ تىڭشايدۇ.

38

جاسارەتنى ئانا ئەقىدىسىدىن تاپقان، مۇھەببەتنى ئانا
سۆيگۈسىدىن سۈمۈرگەن پەرزەنتنىڭ باسقان يولى شەكسىزكى
پارلاقتۇر.

39

مېنىڭ قەلبىم ئايالىم ئۈچۈن گۈلخان، بالىلىرىم ئۈچۈن
بوستاندۇر.

40

ئىنسانىيەتكە يورۇقلۇق ئانا قىلمۇۋاتقان نەرسە، ئاياللارنىڭ
مۇھەببىتى بولسا كېرەك.

41

دۇنيانىڭ ھەممە خۇشاللىقى ھەقىقەتتىن كېلىدۇ.

42

ئۆزىڭىزنىڭ كېلەچىكى پەقەت ئۆزىڭىزنىڭ قولىدا.

43

سىز شېرىن ئۇيقۇدىن ئويغانغاندا يېرىم ھاياتقا ئېرىشىسىز.
بىرەر ئىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلغاندا ھاياتىڭىز پۈتۈنلەشكە قاراپ
يۈزلىنىدۇ.

44

غاز ھەرقانچە قىلىسىمۇ ئاق قۇغا ئايلىنالمىدۇ، پاقا ھەرقانچە

كۈچىسىمۇ خورازدەك ئاۋاز چىقىرالمايدۇ.

45

بىز ئۆز خىزمىتىمىزنى جاپالىق ياكى پاسكىنا دېمىسەكلا
بەختكە ئېرىشمەي قالمايمىز.

46

سەن بىراۋنى چوقۇم بىراۋنىڭ قەلبى بىلەن سۆيۈشۈڭ
كېرەك، مىسكىننى ئۇنىڭ قەلبى بىلەن سۆيۈش پەزىلەتتۇر.

47

گاھىدا چۇقان - سۈرەنسز ئائىلىنىڭ تەكتىگە كۈچلۈك غوۋغا
يوشۇرۇنغان بولىدۇ.

48

ھەرىكەت بالاغەتكە يەتكەندە قارا كەلكۈنگە ياكى دەھشەتلىك
بورانغا ئايلىنىدۇ.

49

ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ كۈچلۈك ئۆزگەرمەس قانۇنى بولۇشى
كېرەك، بىزنىڭ تەكىتلەۋاتقان قانۇنىمىز — ئېتىقاد قانۇنى.

50

شېئىر ھەقىقەتكە ياكى گۈزەللىككە ئايلانغاندا سادا
چىقىرالايدۇ.

51

قەلبىمىز ئاجىز بولغاندا، بىزدە نىشان ۋە ئارزۇ - ئارمان
پۈتۈنلەي يوقىلىشقا قاراپ سىلجىيدۇ.

52

بەزى چاغلاردا مېنىڭ ئوي - پىكرىم، ئارزۇ - ئىستىكىم
باشقىلارنىڭ يول بەلگىسى بولۇپ قېلىشمۇ مۇمكىن.

53

سىز ئۈمىدىسىزلىككەندە ھاياتىڭىزنىڭ يېرىمى غايىب بولغان
بولىدۇ.

54

مەيلى ئۇ قانداق ئانا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر بالىنىڭ نەزىرىدە
پەرىشتىدۇر.

55

ئۇ ساڭا يول كۆرسىتىپ بېرەلمىگەن ئېتىقادنى يول بەلگىسى
قىلغان.

56

قۇش ھەرقانچە ساخاۋەتلىك، كەمتەر بولۇپ كەتكەن
تەقدىردىمۇ كىشىلەرنىڭ بېشىغا قونمايدۇ.

57

ئارزۇ تولىمۇ تاتلىق خىيال، ئۇ پەقەت ئاچچىق يوللار بىلەن
ئەمەلگە ئاشىدۇ.

58

بىر يازغۇچى ئۈچۈن ئېلىپ ئېيتقاندا، ۋاقىتنىڭ بىھۇدە ئۆتۈپ كېتىشى، كۆزگە كۆرۈنۈپ كېلىۋاتقان پاجىئەدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

59

روھ — زەربە بېرىش كۈچى مىسلىسىز قورال. ئۇ تەڭگەن ھەرقانداق يەر نابۇت بولماي قالمايدۇ.

60

ئويغىنىپ كەتتىم، كۆز ئالدىمدا بۇزۇۋېتىلگەن يوللار تاشلىنىپ تۇرۇپتۇ. بۇ يوللار ماڭا ناتونۇش ئەمەس ئىدى. قەدىمىي ئەرەكنى ئىلگىرىلىمەكتە.

61

ئىنسان مەجەز - خۇلقىنىڭ ئالىيجانابلىقى بىلەن ئۇلۇغلۇق تاپىدۇ.

62

تەڭرى يولىنى تۇتۇپ، زاتى مۇبارەكنىڭ يولىدا ماڭغان دانىشمەن كائىناتنى يورۇتۇپ تۇرغان قورالنىڭ ئۆزىدۇر.

63

مەن ئۆرە تۇرۇپ مېڭىشنى ياخشى كۆرمىەن، ئەمما ئۇ مېنىڭ ئۆرە تۇرۇپ مېڭىشىمنى ئانچە خالاپ كەتمەيدۇ. چۈنكى، ئۇ ئەزەلدىن ئۆرە تۇرۇپ مېڭىپ باقمىغان يەر بېغىرلىغۇچى ھايۋان

ئىدى.

64

مەن ياخشى كۆرمەيدىغان ئادەم پەقەت ئۆزىنى تونۇمايدىغان ئادەمدۇر.

65

سىز ئۆزىڭىز ئۈچۈن ئەڭ ياخشى دوست، ئەڭ ياخشى يۆلەنچۈك، ئەڭ ياخشى مەسلىھەتچى ھەم ئەڭ ياخشى يېتەكچى.

66

تومۇرىمىزدا ئېقىپ تۇرىدىغان بۈيۈك پەلسەپە بولمىسا ۋۇجۇدىمىزدا ئەركىن نەپەس بولمايدۇ.

67

ئىنسان يېڭىدىن - يېڭى سوئاللار بىلەن دۇنيانى ئاپىرىدە قىلىدۇ.

68

كۆزى باغلانغان، قۇلقى ئېتىلگەن بەندە ھەقىقەتنىڭ سادالىرىغا سۈكۈت قىلىدۇ.

69

كۆپ ئادەملەر ھاياتلىق يولىدىكى مەشئەلنىڭ ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى بىلمەي ياشايدۇ.

70

نادانلار ۋەز - نەسىھەتچىنى «ئەسەبىي ئادەم» دەپ ئاتايدۇ.

ئۇلار نەقەدەر توغرا باھا بەرگەن - ھە!

71

ھەقىقەتنىڭ ئاچچىقلىقىدىن ئۇنى ھەزىم قىلالمايدىغان
ئادەملەرنى ساناپ تۈگەتكىلى بولمايدۇ.

72

سەن بىلدەك كۈچلۈك، يىلپىزدەك چاققان، تۈلكىدەك
ھوشيار، چۈمۈلىدەك زېرەك، سېغىزخاندەك سەگەك بولغاندا،
ھاياتنىڭ ھەممە خۇشاللىقلىرى ساڭا ئۆزىنى كۆرسىتىدۇ.

73

ھەقىقەت يولىدىكى جاھىللىقتىن باشقا ھەرقانداق جاھىللىق
ئىنسانغا پايدا يەتكۈزمەيدۇ.

74

ئادانلار بىلەن مۇناپىقلار ناھايىتى تېز چىقىشىپ كېتەلەيدۇ.

75

ھەرقانداق ئەر ئۆز ئايالىغا مەخپىي ئەمەس.

76

ئاتا - ئانىسىغا يالغان سۆزلەش تەڭرىگە يالغان ئېيتىشتىن
باشقا نەرسە ئەمەس.

77

بېشىمغا ئېغىر كۈن چۈشكەندە مېنى سۆيگەن ئادەم مېنىڭ

شەپقەتچىم.

78

بىز زالىمغا قاراپ تۈكۈرىمىز، ئەمما بىزنىڭ تۈكۈرۈكىمىز
ئۇنىڭ كىيىمىگە تېگىدۇ.

79

غالبىلار ئۆز ناخشىسىنى ھەقىقەت سەھنىسىدە ئەڭ جاراڭلىق
ئېيتىدۇ.

80

خوتۇنى ئىشەنچ قىلالىمىغان ئەرگە، ئۇنىڭ ئاتا - ئانىسىمۇ
ئىشەنچ قىلالمايدۇ.

81

بەخت — ئەرنىڭ يولىدا، ئايالنىڭ قولىدا.

82

قەلبىدە ھەقىقەتنىڭ كۈچى بار ئادەم مەڭگۈ يېڭىلىنىدۇ.

83

ھايۋانلار پادىشاھى شىر چۈمۈلىنىڭ كۈچىدىن، غەيرىتىدىن
شۇنداق سۆيۈنۈپ كېتىرگەن.

84

بىغۇبار ئانىنىڭ قەلبىدىن ھالال سۆزلەر تۆكۈلۈپ تۇرىدۇ.

85

بىز ئۆز ئاتا - ئانىمىزغا سادىق بولغاندىلا، پۈتكۈل
ئىنسانىيەتكە سادىق ئادەم بولالايمىز.

86

قالدى سەرساندا بۈركۈت بالىلىرى، سولاتقاچقا تۆمۈر قەپەسكە
كۈرەش ئانىلىرى.

87

بىز ھەرقاچان ئۆزىمىزدىكى قۇلاي شارائىتنى كېچىكىپ ھېس
قىلىمىز.

88

بىز نەپسىمىزگىلا بېرىلىپ كەتكەندە پۈتۈنلەي ھالاك
بولۇشىمىز مۇمكىن.

89

مۈشۈك — غايىسىز ئادەمگە ئوخشاپ كېتىدۇ.

90

بۈركۈتنىڭ ئىرادىسى — ئۆزى ئۇۋا سالغان تىك چوققىلاردەك
مەغرۇر ۋە مۇستەھكەم.

91

توغرا يول كۆرسىتىلگەن ئادەمنىڭ ئۆزىلا پەرىشتە.

92

جاھان ئىمپېراتورلىرى رەھىمسىزلىكنى ئوۋچىلاردىن
ئۆگەنگەن بولۇشى مۇمكىن.

93

غەرەز ئاڭلىمايدىغان ئادەم ساي تاشلىرىغا ئوخشايدۇ.

94

ئىنسان دۇنيانىڭ خوجىسى بولۇشى كېرەك. دۇنيا ئىنساننىڭ
خوجىسى بولغاندا، ئۇ پۈتۈنلەي ھالاك بولىدۇ.

95

سەن ئۆزۈڭگە نىسبەتەن ئەڭ خەۋپلىك دۈشمەن ۋە ئەڭ ياخشى
دوست.

96

قاتتىق قارشىلىققا ئۇچرىغان ھەقىقەتتە «جان» بولىدۇ.

97

مەندە ئۆز ئېتىقادىمغا قارىتا كۈچلۈك مەسئۇلىيەت بولغاندا،
ئىشلىرىمدا شۇنداق مۇۋەپپەقىيەت بولىدۇ.

98

قۇرۇق گەپنىڭ ئۆزى مەغلۇبىيەت.

99

رىياكار ئادەمنى ئۇنىڭ «ھېكمەتلىك» سۆزلىرى ھالاك

قىلىۋېتىدۇ.

100

ئېغىر كۈنلەردە ھوشنى تاپمىغان ئادەم، مەڭگۈ غەپلەتتە ياشايدۇ.

101

زاھىت يالغۇزلۇقتا كامالەت تاپىدۇ، پەيلاسوپ شاۋقۇن - سۈرەن ئىچىدە تاكامۇللىشىدۇ.

102

ئاددىي شەيئىلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا مۇرەككەپ قانۇنىيەت بار.

103

مېھرىبان ئانىنىڭ تىلى ھەرقانچە چېگىش كۆڭۈلنىمۇ يېشىۋېتىدۇ.

104

ئانا قەلبى — بالىلار ئۈچۈن ئەڭ تىنچ ماكاندۇر.

105

ئاددىي يوللار بىلەن ئېرىشكەن نەرسىنىڭ ئۆمرى قىسقا بولىدۇ. ئاددىي بولسىمۇ جاپالىق يوللار ئارقىلىق ئېرىشكەن نەرسىمىز، بىزگە خۇشاللىق بېرەلەيدۇ.

106

تۈرلۈك جىنايەتلەر باش كۆتۈرگەن ماكاندا تەقۋادارلارنىڭ سۆزلىرىنى غەيرىيلىق باسىدۇ.

107

ئۆگەنگەن ئىلىمىمىزلا سۆزلەش ئەخلاقىنىڭ جۈملىسىگە ياتىدۇ.

108

ئېتىقادىمىز ئادەملەرنىڭ كۆپى شەخسىيەتچى كېلىدۇ.

109

تەربىيىلىك قىزىلارنى ھېچكىم ئازدۇرالمىدۇ.

110

توخۇنىڭ ئەركىكى چىلايدۇ، بۆلۈلنىڭ ئەركىكى سايرايدۇ،
مەن ئادەملەرنىڭ ئەركەكلىرىگە قاراپ ئەپسۇسلىنىپ قالدىم.

111

ئاياللار قەلبى بۇلاققا ئوخشايدۇ، بىزنىڭ كۆڭلىمىز ئەنە شۇ
بۇلاق بىلەنلا ياشىرىپ تۇرىدۇ.

112

دۇنيادا ئىنسانغا بەخت ئېلىپ كېلەلەيدىغان ئالدامچىلىق
مەۋجۇت ئەمەس.

113

بوتۇلكا ئىچىدە تۇرۇۋاتقان ئادەم كۆيۈۋاتقان شەھەرنى ھەرگىز
كۆرەلمەيدۇ.

114

جەسۇر مەجەزلىك، بۈيۈك تەبىئەتلىك بىر ئادەمنىڭ، تۇرۇپلا
مەھكۇم مەجەزلىك ۋە مەزلۇم ئادەمگە ئايلىنىپ قېلىشى ئېتىقاد
ۋە ئىمان ئەڭگۈشتىرىگە دەز كەتكەنلىكىدىن بولسا كېرەك.

115

ئىقبال تىزگىنىنى ئۆز قولىدا تۇتۇپ ماڭالمايدىغان ئادەم
مەڭگۈ قول ئادەمدۇر.

116

ئۆزىدىكى گىگانتلىقنى، جاسارەتنى بايقىمالاسلىق بىخۇدلۇق،
ئەبگالمىقتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

117

ئۆزىدىكى نۇقسانى تونۇش ۋە ئېتىراپ قىلىش، ئۇلۇغ
كىشىلەرنىڭ ئەخلاق - پەزىلىتىدۇر.

118

مېنىڭ مەقسىتىم ئەتراپىمدىكى تەلۋە - نادانلارنى ئۆزگەرتىش
ئەمەس، بەلكى ئۇلارغا ئەگىشىپ كېتىۋاتقانلارنى زالالتتىن
ئاگاھلاندۇرۇش، خالاس.

119

ئۆلگەن روھتا ھېچقانداق سادا بولمايدۇ، بۈگۈنكى «سەن»
دەل ئۆلگەن روھنىڭ ئۆزىدۇر.

120

سەن سۆيىمگەندە، سەن بىلىمگەندە، سەن ئىگىلىمگەندە ئۇ
روھ سېنى ئەبەدىي ئۇنتۇپ كېتىدۇ.

121

چۇقانلىق ناخشىلىرىم — قەلبىم سىنىقىدىن تۇغۇلغان
مارشتۇر.

122

ھالال ئادەمنىڭ داستىخانىمۇ ھالال ۋە پاك بولىدۇ.

123

بۇتى بىلەن يول يۈرگەن ئادەمگە قارىغاندا، كاللىسى بىلەن
يول يۈرگەن ئادەمنىڭ مەنزىلگە يېتىشى تېز بولۇشى مۇمكىن.

124

ھالاك بولماي دېسەڭ چەكتىن ئېشىپ، سىزىقتىن چىقىپ
كەتمە.

125

ئۆز - ئۆزىگە: «سەن ساغلام ھەم كۈچ - قۇۋۋەتلىك، سەن
سەمىمىي ھەم ئاق كۆڭۈل، سەن راستچىل ھەم ئادىل. . . بېشىڭغا
كەلگەن كۈلپەتلەرگە بەرداشلىق بېرىش سېنىڭ روھىڭ،
ئىنسانىيەتنى سۆيۈش سېنىڭ ئەخلاقىڭ. . .» دېيەلىگەن ئادەم ئەڭ
ئۇلۇغ ئادەمدۇر.

126

بەدەننى كۆيدۈرىدىغان تاۋار - دۇردۇندىن، بەدەنگە ھۇزۇر،
شادلىق بېغىشلىيالايدىغان شاتىۋار ئەۋزەلدۇر.

127

چاقمايدۇ دېگەن يىلانمۇ بىر كۈنى سېنى چىقىۋېلىشى
مۈمكىن، چۈنكى يىلاننىڭ تەبىئىتى شۇنداق.

128

دانىشمەن ئېزىپ قالغاندا نادانلارغا كۈلكە بولىدۇ.

129

دۈشمەن زەمبىرەك بىلەن ئالالمىغان قەلئەنى، خائىن قۇرۇق
قول بىلەن ئىگىلىيەلەيدۇ.

130

يۈرەك تۈزەلسە، شەك - شۈبھىسىزكى، ھايات تۈزۈلۈپ
كېتىدۇ.

131

تىلنىڭ سېسىقى ئاياللارنىڭ ئېغىزىدىن چىقىدۇ، ھارام
سۆزلەر گۇناھ ئىگىلىرىنىڭ كۈلكە - چاقچىقى.

132

ئۆزىنى تۈتۈۋېلىش گۈزەل ئەخلاقىلارنىڭ شاھانىسىدۇر.

133

ھەقىقەت ۋە ئادالەت ئارا، تەڭرى كىشىلەرنى مەڭگۈ ھايات ساقلايدۇ.

134

قەھرىمان دېگەنلىك — مەشئەلچى دېگەنلىك. ئۇ ئۆزىنىڭ ئىسسىق يۈرىكىنى ئۆز قولى بىلەن كۆتۈرۈپ، ئىنسانىيەتنىڭ زۈلمەتلىك يوللىرىنى يورۇتۇپ بېرىدۇ.

135

پەندە - نەسىھەت كىشىلەر ئۈچۈن ماياك، دەل شۇ ماياكىنىڭ ئۆزى — ئۆلۈمدۇر.

136

ئوڭۇشسىزلىقلارنى ئۆز مۇۋەپپەقىيەتلىرىنىڭ ۋاستىسى قىلىدىغان كىشىلەردە مەغلۇبىيەت بولمايدۇ.

137

پاك مۇھەببەت — نۇقسانسىز ھېكمەت، يوقتۇر ئۇنىڭدا غەيرىي شۈم نىيەت.

138

دوستلۇقنىڭ كۈچى — ئاللاننىڭ كۈچى.

139

ئىستېداتلىق شائىر پەيغەمبەرلەرنىڭ قەلىمىنى مىراس ئالىدۇ.

140

بىزنى غەلىبە قىلغانلار ئەمەس مەغلۇپ بولغانلار، كۈلگەنلەر
ئەمەس يىغلاۋاتقانلار، ئۆرە تۇرغانلار ئەمەس يىقىلغانلار، ساقلار
ئەمەس مېيىپلار، ساۋاب ئەمەس گۇناھلار ئۆزىگە جەلپ قىلىدۇ.

141

پىتىنىگە تولغان ئائىلە ئەڭ چوڭ قىيامەتتۇر.

142

بىز ھەرقانداق بىر ئاۋازنى ئۇنتۇپ قېلىشىمىز مۇمكىن.
لېكىن، دەھشەتلىك گۈلدۈرمامىنىڭ ئاۋازىنى ئاسانلىقچە ئۇنتۇپ
قالمايمىز. بۇ ھەقىقەتنىڭ سادالىرىغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

143

دۇنيادىكى ئەڭ بەختسىز دانىشمەن نادان بىلەن بەس -
مۇنازىرە قىلىدۇ. شۇڭا، ئۇلارنىڭ ئىككى خىل ئوي - پىكرى
مەڭگۈ بىر يولغا كىرمەيدۇ.

144

سەن شەرەپلىك ئۆلۈمنى ئىمتىننىڭ كەينىدىن ئەمەس،
يولۋاسنىڭ كەينىدىن تاپىسەن. چۈنكى، يولۋاستەك جەسۇر
كىشىلەر ئىنساننى ھەقىقەت يولىغا باشلىيالايدۇ.

145

ھوشيارلىق يېرىم جاسارەتتۇر، قەيسەرلىك بولسا ئۇنى
پۈتۈنلەيدۇ.

146

ھاياتلىقتىكى ئەڭ ياخشى پۇرسەت — ھازىر. ھەرقانداق بىر
ئىشنى ھازىردىن باشلاش كېرەك.

147

ئەزىمەتلەر دۈشمەنگە يولۇققاندا ئۆز قەلبىدىكى ئۆچمەنلىكنى
يوشۇرۇپ ئولتۇرمايدۇ.

148

بىز ئۆزىمىزگە قارىتا ئادالەت يولىنى تۇتقاندا، باشقىلارغىمۇ
ئادالەت يولىنى تۇتالايمىز.

149

تۈرمىنىڭ ئاچچىق ئەلىمىمۇ دوستىنىڭ رەنجىتىشلىرىدەك
قەيەب. ئەمەس.

150

پۈتۈنلەي قۇل بولغان ياكى ھالاك بولغان ئادەم ئۆزىنى گۇمىران
قىلغان ئادەمنىڭ تەرىپىنى قىلىدۇ.

151

ئىنسان — دۇنيانى ئۆزگەرتكۈچى پاراسەتتۇر.

152

قوي شۇنداق دەرمىش: «مېنىڭچە، قېچىپ قۇتۇلالغۇدەك
ئىقتىدار بولسا بۆرىگە ھەرگىزمۇ يەم بولماس ئىدىم. ئەپسۇس، مەن

تولسۇ ئاجىز ئىكەنمەن.»

153

ئاج كۆز ئادەمدىلا باشقىلارغا نىسبەتەن مىننەتدارلىق
ھېسسىياتى بولمايدۇ.

154

قاتات بولسىلا ئۇچقىلى بولىدۇ دېيىش ئەخمىقانلىك.
مەسلەن، تۆگىقۇشنىڭ قاننىتى بار تۇرۇپمۇ ئۇچالمايدۇ، توخۇمۇ
شۇنداق.

155

بىر بوكسچىنىڭ يەنە بىر بوكسچىنى ئۇرۇپ قويۇشى
شەرەپلىك ئەمەس. بۇ خۇددى بىر ھايۋاننىڭ يەنە بىر ھايۋاننى
تېپىپ ياكى چىشلەپ قويغىنىغا ئوخشاشلا بىر ئىش.

156

كۆپ ساندىكىلىرىمىزنىڭ كۆزى قاتتىق دۈشمەننى ئېنىق
كۆرەلىگەن بىلەن، يۇمشاق دۈشمەننى كۆرەلمەيدۇ.

157

زورلۇق بىلەن تارتقۇزۇپ قويغان نەرسىنى زورلۇق بىلەن
تارتىۋېلىش ۋاجىپ.

158

سىياسىي جەھەتتىكى بىخۇدلۇق، ئېتىقاد جەھەتتىكى
ئاجىزلىق، ئەخلاق جەھەتتىكى چىرىكلىك — ھاياتنىڭ چەك -

چېكىدىن ئاجراپ كەتكەنلىكىدۇر.

159

سېنى ساقلاپ قالالايدىغان بىردىنبىر نەرسە — سەۋر - تاقەت
ۋە ئېتىقادتىن ئىبارەت، خالاس.

160

لەڭلەك — باشقىلارنىڭ كۆڭۈل ئاچىدىغان ئويۇنچۇقى. سەن
ئۆز ئەتراپىڭدىلا لەڭلەك كەبى ئادەملەرنى دائىم ئۇچرىتىپ
تۇرسەن، ئەنە شۇلار ئەڭ بىچارە، ئەڭ بەختسىز ئادەملەردۇر.

161

قۇشلار ناخشا ئېيتىشنى خالىمىغان چىمەندە پاقىلارنىڭ
ناخشىسى بازار تاپىدۇ.

162

بەزىبىر كىشى ئۆزىگە مەنپەئەتلىك نەرسىلەرنى كىشىلەرگە
يامان، ناچار كۆرسىتىدۇ.

163

مۈشۈك يولۋاسنىڭ قىلىقلىرىنى ھەرقانچە دورىغان بىلەنمۇ،
يەنىلا مۈشۈك يېتى قېلىۋېرىدۇ.

164

تۈلكىنىڭ يولۋاسنىڭ باتۇرلۇقى، چەبدەسلىكى ۋە تېرىسىنىڭ
كۆركەم، جەلپكارلىقىنى كۆرەلمەسلىكى — ساقايماس كېسەلدۇر.

165

لاچىننىڭ كەپتەرنى سوقۇپ پارە - پارە قىلىۋېتىشى
شۈبھىسىزكى، ئۇنىڭ زوراۋانلىقى.

166

رەقىبىنى مەغلۇپ قىلىشنىڭ يولى — ئۇنىڭ خاراكتېرىنى
بىلىۋېلىش. ئاجىزلىق دەل ئۇنىڭ خاراكتېرى.

167

مېنىڭ قېرىنداشلىرىمغا بېرىدىغان تەسەللىلىرىم ئۆز -
ئۆزۈمگە قىلىنغان تەسەللىلىرىمدۇر.

168

نومۇس قىلىشنى بىلىدىغان ئادەم، ھەر جايدا ئەزىزدۇر.

169

ياخشىلىقنى بىلىش يامانلىقتىن قول ئۈزۈشتۇر.

170

ئىنسان قەلبىنىڭ يوللىرى پىنھان بولىدۇ. ئۇنى ئېتىقاد
ئاجىدۇ، راۋانلاشتۇرىدۇ.

171

ھاياتنىڭ يوشۇرۇن مەنىسىگە ھېچكىم قىزىقمايدۇ، ئۇ ئازاب،
چىدىغۇسىز ئازاب.

172

كەڭرى، ئەركىن زېمىندا پىشىپ - يېتىلەلمىگەن ھايات
باشاقلرى — تار، قاراڭغۇ جايدا پىشىپ - يېتىلىشى مۇمكىن.

173

سەن ھەقىقەت دەۋاتقان نەرسە مېنىڭ ئۈچۈن ھەقىقەت ئەمەس.
ھەقىقەت — ھەرگىزمۇ بىر ئادەمنىڭ ئوي - پىكرى ئەمەس، ئۇ
باشقىلار ئۆزگەرتىشكە قادىر بولالمايدىغان مۇقەددەس ئىدىيە.

174

جەسۇر، قورقۇمسىز ئەزىمەت، ئۆزىنىڭ رەقىبىنى مەغلۇپ
قىلغان كۈننى ئۆزىنىڭ شادلىق كۈنى، دەپ قارايدۇ.

175

ئىمان، ئېتىقاد يوقالغان، ئەخلاق چىرىكلەشكەن، شەرم -
ھايا كۆتۈرۈلگەن يەردە ھەقىقەتچىلەرنىڭ تارتىۋاتقان ئازابلىرىغا
تەسەللى بېرىدىغان ئادەم چىقمايدۇ.

176

مېنىڭ قەلبىم مەن ياخشى كۆرگەن ئادەمنىڭ قەلبى بىلەن
بىللە ياشايدۇ.

177

گۆركارنىڭ بىلەكلىرى ھەرقانچە كۈچلۈك بولسىمۇ،
تىرىكلەرنى كۆمۈۋېتەلمەيدۇ.

178

ۋەتەن ئۈچۈن يىغلاش، ۋەتەن ئۈچۈن نالە - پەرياد كۆتۈرۈش،
ۋەتەن ئۈچۈن كۈرەش قىلىش، ۋەتەن ئۈچۈن ئۆزىنى بېغىشلاش —
مېنىڭ ۋەجدانىي ئەخلاقىم، ئىنسانىي بۇرچۇم، مەڭگۈلۈك غايەم،
ئەبەدىيلىك ئارزۇ - ئارمىنىم.

179

ئادانلىقنى ئۆز ئەۋلادلىرىغا راۋا كۆرىدىغان ئادەم ئۆز
دۈشمەنلىرى بىلەن چەك - چېگرىنى ئايرىماي ياشاۋېرىدۇ.

180

بىزنى ئانىمىزلا ئەمەس، ئانىمىزنىڭ چوڭقۇر مۇھەببىتى
تۇغۇپ ئۆستۈردى.

181

دۈشمەننىڭ ئاش - نېنى ئوت بىلەن قوقاستىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

182

پاسىق كىشىلەرنىڭ دۇئا - تىلاۋەتلىرى ئاسمان بوشلۇقىنى
تولدۇرۇۋەتسىمۇ، ئاللا ئۇنىڭغا كۆز قىرىنى سېلىپ قويمىدۇ.
سەمىمىي، تەقۋادار كىشىلەرنىڭ دۇئالىرى پاكىز قەلبتە ئاستا
شۈبھىلەپ ئېيتىلسىمۇ، ئاللا ئۇنى مەقبۇل قىلىدۇ.

183

بىر ئايالنىڭ بىر ئەر تەرىپىدىن تارتىۋېلىنغان بارلىق

خۇشاللىقلىرىنى، ئۇ ئەسلا خىيال قىلىپ باقمىغان يەنە بىر ئەر بېرىشى مۇمكىن.

184

دېڭىزنىڭ تاسقىلىشى بىلەن ئۆرۈلۈپ كەتكەن كېمە، يەنە بىر تاسقىلىشى بىلەن ئەسلىگە كېلىپ قېلىشى ناتايىن.

185

ھەقىقەت — بىر سۆزنى ئېيتىپ بولۇپلا، ئارقىدىن پۇشايىمان قىلمايدۇ.

186

دۇنيادا مۇنداق بىر قانۇنىيەت بار: ھايات يوقىلىدۇ، مەيلى ئۇ ئادەمنىڭ ھاياتى ياكى ھايۋاننىڭ ھاياتى بولسۇن ۋە ياكى قۇياش، ئاي، يۇلتۇزلارنىڭ ھاياتى بولسۇن، دەل - دەرەخ، دېڭىز - ئوكياننىڭ ھاياتى بولسۇن ھامان يوقىلىدۇ.

187

تاشلار ھەسرەت چېكىشنى، كۆز يېشى قىلىشنى ياكى غەزەپلىنىشنى بىلمەيدۇ، چۈنكى ئۇ تاش، ئۇ جانسىز مەخلۇق. ئەمما، بىز رېئال دۇنيادا ئاشۇ تاشلارغا ئوپمۇئوخشاش ئادەملەرنى دائىم كۆرۈپ تۇرىمىز، ئۇلار ئۆز گۈلزارىنى بۇلغاپ - چەيلەۋاتقان ياۋايى يىرتقۇچىلار بىلەن ياشاشنى ھاياتىنىڭ خۇشاللىقى، دەپ قارايدۇ.

188

بىر باھىشە ئايالنىڭ ۋۇجۇدىدىن تۆرەلگەن پەرزەنتىنىمۇ،

ئۇنىڭدىكى ئانىلىق، ئۇلۇغۋارلىق مېھىر ھىمايە قىلىپ تۇرىدۇ.

189

بالىلارنىڭ شاد ئاۋازلىرىنىڭ جىمىپ كېتىشى ئاتا ۋە
ئانىلاردىكى مېھىر - مۇھەببەتنىڭ كېمىيىپ كېتىشى بىلەن
مۇناسىۋەتلىك.

190

ئىنساننىڭ دەسلەپكى زاكىسى، ئۇنىڭ ئاخىرقى كېيىنى
بولۇپ قېلىشمۇ مۇمكىن.

191

بىر دانىشمەننىڭ غادىيىپ تۇرۇپ قىلغان پەند - نەسىھەتلىرى
كىشىلەرنى ھەرگىزمۇ تەسىرلەندۈرەلمەيدۇ.

192

ساداقەت — بۈيۈك ئەقىدە، ئۇ ئىنساننىڭ بارلىق
ھەرىكەتلىرىنى ئۇلۇغلۇققا، بۈيۈكلۈككە ۋە يۈكسەكلىككە ئېلىپ
چىقالايدۇ.

193

بىر - بىرىگە دۈشمەن ئىككى يۈرەك ئۆزئارا سۆزلىشەلەيدۇ،
كۆرۈشەلەيدۇ، ئەمما ئەبەدىل كۈلۈشەلمەيدۇ.

194

بالىلار بىزنىڭ ناخشىمىز، بىزنىڭ بۇ دۇنيادىن
مەڭگۈ ئىز - دېرەكسىز ئۇچۇپ كەتمەسلىكىمىز ئۈچۈن ئېيتقان

ناخشىمىز.

195

دۈشمەن ۋەدىسىدە تۇرغانلىقى ئۈچۈن دوست ئەمەس، دوست ۋەدىسىدە تۇرمىغانلىقى ئۈچۈن دۈشمەن ئەمەس.

196

گۇرستاننىڭ قارنى چوڭ بولغىنى بىلەن پەقەت ئۆلۈكنىلا يەيدۇ، بۇ زېمىندا ئۆلۈكنىمۇ ۋە تىرىكنىمۇ رەھىمسىزلەرچە، شەپقەتسىزلەرچە يەپ تويمايۋاتقان ياۋۇز ئادەملەرنىمۇ بىلىمىز.

197

ھەقىقەت ئىگىلىرىنىڭ ۋۇجۇدىدىكى ئالىيجانابلىق زالىم كۈچلەرنىڭ نەزىرىدە جىنايەتتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

198

چىدامچانلىق، سەۋر - تاقەت ھاياتلىقنىڭ كاپالىتى.

199

مېنىڭ ئەزەللىك مەجبۇرىيىتىم ئائىلەمنى قوغداش، ئۇلارنىڭ ھاياتلىقىغا كاپالەتلىك قىلىشتىن ئىبارەت.

200

ئەرنىڭ ۋۇجۇدىدىكى ساداقەت ۋە يۈكسەك ئەقىدە ئايالنىڭ قەلبىدە ئۇنىڭغا ۋە ئائىلىگە بولغان ئۆزىنى بېغىشلاش روھىنى يېتىلدۈرىدۇ.

201

ساداقەتلىك يۈرەكلەرنىڭ تونۇشۇشى قانداق ئۇلۇغ بولسا،
ئۇلارنىڭ ئايرىلىشىمۇ شۇنداق ئۇلۇغ بولىدۇ.

202

كىشىلەرنىڭ ھۆرمىتىنى قوزغىمايدىغان كاتتا مىليونېردىن،
كىشىلەرنىڭ ھۆرمىتىنى قوزغايدىغان يېتىم — مىسكىن ئۇلۇغ.

203

سەن ئاجىزلىقتىن كۈچەيگەندە دۇنيا سېنى ئۆز سېپىگە
قوشۇۋالىدۇ.

204

ئەزىمەتلىك ئەرلەر — سۇباتلىق، جەسۇر ئاياللار
ھاياتلىقىدىكى بارلىق شاد - خۇراملىقلار بىلەن شادىيانلىكلەرنى
تاشلاپ، پۈتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ ئورتاق ئارزۇسى بولغان ھەقىقەت
يولىنى تاللايدۇ.

205

بالايىناپەتلەرگە پىسەنت قىلمايدىغان، غەم - قايغۇلارنى
مەنسىتمەيدىغان ھەقىقەتچىنى تۆمۈر قەپەسلەرمۇ، زۇلمەتلىك
تۈرمىلەرمۇ بىتچىت قىلالمايدۇ.

206

ھەقىقىي ئىنسان دېڭىزدەك چوڭقۇر، يۇلتۇزدەك يۈكسەك،
قۇياشتەك نۇرلۇق، كائىناتتەك بىپايان، ئەمما سېھرى يوق شەيى.

207

ئۇلۇغۋار مەنزىلەرگە يېتىپ بېرىش ئۈچۈن بۈيۈك
نەرسىلەرنى قۇربان قىلىشقا توغرا كېلىدۇ. بۇ بۈيۈك، ئۇلۇغ
نەرسىلەر ھايات، پۇل - بايلىقلاردۇر، خالاس.

208

مەن ئۆزۈم ئېرىشكەن نەرسىلىرىم بىلەن چەكسىز شادلىققا
مۇيەسسەر بولىمەن.

209

تۇرمۇشنىڭ ئاچچىق - چۈچۈكىنى تېتىغان ئايال ھاياتقا دادىل
قارىيالايدۇ.

210

ئىنسان ئۆزىنى پىدا قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى چۈشەنگەندە،
ھەقىقەت يوللىرى ئۇنىڭ ئۈچۈن راۋانلىشىدۇ.

211

جەبرى - جاپالارغا چىدىغان يۈرەكتە ھەقىقەت بولىدۇ. ئەنە
شۇنداق يۈرەكلەردە ئۆزىنى بېغىشلاش روھى بولىدۇ، بىزنى
ياشاقتا، كۈرەشكە ئىلھاملاندۇرايدىغان ھېكمەت — ھەقىقەتتۇر.

ياشلىرىمدىن يارالغان دۇنيا

1

مەجرۇھ ئادەم جەڭگاھلارغا كىرەلمەيدۇ، چۈنكى جەڭ
پۇت - قول بىلەن ئېلىپ بېرىلىدىغان كۈرەش.

2

پاك مۇھەببەتلا ئىنسانىيەت ۋە تەڭرىنىڭ ئالدىدا باش ئېگىپ
تۇرىدۇ. چۈنكى، پاك مۇھەببەتتە ئەقىدە - ئېتىقاد بار بولغان
بولىدۇ.

3

تەبىئىيىتىمىزنىڭ ناپاكلىقى، بىزنى گۇناھ يوللىرىغا مۇپتىلا
قىلىپ قويىدۇ.

4

ھەقىقەت ئىچىدە ھايات كەچۈرۈش ئۈچۈن، غەيرەت - شىجائەت
كېرەك. ئەنە شۇ خىل جەڭگىۋارلىق مەقسەتلەرگە يەتكۈزىدۇ.

5

بىز كىشىلەرنىڭ زېمىنىدىكى ناھەقچىلىككە غەزەپلىنىشىنى
بىلىمىز، ئەمما كۈلپەتلىرىمىزنىڭ شۇ رەزىللىككە قارشى جاسارەت
ۋە شىجائەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى بىلمەيمىز.

6

دۇنيادىكى تالاي كېسەللەر ئۆزىنى ئازاب ئىچىدىكى ئادەم دەپ قارىمايدۇ، ئەمما دۇنيادىكى تالاي سۆيگۈ - مۇھەببەت يولىدىكى ئادەملەر ئۆزلىرىنى ئازاب ئىچىدىكى ئادەملەر، دەپ قارايدۇ.

7

ياخشى كۆرۈشلا ئۇنى جان پىدالىق بىلەن قوغداش جاسارىتىنى يېتىلدۈرىدۇ.

8

ئىتىقادىمىز بىلەن ياشىغانلىقىمىز، پاكلىقىمىز بىلەن ياشىغانلىقىمىزدۇر.

9

ۋىجدانسىزلىق دېگەنلىك — يىرگىنچلىك ياشاش دېگەنلىك.

10

سېنى بۇزۇق يولغا باشلىغان ئادەم، سېنى بۇزۇق يولغا مېڭىشقا يول قويغان قەبىھ ئادەمدۇر.

11

خام خىياللىرىمىز بىلەنلا ياشاش ئەڭ بىمەنە ياشاشتۇر.

12

سىز پادىشاھلارنى بىر كۈنلەرگە كەلگەندە ئالتۇن تەختتىن

ئايرىلىپ قالدۇ دەپسە ئىشىنىنىڭ. يەنە كاتتا، پۇلدار،
مىليونېرلارنىڭ شۇنداق بىر كۈنلەردە بايلىقلىرىدىن مەھرۇم
بولۇپ، بىر كۈندىلا گادايلىشىپ كېتىشى مۇمكىن دەپسە بۇنىڭغىمۇ
شۈبھىلەنمەك. ئەمما، ئەھلى ئىلىملەرنى ئىلىم - ھېكمەت
خەزىنىسىدىن قۇرۇق قاپتۇ دەپسە ھەرگىز ئىشەنمەك.

13

ھايات سىزگە قۇچاق ئېچىپ تۇرۇپتۇ، مۇشۇنىڭ ئۆزىلا
دۇنيادىكى ھەممە خۇشاللىقنىڭ سىزگە قۇچاق ئېچىپ
تۇرغانلىقىدۇر.

14

يىرتقۇچىلارنىڭ قولى يەتمەيدىغان يەرلەرگە كېتىپ
پاناھلىنىش، ئۇلاردىن قورققانلىق ئەمەس، پەقەت ئۇلارغا جەڭ
ئېلان قىلىش ئۈچۈن ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن يېتىلىش.

15

مەيلى نۇرلۇق مەشئەل بولسۇن ياكى جىنچىراغ بولسۇن،
يورۇقلۇقنىڭ كەينىدىن مېڭىش يورۇقلۇققا، ئەركىنلىككە
چىقىشتۇر.

16

بىزنى ئۆزىگە ماگنىتتەك تارتىپ تۇرۇۋاتقان شارابىنىڭ زادى
قانداق سىرى بار؟ بەلكىم ئۇنىڭ سىرى مۇھەببەتتۇر.

17

قەلبى سۇنغان ئادەم پىنھان دۇنيانى ماكان تۇتمىدۇ. قانئىتى

سۇنغان قۇش قۇرۇغان دەرەخنىڭ غېرىب سايىسىدا ئەنسىز ياش تۆكىدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى ئەركىن دۇنيا ئىزدەيدۇ، يەنە بىرى يېشىل ئاسماننى خىيال قىلىدۇ.

18

بىلىم — تونۇش ياكى ناتونۇش شەيئىلەردىن كېلىدۇ.

19

ئېتىقاد — ئويغاق، سەزگۈر ۋە قەيسەر يۈرەكلەرنىڭ قىممەتلىك بايلىقىدۇر.

20

ھەقىقىي ئادەملەر ئاكەسلەرنىڭ ۋىجدانىنى پاسكىنا ئاياغلىرى بىلەن يانچىپ، سېسىق تۇمشۇقلىرى بىلەن تىلغاپ، قانلىق تىرناقلىرى بىلەن تاتىلاپ دەپسەندە قىلىشنى ياقتۇرمايدۇ.

21

ئۆزىگە قاتتىق ئىشەنگەن ئادەم كۆز ئالدىدىكى دۇنيانىڭ گۈزەللىكىنى ۋە مۆجىزىلەرنى روشەن كۆرەلەيدۇ. ئۇلار مۇشۇ خىسلەتلىرى بىلەن دۈشمەنلەرنىڭ ھەرقانداق بىر ھىيلە - مېكرلىرىگە ئالدىنىپ كەتمەيدۇ.

22

ئىشەنچ بىزنى بەختكە ۋە مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۈرىدۇ.

23

ئاددىي كەمبەغەل ئۆزىنىڭ نامرات تۇرمۇشىنى پادشاھنىڭ

باياشات تۇرمۇشىدىن ئۈستۈن كۆرىدۇ.

24

سىز دىققەت قىلمىغان ياكى كۆڭۈل بۆلمىگەن كىچىككىنە
ۋاقىت، سىزنىڭ مەڭگۈلۈك بەختىڭىزنى بەلگىلىيەلشى مۇمكىن.

25

ئۈمىدسىزلىك بىزنىڭ تىلىمىزنى چەمبەرچاس باغلىۋەتكەندە،
بىز ھايات ۋە دۇنيا توغرىسىدا شىۋىرلاشتىنىمۇ قورقىمىز.

26

ئۆزىگە ئىشەنگەن ئادەمنىڭ قولىدىن چوڭ ئىشلار كېلىشى
مۇمكىن.

27

قەلب — ھايات يالقۇنىنىڭ ئوچىقى، ئېتىقاد ۋە گۈزەللىكنىڭ
مۇنبەت زېمىنى.

28

ئەجدادلىرىنى ياخشى چۈشەنگەن ئادەم ئەۋلادلىرىنى ياخشى
تەربىيەلەيدۇ.

29

ھاياتنىڭ قاتمۇقات ئۆتكەللىرى بار. قەيسەر كىشىلەر گەرچە
پۇت - قولى باغلاقلىق بولسىمۇ، بۇ يولدىن ئۆتۈپ كېتىدۇ؛ ئاجىز
كىشىلەر ئەرگەن ھالەتتە بولغان تەقدىردىمۇ، ئۆتەلمەسلىكى
مۇمكىن.

30

تامنىڭ كۆزلىرى بار دېسە ئىشەن، ئۇنىڭ مەۋھۇم كۆزلىرى ساڭا قادىلىپ تۇرىدۇ؛ تامنىڭ قۇلىقى بار دېسە ئىشەن، ئۇ سېنىڭ سۆزلىرىڭنى تىڭشاپ تۇرىدۇ. . . . ھايات مۇرەككەپ، ھەرھالدا ئېھتىياتچانلىق بىلەن ئىش قىلىش كېرەك.

31

چىلىشىش ئىچىدىكى قەيسەر ئادەم ھەرقانداق بىر بالايىئاپەتتىن قورقۇپ كەتمەيدۇ.

32

ئېتىقادسىز ئادەم ئەمما ئادەمگە ئوخشايدۇ. ئۇلار پەقەت تاشلارغا چوقۇنۇپ ياشايدۇ.

33

كىمكى ئۆز ۋۇجۇدىدىكى ئېتىقاد ۋە ئىماننى پۈچەك يامبۇلار ۋە تېرىقتەك ھوقۇق - مەنەپلەرگە ساتىدىكەن، ئۇ ئېتىقاد ۋە ئىماننىڭ ئىگىسى بولمىش پەرۋەردىگارغا شۈبھىسىز ئاسىيلىق قىلغان بولىدۇ.

34

ئەرلىرى تەرىپىدىن كەمسىتىلگەن ئاياللارنىڭ ئىسيان كۆتۈرۈش ھوقۇقى بولىدۇ.

35

چىرىكلىشىش، مەئشەتكە ھېرىسمەنلىك ئىنسان

تەبىئىتىدىكى ئىسيانكارلىق روھىنى بوغۇپ ئۆلتۈرىدۇ.

36

ئاجىز، قورقۇنچاقلار ئەزرائىلنىڭ ئەپتى تۈگۈل، قاراقچىنىڭ
تۇرقىنى كۆرۈپمۇ جېنى چىقىپ كېتىدۇ.

37

مىڭ ئۆيلەر — بۈيۈك سەنئەتتۇر. ئۇنىڭ ئېتەكلىرىدە
ئەجدادلارنىڭ ئۈمىدلىرى ۋە ئەقىدە ئىزلىرى جۇلا تۆكۈپ پارلاپ
تۇرىدۇ.

38

ئويغاق، سەگەك كىشىلەر ھەقىقەتنىڭ ۋۇجۇدىدىن جاسارەت
ۋە ئۈمىد ئېلىپ كۈچلىنىدۇ.

39

ھەرقانداق زالىم خاقان قان بىلەن ياشتىن پىشۇرۇلغان نان
يەيدۇ. لېكىن، بۇ ناندا ئاستا خاراكتېرلىك جان ئېلىش ئوغىسى
بارلىقىنى ئۇ چۈشىنىپ يەتمەيدۇ.

40

مەن ئۇۋال قىلىنغان بىگۇناھ، مەن مەخپىي خاتىرىلەرگە
پۈتۈپ قويۇلغان دەرد - ئەلەم. مېنى پەقەت ھەقىقەتچىلا ئاشكارا
سۆزلىيەلەيدۇ.

41

كىشىلەر ئۆزىنىڭ بىلگىنىنى دەۋىرىدۇ، مۇھىمى سېنىڭ

ماڭغان يولۇڭ توغرا، ساغلام يول بولۇشى كىرەك.

42

ھەرقانداق بىر بۈيۈك سەنئەت زوراۋانلىق، فاشىستىك ھەرىكەتلىرى تۈپەيلى پۈتۈنلەي يوقىلىپ كەتمىگەندىمۇ، مېيىپ ھالەتتە ساقلىنىپ قالىدۇ.

43

سىز ھەقىقەتنىڭ گۈزەللىكىنى ھېس قىلغان چېغىڭىزدا سىزنىڭ كۆزىڭىز ھەقىقەتكە قاراپ ئىللىق تەبەسسۇم قىلىدۇ.

44

ھەرقانداق بىر كۆڭلى پەس، نىيىتى قارا ئادەم ئالىيجانابلارنى، ئادىل، ھەققانىي ئادەملەرنى يامان سۈپەتلەر بىلەن ئەيىبلەشنى ئادەت قىلىۋالىدۇ. بۇ ئەجەپلىنەرلىك ئەمەس.

45

ئۇ ساراڭ بولمىسىلا يەتتە ئەزاىى ساپساق، بېجىرىم ئادەمنى «مېيىپ» دېمەيدۇ.

46

ئۆز رەقىبىنىڭ قولىدا ئۆلۈپ كېتىشتىن قورققان ئادەم ھەقىقەتچى بولالمايدۇ.

47

تراگېدىيىلىك ھاياتنىڭ قىسسىلىرى چىن بولىدۇ، بۇنداق چىن ھېكايە كىشىلەرگە چىرايلىق يول بەلگىسى بولىدۇ.

48

قورقۇنچاق ئادەم كۈچ - قۇۋۋەتكە ئىگە تۇرۇپمۇ، ئۆز
كۈچ - قۇۋۋىتىنى جارى قىلدۇرالمىدۇ.

49

سېنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتىڭ — شەخسىي مۈلكۈڭ ۋە
بايلىقىڭدۇر.

50

ئېتىقادلىق كىشىلەر مەڭگۈلۈك دۇنيانى چۈشەنمەي قالمايدۇ.

51

كىچىككىنە خۇشاللىقنىڭ يورۇقىغا كۆنۈپ قالغان ئادەم
ھەقىقەتنىڭ نۇرلۇق مەشئىلىگە قارىيالمايدۇ.

52

ئەگەر سىز ھاقارەتلەرگە سۈكۈت قىلىۋەرسىڭىز، قەلبىڭىز
ئۇنى قوبۇل قىلىۋەرگەندە غۇرۇرىڭىزغا قىلىنغان ھەرقانداق
ھاقارەتنى ھاقارەت ھېسابلىمايدىغان بولۇپ قالسىز.

53

گۈزەللىكتىن زوقلىنالماسلىق روھىي ماماتلىقتۇر.

54

چاكىنا ئۆرپ - ئادەتلەرنى ئەيىبلىيەلەيدىغان، ۋىجدانسىزلارنى
ئوچۇق - ئاشكارا قامچىلىيالايدىغان، زۇلۇمغا قارشى

چىقالايدىغان، ھەقىقەت يولىدىكى ئەرزىيەتلەرگە سەۋر - تاقەت قىلالايدىغان، چوڭ - كىچىك گۇناھلارنى سۆز ۋە ھەرىكىتى بىلەن توسۇيالايدىغان ئادەملەر يۈكسەك ئېتىقاد بىلەن قوراللانغان قەيسەر ئادەملەردۇر.

55

ئۆز كەلگۈسىنىڭ تەقدىرىدىن ئەنسىرىگەن ھايات مۇلاھىزە قىلىنىمىغان ھاياتتۇر.

56

بىز پەقەت ئۆز پىكىر - ھېسسىياتىمىزنى قوبۇل قىلالايدىغان شەيئىلەرنىلا بويسۇندۇرالايمىز.

57

ھەرقانداق رەزىللىكلەردىن قورقمايدىغان يۈرەكتە ھەققانىيەت ۋە گۈزەللىك بولىدۇ.

58

ئۆز ئېتىقادى، ئارزۇ - ئارمىنى ئۈچۈن چۇقان كۆتۈرۈش، سۆز قىلىش ۋە ھەرىكەت قىلىش نومۇس ئىش ئەمەس.

59

ئەنئەنىلەر بەلگىلەپ بەرگەن ئەمردورۇپلار ھەقىقەت بولالمايدۇ.

60

يەر ئۈستىدىكى چاغلىق نەرسىلەرگە قانائەتلىنىپ قالغان بىخۇد

ئادەم يەر ئاستىدىكى مىسلىسىز مەدەنلەرنى قولدىن بېرىپ قويغان
ئادەمدۇر.

61

يارقىن مۇزىكا، بۈيۈك شېئىرلار ئۆتمۈش ۋە بۈگۈننىڭ ئەكس
سادالىرىدۇر.

62

ھاياتنىڭ تەقدىرى ئۈستىدىكى مۇلاھىزە تۇرمۇشنى
ئۆزگەرتىدۇ.

63

سەن زېمىن كۆتۈرۈپ تۇرغان تاغ پارچىسى، ئەمما سېنىڭ
يەنە بىر گەۋدەڭ بار. ئۇ سەندە مەخپىي ۋە يوشۇرۇن، ئۇنى پەقەت
سەنلا كۆرەلەيسەن.

64

نامراتلار ئۆز ھېسسىياتى، قايغۇ - ئەلەملىرى، يوقسۇزلۇقلار
ھەققىدىلا سۆزلىشىدۇ. ئۇلار شۇ سۆزلىرى ئارقىلىق ئۆزلىرىگە
تەسەللى تاپىدۇ.

65

ئانىلارنىڭ ئىچكى دۇنياسىدىكى ھەقىقىي سىرنى
چۈشىنەلگەن شائىر ئەڭ نادىر شېئىرلارنى يازالايدۇ.

66

ئاجىزلىق بىلەن ئىتائەتمەنلىك ئاياللارنىڭ خاراكتېرى.

بۇنىڭلىق بىلەن ئۇلارنى كەمسىتىش، چەتكە قېقىش، ھاقارەتلەش بىزنىڭ ئۆز ئانىمىز، قىزلىرىمىز ۋە دوستىمىزغا قىلىۋاتقان زوراۋانلىقىمىزدۇر.

67

ئانا بولۇش — بارلىق قىزلارنىڭ ئەڭ چوڭ شان - شۆھرىتى، نام - ئابروىدۇر.

68

مۇھەببەت خۇپىيانە بولغاندا ئۇنىڭ تەمى، لەززىتى بولىدۇ. ئوچۇق - ئاشكارا بولغاندا تەمىنى بىلگىلى بولمايدۇ. دېمەك، مۇھەببەت مەۋھۇملۇقى بىلەن شېرىن ھەم لەززەتلىكتۇر.

69

ھەرقانداق بىر قايغۇ - ھەسرەت، يوقىلىش، تراگېدىيىلەر بولسۇن ياكى كۆڭۈللەرنى يايىرتىدىغان خۇشاللىقلار بولسۇن، ھاياتنىڭ مەڭگۈلۈك سىرى بولۇپ قالمايدۇ.

70

قەلبىمىزنىڭ نامراتلىقى بىزنىڭ ھەقىقىي نامراتلىقىمىزدۇر.

71

بىر سەمىمىي نامراتنىڭ قولىدىكى بىر پارچە نان ئۆزىگە ئوخشاش يەنە بىر نامراتنىڭ قورسىقىنى تويغۇزالىشىغا ئىشىنىمەن. ئەمما، يۈز بېخىلنىڭ كۈمۈش قاچىسىدىكى ئېسىل تائاملار ئۆزلىرىگە ئوخشاش بىر بېخىلنىڭ قورسىقىنى تويغۇزالىشىغا ئىشەنمەيمەن.

72

مەن بىر زامانلاردا جەننەتتىن ھەيدەپ چىقىرىلغان ئادەم ئاتىغا
ئوخشايمەن. گەرچە جەننەتتىن ھەيدەلگەن بولساممۇ، بۇ
تراگېدىيىلىك يوللاردا يەنە شۇ جەننەتكە قاراپ كېتىۋاتقانلىقىمغا
ئىشىنىمەن.

73

مۇھەببەت قەدىمكىلەرگىمۇ بار بولغان، بىزگىمۇ بار بولدى،
كەلگۈسىدىكىلەرگىمۇ بار بولىدۇ. دېمەك، ھاياتلىقنىڭ
مەۋجۇتلۇقى مۇھەببەتنىڭ مەۋجۇتلۇقىدۇر.

74

ھەقىقەت يولىدا قىلغان كۈرەشلىرىم — مېنىڭ بۇ دۇنيادا
ياشىغانلىقى ئىسپاتىمدۇر.

75

ئالىجانابلىق — گۈزەللىكتۇر. ئالىجانابلارنىڭ گۈزەللىككە
بولغان ئېتىقادى ھەقىقەتچىلەرنىڭ ھەقىقەتكە بولغان ئېتىقادىغا
ئوخشايدۇ.

76

تراگېدىيە — ياشاشنىڭ يولىنى كۆرسىتىدۇ. ھاياتنىڭ
قىممىتىنى تونۇتىدۇ.

77

بىر پەيلاسوپ ھايات ھەققىدىكى سورالغان سوئاللارغا مۇنداق
دەپ جاۋاب بەردى: «ھايات شادلىق بېغىدۇر، ھەسرەت چۆلىدۇر،

ھايات كۆڭۈل ئارامى بىلەن قايغۇ مەھكەم قۇچاقلاشقان تۇرمۇشتۇر،
ھايات ئۈمىد بىلەن ئەمىنلىككە توشقان كۈنلەردۇر.

78

مېنىڭ چىرايمىدىن يېنىپ تۇرغان ھۆرمەت ۋە ئىتائەتمەنلىكىم
ۋۇجۇدۇمدىكى ئېتىقاد بۇلىقىدىن ئۇرغۇپ چىققان يۈكسەك
ئەخلاقىمىدۇر.

79

ئېتىقاد سېنىڭ ئەڭ ياخشى مەكتىپىڭ. ئەڭ ئىستېداتلىق
مۇئەللىمىڭ.

80

مەن قولۇمدىكى بەتلەپ قويۇلغان قورالنى قەيەرگە، كىمگە
ئېتىشىمنى بىلمىگەندە، ئۇ قورال ئۆز يۈرىكىمگە ئېتىلىدۇ.

81

زېمىن ھەقىقەت بولماسلىق پەيلاسوپلارنى تېخىمۇ
ئاقىللاشتۇرىدۇ.

82

ناخشا، مۇزىكا، رەسىم ۋە ھەيكەللەر ئۆزلىرىنى كىشىلىك
ھايات، تۇرمۇش، مۇھەببەت، گۈزەللىك، ئەقىدە، ئېتىقادنىڭ
تەسىراتلىرى، دەپ چۈشىنىدۇ.

83

كىشىلەر قورقۇپ يۈرگەن، ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۈرگەن
بىرنەرسە بار، ئۇ تېراگېدىيە، ئەمما تىراگېدىيە بەختنىڭ،

ھۆرلۈكنىڭ ئالتۇن ئاچقۇچى.

84

زالىمنىڭ ھەشەمەتلىك داچىسى ئاق كۆڭۈل، سەممىي،
ئادەمنىڭ قومۇش كەپسىدىن ئىسسىق ئەمەس.

85

پۇل - ماللىرى بىلەن ماختىنىش، كۆركەم سارايللىرى بىلەن
تەكەببۇرلىنىش، ئېسىل كىيىملىرى بىلەن مەغرۇرلىنىش —
چاكىنا، پەس تەبىئەتلىك كىشىلەرنىڭ خاراكتېرى.

86

ئىشرەت سورۇنى، گۇناھ مەيدانلىرى ئازغۇن كىشىلەرنىڭ
گۆرستانى.

87

ئارخىئولوگلارنىڭ نەزەرىدىن يىراقتا قالغان قىممەتلىك
بۇيۇملار بالىلارنىڭ ئويۇنچۇقى بولۇپ كېتىدۇ.

88

ئاتلار ئۇنتۇلۇپ كەتكەن چوڭ - كىچىك ۋەقەلەرنى ئەقىللىق
بالىلار يېزىپ قالدۇرۇپ قويۇشى مۇمكىن.

89

بىز ھەممىمىز يولۇچى، بىرىمىز ئېسىل سارايللىرىمىزدىن
چىققان، بىرىمىز ئاددىي كەپىلىرىمىزدىن يول ئالغان. گەرچە
ياشىغان ماكانىمىزنىڭ پەرقى خېلى چوڭ بولسىمۇ، ئەمما

كېتىۋاتقان مەنزىلىمىز بىر. بۇ مەنزىلىمىز چوڭقۇر جىمجىتلىققا، سۈرلۈك كەيپىياتقا تولغان پىنھان قەسىردۇر، كىشىلەر بۇ قەسىرنى قەبرە دەپ ئاتايدۇ.

90

ھاياتنى كۈيلەش مۇھىم ئەمەس، ھايات ئۈچۈن كۈرەش قىلىش مۇھىم.

91

ئۆلۈم — ئىنتايىن چوڭ تراگېدىيە.

92

ئاجىزلىق — دۈشمەننىڭمۇ، خائىنلارنىڭمۇ ئولجىسى، ئۇلار خۇددى سېسىق تاپقا ئۆزىنى ئۇرغان يىرتقۇچ قۇشلاردەك ئاجىزلارغا نۆۋەت بىلەن ھۇجۇم قىلىپ تۇرىدۇ.

93

ھەر مىللەتنىڭ تىللىرى پەقەت ئۆز مىللىتىنىڭ قەلبىنىڭ ساداسىنىلا ياڭرىتىدۇ.

94

مېنى كۈچلۈك ئېتىقادقا مۇيەسسەر قىلغان نەرسە ئازاب، تراگېدىيە.

95

مېنى دۈشمەن كۆرىدىغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسى مېنىڭ ئېتىقادىم ۋە يولۇمدىكى ئادەملەر ئەمەس.

96

ئەمەلگە ئاشمىغان ئارزۇ - ئىستەكلىرىنى ئۆز پەرزەنتلىرىنىڭ
ئۈستىگە يۈكلەپ، ئۇلارنى بۇ يولدا توختىماي كۈرەشكە چاقىرىغان
ئادەم تولىمۇ ئۇلۇغ ئادەمدۇر.

97

ئاتا ئارزۇسى بالىلار ئۈچۈن يول ئەمەس، بەلكى باش تارتىپ
بولماس مەجبۇرىيەتتۇر.

98

مېنىڭ بۇ دۇنيادا مەۋجۇت ئىكەنلىكىمنى ئۇنتۇشۇم، مېنىڭ
تراگېدىيەمدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

99

ھەقىقەتچىلەرنىڭ كۈلپەت چېكىشى، تۈرمىدە يېتىشى، دارغا
ئېسىلىشى، كەمسىتىلىشى ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ ئۆتكۈزۈپ قويغان
گۇناھلىرىدىن ئەمەس.

100

سېنىڭ ئۈمىدىسىز قەلبىڭ سېنى ئۆز سايەڭدىنمۇ قورقىدىغان
قىلىپ قويدۇ. سېنى كېسەلمەن روھىڭ، سېنىڭ كۆكرىكىڭدىكى
يۈرىكىڭنىڭ سوقۇشلىرىنىمۇ ئاڭلىماس قىلىپ قويدۇ.

101

مەن ئۆز ئېتىقادىمغا بويسۇنمەن، بۇ ئېتىقادىمغا
سادىقلىقىمدۇر.

102

پاك مۇھەببەت ۋە ئېتىقاد ئىنساننىڭ ئەڭ كۈچلۈك
ھىمايىسىدۇر.

103

بالىلار ئۈچۈن ئۆز ئانا - ئانىسىنىڭ ئورنىنى تولدۇرالايدىغان
ئادەمنىڭ چىقىماسلىقى ئېنىق.

104

ساخا ئوخشاش ئازاب ئىچىدە قىيىنلىۋاتقان ئاق كۆڭۈل ئادەم
سېنىڭ ئازابلىرىڭغا تەسەللى بېرەلىشى مۇمكىن، ئەمما سېنى
قۇتقۇزۇپ قالالمايدۇ.

105

مۇسبەتلىك كىشىلەرلا ئۆزىگە ئوخشاش تەقدىردىكى ئادەمنىڭ
پارە - پارە بولۇپ كەتكەن يۈرىكىنى بەزلىيەلەيدۇ.

106

ئىنسانىيەتنىڭ بارلىق ئازابلىرىغا چىداپ تۇرالمىغان ئادەم،
ئىنسانىيەتنىڭ قەلبىگە بېشىنى قويغان ئادەمدۇر.

107

ئاجىز ئادەملەر ساق پۇتى بىلەنمۇ ماڭالمايدۇ، ئەزىمەتلەر
سۇنغان پۇتى بىلەنمۇ داۋان ئاشالايدۇ.

108

ئانا - ئانىلارنىڭ ئىتتىپاقسىزلىقى — نارەسىدە بالىلارنىڭ

زىممىسىدىكى يۈكنى ئېغىرلىتىۋېتىشى مۇمكىن.

109

قانتى سۇنغان بىر قۇش باشقا بىر قۇشنىڭ قانتى بىلەن ئۇچالمايدۇ.

110

ئېغىر يۈكلەر تۈپەيلى بەللىرى مۇكچىيىپ كەتكەن ئاتلارنىڭ ۋۇجۇدىدا بالىلارغا بولغان كۈچلۈك مۇھەببەت ئۆچۈپ قالغان ئەمەس.

111

مەن مۇقەددەس يولۇمدىن ئادىشىۋېدىم، دۇنيا ماڭا قاراڭغۇ، زۇلمەت بولۇپ كۆرۈندى.

112

ھەقىقەتكە بالىلارچە ھېسسىياتى بىلەن قارىغان ئادەمگە ھەقىقەت خام خىيال ياكى ئەپسانە بولۇپ كۆرۈنىدۇ.

113

مەن ئەلەملىك ياش تۆكۈش تۈپەيلى قورقۇنچاق ئەمەس، يۈرىكىمنىڭ پۇچىلىنىشى تۈپەيلى ئاجىز ئەمەسمەن.

114

مەھبۇسلارغا ئەركىنلىك ۋە ھايات كۈيلەنگەن ناخشىلارنى ئېيتىپ بەرگەنمىزدە، ئۇ بىزنى ياقتۇرۇپ قالىدۇ.

115

سېنى دەرد - ئەلەم ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالغاندا، سېنى دوستۇڭ قۇتۇلدۇرۇۋالماقچى بولۇپ ساڭا يېقىنلىشىدۇ. بۇ ئۇنىڭ ھەرگىزمۇ ساختا نىيىتى ئەمەس.

116

سۆڭەككە ئاغرىق يەتكەندە ئويغىنىش — كېچىكىپ ئويغىنىش.

117

ھەقىقەتچى — ئادالەت، ھەققانىيلىق، ساداقەت، كۆيۈمچانلىق، مېھرىبانلىق ۋە تەسەللىنىڭ پۈتمەس بۇلىقى.

118

ئىنسانىي كۈچ - قۇۋۋەتكە ئىگە قىلىدىغان نەرسە ۋەجدانى مەسئۇلىيەتتۇر.

119

بىز پۈتكۈل دىققىتىمىزنى ئۆز ئېتىقادىمىزغا مەركەزلەشتۈرەلىگەندە، ھەرقانداق ماكان ۋە زامان بىزنى يەكلىيەلمەيدۇ.

120

بالىلارغا ئەجدادلىرىمىزنىڭ سۆزلىرىنى يەتكۈزۈشىمىز كېرەك ئەگەر بۇ سۆزلەردە ھەقىقەت بار بولغان بولسا.

121

ھايات ۋاقتىدا چوڭقۇر مۇھەببەت بىلەن چاقىرىلمىغان ئاتا - ئانا، ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىن مەڭگۈ ئەسلەنمەسلىكى مۇمكىن.

122

ياشلارنىڭ ئېغىزىدىن چىقىدىغان ئەڭ شېرىن، ئەڭ گۈزەل سۆز مۇھەببەتتۇر. بۇ سۆزگە ئۇلارنىڭ ھەممە خۇشاللىقلىرى مۇجەسسەملەنگەن.

123

مۇھەببەت — بوشىغان ئىرادىلەرگە كۈچ، ئازغان ھاياتقا خەرىتە، كۆڭۈلسىز تۇرمۇشقا چىراغ بولالايدۇ.

124

ھەققانىيەتچى ئادىللىقى بىلەن، دانىشمەن ھېكمەتلىرى بىلەن، ناخشىچى ناخشىسى بىلەن زېمىننى قۇچاقلايدۇ.

125

ھەقىقەت — بىر ئۇلۇغ ئانىغا ئوخشايدۇ. ئۇ چەكسىز مېھىر - مۇھەببەت بىلەن ئىنسانىيەتنى توغرا يولغا باشلايدۇ.

126

مۇھەببەت ۋە گۈزەللىك ئانىنىڭ پۇت - قولىدۇر.

127

دۈشمەننىڭ تىل - ھاقارەتلىرى، زۇلۇم - زالالەتلىرى ۋىجدانلىق كىشىلەرنىڭ يۈرىكىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە مەھكەم

ساقلىنىدۇ.

128

ۋۇجۇدىمىزدىكى ئەقىل - ئىدراك كۈچ - قۇۋۋەتنىڭ ئاجىزلاپ
بېرىشى — ھاياتقا، ھۆرلۈككە، ئەتىگە بولغان ئىنتىلىشلىرىمىزنى
بەرپات قىلىدۇ.

129

بالىلار مېھرىبان ئانىلارنىڭ ئىللىق قۇچقىدا خاتىرجەملىك
تاپىدۇ، ياشلار سەممىي، پاك مۇھەببەتنىڭ ئىسسىق باغرىدا
خاتىرجەملىك تاپىدۇ، قېرىلار سەۋر ۋە تەسەللىنىڭ سۆيگۈسى
بىلەن خاتىرجەملىك تاپىدۇ.

130

ئۈمىدلىك، جاسارەتلىك ئادەملەرنىڭ كۆزلىرىدە بوۋاق
بالىلارنىڭ كۆزلىرىدە بولىدىغان بىر خىل سېھىرلىك نۇر چاقناپ
تۇرىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ قەلب قۇياشىدىن يېنىپ تۇرغان نۇردۇر.

روھىمنىڭ چەكسىز ئاسمىنى

1

ۋەتىنى مۇتقەرر بولغان ئەلنىڭ ھايات قىسمىنى خارابىلەرگە
ئوخشاپ قالدۇ، پەرزەنتلىرى ئورغاق بىلەن قىرقىۋېتىلگەن
گۈلدەك سولغۇن ھەم بىچارە بولۇپ قالدۇ.

2

تۆھپىكار كىشىلەر ئۆمرىنىڭ ئۆتكەن كۈنلىرىگە رازى
بولدۇ.

3

ئانا ياكى ئاتىنىڭ چېھرى بالىلاردا ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدۇ.
ھايات شۇنداق داۋاملىشىپ بارىدۇ.

4

ئۇلۇغ ھەم ھۆرمەتلىك ئۇستازلارنىڭ ئەخلاق - پەزىلەتلىرىنى
ئوقۇغۇچىلارنىڭ سۆزلىرىدىن ئاڭلاپ تۇرىمىز.

5

قانۇننىڭ كۈچى يەتمەيدىغان بۇزۇق ئەمەلدار، قانۇننىڭ ئەڭ
نازۇك يۈچۈقلىرىنىمۇ بىلەلەيدىغان ئەمەلداردۇر.

6

سەن ھەقىقەت يولىغا كىرگەندە شۇ يولدا مۇرىنى - مۆرىگە
تىرەپ، قولىنى - قولغا تۇتۇپ كېتىۋاتقان كىشىلەر تىلىدىن
ھەقىقەتلەرنىڭ پىداكارانە ناخشىسىنى ئاڭلايسەن، ئەنە شۇ ناخشا
سىنىڭ ھاياتىڭ ئۈچۈن يېتەكچى ھەم يول باشلىغۇچى بولۇپ
قالدۇ.

7

ئەرۋاھلاردىن كۈچ - قۇۋۋەت تىلەش تىرىكلىككە، ھاياتقا
قىلىنغان ھاقارەتتۇر.

8

بالىلارنىڭ چىرايىدا جىلۋىلەنگەن تەبەسسۇم ئاتا - ئانىلارنىڭ
ھاياتلىقى ئۈچۈن ئەڭ شىپالىق دورا.

9

مۆمىن ئادەم گەرچە نەسىھەت قىلىشنى بىلمىسىمۇ،
نەسىھەتلەرنى ئاڭلىماي قالمايدۇ.

10

ئەڭ نامرات، ئەڭ ئاق كۆڭۈل ئەر - خوتۇنلار بىر - بىرىنىڭ
قەلبىدىكى ئاجىزلىقىنى، يۈرىكىدىكى دەرد - ئەلەملەرنى ئەڭ
ياخشى چۈشىنىدۇ.

11

چەكسىز سۈكۈت ئىچىگە غەرق بولۇپ كەتكەن ھايات
جىمجىتلىق ئىچىدە ئاستا - ئاستا يوقىلىپ كېتىدۇ.

12

ۋەتىنى ئۈچۈن جان تەقدىم قىلغان قەھرىماننىڭ يۈرىكى بىلەن
ئازاب - ئوقۇبەتلىك تۇپراقنىڭ قانلىق يۈرىكى مەھكەم گىرەلەشكەن
بولىدۇ.

13

ئاياللار بالىلارغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

14

سەمىمىي، ساداقەتمەن ئادەملەر دەھشەتلىك رەنجى - سىتەم
ئىچىدە ئوتتا كۆيۈپ تولغىنىپ تۇرسىمۇ، ئويغاق كۆزلىرىدىن
سۈزۈك ياشلار مارىلاپ تۇرسىمۇ، يەنىلا باشقىلارغا سەۋر قاچىسىدا
سۈبىرىپ، ئۆزىنىڭ ئىنسانىي مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىدۇ. ئۇلۇغ
ھەم مەرھەمەتلىك ئادەملەر چۆل - جەزىرىلەردە كۈنلەپ يۈرۈپ،
ئاج قالىسىمۇ، قولىدىكى بىر قاچا ئاشنى ھېچقاچان يەنە بىر ئاج
قالغان ئادەمدىن يوشۇرمايدۇ.

15

تەمەخورلۇق — يېرىم تىلەمچىلىكتۇر. بۇ خىل تىلەمچىلىك
ۋىجدانسىزلىق، غۇرۇرسىزلىق، ھاياسىزلىق بىلەن تويۇنغان
بولىدۇ.

16

ھەقىقەتچىنىڭ توختىماي سوقۇپ تۇرغان يۈرىكى — زېمىننىڭ
توختىماي سوقۇپ تۇرغان تۈۋرۈكىدۇر.

17

تەقدىر ئۆز ھېكمىتى ۋە كۈچ - قۇدرىتى بىلەن ئەلەم -
ھەسرەتلىك كىشىلەرنى بىر - بىرىگە دوستلاشتۇرىدۇ. بۇ خىل
بىرلىشىش ئۇلارغا يېڭى بىر ھاياتلىق يولىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

18

چېقىلغان ئۆيلەر ئاسار ئەتىقە ئەمەس، چېقىۋېتىلگەن ئۆيلەر
ئاسار ئەتىقىدۇر.

19

ھاياتنىڭ لەززىتى چىدام - قەيسەرلىكتە ۋە غەيرەت -
جاسارەتتە.

20

ئۆزىنى دۈشمەننىڭ سۈيقەستى، ھىيلە - مېكرلىرىدىن
قوغدىيالمىغان ئادەم ئايالى ۋە بالىلىرىنىمۇ ئۇنىڭ رەزىل
قىلمىشلىرىدىن ساقلىيالمىدۇ.

21

كەم سۆزلۈك — ئاياللارنىڭ ئەڭ گۈزەل ئەخلاقى.

22

ئازاب بىزنىڭ يۈرىكىمىزگە چۈشىنىش ئاسان بولغان خەتلەرنى
تۈجۈپىلەپ يېزىپ قويدۇ. بۇ ئەمەلىيەتتە ناھايىتى كۈچلۈك بولغان
ھېكمەتلىك چاقىرىقتۇر.

23

مىسكىنلەر ئېچىنىشلىق تەبەسسۇم قىلىدۇ، ئاۋازىمۇ گويا
ھاڭلارغا غۇلاپ چۈشكەن ئادەمنىڭ ئاۋازىدەك ناھايىتى زەئىپ
چىقىدۇ.

24

قەلبىنى ئازاب، چېھرىنى يىغا، روھىنى تەشۋىش بوغۇپ
قويسىمۇ، يەنىلا مەردانە سۆزلىيەلەيدىغان ئادەم — قەيسەر
ئادەمدۇر.

25

سەن ئۆزۈڭنى مۇناردەك مۇستەھكەم كۆرسەڭلا، سېنى
ھېچقانداق بىر بوران - چاپقۇن، قار - يامغۇر ئۆرۈۋېتەلمەيدۇ.

26

مەسخىرە - مازاقلارغا لايىق ئادەملەردە ئىنسانىي سۈپەتلەر
بولمايدۇ.

27

غايە يولىدا ئۆلگەن ئىنسان شەھىتلەرچە ئۆلگەن بولىدۇ.
زەپەر قۇچقان مۆمىن باھادىرلارچە ياشىغان بولىدۇ.

28

بېشىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ئاسماندىكى قۇياشنى ئەمەس ،
بېشىنى تۆۋەن سېلىپ ئۆز ۋۇجۇدىدىكى قۇياشنى كۆرەلىگەن ئادەم
بەختلىك ئادەمدۇر.

29

كېتىۋاتقان توغرا يولىدىن قورقۇپ توختاپ قالدىغان ئادەم
مەڭگۈ ئۆز مەنزىلىگە يېتىپ بارالمايدۇ.

30

چىۋىن — ھەسەل قاچىلانغان ئاپقۇر ئەتراپىدا بەھۇزۇر يايىراپ
يۈرگىنىگە ئوخشاش ، زۇلۇم - ھاقارەتنىڭ قارا كۆلەڭگىلىرىمۇ
ئاجىز ئادەمنىڭ ئەتراپىدا بەخۇدۇك يايىراپ يۈرىدۇ.

31

ھايات — بەزى ئادەملەر ئۈچۈن مەڭگۈ چۈشەنگىلى بولمايدىغان
قەدىمىي يېزىقتۇر. يەنە بەزى ئادەملەر ئۈچۈن سۈزۈك ئاسماندا
كۆرۈنۈپ تۇرغان نۇرلۇق قۇياشتۇر.

32

ئىنسان ئۆز دۈشمىنىنى مەغلۇپ قىلىش بىلەنلا ئەمەس،
تەشۋىشلەرگە سېلىپ قويالىشىدىنمۇ پەخىرلىنىشى كېرەك.

33

دۈشمەن قىلىچىغا كۆكسىنىمۇ ۋە دۈمبىسىنىمۇ تۇتۇپ
بەرمىگەن ئادەم ئەڭ غالىب ئادەمدۇر، چۈنكى ئۇ مەغلۇپ بولۇشنى
خىيال قىلغان ئەمەس.

34

بىخەتەرلىك، پاراغەتلىك، شاد - خۇراملىق جايلارغا
مۆكۈنۈۋالغان يۈرەك باتۇر ئەزىمەتلەرنىڭ يۈرىكى ئەمەس.

35

پەرۋاننى ئوت ئەمەس، ئۆز ۋۇجۇدى، ئارزۇ - ئارمىنى
كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىدۇ.

36

مۇغەمبەر، ھىلىگەر ئادەم چاشقانغا ئوخشايدۇ. ئۇ بۇ
دۇنيانىڭ ئىشلىرىنى پەرۋايىغا ئالماي ياشايدۇ.

37

شېخىل تاشلار ۋە چاتقاللىقلار ئارىسىدىكى يىلان - چايانلارغا
نەزىرىمىزنى سالماي ماڭغىنىمىز، ئۇلارنىڭ بىزنى چېقىپ
ئۆلتۈرۈشىگە يول قويغىنىمىزدۇر.

38

چىلبۆرىلەرنىڭ ئۆتكۈر چىشلىرى چاينىمىيالمىغان،
قاسساپلارنىڭ ئۆتكۈر تىغى بوغۇزلىيالمىغان ئادەم بىر قىزنىڭ
ھىيلە - مەكرلىرى بىلەن ھالاك بولۇپ كېتىشى مۇمكىن.

39

ئېغىر بازغانلار بىلەن ئۇرۇلۇپ كۈكۈم - تالقان
قىلىۋېتەلمەيدىغان ئادەم پەقەت ھەقىقەتچىلەردۇر.

40

ئېغىر سۈكۈتتە يۈرۈۋەرسىڭىز ھاقارەتتىن مەڭگۈ ئازاد
بولالمايسىز.

41

ئېتىقاد — پىلىلداپ يېنىپ تۇرغان ساپال چىراغنىڭ نۇرىغا
ئوخشايدۇ. چىراغنى ماي نۇرلاندۇرۇپ تۇرغىنىدەك ئېتىقادنىمۇ
ئەقىدە، ئىمان، ياخشى ئەمەللەر ياندۇرۇپ تۇرىدۇ.

42

ئېتىقادسىز ئادەم — كومپاسسىز ئېكسپېدىتسىيىچىگە،
مەشئەللىرىز يولباشچىغا ئوخشايدۇ.

43

ئېتىقاد — ئىنسان ۋۇجۇدىدىكى نۇرلۇق چىراغتۇر.

44

شامال ئۆزى ئۇچۇرۇپ يۈرگەن يوپۇرماقلارنىڭ نالە -
پەريادلىرىنى ئاڭلاشنى ياخشى كۆرەرمىش.

45

دۈشمەننىڭ نەيزە قىلىچلىرى ھالاك قىلالىمىغان خەلقنى
مۇتەئەم، ساختا دىندارلار بىلەن ھىلىگەر سىياسەتۋازلار،
خائىن مۇناپىقلار گۇمران قىلىۋېتىدۇ.

46

ئادەملەرگە تىز پۈككەن، سەجدە قىلغان ئادەم ھالاك بولماي
قالمايدۇ.

47

ھەقىقىي ئەركەكلەرنىڭ كۆز يېشى ئانا قورسىقىدا بوغۇلۇپ
ئۆلۈپ قېلىۋاتقان بوۋاقلارنىڭ تارتىۋاتقان ئەلەملىك كۈلپەتلىرى
ئۈچۈن ئاقىدۇ.

48

ھەقىقەت ئۈچۈن ئۆزىنى بېغىشلىغانلىق سەۋەبلىك دۈشمەننىڭ
تۆمۈر - توقماقلىرىدا ئۆلۈپ كېتىش ھەرگىزمۇ پۇشايمانلىق،
ئېچىنىشلىق ئۆلۈم ئەمەس.

49

ياخشى چۈشلىرىدىن يۇلتۇزلۇق ئاسمانغا چىقىپ كېتىدىغان،
يامان چۈشلىرى بىلەن قارا يەرنىڭ تىرەن چوڭقۇرلۇقىغا كىرىپ
كېتىدىغان ئادەملەر ئەڭ ئاجىز ئادەمدۇر.

50

چۈش — ئىنسان تەقدىرىنى بەلگىلىيەلمەيدۇ.

51

ھېچقانداق ئارزۇ - ئىستىكى، غايە - نىشانى بولمىغان ئادەم
گەرچە ئىنسان توپى ئىچىدە ياشىغاندەك قىلىشىمۇ، ئىنسانلاردىن
يىراق ياشىغان بولىدۇ.

52

ئاج كۆزلۈك بېخىل، نەپسانىيەتچى ئادەمنىڭ ئېچىنىشى
توختىماي تاتىلاپ تۇرىدۇ.

53

ئۆز دۈشمەنلىرىگە قارشى چىقمايدىغان، ئۇنىڭغا ئۆلۈم تىلىمەيدىغان ئاق كۆڭۈللۈك چاكنى، بىمەنە ئاق كۆڭۈللۈكتۇر.

54

ھەقىقەتچىنىڭ قالقىنى ھەقىقەتتۇر. بۇ قالغان ئۇنى ئەبەدىلىككە قوغداپ قالالايدۇ.

55

چىرىكلەشكەن، غالىجىلاشقان، مەنەپدار ئاشكارا بۇلاڭچىغا ئايلىنىپ كېتىدۇ.

56

كۆپ ئاتلار بالىلارغا قانداق قىلىشنى ئۆگىتىشى مۇمكىن، ئەمما قانداق ياشاشنى ئۆگەتمەيدۇ.

57

دىن بىلەن سىياسىي باشقا - باشقا نەرسىدۇر. ھەربىرىنىڭ يولى، كۆز قارىشى، مەقسىتى ئوخشاشمايدۇ. شۇڭا، ئۇلارغا ئايرىم پوزىتسىيىدە بولۇش كېرەك.

58

ئۆز خىزمىتى ۋە ئىشلىرىغا قىزغىن بېرىلگەن، ئىجتىھات بىلەن تەر ئاققۇزغان، ئەقىدە بىلەن ئۈنۈم ھاسىل قىلغان ھايات ئەڭ گۈزەل ھاياتتۇر.

59

سىز ئۆزىڭىزنىڭ قايسى خىلدىكى ئادەملەرگە مەنسۇپ
ئىكەنلىكىڭىزنى تولۇق ھېس قىلالىغاندا، ھاياتلىق يولىڭىزنىڭ
خىلمۇخىل توساقلرى ئېچىلىدۇ.

60

ھېچبىر بەدەلسىزلا كېلىپ قالغان شانۇ شوھرەت ياكى
پۇل - بايلىق دەرەخ سايىسىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

61

ئىنسان ئۆزىگە نېسىپ بولمايدىغان نەرسىلەرگە ئېرىشىشنى
ئويلاش بىلەن بولۇپ كېتىپ، ئېرىشمەكچى بولغان نەرسىلىرىدىن
مەرۇم قېلىشى مۇمكىن.

62

كىيىۋالغان كۆركەم تونى، ئېرىشكەن مەنسەپ ئۇنۋانى بىلەن
جان بېقىش بىچارىلەرچە تىلەپ يېيىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

63

بۇزۇق كىشىلەرنىڭ ھاۋاسى ۋە تىنىقى يۇندا ئازگىلىنىڭ
ھاۋاسى، ئەخلەت دۆۋىسىنىڭ تىنىقىغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

64

ئۆزى ئەمەل قىلمايدىغان ۋەز - نەسىھەتنى سۆزلىگەن ئادەم
ناھايىتى تېز رەسۋا بولىدۇ.

65

بالىلار ئۈچۈن ئانا ۋە ئانا يول بەلگىسىدۇر. گەرچە بۇ بەلگە
خاتا بولسىمۇ بالىلار ئۇنى توغرا، دەپ قارايدۇ.

66

ئاشىق - مەشۇقلارنىڭ قەلبىدە پەيدا بولغان جاراھەتنى ۋىسال
ۋە ئۆلۈم ساقايتىدۇ.

67

توغرا گەپ قىلساڭلار، سىلەرنى ھېچكىم باسالمايدۇ.

68

پۇقرالارنىڭ يوللۇق تەكلىپىنى تەھدىت دەپ قارايدىغان
ھاكىمىيەتنىڭ ئۆمرى قىسقا بولىدۇ.

69

قەتئىيلىك، كەسكىنلىك، ئادىللىق، سەمىمىيلىك،
مۇلايىملىق ھەقىقەتنىڭ دوستلىرىدۇر.

70

بىز شېرىن - شېكەر سۆزلىرىمىز بىلەن كىشىلەر ئارىسىدا
ھۆرمەت تاپىمىز، قوپال ھېسسىياتىمىز بىلەن گۇمران بولىمىز.

71

سېنىڭ بېشىڭغا كەلگەن بارلىق بەختسىزلىكلەرنىڭ يىلتىزى
بىچارىلەرچە ئاجىزلىقىڭدا، بۇ بىچارىلىك ۋە ئاجىزلىقنى ھەقىقەتلا

ساقايتالايدۇ.

72

ئۆز يۈرىكىدىكى جاراھەتنى سېزەلگەن ئادەم باشقىلارنىڭ
يۈرىكىدىكى جاراھەتنى سېزەلەيدۇ.

73

بەخت بەختسىز ئۈچۈن گۇڭگا، غۇۋا كۆرۈنىدۇ، ئەمما ئۇنىڭ
پېيىدە يۈرگەن ئادەمگە ئۇ ئانچە گۇڭگا نەرسىمۇ ئەمەس.

74

باشقىلارنىڭ گېپىگە كىرمەيدىغان ئادەم بىر بولسا ھەقىقەتچى،
بىر بولسا نادان ھەم ساراڭ.

75

قىزلارنىڭ ئاجىزلىقى بىخۇدلۇقىدا، سادىلىقىدا، ئۇلار ساختا
مۇھەببەت تۈپەيلى ناھايىتى تېز مەغلۇپ بولۇپ تۈگىشىدۇ.

76

قىزلار ئۆزىنى تۇنجى قېتىم ھۆل خىشقا دەسەتكەن ئادەمنى
ھەرگىز ئۇنتۇمايدۇ.

77

سەن ئۆز روھىڭ تەرىپىدىن قوغدىلىسەن.

78

ھەقىقەت — دەسلەپكى قەدەمدە ئويغىنىش ھاسىل قىلغان

ئادەمنىڭ كۆزىگە مەۋھۇم كۆرۈنىدۇ.

79

قارا كەلكۈن قىزىل گۈللەرنىمۇ، يېشىل چىمەنلەرنىمۇ،
كۆركەم ئۆسۈملۈكلەرنىمۇ ئۆزى بىلەن تەڭ ئېقىتىپ كېتىدۇ.

80

شەھۋانىيلىق ئۆز - ئۆزىنى ئىدارە قىلالايدىغان
مۇھەببەتتۇر.

81

پەسكەش ئادەملەرنىڭ باشقىلارغا بولغان ھېسداشلىقى،
تىلىگەن، قىلغان تىلەكلىرى ھىيلە - مەكىردىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

82

ھاياتتا كىشىلەر سۆيگۈدەك گۈزەللىك بولسا تالاي كۆڭۈللەر
يېقىنىلىشىدۇ.

83

ئۇزۇن ياشاشنى ئارزۇ قىلغان قۇلدا ھۆرلۈك تۇيغۇسى
بولمايدۇ، چۈنكى ئۇ ھۆرلۈك - ئەركىنلىك ۋە ھەقىقەتنى ئۆزىنىڭ
ھاياتىدىن ئۈستۈن كۆرمەيدۇ.

84

نادانلار — كۈپكۈندۈزدە قارىغۇ ئادەملەردەك يول يۈرىدۇ،
كېچىدىمۇ ئۇلار ئۈچۈن ئوخشاش. ئۇلاردا كۈندۈز ياكى قاراڭغۇلۇق

تۇيغۇسى مەۋجۇت ئەمەس.

85

سەھرا ئاياللىرىدىكى سادىقلىق ئۇلارنىڭ گۈزەللىكىدۇر،
ئۇلارنىڭ ئاشۇ خىل ساددا، پاك خاراكتېرى ئۇلارنى دۇنياغا گۈزەل
قىلىپ كۆرسەتكەن.

86

دىئانەت ئىگىلىرى سەمىمىي كېلىدۇ، گۈزەللىك ئەنە شۇ
سەمىمىيلىكتە.

87

ئىقتىدارلىق ئادەملەر ماددىي جەھەتتىن ئاجىز بولسىمۇ،
لېكىن ئۇلار شۇ ئاجىزلىقى بىلەن كىشىلەرگە كۈچلۈك كۆرۈنىدۇ.

88

سىز ھەرقانچە گۈزەل ھەم سەزگۈر بولۇپ كەتكەن
تەقدىردىمۇ، رېئاللىق سىزنى ئۆز ھىيلىسى بىلەن سەتكە، سېھرى
بىلەن بىلىمسىزگە ئايلاندۇرۇپ قويدۇ.

89

تاغ چوققىسىغا چىقىشنى نىيەت قىلىپ ئىرادە تىكلەنگەن
ئادەمنى قورقۇنچلۇق قىياللار، جىرا - جىرالاردا مۆكۈنۈپ ياتقان
قاراقچىلار، قاپتاللاردىكى بۆرە، ئېيىق ئۇۋىلىرى ھەرگىزمۇ
توسۇپ قالالمايدۇ.

90

سىز ئۆز پۇتىڭىزغا سانجىلغان تىكەننى ئېلىۋەتمەيسىڭىز، ئۇ
سىزنى بىر ئۆمۈر ئازابلایدۇ.

91

ساراسىمىلىق ھايات، تەشۋىشلىك تۇرمۇش سېنىڭ جان
تالىشىۋاتقان ھاياتىڭدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

92

كۈرەش قىلىشمۇ، كۈرەشكە چاقىرىق قىلىشمۇ ئوخشاشلا
ئەھمىيەتلىك.

93

قىزلار — بۇ ئۆيدىن ئۇ ئۆيگە ئېلىپ كېلىنىدۇ. ئۇ ئۆيدىن
بۇ ئۆيگە ئېلىپ كېتىلىدۇ. دېمەك، ئۇلار ئائىلىنى ئائىلىگە زىچ
باغلايدىغان ئەڭ ياخشى دىپلومات.

94

غالب روھ زېمىنىنىڭ نالە - پەريادلىرىنى ئۇنسىز شىۋىرلاپ
تۇرىدۇ.

95

سىز كۆڭۈل بۆلىمگەن ھەرقانداق بىر ئىش ئۇ مەيلى ھايات
ياكى تۇرمۇش بولسۇن كۈلكىلىك، تەمسىز بىر نەرسىگە ئايلىنىپ
قالدۇ.

96

پەرزەنتلەرنىڭ رازىلىقىسىز قىلىنغان توي كۈتۈلمىگەن
تراگېدىيىلەر بىلەن ئاخىرلىشىدۇ.

97

دىن — ئاياللارنى ئاسارەتلىرىدەك قوغدايدۇ.

98

مەنزىلى قاراڭغۇ ئادەمنىڭ ماڭغان يولى ئېگىز - پەس
بولىدۇ.

99

دۇنيادىكى بارلىق گۈزەللىكلەر بىلەن خۇشاللىقلارنى
كۆرۈشكە ياردەم بېرىدىغان كۆز قەلب كۆزىدۇر.

100

ئۆز مەۋجۇتلۇقىڭىزنىڭ تاۋۇشى سىزنىڭ ھاياتىڭىزدۇر.

101

ئاليجاناب، سەممىي پوزىتسىيە تۇتۇلغان ئېتىقاد
ئۆزگەرمەيدۇ.

102

گۇناھ يولىدا ھالاك بولغان ئادەمنىڭ ئاۋازى قاپقانغا چۈشكەن
بۆرىنىڭ ئاۋازىدەك ۋەھىملىك، چوڭقۇر ھاڭغا چۈشۈپ كەتكەن
ئادەمنىڭ ئاۋازىدەك ئەلەملىك بولىدۇ. ئۇ شۇ ئاۋازلىرى بىلەن
ئاخىرقى ئۆلۈمنى چاقىرىدۇ.

103

قاتتىق ھاياجانلانغان ئادەم قاناتلىرىغا ئوۋچىنىڭ ئوقى تەگكەن قۇشقا ئوخشاپ قالدۇ.

104

ئۈمىد — ئاجىز، بوشاڭ ئادەملەرنى قۇتقۇزۇپ قالدۇ.

105

ئىنسان بېشىغا تۇيۇقسىز كەلگەن ئازاب، دۇنيادىكى بارلىق نەرسىلەرنى بەتبەشىرە كۆرسىتىدۇ، ھاياتنىڭ ئەھمىيىتىنى ئۇنتۇلدۇرىدۇ، مۇھەببەتنىڭ قىزىقىنى سوۋۇتىدۇ، ئەمما ئازاب قەيسەر ئادەملەر ئۈچۈن يوقىلىش ئەمەس.

106

كائىناتتىكى بارلىق گۈزەللىك — جەننەت ناخشىسىدۇر.

107

سۆيۈلگەن، ئۈستۈن كۆرۈلگەن، ئۇلۇغلانغان، ئاسراغان، قوغداغان ئېتىقادىمىز بىلەن مەۋجۇدلىقىمىزنى ساقلاپ قالالايمىز.

108

مۇھەببەت — شېرىن مەنۇتلاردا مۇڭلۇق مۇزىكا، مۈشكۈل سەپەرلەردە كۈچ - قۇۋۋەت، رىقابەتلەردە قول - قانات، جەڭگاھلاردا قورال - ياراغ ۋە قايغۇرغىنىمىزدا تەسەللى بولىدىغان دوست.

109

ئۆزىدىن زېرىككەن ئادەمنىڭ چىقىش يولى — ئۆلۈم.

110

چوڭ - كىچىك گۇناھلارنىڭ قۇلقىمىزغا مۇڭلۇق ئاڭلانغان
كۈي سادالىرى دوزاخنىڭ مۇناجىتىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

111

سەۋر — تەڭرىنىڭ ئەڭ بۈيۈك ھېكمىتى، ئىنسانلارنىڭ
ئەڭگۈشتەر خەرىتىسى.

112

قورقۇنچىدا قالغان ئەل ئاددىي گەپلىرىنىمۇ پىچىرلاپ
ئېيتىشىدۇ، بۇ ھەرگىزمۇ ئىنسانىي ياشاش ئەمەس .

113

بىزنىڭ كۆزىمىز ئۆز كەمچىلىكىمىزنى ناھايىتى كېچىكىپ
كۆرىدۇ.

114

ھەقىقەت ئۆزگەرمەيدۇ، پەقەت بىزنىڭ ئۇنىڭغا
قارىتا پىكىر - ھېسسىياتىمىز ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ.

115

تاغنى ھەرقانداق كۈچلۈك بورانمۇ، دەھشەتلىك قىيانمۇ
ئېقىتىپ كېتەلمەيدۇ، ھەقىقەتچى ئەنە شۇ تاغقا ئوخشايدۇ.

116

سىز كۆرەڭلەپ كەتمىگەندە كۆكلەيسىز.

117

تۈنۈگۈن بىزگە ماتەم - مۇسبەت ساداسىنى ئاڭلاتقان ھايات،
بۈگۈن كۈي - ناۋالارنى ئاڭلىتىشى مۇمكىن.

118

مۇناپىقلار باشتا تاغلاردەك سەلتەنەتلىك كۆرۈنىدۇ، مەيىن
شاماللاردەك ئىللىق سۆزلەيدۇ، ئانىلاردەك مۇلايىم كېلىدۇ.
كېيىن بولسا ئەسلىي ماھىيىتىنى ئاشكارىلاپ، ئۆزىنىڭ تىمىساق
تېرىسىدەك ئەپتى - بەشىرىسىنى كۆرسىتىدۇ.

119

رەقىبىدىن كۆڭۈل بۆلۈشنى ئۆتۈنگەن ئادەم نېمىدېگەن
بەختسىز ئادەم - ھە!

120

چاكارلار ياشاشنى بىلمەيدۇ، ھاياتنى تېخىمۇ بىلمەيدۇ، ئەگەر
ئۇلار ياشاشنى بىلەلمىگەندە چاكار بولمىغان بولاتتى.

121

سىز كەلگۈسىدىن ياكى بۈگۈنىڭىزدىن ئۈمىدسىزلەنگەندە
گەرچە ياش بولسىڭىزمۇ بەللىرىڭىز دەرەخ شېخىدەك ئېگىلىپ
كېتىدۇ، كۆزلىرىڭىز قۇرغان بۇلاقتەك خۇنۇكلىشىپ كېتىدۇ.
بۇ خىل ھاياتنى ھايات دېگىلى بولمايدۇ.

122

ئىنسان ۋۇجۇدىدا پەيدا بولغان پىكىر - ھېسسىيات دۇنيا يوللىرىدا ئۆز ئەكسىنى نامايان قىلىدۇ.

123

بىز ئاجىزلىقىمىز تۈپەيلى باشقىلارنى كەمسىتىمىز.

124

قارا تۇرخۇن قاپقارا ئىس - تۈتەكلىرىنى چېكى يوق يېشىل ئاسمانغا سوۋغا قىلىۋېدى، ئىللىق ئاسمان ھەسرەت بىلەن قوبۇل قىلدى.

125

سىز تىللاپ، ھاقارەتلەپ، سۆز - چۆچەك تارقىتىپ يۈرگەن پەزىلەتلىك ئادەم سىزنى ئۇنداق قىلمايدۇ.

126

بىز ئەتىگەندە ئېرىقتىكى سۇنىڭ سۈپسۈزۈكلىكىنى كۆرگەندۇق، كەچقۇرۇندا بولسا ئۇ سۇنىڭ لېيىپ كەتكەنلىكىنى كۆردۇق. بەلكىم ھايات ئاشۇ ئۆستەڭدىكى سۇغا ئوخشىسا كېرەك.

127

دەرەخ شاخلىرىدەك بوران - چاپقۇنلارغا بەرداشلىق - بېرەلمەيدىغان ھايات، يىللارنىڭ ئېغىر تاپانلىرىدا يانچىلىپ كۈنجى - بۇلۇڭلاردا چىرىپ تۈگەۋاتقان ھاياتتۇر.

128

ھەقىقىي تارىخ ئۆز قولىمىز بىلەن يېزىلغان تارىختۇر.

129

چىرىك ئەمەلدار كونا ئازگالدىكى چىرىپ - سېسىپ
كېتىۋاتقان توپا سامانغا ئوخشايدۇ.

130

ئۆزى تەسەللىگە موھتاج ئادەم، باشقىلارغا تەسەللى بېرىشنى
ياخشى كۆرىدۇ.

131

ئوتتەك يېنىپ تۇرغان يۈرەك مۇزلاپ كېتىۋاتقان يۈرەكلەر
بىلەن دوستلىشالمىغاندا، يېڭى بىر خەيرىيەت كۈنى باشلانغان
بولاتتى.

132

پۇلغىلا موھتاج ئادەم بەختسىز بولۇپ قالىدۇ.

133

سىز دۇنيانى قەلبىڭىز بىلەن، كۆزىڭىز بىلەن، سۆزىڭىز
بىلەن، ئەمەللىرىڭىز بىلەن ياخشى كۆرگەندە، دۇنيامۇ سىزگە
چەكسىز مېھىر - مۇھەببەتنى بىلەن جاۋاب قايتۇرىدۇ.

134

قاتتىق ئازاب ئىچىدە قالغان خەلق بىر بولسا جىمىپ كېتىدۇ،
بىر بولسا قىقاس - چۇقان كۆتۈرىدۇ.

135

ئۆز ئېتىقادى كۆڭلىدە مەڭگۈ يادلىنىپ تۇرىدىغان ئادەمدە
مەغلۇبىيەت بولمايدۇ.

136

سىز ئۆزىڭىزنى قۇتقۇزغان ئادەمنى ياخشى كۆرۈپ قالسىز.

137

ئانا ھەم ئۇستاز، ھەم يېتەكچى، باشلامچى بولالايدىغان ئادەم
مىسىلسىز ھۆرمەتلىك ئادەمدۇر.

تۈندىكى گۈلخان

1

بىزنىڭ كائىنات ۋە خىلمۇخىل شەيىللەر ھەققىدە پىكىر ۋە تەپەككۈر قىلىشىمىز تەڭرىنىڭ كۈتكەن ئارزۇسىدۇر.

2

مەنىۋى ئاچلىقتا قالغان كىشى ماددىي ئاشلىقتا قالغان كىشىگە قارىغاندا بالدۇر ئۆلىدۇ.

3

كۆپ ھاللاردا قەيىم ئەخلاقى بىزنىڭ جېنىمىزنى ئالىدىغان قاتلىغا ئايلىنىدۇ.

4

سىز ھەرقانچە كۈچلۈك ئادەمگە ئايلانغان تەقدىردىمۇ، ئۆلۈمنىڭ تەھدىتلىرىگە بەرداشلىق بېرەلمەيسىز.

5

ئەدەپ - ئەخلاق ھايات - ماماتلىقنىڭ شەرىم - ھاياسىدۇر، ئادەم ھاياتلىقىدا قانداق بولسا ماماتلىقىدىمۇ شۇنداق بولىدۇ.

6

پاكلىق بىلەن ساداقەتلىكنىڭ گۈلشەنىگە سەجدە قىلىپ
ياشىغان ئادەم تەڭرىنىڭ كۆركەم جەننىتى بىلەن تارتۇقلىغان ئۇلۇغ
ئادەمدۇر.

7

ئاللىجاناب ئادەملەر پۇقرالارنىڭ ھوقۇق -
مەنپەئىتى، ئىززەت - ھۆرمىتىنى قوغدايدۇ. ھەقىقەت ئەنە شۇ
ئاللىجاناب ئىشلاردىن تۇغۇلغان.

8

سىز ھاياتىنى دوست دەپ تاللىغان چېغىڭىزدا ئۇ سىزنى
دۇنيانىڭ ئەڭ ئېسىل، كۆركەم سارايلىرىغا باشلاپ كىرىدۇ.

9

سىز مال - دۇنيا، پۇل - بايلىقىڭىز بىلەن ئۆز يولىڭىزنى،
ئىستىقبالىڭىزنى تاپقاندەك قىلغان بىلەن، يەنە شۇ بايلىقىڭىز بىلەن
ئىستىقبالىڭىزنى ۋەيران قىلىسىز.

10

غەيۋەت بىلەن گەپ تولا يەردە مەرىپەت بىلەن نەپ بولمايدۇ.

11

بىزنىڭ روھىمىز ھەقىقەتنىڭ روھى بىلەن بىرلەشكەندە،
بىزنىڭ ئەسلىدىكى تار يوللىرىمىز راۋانلىشىدۇ.

12

سىز مېھرىبانلاشقاندا ئۆز مۇھەببىتىڭىزنىڭ مۇنبەت تۈپرىقىغا قىزىلگۈل تىكىسىز، رەزىللەشكەندە ئۇنىڭ يۈرىكىگە تىكەن تىكىسىز.

13

بۇ ھايات شۇنداق، ئۇ يەر شارىدەك ھەرىكەت قىلىپ تۇرىدۇ، خۇشاللىقلار دەرد - ئەلەمگە، دەرد - ئەلەملەر خۇشاللىقلارغا ئالمىشىپ داۋاملىشىدۇ.

14

ئەقىدە ۋە ساداقەت — مۇھەببەتتۇر، ئەمما ھايات مۇھەببەت ئەمەس.

15

ھەقىقەتنىڭ كەينىدە ماڭمىغان ئادەم ھەقىقەتنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىيالمايدۇ.

16

ھايات — بىر قامۇستۇر. ئۇنىڭ بىرنەچچە ۋارىقىنى ئوقۇپ قويغانلىق بىلەن ئۇنى پۈتۈنلەي چۈشىنىپ كەتكەن بولمايمىز.

17

سىز خورلانغان، كەمسىتىلگەن، دەپسەندە قىلىنغان سۇباتلىق ساھىبجامال قىزنىڭ ئازابلىق، مىسكىن چىرايىدىن دۇنيادىكى بارلىق ئازار يېگەن ئانىلارنىڭ قايغۇسىنى، دەرد - ئەلىمىنى كۆرەلەيسىز.

18

قەپەستىكى مەھبۇسنىڭ دەرد - ئەلەملىرى، نالە - پەرياد
چېكىشلىرى ئۇنىڭ كۈچلۈك غەزەپ - نەپرەتى بولۇشى مۇمكىن.

19

يېڭى ئويغانغان ئادەمنىڭ ۋۇجۇدىدا قورقۇنچاقلىق ۋە
ئاجىزلىق بولىدۇ. ئۇنى پەقەت ئىرادىلا تاۋلىيالايدۇ،
كۈچلەندۈرەلەيدۇ.

20

دەلدۈش، بىخۇد ئادەم مۇرىسىدە كۆتۈرۈپ يۈرگەن ھاياتىنى
كۆزى بىلەن كۆرەلمەيدۇ

21

سىزنىڭ روھىڭىز زېمىننىڭ روھى بىلەن بىرگە يېشىل
ئاسمان، كەڭرى دالىلاردا قول تۇتۇشۇپ ئۇچۇپ يۈرگەندە، سىز
بەخت تاپقان بولىسىز.

22

شېئىر ئاڭلاشنى خالىغان ئادەملەر ئۈچۈن ھېكمەتلىك
مەكتۇپ، ھۇزۇرلىنىشنى خالىغان ئادەملەر ئۈچۈن خۇش پۇراق
گۈلدۈر.

23

چىرايلىق گۈللەر گەرچە يېشىل يوپۇرماقلارنىڭ ئاستىغا
يوشۇرۇنۇۋالغان بولسىمۇ، سەھەرنىڭ ئىنەنەم تامچىلىرى ئۇنى

تاپماي قالمايدۇ.

24

سىز ھاياتلا ياشايدىكەنسز، ئۆزىڭىزنى ھەرقانچە يوشۇرۇپ
يۈرگەن تەقدىردىمۇ ئىنسانلار توپىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايسىز.

25

قۇدرەتلىك تەڭرىنىڭ شەنىگە داغ تەڭگۈزۈش ئەڭ چوڭ
جىنايەتتۇر. بۇنداق كىشى ئۆلۈمگە لايىق كىشىدۇر.

26

ئاجىز كىشىلەرنىڭ قەلبىدە نەپرەت بولمايدۇ، پەقەت ھەسرەت
بولىدۇ.

27

ھەقىقەتتىن يىراقلاشقان ئادەم كوچىلاردا تەمتىرەپ يۈرگەن
قارىغۇ ئادەمگە ئوخشايدۇ.

28

تارىخ — ئىنسانلار دۇنياسىدىكى تۈرلۈك كەچمىشلەردۇر.
لېكىن، بۇ كەچمىشلەر گاھىدا ئۆزگەرتىلىپ يېزىلىدۇ.

29

ئۈمىد ۋە ئىرادە — سىزنىڭ تالانتلىق ئۇستازىڭىز.

30

مۇھەببەتلىك يۈرەك كۆيگەنسېرى ئۇلغىيىپ يالقۇنجايدىغان

ئوتقا ئوخشايدۇ.

31

سەن كىمنىڭ ئىلكىدە بولساڭ، شۇنىڭ خىزمىتىدە بولماي قالمايسەن.

32

گۈزەللىك يالقۇنچاپ تۇرىدىغان ھاياتتا مۇھەببەت ۋە ساداقەتمۇ بولىدۇ.

33

ئەركىنلىك ناخشىسى گۈزەللىك ناخشىسىدۇر. بۇ ناخشا ھەقىقەتچىلەرنىڭ ئالىجاناب قەلبىدىن تۆكۈلىدۇ.

34

ئۆز پېيىدە يۈرگەن ئادەم ئاسان مەغلۇپ بولمايدۇ.

35

ئىرادە قانات بەرمىگەن ئادەم ئەركىنلىكنىڭ گۈزەل مەنزىللىرىگە ئۇچۇپ بارالمايدۇ. ئۇ يەردىكى مىسلىسىز خۇشاللىقلارنى بىلەلمەيدۇ.

36

بىلىم — بالىلىق چاغلىرىڭىزدىمۇ، ياشلىق باھارىڭىزدىمۇ ۋە قېرىغان ۋاقىتىمۇ سىزگە يېتەكچىدۇر.

37

مۇھەببەت سىزنىڭ ئەڭ ياخشى تەسەللىرىڭىز. مەن كۆزدە تۇتۇۋاتقان مۇھەببەت سەمىمىي، پاك مۇھەببەتتۇر.

38

ئالىجاناب كىشىلەر ھەرقانداق بىر ئىشقا خۇدانىڭ كۆزى بىلەن قارايدۇ.

39

ئىنسانىي بۇرچىنىڭ نەقەدەر ئېغىرلىقىنى بىلەلگەن ھەم شۇ بۇرچىنى ئادا قىلىش يولىدا كۆكرەك كېرەلگەن ئادەم ئۇلۇغ ئادەمدۇر.

40

دۇنيادا بىراۋنىڭ شاپائىتىگە تۈزكۈرلۈك قىلىشتىن چوڭ جىنايەت بولمىسا كېرەك.

41

شەيتان ئوغرىلاپ كەتكەن ئەقىل ئاجىزلارنىڭ ئەقلىدۇر.

42

سېنىڭ پېيىڭدىكى ئادەم سېنىڭ ھارۋاڭنى كاتاڭغا باشلايدۇ.

43

ئاجىزلىق — سېنىڭ ئەڭ چوڭ دۈشمىنىڭ.

44

دۇنيادا ھايات ياشاۋاتقان مەشھۇر كىشىلەر ھەققىدە نۇرغۇن
ئادەملەر دادىل سۆزلەشكە جۈرئەت قىلالمايدۇ.

45

پېتىۋاتقان قۇياشقا سۈكۈت بىلەن قاراپ تۇرغان ئادەم
يورۇقلۇق ۋە قاراڭغۇلۇق ھەققىدە خىيال قىلىۋاتقان ئادەمدۇر.

46

قەيسەر ئادەم بۈيۈك ئارزۇلىرى ئۈچۈن ئازاب - ئوقۇبەتلىك
يوللاردىن ئەجدادلىرىنىڭ ئىزلىرىنى ئىزدەيدۇ.

47

سىز قالدۇرغان ياخشى ئىش - ھەرىكەت ۋە ھېكمەتلىك
سۆزلەر ھاياتنىڭ ئىزلىرىدۇر.

48

ئۆمىدۋار ئادەم ئەتىنىڭ بولۇشىغا، غەلىبە - نۇسرەتنىڭ قولغا
كېلىشىگە ئىشەنمەي قالمايدۇ. مانا مۇشۇ خىل روھ ھاياتقا بولغان
قىزغىن مۇھەببەتنى كۈچەيتىدۇ.

49

ھەقىقەت قەدىمكى زاماننىڭ رىۋايەتلىرى ئەمەس، بەلكى
بۈگۈنكى ۋە كەلگۈسى زاماننىڭ يارقىن ھېكمەتلىرىدۇر.

50

شۈبھىسىزكى، بىچارىلەر باشقىلارنىڭ پۇلىنى، مال - دۇنياسىنى ياخشى كۆرىدۇ؛ تەمەخورلار باشقىلارنىڭ ھوقۇق، ئىمتىيازىنى ياخشى كۆرىدۇ؛ ھەقىقەتچىلەر باشقىلارنىڭ ئېتىقادى، ئىمانىنى ياخشى كۆرىدۇ.

51

قىزلارنىڭ تەڭداشسىز ئىپپىتى، گۈزەللىكى، پاكلىقى، ئالىجاناب ئەخلاقى ئۇلارنىڭ ئەڭ قىممەتلىك بايلىقىدۇر.

52

ئېغىر يۈكنى كۆتۈرەلىگەن قەلب ئەبەدىي ئۆلمەس قەلبدۇر.

53

زالالەت يوللىرىدىكى گۇناھكار كىشىلەر چېكى يوق خىياللارغا ئەسىر بولۇپ، دەرد - ئەلەمنىڭ قىناشلىرى بىلەن ئاخىر ھالەك بولىدۇ.

54

شەيتانلارنىڭ ۋەسۋەسىسى كىرىۋالغان ئىبادەتتە ساۋاب بولمايدۇ.

55

ھەقىقەتچى جەڭنى، جەڭگاھنى، كۈرەشنى قارشى ئالىدۇ؛ مىليونېر بايلىقنى، باياشات تۇرمۇشنى قارشى ئالىدۇ.

56

جىمجىتلىق ۋە يالغۇزلۇق شائىرنىڭ ھېكمەتلىك
ئەڭگۈشتەرىدۇر.

57

قەھرىماننى تۈرمە ياكى كويىزا - كېشەن بىلەن قورقىتىمەن
دېگەن ئادەم مېنىڭچە ئەڭ ئەخمەق ئادەم.

58

ئايىرىلىپ قېلىشنىڭ يامانلىقىنى بىلگەن ئادەم ئاددىي
نەرسىلەرنىمۇ قولدىن بېرىپ قويمايدۇ.

59

سىز ئايالىڭىزنى چۈشەنمىگەندە ياكى سىزنى ئايالىڭىز
چۈشەنمىگەندە سىلەر بۇ يولدا كېتىۋاتقان ناتونۇش ئادەملەرگە
ئوخشاپ قالسىلەر. بۇ ھاياتتىكى ئەڭ چوڭ پاجىئەدىن باشقا نەرسە
ئەمەس.

60

سېنىڭ روھىڭ پەقەت ساڭا ئوخشاش ئادەملەرنىڭ روھى بىلەن
ھەمراھ بولۇپ ئۆتەلەيدۇ.

61

ھەرقانداق گۈزەللىك گۈزەللىككە شەيدا ئادەمنىڭ قەلب
خەزىنىسىدە ساقلىنىدۇ. بىز ئائىلىمىزنى، بېلىجانلار سۈنى ياخشى
كۆرگەندەك، كەڭ دالا گۈزەل باھارنى ياخشى كۆرگەندەك ياخشى
كۆرگەندە، ئۇ بىزگە مىسلىسىز گۈزەللىكلەرنى ئاتا قىلىدۇ.

62

ھەقىقەتچىلەرنىڭ، دانىشمەنلەرنىڭ نام - شەرەپلىرى يارقىن
تىللار بىلەن دېكلاماتسىيە قىلىنىدىغان جايدا بەخت ئۆكسۈپ
قالمايدۇ.

63

نىشاندىن ئېزىقىپ قالغان ئادەم ئۆزىنى گويا دالىدا ئۇخلاپ
قېلىپ غايىب بىر سادادىن ئويغىنىپ كەتكەندەك، ئويغانغاندا
ئۆزىنى بىر چۈش قوينىغا كىرىپ قالغاندەك ھېس قىلىدۇ.

64

ئەخمەق، نادان ئادەملەر چۈشىدە كۆرگەن ھۆرلۈك،
ئەركىنلىك بىلەن قانائەتلىنىپ ياشاۋېرىدۇ.

65

پەرىشان كۆڭۈللەرگە دوست بولالايدىغان ئادەم پەيغەمبەرنىڭ
سۆھبىتىگە ئائىل بولغان ئادەمدەك سۆيۈملۈك ئادەمدۇر.

66

سىزگە ئېتىقادىتىن يېتۈك باشقا بىر يېتەكچىنىڭ بارلىقىغا
ئىشەنمەيمەن.

67

ئىككى خىل ئېتىقادىتىكى ئادەملەر مەڭگۈ دوستلىشالمايدۇ.

68

بىزنىڭ قەلبىمىز ئانا زېمىننىڭ بارلىق قايغۇ - ھەسرەت،
دەرد - ئەلەملەرنى كۆمىدىغان قەبرە بولالىغاندا، بۇ زېمىن ياش
تۆكۈشتىن توختايدۇ.

69

دېڭىز ساھىللىرى سۇ دولقۇنلىرىنىڭ ئەلەملىك
شاۋقۇنلىرىدىن چەكسىز سۈكۈتكە چۆمدۇ.

70

شانۇ شەۋكەتلىك ۋە ھۇزۇر - ھالاۋەتلىك كۈنلىرىمىزنىڭ
بولغانلىقىغا ئىشەنسەكلا، ئۇنىڭ ھامان قولغا كېلىدىغانلىقىغا
ئىشىنىمىز.

71

سىز ئەسلەشنى خالىمىغان ئازابلىق كۈنلەر دەل سىزنىڭ
ئەقىل قۇلۇپىڭىزنى ئاچقان كۈنلەردۇر.

72

مۇھەببەت — بىزنىڭ ئارزۇ قىلىپ يەتكەن ئەڭ سادىق
دوستىمىز.

73

مەڭگۈلۈك ياخشى كۆرۈش — ئۈمىدى ئاخىرلىشىپ، تىنىقى
توختاپ قالغۇچە ياخشى كۆرۈشتۈر. مانا بۇ مەڭگۈلۈك مۇھەببەت.

74

غەمكىنلىك — شائىرنىڭ شېئىر خەزىنىسى. ياخشى شېئىرلار
ئەنە ئەشۇ غەمكىن بۇلاقلاردىن ئۇرغۇپ چىقىدۇ.

75

سىز بىر قىزنى خۇددى ئۆزىڭىزنى ياخشى كۆرگەندەك ياخشى
كۆرەلىگەندە، ئۇمۇ سىزنى ئۆزىنى ياخشى كۆرگەندەك ياخشى
كۆرىدۇ.

76

ئانا ئادەم ئۆلتۈرۈپ قاتىللىق قىلغان بالىسىنى، قورسىقىدا
يورۇق دۇنياغا كۆز ئاچماي ئۆلۈپ قالغان بوۋىقىنى، ھەقىقەت
يولىدا پىداكارلىق كۆرسىتىپ دۈشمەنلەر قولىدا شېھىت بولۇپ
كەتكەن ئوغلىنىمۇ ئوخشاشلا ئۇنتۇمايدۇ.

77

بىز پەقەت ئۆزىمىز ياخشى كۆرگەن قىزنىڭ دوستى ياكى
ھەمراھى بولالايمىز.

78

سىز تەنھا قالغاندا سىزنىڭ يېنىڭىزغا كېلىپ سىزنى يوقلاپ
تۇرىدىغان، سىزگە تەسەللى بېرىدىغان، سىزگە سەۋرىنى تەۋسىيە
قىلىدىغان ئادەم ئەڭ سەممىي ئادەمدۇر.

79

قىساس ئازابىتىن تۇغۇلىدۇ. ئازاب بولمىسا قىساسمۇ،
ئۆچمەنلىكمۇ، غەزەپ - نەپرەتمۇ بولمايدۇ.

80

دۇنيادىكى ئەڭ سۆيۈملۈك نەرسىلەر سىز كۆڭۈل بۆلگەن
نەرسىدۇر.

81

ھەقىقەت — ھەرقانداق بىر ناھەقچىلىككە رازى بولمايدۇ.

82

پەقەت گۇناھكار ئادەملەر باشقىلاردىن كەڭچىلىك قىلىشنى
تەلەپ قىلىدۇ.

83

ھەرقانداق بىر جاپا - مۇشەققەتنى كۆزگە ئالمىغاندا
مۇۋەپپەقىيەت بولىدۇ.

84

ئىخلاسلار بىلەن مۇئامىلە قىلىنغان ئازابنىڭ ئۆزى بەخت.

85

ھەقىقەت مۈشكۈلاتتۇر. ئەنە شۇ مۈشكۈلاتقا ئېرىشىش ئۈچۈن
ئىرادە كېرەك.

86

قۇلىقىمىزدىن كەتمەيدىغان مۇزىكىدا گۈزەللىك
مۇجەسسەملەنگەن بولىدۇ.

87

سېنىڭ روھىڭنىڭ قانئى پەقەت ئۆزۈڭنىلا كۆتۈرۈپ
ئۇچالايدۇ.

88

سىز ئۆز ھاياتىڭىزنىلا مېنىڭ دېيەلىشىڭىز مۇمكىن. پەقەت
بىخۇد بولمىسىڭىزلا.

89

ناكەس ئادەم ئۆز دۇنياسىنىڭ ئازابلىق ھەسرەت
چېكىشلىرىنى، پىغانلىق تىنىشلىرىنى ئاڭلىمايدۇ؛ كور ئادەم ئۆز
دۇنياسىدا چوڭ - كىچىك تولۇپ كەتكەن قانلىق ناخشىلارنى
ئاڭلىمايدۇ.

90

تۈرلۈك سىناقلىرىدا قانداق قىلىشنى بىلمەيدىغان ئادەم مەغلۇپ
بولماي قالمايدۇ.

91

سۈكۈتتىكى ئۆي قەبرىگە ئوخشايدۇ.

92

غالبلىق، مەردانلىق سىزنى ئىنسانىي ئۇلۇغلىققا
باشلايدىغان چىراغ.

93

ئىزدىنىش ئازابلىق ۋە جاپالىق بولىدۇ.

94

مۇھەببەتنىڭ قەلبلىرىنى يورۇتقان كۈچلۈك نۇر قۇياش
نۇرىدىنمۇ كۈچلۈك بولىدۇ.

95

دەۋرگە قاراپ ئۆزگىرىدىغان، پەسىلگە قاراپ ئالمىشىدىغان
غەلىتە مەجەزىدىكى ئادەملەر تولىمۇ تۇتۇرۇقسىز كېلىدۇ.

96

ئەركىن قۇش ھەرگىزمۇ قەپەستىكى قۇشتەك سايىريالمايدۇ.

97

تەمكىن، ئېغىر - بېسىق يۈرەكلەر دەرد - ئەلەمگە چىداشلىق
كېلىدۇ.

98

ساداقەت ۋە مېھرىبانلىق ئانىلارنىڭ ئەڭ قىزغىن مۇھەببىتى.

99

سىز ئۆز كېمىڭىزنى چۆكۈرۈۋەتكەن رەقىبىنى ئۇنتۇپ
قالغىنىڭىزدا، شۈبھىسىزكى، بەخت سىزگە قۇچىقىنى ئېچىشنى
خالىمايدۇ.

100

ھايات دېگەندە ئەسلەپ قويىدىغان، ئەستىن چىقارمايدىغان
ئادەملىرىمىز بار. ئۇلارنىڭ بىر قىسمى دوستىمىز، يەنە بىر قىسمى
دۈشمەنلىرىمىز.

101

ئۆز غەلۋىمىز بىلەن تاسقىغان قونقىمىز ئىشەنچلىك بولىدۇ.

102

ھەقىقەت ئۈچۈن قولغا كەلتۈرۈلگەن بىرنەچچە سائەتلىك،
 ھەتتا بىرقانچە كۈنلۈك ھۆرلۈك ئەركىنلىككە تەشنا خەلق ئۈچۈن
 بىرنەچچە ئەسىردەك قىممەتلىك ھەم قەدىرلىك بولىدۇ.

103

ئاجىز كىشىلەردە جان تالىشىۋاتقان يۈرەكلا بولىدۇ.

104

پاك ئانىلارنىڭ قەلبى ئىبادەت قىلىۋاتقان ئادەمنىڭ
 قەلبىدەك جىمجىت بولىدۇ. بۇ خىل جىمجىتلىقتا مىسلىسىز
 مۇھەببەت تېشىپ تۇرىدۇ.

105

سىز سېتىۋەتكەن يەر بىز ئۈچۈن بۈيۈك ۋەتەندۇر.

106

قۇشلار ئەركىن قانات قاققان، ئىنسانلار مۇھەببەت تاپقان
 قەلب كەڭرى دالىغا ئوخشايدۇ. ئانىلارنىڭ قەلبى ئەنە شۇنداق
 سۆيۈملۈك بولىدۇ.

107

ھايات — چۈش ئەمەس. ھايات ئۇخلىغاندا كېلىپ، ئويغانغاندا

كېتىدىغان چۈش ئەمەس، بەلكى سېھىرلىك رېئاللىقتۇر.

108

سەن ھېچنەرسىدىن قورقمىغاندا ھەقىقەتنىڭ قولىدىكى
نۇرلۇق مەشئەلنى كۆرەلەيسەن، كۆزىدىكى يارقىن گۈزەللىكنى
سېزەلەيسەن ۋە قەلبىدىكى كۈچلۈك سادالارنى ئاڭلىيالايسەن.

109

سەن خالىغان ياخشى ئىشلارنى تەڭرىمۇ خالايدۇ. سەن
خالىمىغان يامان ئىشلارنى تەڭرىمۇ خالىمايدۇ.

110

قەيەردە جەننەت بولسا، شۇ يەردە ئەرەكەن پىكىر قىلغىلى،
دادىل سۆزلىگىلى بولىدۇ.

111

ھاياتنىڭ ئاق بەتلەرگە ئۆز ئىسمىمىزنى يازالمىغاندا بىزنى
دۇنيا تونۇمايدۇ.

112

ئەرمۇ، ئايالمۇ ئۆز ھاياتىنىڭ خوجايىنىدۇر.

113

سېنىڭ ئوي - پىكىرىڭنىڭ ئارقىسىدىن يۈگۈرەلمەيدىغان
ئايالدا ساڭا قارىتا پاك - مۇھەببەت بولمىغان بولىدۇ.

114

بىز توغرا بولمىساق، مۇھەببەت بىزنى جازالىماي قالمايدۇ.

115

ھەممە بەختسىزلىك، دەرد - ئەلەملەر پەرھىزگە خىلاپلىق قىلغانلىقتىن ياكى چەكلەنگەن مېۋىنى يېگەنلىكتىن كەلمەيدۇ.

116

بىز يالقۇنچاپ تۇرغان يۈرىكىمىز بىلەن ھاياتنىڭ ئىسسىق قوينىنى تاپىمىز. بىز يەنە زېمىستاندەك سوغۇق قەلبىمىز بىلەن ھاياتنىڭ سوغۇق قۇچقىدا ئەللەيلىنىمىز.

117

دۇنيادا ئۆز ئائىلىسىدەك ئەركىن جايىنى تاپقىلى بولمايدۇ. ئەركىن ئىشلىگىلى، ئەركىن يۈرگىلى بولىدىغان بۇ جايدا سىياسەت، قانۇن بولمايدۇ.

118

سىز ئەر بولغانلىقىڭىز ئۈچۈن تۇرمۇشنىڭ خوجايىنى ئەمەس، خوجايىن بولۇش ئۈچۈن تۇرمۇشنى بەش قولىدەك چۈشىنىش كېرەك.

119

كۆڭۈلدىكى قىز بىلەن مۇھەببەتلىشىش، قول ئېلىپ كۆرۈشۈش ۋە بىرلىشىش ياشلارنىڭ بۈيۈك ئارزۇلىرىدۇر. بۇ ئارزۇ تولىمۇ ئاز كىشىلەرگە نېسىپ بولىدۇ.

120

ھەقىقەت مېنىڭ مۇقەددەس ئوي - پىكىرىمدۇر .

121

بازاردىكى چۇقان - سۈرەنلەر چىرايلىق قۇشلارنىڭ يېقىملىق
ئاۋازىنى بېسىپ چۈشكەندە، گۈزەل ناخشىلارنى ئېيتىۋاتقان
قۇشلارنى ئۇنتۇلۇپ كېتىشىمىز مۇمكىن .

122

مۇھەببەت قۇش ئەمەس، خالىسا دەرىخىمىزگە قونۇپ سايىراپ
قويۇپلا ئۇچۇپ كېتىدىغان . ئۇ بىر روھتۇر . پاكىز، ساپ روھتۇر،
مەيلى ئۇخلايلى، مەيلى ئويغۇنايلى ئۇ بىزگە ھەمراھتۇر .

جىمجىتلىقتا چاقماق چىقىنى

1

ئالتۇن قەپەستىكى قۇش ئەتىگەندىن كەچكىچە سايىراپ
ھارمايدۇ. لېكىن، ئۇ ھەرگىزمۇ گۈزەللىك ناخشىسى ئەمەس.

2

سەز ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىكى توقلۇقىڭىز بىلەنلا
مۇۋەپپەقىيەتلەرگە مۇيەسسەر بولۇشىڭىز مۇمكىن.

3

روھتىكى دەرد - ئەلەم تەننىمۇ خاتىرجەم قىلالمايدۇ.

4

ئائىلە ئانىدەك ئىللىق، ئاتىدەك مېھرىبان بولۇشى كېرەك.

5

سەز ھاياتقا يەر بېغىرلاپ كىرىپ كېلىسىز. يەنە يەر بېغىرلاپ
خوشلىشىسىز.

6

مەكتەپ — ياخشى ئانىغا ئوخشايدۇ. ئۇ تولىمۇ مېھرىبان ۋە
ئاق كۆڭۈل بولغاچقا، سەز ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئانچە ئاڭلاپ

كەتمەيسىز .

7

ئۆز ئېرىنىڭ خىزمىتىنى قىلىش ، ئۇنىڭغا كۆڭلىنى ، ئۆزىنى بېغىشلاش ، ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆيۈنۈش ئاياللارنىڭ ئاجىزلىقى ئەمەس بەلكى ئەقىدىسى ۋە يۈكسەك مۇھەببىتىدۇر .

8

باھارنىڭ يېشىل نۇرى ئۆچۈپ قالسىمۇ ، زېمىستاننىڭ قار - بورىنى كۈچەيسىمۇ ، يەر تەۋرەپ دۇنيا گۈمران بولسىمۇ ، ھاياتنىڭ ئاخىرقى چېكى كۆرۈنسىمۇ ، ھەقىقەت ئۆز ناخشىسىنى توختاتقان ئەمەس ۋە مەڭگۈ توختاتمايدۇ .

9

ئۇلۇغ ئەرنىڭ ناخشىسى ساداقەتلىك ئايالغا جان ئاتا قىلىدۇ .

10

سىزنىڭ گۈزەللىككە بولغان ئىنتىلىشىڭىز ، روھىي جەھەتتىكى ئېچىرقاتتۇر .

11

يوچۇن ئادەم بىز ئۈچۈن ناتونۇش ئۆيگە ئوخشاپ كېتىدۇ . بىز ئۇ ئۆينىڭ ئىچىدە نېمىلەرنىڭ بارلىقىنى دەرھال بىلىمەيمىز .

12

نادانلىقتىن لەززەت ھېس قىلغان ئادەم ساراڭ ياكى دۆت ئادەمدۇر .

13

بىز ئۆزىمىز تونۇمايدىغان ئادەمنى ياخشى كۆرمەيمىز. بەلكىم
ئۇ ئادەم بىزنىڭ دۈشمىنىمىزدۇر.

14

مۇھەببەت ناتونۇشلۇق بىلەن دوست بولغاندا پۈتۈنلەي ھالاک
بولۇشى مۇمكىن.

15

بەزىلەرنىڭ بالىلىق ھاياتى ئۇلارنىڭ ئاخىرقى ھاياتى بولۇپ
قېلىشى مۇمكىن. بەزىلەرنىڭ ياشلىق ھاياتىمۇ يەنە ئۇلارنىڭ
ئاخىرقى ھاياتى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن. مانا بۇ تەقدىر.

16

دۇنيا سىز ئۈچۈن تار ھەم بىمەنە بولۇپ كۆرۈنسە،
شەكسىزكى، سىزنىڭ روھىيتىڭىز بىمەنە، قەلبىڭىز چوقۇم تار.

17

بىزنىڭ قەدىر - قىممىتىمىز ھەقىقەتكە بولغان
مۇھەببىتىمىزدە.

18

تۇرمۇشنىڭ قىزىق نۇقتىسى — ئازابتۇر.

19

ھايات ساڭا قانداق قەدىرلىك بولسا، ماماتمۇ شۇنداق قەدىرلىك
بولسا، كۈندۈزى ساڭا قانداق قەدىرلىك بولسا، كېچىسىمۇ شۇنداق

قەدىرلىك بولسا، سەن ئەڭ بەختلىك ئادەم بولغان بولسەن.

20

بېشىمىزنىڭ ئۈستىدىكى ئاسمان، ئايغىمىز ئاستىدىكى يەر
بىزنىڭ ۋەتىنىمىزدۇر.

21

سېز ئاچلىق ياكى ئۇسسۇزلۇقىڭىز تۈپەيلى ئۆلمەسلىكىڭىز
مۈمكىن، بەلكى غۇرۇرسىزلىقىڭىز ھەم ئېتىقادسىزلىقىڭىز
تۈپەيلى ئۆلۈپ كېتىسىز.

22

مەن قانداق بولسام باشقىلارمۇ مەندەك بولۇشى كېرەك دەپ
قاراش تولىمۇ بىمەنە قاراشتۇر.

23

سېز كىشىلەرگە قانداق كۆرۈنىشىڭىز، سىزنىڭ ئۆيىڭىزمۇ
ئۇلارغا شۇنداق كۆرۈنىدۇ.

24

بەزى مەخلۇقلار ئوچۇق - ئاشكارا ئېلىپ بارالمىغان
زىيانكەشلىكنى، ھىيلە - مەكرلىرى بىلەن مەخپىي ئېلىپ
بارىدۇ.

25

مەن ئۈچۈن ئېلىپ ئېيتقاندا، دۈشمەننىڭ كىچىك ئازابلىرىمۇ
مىسلىسىز ئازابتۇر.

26

تەڭرىنىڭ بىزگە تەقدىم قىلىۋەتكەن ئۆلۈم كۈنى قانچىكى
يىراق بولسىمۇ، بىز ئۈچۈن تولىمۇ يېقىن، چۈنكى بىز
ئىنسانلىقىمىز بىلەن غايىبىنى بىلمەيمىز.

27

مۇھەببەت سىزنىڭ روھىڭىزنى قۇچاقلىغان خاسىيەتلىك كۈن
سىز بۇ دۇنياغا كۆز ئاچقان يېڭى بىر كۈندۇر.

28

تۇرمۇش — بابلار ۋە پاراگرافلارغا بۆلۈنگەن رومانىدۇر.

29

ئېھتىيات — ئۇلۇغ ئىشتۇر. ئۈسسۈزلۈقتا چاڭقاپ،
ئېچىرقاپ كەتكەن قۇشمۇ بۇلاق بېشىدا نەپسىنى تاقىلدىتىپ ياتقان
قارا يىلاننىڭ يېنىدىن سۇ ئىچمەيدۇ.

30

پاسىقلارمۇ ئۆز قەلبىنى گۈزەل دەپ قارايدۇ. بۇ گەپ
كىشىلەرگە كۈلكىلىك تۇيۇلسا كېرەك.

31

يەر بېغىرلاپ يۈرگەن قۇرت - قوڭغۇزلار زىراپىنىڭ بېشىنىڭ
بارلىقىغا ئىشىنىپ كەتمەيدۇ.

32

خۇشامەت خىجىل بولۇشنى بىلمەيدىغان چاكىنا ئەخلاق.

33

گۈزەل ئىستەكلەر دەرد - ئەلەم ۋە جەبرى - جاپا ئىچىگە
مۆكۈنگەن بۈيۈك تۈردۈر.

34

بەلكىم كۆپچىلىكىڭلار ئىشەنمەسلىكىڭلار مۇمكىن، ھەقىقەت
تەڭرىنىڭ قانۇندۇر.

35

سىزنىڭ دۇنيايىڭىز سىز ئۇنى چەتكە قاققاندا ياكى ئۇنىڭغا
ئىگە بولمىغاندا، ئۇ سىزنىڭ كۆز ئالدىڭىزدىن غايىب بولۇپ
كېتىدۇ.

36

سېنىڭ ئەڭ ياخشى مەسلىھەتچىڭ دانالار ھېكمەتلىرى
بولغاندا، سەن ئالدىراپ ھالاك بولماسلىقىڭ مۇمكىن.

37

بىزگە ئاتا بولۇشقا ياكى ئانا بولۇشقا مۇناسىپ ئادەم چوقۇم
ھەقىقەت يولىنى تۇتقان بولۇشى كېرەك. بۇ پۈتكۈل دۇنيا
پەرزەنتلىرىنىڭ ئورتاق ئارزۇسى.

38

رەزىللىك ئۆزىگە قارشى تۇرغۇچىلاردىن قورقىدۇ،

بويسۇنغۇچىنى دەپسەندە قىلىدۇ.

39

بۈيۈك ئىستەكلەر ئۆزىگە يېقىن كىشىلەرگە ئۆزىنى
بېغىشلايدۇ.

40

باشقىلارنىڭ قۇيرۇقىغا ئايلىنىپ قالغان ئادەم ئەڭ بەختسىز
ئادەم بولۇپ قالىدۇ.

41

دەرد - ئەلەم ئەرزىيەتلىرى ئۇلۇغ كىشىلەرنىڭ ۋۇجۇدىنى
قورشىۋالغان تەقدىردىمۇ، ئۇلار كىشىلەرگە يەنىلا غالىب ۋە
جەڭگىۋار كۆرۈنىدۇ.

42

ھەق يولغا مېڭىشقا جۈرئەت قىلالمايدىغان ئادەم كۆلچەك -
كۆلچەكلەرگە يىغىلىپ قالغان، توختاپ قالغان سۇلارغا ئوخشايدۇ.

43

كرىستالدىك سۈزۈك قەدەھقە لىق قىلىپ توشقۇزۇلغان
سۈپسۈزۈك مەي بىزنى ئۆزىگە جەلپ قىلماي قالمايدۇ. گۇناھ ئەنە
شۇنداق جەلپكار بولىدۇ.

44

بىز گۈگۈمنىڭ خىرە — قاراڭغۇلۇقىغا ئوخشىمىز،
گۈگۈمنىڭ بىر يۈزى تۈن كېچىگە، يەنە بىر يۈزى يورۇق يۇلتۇزغا

قاراپ تۇرىدۇ.

45

ھاياتنىڭ ۋەھىملىرى ۋە مۇدەھىش كۈلپەتلىرى بولىدۇ دەپ قارىغان ئادەمدە، ئۆزىگە بولغان يۈكسەك ئىشەنچ، ھاياتقا بولغان مۇھەببەت ۋە دوستلارغا بولغان قىزغىنلىق قۇياش نۇرىدەك چاقناپ تۇرىدۇ.

46

ھايات — ھېكمەتلىك يولدۇر. بۇ يولدا بەخت بىلەن ئازاپ - ئوقۇبەتنىڭ ئۇزۇن مۇساپىسى بار.

47

سىز بىراۋنىڭ چىرايىغا ئىنچىكە زەن سالغاندا ئۇنىڭ چىرايىدىن سىز بىلمەكچى بولغان ئىشلارنى بىلىپ قېلىشىڭىز مۇمكىن.

48

مۇھەببەت شەرىپىتىگە تويۇنمىغان قىزنىڭ قەلبى ئەلەم سۇلىرى بىلەن توشقان بولىدۇ.

49

ئۆلۈم ئالدىدا تەكەببۇرلاشقان قاتىل مەسخىرىگە قالىدۇ.

50

بالىلار ئىگىسىز قالغاندا سەرگەردان بولىدۇ، زېمىن ئىگىسىز قالغاندا مەھكۇم بولىدۇ.

51

ئەقەدە — بەختنىڭ بۇلىقى، ھۆرلۈكنىڭ يېقىلغۇسى.

52

جىمجىتلىق — كېچىنىڭ گۈزەللىكىدۇر.

53

ئۆلۈم — ئۇيقۇغا ئوخشاپ كېتىدۇ، ئەمما ئۆلۈم ئۇيقۇ ئەمەس.

54

شان — شۆھرەتنىڭ ئالدى — كەينىدە تىكەن بولىدۇ.

55

بىز مىدىر — سىدىر قىلماي، گەپ — سۆز قىلماي كۈتۈۋاتقان خورلۇق بىزنى ئەبەدىي ئازابلىشى مۇمكىن.

56

قاپقانغا چۈشكەن ئانا بۇغىنىڭ ئاۋازى ئاچلىقتىن ئۆلەي دەپ قالغان غەرىب ئانىنىڭ ئاۋازىغا ئوخشاش ئەلەملىك بولىدۇ.

57

قۇياش ئەرگە، مەردانە ئەرگە ئوخشايدۇ، ئۇلارنىڭ ئوتلۇق سۆيۈشلىرىدىن يېڭىدىن — يېڭى شەيىلەر دۇنياغا كۆز ئاچىدۇ.

58

گۈزەل سۆزلەر ئاقىدىغان لەۋلەردىن زەھەردەك ئىبارىلەرنىڭ

تۆكۈلۈشى مۇمكىن ئەمەس.

59

ئىنسانىيەت پايدىسىز ئىلىملەر تۈپەيلى خارابلىققا دۇچار بولىدۇ.

60

ئاڭلانماققا، زىندان دەھشەتلىك بىر جاي، ئەمما ئۇنىڭدا ھېكمەتلەر تالاي.

61

ھاياتنىڭ تۈرلۈك ئازابلىرى ئەقىل قۇلۇپىمىزنىڭ ئالتۇن ئاچقۇچىدۇر.

62

ئىنسانپەرۋەرلىك تولىمۇ ئۇلۇغ ئىش، ئۇ مىليونلىغان قەلبلەرنىڭ تېرەن چوڭقۇرلۇقىدىن ئۇرغۇپ چىقىۋاتقان ئىگراشلارنى، توپا - چاڭلارنىڭ تېگىدىن كۆتۈرۈلۈۋاتقان ئالىملارنى ئاڭلىيالايدۇ.

63

سىزگە ئازابلىق خاتىرىلەرنى قالدۇرغان مۇھەببەت سىز چوقۇم ياخشى كۆرۈپ قالغان مۇھەببەتتۇر.

64

ئاجايىپ مۆجىزىلەر بۈيۈك قەلبلەردىن تۇغۇلۇپ يېتىلىدۇ.

65

خاننىڭ مايسىسىنى تارتىپ ئۆستۈرۈش تەلىماتى، ئاجىز خەلق
ئۈچۈن ۋاجىپ ئەمەلدۇر. بۇ نېمىدېگەن بەختسىزلىك - ھە!

66

ئاليجاناب يۈرەك گۈزەللىك خىشلىرى بىلەن قوپۇرۇلغان،
مۇھەببەت گۈللىرى بىلەن نەقىشلەنگەن، ئەدەپ - ئەخلاق
چىراغلىرى بىلەن يورۇتۇلغان مۇقەددەس سارايغا ئوخشايدۇ.

67

سەن سۆيۈپ قالغان قىز سەن تىلاۋەت قىلىدىغان ئۇلۇغ سارايغا
ئايلانغاندا، سەن بەختسىزلىككە قاراپ يول ئالسەن.

68

ئاخرەت — ھېكمەتلىك دۇنيادۇر. ئۇنىڭ ھېكمىتى
غايىبلىقىدا، نىقابىدا، سىرلىقلىقىدا.

69

ئاليجاناب مېھنەتكەشلەرنىڭ قەلب دۇنياسىنى چوڭقۇر
مۇھەببەت بىلەن باغلىيالىغان ئادەمنى ھەقىقىي ھۆرمەت ئىگىسى
دەپ ئاتايمىز.

70

ئەمگەكنىڭ شادلىقلىرىدا ھاياتنىڭ گۈزەللىكى بار.

71

سىز سۆيىمگەن ھايات گويا كۆلەڭگىگە ئوخشاش ئۆزىنى
دالدىغا ئالدى. تۇمان ياكى ئالۋۇنغا ئوخشاش كۆزدىن غايىب
بولدى.

72

ئىنسانىيەتنىڭ ئەمگەكلىرى ۋە مۆجىزىلىرىگە باش قويۇش،
ئىنسانىيەتكە بولغان يۈكسەك مۇھەببەتتۇر.

73

ھاياتنىڭ غەم - قايغۇ تۇمانلىرى ئۇنى بەختسىزلىككە
يۈزلەندۈرىدۇ.

74

ھايات شۇنداق بولىدۇ. تۈنۈگۈنكى كۈلگىنى بۈگۈن
كۆرمەيمىز، سەھەردىكى گۈلنى كەچتە كۆرمەيمىز، ھېلى
گۈللەرنىڭ گۈزەللىكىدىن ھۇزۇر ئالغان بۇ كۆزلەر مانا ھازىر
غەزەپلىك بوراندىن باشقىنى كۆرمىدى. تېخى ھېلى ھېلىقى
يېقىملىق مۇزىكىلاردىن ھۇزۇرلانغان قۇلاق مانا ئەمدى ئېشەكنىڭ
يېقىمىنى ئاۋازىدىن باشقىنى ئاڭلىمىدى. ھايات
شۇنداق بولىدۇ... ئۇ سەرخىل رەڭلەرگە ئوخشاپ كېتىدۇ.

75

ھەقىقەت بىزگە ھاياتنىڭ ئەھمىيىتى ۋە ئالەمنىڭ سىرلىرىنى
چۈشەندۈرۈپ قويدۇ.

76

رەشەك - ھەسەت بىلەن تولغان مۇھەببەتتە خەيرلىك بولمايدۇ.

77

قۇرۇق خىياللار بىلەن مەجبۇرىي توقۇپ چىقىرىلغان ئەسەر كۆركەم بولىدۇ، ئەمما ئۇ مېۋىسىز دەرەخكە ئوخشايدۇ.

78

بىز ھەقىقەتنىڭ ساھىلىغا كەلمىگۈچە، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن ئۇرغۇپ چىقىۋاتقان ئۆلمەس كۈيلەرنى ھەرگىز ئاڭلىيالمىمىز.

79

ھارام بايلىق قورقۇنچلۇق ئالۋاستىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

80

بەختسىز ئايال ناكەس ئەرنىڭ قۇربانى بولۇپ كېتىدۇ.

81

سىزنى مەنئىي بايلىق ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالغاندا، سىز ئەڭ شاد - خۇرام ياشىيالايسىز.

82

ھەقىقەت — ھەسەتخور بولمايدۇ.

83

ھەقىقەت ئۇلۇغ كىشىلەرنىڭ يۈرىكىدىن ئورۇن ئالىدۇ. ئۇ

بۈيۈكلۈكى ۋە گۈزەللىكى بىلەن تەڭداشسىزدۇر.

84

سىز ئەڭ ئاسان ۋە ئەڭ تەس ئېرىشىدىغان نەرسە ئۆلۈمدۇر.

85

تەبىئىي شەكىللەنگەن ھېسسىيات شەيئىلەر ماھىيەتلىرىنى
ئەڭ ياخشى چۈشىنەلەيدۇ.

86

ئەتراپقا نەزەر تاشلىغىنىڭدا باش كۆتۈرۈپ يۈرگەن ھەقىقەتنى
كۆرەلەيسەن، سېنىڭ ھەقىقەتنى كۆرەلىشىڭگىمۇ ھەقىقەتكە قاراپ
يۈزلىنىشىڭدۇر.

87

ھەرقانداق بىر دانىشمەننى بەختسىز، بىچارە دېگىلى
بولمايدۇ.

88

كۆپىنچە ھاللاردا سەمىمىي كىشىلەر زوراۋانلىقنىڭ مۇدەھىش
تورغا چۈشۈپ قالىدۇ.

89

قىزنىڭ قەلبى گۈللەرگە ئوخشايدۇ، ئۇ باشتا خۇش پۇراق
چاچىدۇ، كېيىن ئازاب چاچىدۇ.

90

سىز ئىس - تۈتەككە تولغان ئاسماندىن ئىس - تۈتەكتىن باشقا
 ھېچ نەرسىنى كۆرەلمەيسىز. گۈللەرنىڭ خۇشبۇيى ھىدىگە تولغان
 ئاسماندىن قۇشلارنىڭ ئەرگىن پەرۋازلىرىنى كۆرمەي قالمايسىز.

91

ئاتلارنىڭ بەختسىز كەچۈرمىشلىرى بالىلارنىڭ ئۇيقۇلۇق
 قەلبىنى ئويغاتماي قالمايدۇ.

92

بەختسىزلىكلەرگە سەۋەب بولغان بايلىقىمىز، يامان يوللار
 بىلەن كەلگەن بايلىقىمىزدۇر.

93

كۆڭۈلىسىز، بەختسىز تۇرمۇش تار، قاراڭغۇ قەپەسلەردىن
 باشقا نەرسە ئەمەس.

94

بەزىلەرنىڭ باشلىرى يەرگە تەگكۈچە ئېگىلىپ چوقۇنىدىغىنى
 بىر بولسا ھوقۇق، بىر بولسا بايلىقتۇر. مانا مۇشۇنىڭ ئۆزى
 بەختسىزلىكتۇر.

95

مۇناپىقلار ھەر خىل شۈملۈقلەردىن باشقىنى خىيال قىلمايدۇ.

96

دۇنيادىكى بارلىق مۇتەپەككۈرلەر ئۆز ئىدىيىسىنى ئۇلۇغ

سانايدۇ.

97

ياخشىلىقنى راۋا كۆرگەن ئادەم دۈشمەن بولماس.

98

مۇھەببەت ۋە دوستلۇقتا ھەقىقەت بولىدۇ.

99

ئەقلى كەم ئادەم بىر بولسا سۈكۈتتە تۇرۇۋالىدۇ، بىر بولسا توختىماي گەپ قىلىدۇ.

100

دۈشمەنگە خۇشامەت قىلىش، دۈشمەندىن پاناھلىق تىلەش — ئەڭ پاسكىنا ئىللەت.

101

ئانا — مۇھەببەتتىن تەلىم بەرگۈچى، ئاتا — ھەقىقەتتىن دەرس ئۆتكۈچى.

102

ئوغۇل — قىزلىرىنى چۈشەنگەن ھەم سۆيگەن ئانا ئۇلارغا خەنجەر تۇتقۇزالغان ئانىلاردۇر.

103

ھەربىر كىشىنىڭ بەخت — سائادىتى ئۆز سەجدىگاھىدا.

104

بىز يۈزلەنگەن تەرەپتە نېمە بولسا شۇنىڭغا ئېرىشىمىز.

105

ئىنسانمۇ مەخلۇقات، ئۇنىڭ ھاياتىدىن پەرقى — ئۇنىڭدا تىل ۋە ئەقلىنىڭ بولغانلىقىدا. ئىنساننىڭ ئىنساندىن پەرقى بار، بۇ پەرق ئىنساننىڭ ئېتىقادىدا.

106

بەخت — تىلىسىملار ئىچىدىكى ئەڭگۈشتەر، ئۇنى ئىزدەنگۈچىلەر قولغا چۈشۈرمەي قالمايدۇ.

107

بەخت — شام چىراغقا ئوخشايدۇ. بىز ئۇنى مەڭگۈ يورۇيدۇ دەپ ئېيتالمايمىز.

108

ھەقىقەتكە تەبىر بېرىشكە توغرا كەلسە، ئۇ چوقۇم — مەشئەل.

109

ئاياللاردا شۇنداق بىر خاراكتېر باركى، بەكلا يېقىنلىشىپ كەتكەنسىمۇ ئۇ بىزنى چاقماي قالمايدۇ، ئۆزىمىزنى قاجۇرغىنىمىزدا ئۇ مۇڭلۇق تەلمۈرىدۇ.

110

دۇنيا قۇياش تىنىقى بىلەن دۇنيا بولۇپ تۇرىدۇ.

111

بىز ئۆز مەبۇدىمىزنىڭ رەھىمىتى بىلەن ياشىرىپ - ئاينىپ
تۇرىمىز.

112

مەشھۇر كىشىلەرنىڭ تەرجىمىھالى ئۇلۇغ كىشىلەرنى
يارىتىدۇ.

113

ھايات مەن ئۈچۈن ناتونۇش ۋە مەخپىي سىر ئەمەس.

114

ئۇرۇنۇپ كۆرمىگەن ئىشنى مەڭگۈ قىلالمايمىز. ھايات
گۈزەللىكى ئۇرۇنۇشتا، مەڭگۈلۈك جەننەتمۇ ئۇرۇنۇشتا.

زېمىننىڭ ئىپتى

1

نادان، ئەخمەق ئادەملەرنىڭ بايلىقى ئۇلارغا ئاپەت ئېلىپ
كەلمەي قالمايدۇ.

2

سۆزى ۋە ھەرىكىتى بىلەن ئەۋلادلارغا زېمىننىڭ ئۇلۇغلىقىنى
چۈشەندۈرگەن ئادەمنى ئەسلەش كېرەك.

3

ئانىنىڭ ئىپتى — زېمىننىڭ ئىپتىدۇر.

4

ۋەتەنسىزلىك دىللاردا جاراھەت پەيدا قىلىدۇ. بىز ئاڭلاۋاتقان
ناخشىلار ئەنە شۇ جاراھەتتىن تۇغۇلغان.

5

قەتئىي نىيەتكە كەلدىم، شۇڭا جەڭگاھلارغا كىردىم؛ قەتئىي
نىيەتكە كەلدىم، شۇڭا داۋانلاردىن ھالقىپ ئۆتتۈم؛ قەتئىي نىيەتكە
كەلدىم، شۇڭا زېمىنگە چەكسىز مۇھەببەت بىلەن شۇڭغۇپ
كىردىم.

6

ئەزىمەتلىك ئەرلەر زېمىننىڭ ئىززىتى ۋە ئىپتىخارىدۇر.
دۇنيا ئەنە شۇنداق مۆرۈۋەت ئىگىلىرىنىڭ قولىدا ئاينىدۇ ۋە روناق
تاپىدۇ.

7

ئادالەت يولىدا قەلب ساداسىنى ياڭرىتالمىغان ئاتا ئۆز
پەرزەنتلىرىنىڭ ئالدىدىمۇ تىلى قىسقا بولىدۇ.

8

ئۆلۈمنى ئۆگىنىش كېرەك، پەقەت ھەقىقەت يولىدىكى
ئۆلۈمنى ئۆگىنىش كېرەك.

9

دۇنيا ئارتۇقچە ئادەملەر بىلەن تولغان. ئەمما، سەن ئۆزۈڭنى
«ئارتۇقچە» ئادەم ئەمەس دەپ قارىيالىغىنىڭدا، سېنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ
ئادەمگە ئايلىنالايدىغانلىقىڭغا ئىشىنىمەن.

10

ئۆزىگە ئىشەنچ بىلەن قارىيالمىغان ئادەملەردە ئىرادە، ئارزۇ
بولمايدۇ.

11

ئۇزۇن ياشاش تەرغىباتچىلىرى ئۆز تۇپرىقىنىڭ ئۇزۇن ئۆمۈر
كۆرۈشى ئۈستىدە پىكىر قىلمايدۇ.

12

ھەرقانداق بىر ئادەم ئۆز پەزىلىتىنى دادىل، مەردانە سۆزلەشكە ھوقۇقلۇق. مانا بۇ بەزىلەرنىڭ ئۆزىنىڭ رەسۋا داستانىنى جامائەت ئالدىدا ئاچقىنىدىن كۆپ ياخشى.

13

سەن ئىسسىق ئۇۋاڭنى مۇقەددەس تۇپراقنىڭ جىسمىغا ياسىغىن، شۇنداق بولغاندا سېنىڭ ھەرقانداق بىر ئارزۇ - ئارمىنىڭ ياشىرىپ ئاينىدۇ.

14

بىز ئۆز ئىلكىمىزدە ئاسرىيالىمىغان ھەرقانداق نەرسە بىزنىڭ ئەمەس.

15

ئەرلەرنىڭ ئاجىزلىقى — ئاياللارنىڭ پاجىئەسى.

16

مەن ئوتلۇق مۇھەببىتىم ۋە پاك ئەقىدەم بىلەن زېمىنىگە يېقىنلاشتىم؛
مەن ساغلام روھىم ۋە يىتۈك كۈچ - قۇدرىتىم بىلەن زېمىننى سۆيۈم؛
مەن يۈكسەك غۇرۇر، ئۆتكۈر ۋىجدانم بىلەن زېمىننى قوغدىدىم.

17

شۇنداق دېيىشكە ھەقلىقمەنكى، زېمىننى، ئايالمنى،

پەرزەنتلىرىنى قوغداشتىن ئىبارەت بۇ ئىنسانىي بۇرچ ۋە مەجبۇرىيەتلەردىن باش تارتقان ھەرقانداق بىر ئادەم زىيان ئىچىدىدۇر.

18

بۈيۈك مەدەنىيەت مىراسلىرى يوق خەلق بۈگۈن ۋە ئەتىنىڭ يېڭى بىر مەزمۇنىنى ھەرگىزمۇ چۈشەنمەيدۇ.

19

تەننى چۈشىنىش كېرەك. بارلىق مۇۋەپپەقىيەتلەرنىڭ تەندە ئىكەنلىكىنى بىلگەن ئادەم ئۇنى سۆيۈشنىڭ پەرھىز ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ.

20

سەن قىلماقچى بولغان ئىشنى مەن قىلالايمەن. مەن قىلماقچى بولغان ئىشنى سەنمۇ قىلالىشىڭ مۇمكىن. ئەمما، ئىككىمىز بىرلەشكەندە قىلماقچى بولغان ئىشىمىزدا مۇۋەپپەقىيەتنىڭ يۇقىرى پەللىسى ئاپىرىدە بولماي قالمايدۇ.

21

مېنىڭ ئارتۇقچىلىقىم، ئۆلۈمدىن قورقمايمەن، ھەقىقەت يولىدىكى ئۆلۈمدىن قورقمايمەن.

22

ئازغىنا ئۈگۈتنى ئۇن قىلىشنى بىلگەن ئادەمنى سۆيۈشكە بولىدۇ.

23

ئۆز ۋەتىنىنى قوغدىيالمىغان ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ
قەلبى چوقۇم چىرىگەن قەلبدۇر.

24

بىز ئۆز يولىنى تاپالماي كېتىۋاتقانلارنى ياغاچ تۆۋرۈكلەرگە
باغلاپ قويغىنىمىزدا ئۇنىڭغا بارلىقىمىز بىلەن ياردەم قىلغان
بولىمىز، چۈنكى ئۇ ئاشۇ نىشانىمىز سەپەردىكى گاڭگىراشتىن
قۇتۇلغان بولىدۇ.

25

ھەسەتخور ئادەم بۆرىنى ئۆچ كۆرگەن ئىتقا ئوخشايدۇ.

26

ھەقىقىي ئەركەك ئۆزىنىڭ چوقۇنۇش ئىرادىسىدىن بوشاپ
كەتمەيدۇ.

27

كۈلۈپ تۇرۇپ ئېگىزگە ئۆرلىگەن ئادەمدىن يىغلاپ تۇرۇپ
ئېگىزگە ئۆرلىگەن ئادەم كۆپ بولسا كېرەك.
چۈنكى، ھەرقانداق بىر ئازاب چەككۈچىنىڭ تەپەككۈر
يوللىرى راۋان ۋە روشەن بولىدۇ.

28

پاسىق ئەمەلدارلار چۆپرەندە دانىشمەنلەرنى ئۆزلىرىگە قالدۇرۇپ
قىلىۋالىدۇ.

29

ھەقىقەت ھاقارەتلەنسەمۇ مەڭگۈ يالتىراپ تۇرىدۇ.

30

سەن ئۇلۇغ ئىنسان.
سېنىڭ ئۇلۇغلۇقۇڭ جەڭگاھلاردا پالۋانسەن؛
قاراڭغۇ كېچىلەردە كۈلۈپ تۇرغان گۈلخانەن؛
سەھەرلەردە يېنىپ تۇرغان چولپانسەن؛
سەن بالىلارنىڭ دوستى، سەن دۇنيانى ئۇلارنىڭ قەلبى بىلەن
سۆيسەن.

31

ئەخلاق ۋە مۇھەببىتىنى بالىلارغا بېرەلىگەن ئانىنىڭ
مۇقەددەس ئوبرازى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە خۇنۇكلەشپ قالمايدۇ.

32

مەن مېنى سۆيىدىغان ئادەملەر ئارىسىدا ياشىغانلىقىم ئۈچۈن
بەختلىكەن.

33

ھېسابسىز ئۈنچە - مارجانلار ئالدىدا ئۆزىنى مۇلايىم تۇتالىغان
ئايالنىڭ ھاياتى خەيرلىك بولىدۇ.

34

قىزلار ھېلىگەر ئادەمگە ئاسانلا ئىشىنىپ كېتىدۇ. بۇ
قىزلارنىڭ ئاجىزلىقى بولسا كېرەك.

35

زۇلۇم قىلغۇچى ئۆز - ئۆزىگە زۇلۇم قىلىدۇ، زۇلۇم قىلدۇرغۇچى ئۆز - ئۆزىگە زۇلۇم قىلدۇرىدۇ.

36

بىز قەدىرلەيدىغان گۈزەل ئەخلاق بار. بىز سۆيگەن گۈزەل ئەخلاق بىزنى چەكسىز خۇشاللىققا ئېرىشتۈرىدۇ.

37

دوستلۇقنى مەقسەتكە يېتىدىغان كۆۋرۈككە ئايلاندۇرغانلار پۈتۈنلەي مەغلۇپ بولىدۇ.

38

زېمىندىن زارلىنىشقا ھەققىمىز يوق، زارلىنىدىغىنىمىز چۈپرەندىلىك .

39

تەقۋادارلارنىڭ ئارقىسىدا ماڭغان ئادەملەرنىڭ جەننىتى بولىدۇ.

40

ساغلام بولمىغان تەندە ساغلام بولمىغان روھ بولىدۇ.

41

ئىلىم — ئېرىپان مەنزىلىگە ئاپىرىدىغان ئەڭگۈشتەر. ئۇنى سۆيگەن ھەرقانداق ئادەم خۇشاللىقنىڭ چېكىگە يەتمەي قالمايدۇ.

42

تەقۋادارلارنىڭ ھەستى دۇنيانىڭ قىيامىتىنى كەلتۈرۈپ
چىقىرىدۇ.

43

ئۆز - ئۆزىنى نابۇت قىلغان ئادەمنىڭ پەزىلىتىدە مەسلە بار.

44

مەزمۇت ھالدا ئانا زېمىننى دەسسەپ تۇرغاننىڭ ئۆزىمۇ
مۇۋەپپەقىيەت.

45

بىزنىڭ ئۆز قىممىتىمىزنى تاپقان چېغىمىز، تېنىمىز ۋە
روھىمىزنى سۆيگەن چېغىمىزدۇر.

46

ھىيلە بىلەن ئىگىلىۋالغان ھەرقانداق نەرسە ئاسانلا قولدىن
چىقىپ كېتىدۇ.

47

بەختتىن ئەقىل ھوشنى يوقىتىپ قويغان ئادەمنىڭ كەلگۈسى
قارا بولىدۇ.

كەچمىشلەر

1

مۇھەببەت ئاپىرىدە بولدى. قاقاس زېمىنغا مۇھەببەتنىڭ خۇش ھىدلىرى چېچىلدى. ئۇ گۈزەللىككە مۇيەسسەر بولدى. بىز زېمىننىڭ كۆزلىرىگە زەن سېلىپ قارساق، ئاجايىپ پاساھەتلىك سۆيگۈ نۇرلىرى بالقىپ تۇرغان ئۆتكۈر چاقناشلارنى كۆرەلەيمىز. ئادەم تۇپراقنىڭ بارماقلىرى ئۈچىدا ئاستا مىدىرلىدى. ئۇنىڭ تېنى ھاۋانىڭ تىنىقلىرىدا ھوشىغا كەلدى. مۇھەببەت ئۇلارنىڭ ئارىسىغا يىپ بولۇپ تارتىلدى، ئۇلار ئۆز ئىسىملىرىنى يىپقا مەھكەم چېگىپ قويدى. ئۇلار ئاسماندا يۇلتۇز، زېمىندا قىزىلگۈل بولۇپ دۇنيانىڭ ئۈچىتىدىن - بۇ چېتىگە ئۇچۇپ يۈردى. ئۇلار گويا بىر قۇشتەك جەۋلان قىلىپ، بارچە چۇقانلاردىن ئۇلۇغ، كۆڭۈلگە ئارام بېرىدىغان ناخشىلارنى ياڭراتتى. ئۇلار ئاسايىشلىق ئىچىدە مۇھەببەتنىڭ ئەڭ شېرىن، ئەڭ گۈزەل قوينىدا بەخت تاپتى. قاراڭغۇ كېچىدە ھەممە تاتلىق ئۇيقۇغا كەتكەندە ئۇلار ئۆز ئىرادىسى ئىچىدە ياشىدى. كۈندۈزى ھەممە ئويغانغان چاغدا ئۇلار ئوتلۇق سۆزلەشتى.

مۇھەببەت ئۇلارنى تېخىمۇ يېقىنلاشتۇردى. سۆيگۈ ئۇلارنى بىر - بىرىگە قوشتى. ئۇلار گويا دېڭىز دولقۇنلىرى بىلەن دېڭىز قىرغىقى بىر گەۋدە بولغاندەك بىر گەۋدىگە ئايلاندى. ئۇلاردا بىر ئوت پەيدا بولدى. ئۇلارنىڭ تومۇرلىرىدا زىيادە كۆيۈۋاتقان ئوت مېنى بۇ دۇنياغا نېسىپ قىلدى.

تاڭ سەھەردە مەن بۇلاق سۈيىدە پاكىز يۇيۇندۇم. پاك ھەم مەسۇم تېنىم زېمىننىڭ ئۈستىدە كىچىككىنە نۇر ھاسىل قىلدى. دادام ئادەم ۋە ئانام ھەۋۋا مېنى باغرىغا چىڭ بېسىپ قۇچاقلىدى. گۈللەر ھۈپپىدە ئېچىلغان چىمەنلىكتە كۆتۈرۈپ تۇرۇپ قېنىپ - قېنىپ سۆيىدى.

باھار كەلدى. باھارنىڭ گۈزەللىكى ئۇلارنى مەست قىلدى. ئۇلار ماڭا گۈللەرنى، ياپپىشىل ئوت - چۆپلەرنى كۆرسەتتى، قۇرۇغان گۈل - گىياھلارنى، سارغايغان ياپراقلارنى كۆرسەتتى. مېنىڭ ئاشۇ يېشىللىق ئىچىدە كۆزۈم تالدى. كۆزۈمنى ئاستا يۈمۈۋالدىم، بىراق ئۇخلاپ قالمىدىم.

قۇشلار ناۋا قىلدى. ئۇلارنىڭ قەلبىدىن تۆكۈلگەن ئاچچىق ھەسرەت مېنى تېخىمۇ ئۇخلاتمىدى.

نەي چېلىندى. نەينىڭ پىغانلىق ئاۋازى قەلبىمنىڭ ئەڭ تېرەن قاتلىمىغا ئوقيا بولۇپ سانجىلدى.

مېنى ئويغاق قىلىپ ئايرىدە قىلغان خۇدانىڭ ئىسمىنى ياد ئېتىمەن.

مېنى سەگەك قىلىپ ياراتقان ئادەم ئاتام بىلەن ھەۋۋا ئانامنىڭ ئىسمىنى چاقىرىمەن.

2

دېڭىزنىڭ تاشقىنىلىشى مېنى ئويغاتتى. مەن يانار تاغ باغرىدىكى كىچىككىنە كەپەمدە تۇرۇپ سىرتقا نەزەر سالىدىم. دۇنيا بىپايان ھەم چەكسىز ئىدى.

مەن تاش تامىنىڭ يۈزىنى تۈتۈپ، قەدەملىرىمنى ئاستا ئالدىم، لېكىن ماڭا - ماڭمايلا يىقىلىپ كەتتىم. ئورنۇمدىن تۈردۈم. يەنە ماڭىدىم. يەنە يىقىلدىم. . . ۋۇجۇدۇم قىزىرىپ، پېشانەم تەرلەپ

كەتتى. ئولتۇرغان يېرىمدە خېلى ئۇزاققىچە ئولتۇرۇپ قالدىم. دادامنىڭ سىرلىق كۆزلىرى مەن تەرەپكە تىكىلىپ تۇراتتى. مەن ئۇنىڭ كۆزلىرى ئىچىدىكى غەزەپلىك نۇر ئۇچقۇنلىرىدىن قورقۇپ كەتتىم. ئورنۇمدىن دەس تۇرۇپ ئالغا قاراپ سىلجىدىم. بىراق، بىر ئىككى قەدەم ماڭا - ماڭمايلا يىقىلىپ كەتتىم. ئانام مەن تەرەپكە قاراپ يۈگۈردى. بىراق، دادام ئۇنىڭ قولىدىن مەھكەم تۇتۇۋالدى.

— ئۇ ئۆزى ئورنىدىن تۇرسۇن، — دېدى دادام ئاچچىقى بىلەن. ئۇ ماڭا قاراپ نېمىشقىدۇر غال - غال تىترەيتتى. دادامنىڭ جاراڭلىق سۆزلىرى تومۇرلىرىمنى بايراق كەبى سىلكىدى. مەن بۇ قاتتىق سىلكىش ئىچىدە ھوشۇمنى تاپتىم. ئورنۇمدىن دەس تۇردۇم.

دادامنىڭ چېھرىگە بىلىنەر - بىلىنمەس تەبەسسۇم پەيدا بولدى.

ئۇ ئوتلۇق مېھىر ماڭا كۈچ - قۇۋۋەت ئاتا قىلدى. مەن ئاخىرى ھاياتلىق دۇنياسىغا مەردانە قەدەم تاشلاپ كىرىپ كەلدىم. سىرلىق ھەم ئاجايىپ مۆجىزاتقا تولغان دۇنيانىڭ ئىچىدە كېتىۋاتىمەن.

مەن يانار تاغ باغرىدىكى كىچىككىنە كەپىدە دۇنيانىڭ بىر - بىرىگە تۇتىشىپ كەتكەن تورسىمان يوللىرىدا كېتىۋاتىمەن. دادام مۇھەببەتكە تولغان كۆزلىرىدىكى مۇھەببەت بىلەن، ۋۇجۇدىدا دەريا كەبى تاشقىنلاپ تۇرىدىغان غۇرۇر ۋە ۋىجدانى بىلەن ماڭا ئاق يول تىلىدى.

ئانام زېمىن كەبى پۈتمەس - تۈگىمەس مېھرى بىلەن، ھەسەن - ھۈسەندەك گۈزەل ھەم لاتاپەتلىك چېھرى بىلەن، قىزىلگۈل سۈپەت مۇلايىم ۋە چىرايلىق سۆزلىرى بىلەن ماڭا ئاق

يول تىلىدى.

ئاھ، دۇنيا مەن ئىشىكىڭنى چەكتىم.

3

قۇشلار مېنىڭ ئوماق ناخشامنى ئاڭلىدى. ئۇلارمۇ ماڭا گۈزەل ناخشىسىنى ئېيتىپ بەردى.

مەيىن شامال ياپراقلارنى سۆيگەن. سۈزۈك سۇلار كىچىك ئۆستەڭلەردە ئەركىلەپ ئاققان كۈندۈزنىڭ شېرىن بۇ كۈنى مەن قۇشلارنىڭ كەينىدىن ئەگەشتىم.

يۇمران ئايغىم ئاستىدا لەرزىان، شاد - خۇراملىققا مەست بولغان يېشىل چۆپلەرمۇ بىر خىل ناخشا بىلەن دالا گۈزەللىكىنى مەدھىيىلەۋاتىدۇ. قىزلارنىڭ ئوتىدەك گۈزەل تىۋىش ۋە ناخشا ئىچىدە مەن قۇشلارنىڭ كەينىدىن يۈگۈردۈم. ئۇلار شاختىن - شاختا قونۇپ، بىردەم بۇلۇتلار ئىچىدە، بىردەم ئېگىز چىنارلار باغرىدا مېنى ھاياتلىق بار زېمىننىڭ باغرىلىرىنى سەيلە ئەتكۈزدى. كۆزۈم ئېچىلدى. تىلىم زۇۋانغا كەلدى. قۇلىقىم كائىناتنىڭ شاۋقۇن - سۈرەنلىرىنى تىڭشىدى.

خۇشال بولۇۋاتىمەن. بىر خىل ھاياجان تومۇرلىرىمدىكى سۆيگۈدە ئاقتى.

بىر مەغرۇر ناخشا قەلبىمنىڭ ئېغىزى بىلەن ياڭرىدى. مەن يولۇمنى يەنە داۋام ئەتتىم. پۈت - قولۇمدا قىلچە ھېرىش بولمىدى.

زېمىندىكى بارلىق مەۋجۇداتلار ماڭا كۈچ - قۇدرەت ئاتا قىلغاندەك، روھىم جۇشقۇن ئىدى.

مەن قۇشلارنىڭ ئارقىسىدا يۈرۈپ ناخشا ئېيتىشنى، دەريالار ساھىلىدا يۈرۈپ چۇقان سېلىشنى، توغراقلار ئارىسىدا يۈرۈپ

قانداق ياشاشنى، قىزىلگۈل ھويلىسىدا مېھىر - مۇھەببەتنى،
زىمىستاندا چىدام ۋە باتۇرلۇقنى ئۆگەندىم.

كېتىۋاتىمەن.

ھاياتلىق مۇساپەمدە ھارغىنلىق مېنى ئارقامغا ياندۇرالمىدۇ.
ھاياتلىق يولۇمدا كۈچلۈك بوران - چاپقۇن مېنى بويسۇندۇرالمى-
دۇ.

بۇلۇتلار قەلبىنى سۆيگەن، دۇنيانىڭ مەركىزىدە قۇياش
ئىلاھەسىنىڭ يېنىدا گىگانت تۇرغان ئاتا تېغىنىڭ ئۈستىگە
چىقتىم. مەن خېلىلا ئەقىل تاپتىم.

بۇ مېنىڭ ئانا تۇپرىقىم، پۈتكۈل ھاياتلىقىمىزغا بىردىنبىر
كېپىل بولغۇچى سۆيۈملۈك ئانا.

بۇ مېنىڭ دىلدارىم، ئۆز مېھرى ئەقىدىسىنى مەۋجۇداتلارغا
ئايىماي بېرىۋاتقان ئەزىم دەريا.

مەن ھەممىنى تونۇپ يەتتىم، ھەممىنى چۈشەندىم. ھەممىنىڭ
ئىچىگە گويا نۇر كەبى كىرىپ كەتتىم.

ئادە، چۈشىنىش نېمىدېگەن ئۇلۇغ - ھە!

4

يىغىلىرىڭنى ئارقاڭغا چېچىۋەت. بۇ نائىنىق قاراڭغۇلۇقتا
ئالدىڭغا قاراپ ماڭ. مېڭىۋەرسەڭ بىر يولنى تاپىسەن.

غەلىبىرىڭنى پاكىز بۇلاق سۈيىدە يۇيۇپ تاشلا، قەلبىڭدە
يورۇقلۇق نۇر تۆكسۇن.

چىداملىق ۋە باتۇرلۇقنىڭ گۈللىرىنى سۆي، قەيسەرلىك
ناخشىلىرى باش ئۈستۈڭدە ساڭا ھەمراھ بولسۇن، مۇھەببەت ھەم
سۆيگۈ بەدىنىڭنىڭ ھەربىر ئېغىزىدا سۆزلىسۇن.

دادام بوسۇغا يېنىدا تۇرۇپ مۇشۇ تىلتۇمارنى ماڭا تاشلىدى.

مەن ئۇنى تۇتۇۋالدىم.

دادام ماڭا دېرىزە يېنىدا تۇرۇپ ناخشا ئېيتىپ بەردى. مەن ناخشىنىڭ قاناتلىرىدىن تۇتۇپ قەلبىمنى سۆيۈۋالدىم. ئۇنىڭ تىنىقىدىن تامغان خۇش پۇراق سۆز ئۇنچىلىرى يۈرىكىمگە مۆھۈرلەندى.

مەن جىمجىت سۆڭەت سايىسىدا تۇرۇپ قەلبىمنىڭ ئىشىكىنى چەككەن بۇ شەپقەتچىمدىن سۆيۈندۈم.

قۇشلارنىڭ ۋىچىرلاشلىرى غەمناك قەلبىمنى نۇرلاندۇردى. مەن ياپراقلار ئارىسىدىن سىلجىپ ئۆتۈپ يېشىل ئوت - چۆپلەرگە تەبەسسۇم بېرىۋاتقان قۇياش نۇرى بىلەن سۆزلەشتىم. مەن زېمىننىڭ ئېتەكلىرىنى ئوتلۇق لەۋلىرى بىلەن باغاشلاپ سۆيگەن باھار تىنىقلىرىنى قۇچاقلدىم.

بالىلىق نادانلىقمۇ، بالىلىق گۆدەكلىكمۇ؟

مەن نادانلىقىمنى كۆز ئالدىمدىكى ساھىلىمغا تاشلىۋەتتىم.

5

كەپىدە يالغۇز ئولتۇردۇم.

كېمىچى قولۇقىنى سۆرەپ دېڭىزغا ئەپكىردى. ئۇ شىددەتلىك دولقۇن ئىچىدە دېڭىزدىن كېسىپ ئۆتتى. ئۇ قىرغاققا يېتىپ بارغاندا ئارقىسىغا قاراپ تەبەسسۇم قىلىپ قويدى. مەن دېڭىز ساھىلىدا چوڭ بولدۇم، دېڭىز دولقۇنلىرىنىڭ ناخشىلىرى ئىچىدە پىشىپ يېتىلدىم.

چايدا ھەم بېلىق ئالغۇچى قۇشلار ماڭا دېڭىزدەك قەلب ۋە خادا تاشتەك يۈرەكنى نېسىپ قىلدى.

دېڭىز بورىنىنىڭ قىيقاس - چۇقانلىرى ئىچىدە تاۋلاندىم. سەھەرنىڭ تاڭ نۇرى دېرىزە كۆزنەكلىرىنى سۆيگەندە، مەن

ئۇيقۇمنى ئېچىپ دېڭىز ساھىلىغا باردىم.
 بېلىقچىلار ناخشىسى دېڭىز دولقۇنلىرىدەك بىر كۈچىيىپ بىر
 پەسىيىپ بوران قۇشىدەك ئۇچۇپ يۈرەتتى.
 كېمىچى قولۇقىنى ھەيدەپ قايتىپ كەلدى. مەن ئۇنىڭ
 ئالدىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ مەڭزىگە سۆيۈپ قويدۇم.
 ئۇ كەتتى.

مەن ساھىلدا يالغۇز قالدىم. قەغەز پارچىسىدىن ياسىۋالغان
 كىچىك قېيىقىم قولۇمدا مىدىرلىدى. مەن ئۇنى مەھكەم
 تۇتۇۋالدىم، شۇنداقتىمۇ ئۇ پەقەتلا جىم تۇرمىدى. مەن ئۇنى
 دېڭىزغا قويۇپ بەردىم.

دېڭىز دولقۇنى ئۇنى بىردەمنىڭ ئىچىدىلا كۆزدىن غايىب
 قىلدى. مەن قەغەزدىن يەنە كېمە ياسىدىم، ئۇمۇ بىردەمدىلا سۇ
 ئىچىگە غەرق بولدى.
 يۇمران قەلبىم ئازابلاندى. كۆزلىرىمدىن ياشلار يامغۇردەك
 تۆكۈلۈپ كەتتى.

«ئوغلۇم يىغلىما!»

مەن ئارقامغا قاراپ كېمىچىنىڭ تەبەسسۇمىنى كۆردۈم. ئۇ
 مېنىڭ بېشىمنى سىلاپ قويۇپ دېڭىز سەپىرىگە كەتتى.
 ئۇ يىراقلاپ كەتتى.

قەلبىم زەڭگەر دېڭىزغا بولغان ئىنتىلىش بىلەن تولدى. مەن
 تۈن نىسپىدىكى ئاقار يۇلتۇزلارغا ئوخشاش دېڭىزنىڭ دولقۇنلىرى
 ئىچىدە ئېقىپ كەتتىم.

ئەي دۇنيانىڭ غالىب چەۋەندازلىرى، غەلىبەڭلەرگە مۇبارەك
 بولسۇن.

تۇغ - ئەلەمنىڭ سايىسى دۇنياغا بەخت بەردى. بۈيۈك كۈرەش ئالەمنى يېڭى قىلدى.

مەن سىلەرنى سۆيىمەن چەۋەندازلىرىم.

مەن قارا دەرەخنىڭ قوۋراقلىرىنى شىلىپ ئۇنى يېڭى قىلدىم.

ئۇنىڭ ئىلگىرىكى مەۋجۇتلۇقى يوقىلىپ كەتتى.

مەن ئۇنىڭدىن بىر قىلىچ ئاپىرىدە قىلدىم. ئۇ گەرچە ياغاچ

بولسىمۇ، ئۇنىڭ بىسى قۇياش نۇرىدا يالىتىراپ تۇراتتى.

كىشىلەر ئۇنى بىر سەنئەت بۇيۇمى، دېدى. يەنە بەزىلەر ئۇنى

ئويۇنچۇق، دېدى.

مەن مەردانە قەلبىم بىلەن شۇنداق دېيەلەيمەنكى، ئۇ بىر

زۇلپىقار، ئۇ بىر قىلىچ.

مەن ئۇنى كۆتۈرۈپ تالاغا چىقتىم. تەڭتۇش بالىلار پاخپاق

ئوينىدى. قەغەزدىن قارلىغاچ ياساپ ئۇچۇردى. مەن ئۇلارغا قىلچە

قىزىقىدىم.

بىر كۈچۈك بالىلارغا ھاۋشىغان ھالدا يۈگۈردى. بالىلار

قورققىنىدىن بەدەر قېچىشتى. ئۇ ماڭا ئېتىلىپ كەلدى. ئۇنىڭ

كۆزلىرىدىن بىر خىل ياۋۇزلۇق چىقىپ تۇراتتى. ئۇ تېخىمۇ يېقىن

كەلدى. مەن ياغاچ قىلىچىمنى ئۇنىڭغا قاتتىق شىلتىدىم. ئۇ

مېنىڭ ئالدىمدىن ھېلىقى دوستلىرىمدەك بەدەر تىكىۋەتتى.

دەرەخ سايىسىدا ئولتۇرغان قېرى چال ماڭا قاراپ بىر خىل

مەنە بىلەن كۈلۈمسىرىدى.

ئەتراپىمدا ھەممە غايىب بولدى.

گۈگۈم چۈشەي دەپ قالدى. ئۆيۈم يىراق، ئۆيگە يېتىپ

بارغۇچە قاراڭغۇ چۈشۈپ كەتتى.

ئەتراپىمغا ئەنسىزلىك بىلەن قاراپ قويدۇم. قولۇمدا قىلىچىم

بار، ئانچە قورقۇپ كەتمىدىم.

7

ئالتۇن كۈز كەلدى. دۇنيا ۋە بارلىق ھاياتلىق ئالتۇن رەڭگە كىردى.

مەن قۇياش كەنتىگە باردىم. مەن بۇ دېڭىزغا تۇنجى رەت قەدەم ئالغىنىمدا كۆرگىنىم يېڭى بىر يول، يېڭى بىر قەلئە، گۈللەر ھۈپپىدە ئېچىلغان گۈلزارلىق بولدى.

مەن بۇ يەرگە قەلبىمنى بەردىم. ئۇ يەر ماڭا ئۆز نۇرلىرىدىن لىقمۇلىق توشقۇزۇلغان ئېسىل قەدەھلىرىنى بەردى. مەن ئۇشبۇ قەدەھلەر ئىچىگە ئېچىرقاش ھېسسىياتىم بىلەن كىرىپ كەتتىم. مېنىڭ يېڭى بىر باھارىم مۇشۇ پانۇس بۆشۈكى ۋە قۇياش مەھەللىسىدە يورىدى.

مەن پەشتاقنىڭ يېنىدا ئېگىزگە قاراپ تۇرغىنىمدا، بىر قۇش ئۇچۇپ كېلىپ بېشىمغا قوندى. ئۇ قولۇمغا ئاستا پىچىرلاپ «ھاياتنى ۋايىغا يەتكۈزۈش ئۈچۈن قىلچە تەۋرەنمەسلىك كېرەك. كرىستالدەك قەلب شىشەڭنى كۆز ئالدىڭدا ئۇچۇپ يۈرگەن نۇر بەرگىلىرى بىلەن توشقۇز» دېگىنىچە ئۇچۇپ كەتتى.

ھەممە نەرسە ماڭا مۇھەببەتلىك كۆزلىرى بىلەن قارىدى. غەيرىتىم ئاشتى، قاناتلىرىم زەڭگەر كۆككە ئىنتىلدى. جەننەتنىڭ ئېغىزىغا تۇتاشقان بۇ سامان يولىدا مەن ئاستا - ئاستا سەپەر قىلدىم.

8

خۇشاللىقىم بىلەن سەكرىگەن دەريا مېنى ئېقىتىپ ماڭدى. تۇغان تۈتۈپ توسۇۋالغىلى بولمايدىغان بۇ شاۋقۇن ئېقىنى بىر - بىرىگە قارىشىپ ئۈن - تىنسىز سۆزلىشىپ تۇرغان ئىككى قىرغاق ئوتتۇرىسىدا مەن گويا ساھىلدىن بوشۇنۇپ كەتكەن يېگانە قېيىق

كەبى كېتىۋاتىمەن.

دولقۇن ئىچىدە ئاپىرىدە بولغان كۆپۈكچىلەر يەنە دولقۇن ئىچىدە غايىب بولدى.

قەلبىگە مالاللىق يەتكەن ياپراقلارنى دەھشەتلىك قىياننىڭ سادالىرى نەلەرگىدۇر ئېقىتىپ يوق قىلدى.

ساھىللاردا دولقۇنلارنىڭ ناخشىلىرىغا ئۇسسۇل ئوينىۋاتقان يۇمران قىياقلار ئۆز دۇنياسىنىڭ ئىچىدە شادىمان ياشىماقتا.

يىراقلاردىن ئۇچۇپ كەلگەن پەسىل قۇشلىرى يېشىل دۇنيانىڭ باغرىدا قىياقلار بىلەن ئۇزاق سۆزلەشتى. ئۇلار يەنە پەر ئېقىپ بۇلۇتلار ئارىسىغا كىرىپ كەتتى.

ئېقىپ كېتىۋاتىمەن. تەبىئەتنىڭ گۈزەل ناخشىسى مېنىڭ قەلبىمدە ياڭرىدى. مېنىڭ يۈرىكىمدىن چىققان ئىزگۈ مۇزىكا تەبىئەتنىڭ تىلى بىلەن تېخىمۇ گۈزەللەشتى.

ئاي چىقتى. يۇلتۇزلار بىپايان ئاسماننىڭ ئالتۇن زۇنارىدىن جۇلا قىلىشقا باشلىدى. زۇلمەت ئۇنىڭ ئىچىدە غىل - پال يورۇدى. ئاسمان بىلەن زېمىن ئارىلىقىدا ئۇلار ھەممىسى ئۆز خىيالىدا.

ئېقىپ كېتىۋاتىمەن.

بۇ قىرغاقتىن ئۇ قىرغاققا، ئۇ قىرغاقتىن بۇ قىرغاققا تۇرۇلۇپ ئېقىپ كېتىۋاتىمەن.

كۆپ ئىشلارغا چىداش كېرەك، بەلكىم بۇ چىداش ئۇزۇنغا داۋاملىشار.

لەڭلىكىمنى ئۇچۇرۇپ بولۇپ قايتىپ كەلدىم. دالنىڭ مەيىن ساباسى لەڭلىكىمنىڭ قاننىغا ئېسىلىپ ئۆيۈمگە كەلگەنىدى. مەن بوسۇغامدىن قەدەم ئالغىنىمدا بالكوندىكى كەپتەرلىرىمنىڭ

ناخشىسى قۇلىقىم تۈۋىدە جاراڭلىدى.

قەپەسنىڭ كىچىك ئىشىكىنى ئېچىۋەتتىم. كەپتەرلىرىم ياغاچ قونداقنىڭ ئۈستىدە ناخشىسىنى ئېيتىپ ئولتۇرۇۋەردى. مەن ئۇلارنى ئۇچۇشقا زورلىدىم، بىراق ئۇلار ئۈچمىدى. مەن ئۇلارنىڭ ئۆز قانتى بىلەن ئۇچۇشنى ئارزۇ قىلاتتىم، بىراق ئۇلار ئاشۇ ئاددىي قوندۇقىدا جىمجىتلا ئولتۇردى.

ئۇلارنىڭ مىسكىن تۇرقى مېنى ئويغاتتى. ئۇلار گويا ئىگە - چاقىسى يوق ئادەمدەك كۆرۈنۈپ كەتتى. ئۇلارنىڭ پەرۋازىنى كۈتكەن يۈرىكىم ئۆزىنىڭ غېرىپ قەسىرىدە ئۈنسز ياش تۆكتى. كەپتەرلىرىم ئاخىرى قەپەستىن چىقتى. بالكوننىڭ كىچىك سۈپىسىدا ياۋا مۈشۈك ئۇلارغا قاراپ تۇراتتى. كەپتەرلىرىم ئۇنىڭغا ئېرەن قىلماستىن باش ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈپ كەتتى. ئۇلار ھەش - پەش دېگۈچە ئاسماننىڭ قېتىغا كىرىپ كەتتى.

ياۋا مۈشۈك قەپەس ئىچىگە كىرىپ ئايلىنىپ چىقتى. ئۇ يەردە ھېچنەمە تاپالمىغانىدى. ئۇ كۆزۈمگە قاراپ قويۇپ بالكوندىن چۈشۈپ كەتتى.

گۈگۈم چۈشەي دەپ قالدى. ئۆز بەختىنى ئاسمان ۋە مۇنبەت زېمىندىن ئىستەيدىغان كەپتەرلەر قايتىپ كەلدى. ئۇلار بالكوندىكى كىچىك قونداققا قوندى. بىراق، قەپەسكە كىرمىدى. قاراڭغۇ ئۆز پەردىسىنى زېمىنگە يايىدى، شۇندىمۇ كەپتەرلەر قەپەسكە كىرمىدى.

تاڭ سەھەردە مەن كەپتەرلىرىمنىڭ ئۆز جايىدا ئولتۇرغانلىقىنى كۆردۈم. ئۇلارنىڭ نىگاھىدىن تېمىۋاتقان قان قەپەسنىڭ ئۈستىگە تامچىلاپ چۈشتى.

مەن قەپەسنى چېقىپ تاشلىدىم.

يېشىل دالا ماڭا مۇھەببەت ناخشىسى ئەۋەتتى.

مەن لەڭلىكىمنى ھەر كۈنى ئاشۇ سۆيۈملۈك دالىدا
ئۇچۇرۇشنى ياخشى كۆرىمەن.
مەن كەپتەرلىرىمنىڭ ئەركىن - ئازادە قانات قېقىشىنى ئارزۇ
قىلىمەن.

10

مەن دەريا بويىغا كەلدىم. ئۇ نېمىشقا شۇنچە جەزىبە بىلەن
چۇقان كۆتۈرىدۇ.

خادا تاش نېمە ئۈچۈن مەزمۇت ياشايدۇ؟

يانار تاغلار نېمە ئۈچۈن كۈچلۈك غەزەپ بىلەن پارتلايدۇ؟
ئاسماننى تىرەپ تۇرغان تىك چوققىلار نېچۈن پەسكە غۇلاپ
چۈشمەيدۇ؟ قۇياش نېمە ئۈچۈن ھارماي كۆيۈپ تۇرىدۇ؟ يۇلتۇزلار
نېمە ئۈچۈن تىنىم تاپماي جىلۋە قىلىدۇ؟

مەن ئۆيۈمنىڭ ئالدىدىن ئېقىپ ئۆتىدىغان كىچىككىنە ئۆستەڭ
بويىدا ئولتۇرۇپ تاغ باغرىلىرىدا گىگانت ياشاۋاتقان
يېشىل ئارچا - قارغايلىرىغا چەكسىز زوقمەنلىك بىلەن قاراپ
كېتىمەن.

باياۋاندىكى ئىسسىق قۇياش نۇرىدا ئۆز كارۋانلىرىغا يول
باشلاپ سەپەر ئەتكەن كارۋان بېشىغا زوقۇم كېلىدۇ.

ئەتىگەندىن كەچكىچە ھارمايدىغان قۇشلارنىڭ نېمە خىيالى
باردۇ؟

تەنھالىق ۋە جىمغۇرلۇق ئىچىدە ھاياتلىق ۋە ئالەم ھەققىدە
ئويلايدىغان بولۇپ قالدىم.

يېشىل دالا، قاغىراپ كەتكەن باياۋان، ئادەملەر، ئۇچار
قۇشلار ھەممىسى مېنىڭ خىيالىم بولۇپ قالدى.

مەن ئۆز ئىلكىمدىكى خىياللىرىم بىلەن بەلكىم مۇشۇ

سىرلارنى يېشەرمەن.

11

مەن ئۆيدە يالغۇز قالدىم. كېچە ئۆز يۈزىنى كۆرسىتىپ ئەتراپقا يېيىلدى.

دادام جاڭگالدىن تېخىچە قايتىپ كەلمىدى. ماڭا ھەمەنەپەس ھەم سىرداش بولىدىغان بىرمۇ ئادەم ئۆيۈمگە كىرمىدى. ئېتىز باشلىرىدا دەرد ناخشىلىرىنىڭ قاناتلىرىنى يېشىۋېتىدىغان نامرات دېھقانلارمۇ بۈگۈن غېرىپ كۆلىملىرىدىن چىقىمىغانىدى.

ئالەم جىمجىت، ئۆي جىمجىت ئىدى. تۈن يېرىم بولغاندا ئاستا - ئاستا ئۇيقۇغا كەتتىم. چۈشلىرىمنىڭ قەلبىگە سىڭىپ كېتىۋاتقىنىدا بىرى مېنى چاقىردى. مەن ئىشىكىمنى ئاچتىم، بىراق تالادا ئادەم يوق ئىدى. ئۆيۈمگە قايتىپ كىرىپ ئولتۇرغىنىمدا ئۇ ئاۋاز يەنە ئاڭلاندى، كۈچىدا يەنە ئادەم يوق ئىدى. غەلىتە تۈش يېنىمىدىلا ئايلىنىپ يۈردى.

ئۇنى ئىزدىدىم. بىراق، ئۇنى ھېچ يەردىن تاپالمىدىم. شامال چىقىشقا باشلىدى. ھېلىقى تۈش شامالنىڭ ئاۋازى بىلەن قوشۇلۇپ كەتتى.

ئەتراپنى تېخىمۇ شاۋقۇن - سۈرەن، غەلىتە قىقاس - چۇقانلار قورشىۋالدى. ئۇ بىردەم يېنىمدا تۇرسا بىردەم ئېگىز ئۆگزىگە كۆتۈرۈلدى.

مەن غەزەپ بىلەن ۋارقىرىدىم. ئۇ بۇ غەزەپلىرىمگە پىسەنت قىلماي يەنە ئۆز خىيالى بىلەن مېڭىۋەردى.

ئۆتۈپ كېتىۋاتقان كېچە، ئېقىپ كېتىۋاتقان يۇلتۇز ئۆز

دۇنياسىنىڭ يولىدا تەنھا ئىدى.
 مەنمۇ ئۆزۈم ياراتقان زېمىننىڭ ساھىلىدا ئولتۇرۇپ زۇلمەتكە
 ئوقيا ئۆزدۈم.
 سېنىڭ كېچە قاراڭغۇلۇقىدىن قورقۇشۇڭ بەك ئەپسۇس،
 مېنىڭ قورقۇنچاق ئەمەسلىكىمگە تەن بەر.
 مەن كېچە زۇلمىتىڭدىن ئۆز مەۋجۇتلۇقىمنى ئىزدەپ
 تاپالايەن. ئاھ نۇر، سەن مېنىڭ سۆيگۈنۈم.

12

سەن مېنىڭ يولۇمنى توسۇپ قويدۇڭ. پاسكىنا، پاسىق
 تېنىڭدىن ئېقىۋاتقان سېسىق پۇراق نەپسىمنى بوغدى. سەن بىكۆرۈم
 چېھرىڭ بىلەن ماڭا ئىلمان تەبەسسۇم قىلدىڭ. مەن بۇ
 تەبەسسۇمنىڭ ئارقىسىدا زەھەرلىك يىلاننىڭ نەشتىرى بارلىقىنى
 بىلدىم. سەن ماڭا مېھرىبان ئاندىك يېقىنلاشتىڭ. بۇ كۆيۈنۈشنىڭ
 كەينىدە قانداق تراگېدىيەنىڭ ئوينىلىدىغانلىقىنى بىلمەيتتىم.
 سەن مېنى مەغلۇپلار قاتارىغا سانىدىڭ، مەن قاقاقلاپ كۈلۈپ
 كەتتىم.

سەن مېنى ئاجىزلار ئورنىدا كۆرگىنىڭدە، سېنى مەسخىرە
 قىلدىم.

سەن قاچامدىكى ئېشىمنى تارتىۋالدىڭ، كۈمۈش قاچام سېنىڭ
 قولۇڭدا بولسىمۇ بەربىر مېنىڭ.

سەن شاھلارچە كۆرەڭلەپ قويدۇڭ، سەن قېنىپ - قېنىپ
 نەپەس ئالغىنىڭ بىلەن ھاۋا مېنىڭ.

ماڭا تېخىمۇ يېقىنلاشتىڭ، ھىلىگەرلىكىڭ تېخىمۇ ئۆزىنى
 ئاشكارا قىلدى.

ئارقامدىن سايىدەك ئەگىشىپ ماڭدىڭ. ھەممە نەرسە خۇددى

سېنىڭدەك غۇلاچلىرىڭنى كەڭ يېيىپ، ئالىقانلىرىڭنى چوڭ ئاچتىڭ. سەھەردىن كەچكەچە قىلغان ئەمگىكىم سېنىڭ بولۇپ كەتتى.

سەن بۇنىڭغا قانائەت قىلىمىدىڭ.

مېنىڭ كېچەم ھەم كۈندۈزۈم سېنىڭ قولۇڭدىكىدەك، ئوي - پىكرىم ۋە خىيالىم سېنىڭ ئىلكىڭدىكىدەك، سەن ھەددىڭدىن ئاشتىڭ.

لەنەت ساڭا ئىپلاس تىلەمچى. قاپقارا كۆڭلۈڭ بىلەن مەقسەتكە يېتەلمەيسەن.

ئاۋادا مېنى ھەقىقىي بىلمەكچى بولساڭ گېپىمگە قۇلاق سال. ساڭا باش ئۇرۇشنى تەسلىمچىلىك دەپ بىلىمەن. بۇ دۇنيادىكى ئېسىل نېمەتلىرىمنى سېنىڭدىن كۈتمىگىنىمدىن چەكسىز خۇرسەنمەن.

13

قار گۈللىرى زېمىننىڭ باغرىدا ئېچىلىپ، ئالەم گۈزەللىكىگە ئاپىرىدە بولغاندا بىز تونۇشتۇق.

بىزنىڭ ئۇچرىشىشىمىز باھار يامغۇرىنىڭ گۈل بەرگىلىرى بىلەن ئوتلۇق سۆيۈشكىنىدەك، شۇنداق سۆيۈملۈك بولدى. بىز بىر - بىرىمىزگە غۇنچە ھالەتتىكى سۆيگۈمىز بىلەن قاراشتۇق. مۇھەببەت ۋە ئەقىدە يېغىپ تۇرغان نۇرلۇق كۆزىمىز بىلەن مەخپىي سۆيۈشتۇق.

باشقىلار بىزنى سۆزلىشىۋاتىدۇ، دېدى. بىراق، بىز چوڭقۇر سىزدىشىۋاتىمىز.

باشقىلار بىزنى كۈلۈشۈۋاتىدۇ، دېدى. بىراق، بىز سەمىمىي تەبەسسۇم قىلىۋاتىمىز.

بىزنىڭ بۈگۈنىمىز پۈتۈنلەي مۇھەببەتكە ئايلىنىپ كەتتى.
مۇھەببىتىمىز قار گۈللىرى بىلەن قوشۇلۇپ زېمىنى بىز ئارزۇ
قىلغان گۈزەللىك قاپلىدى.
تۈن ئۆز گۈزەللىكىنى بىزنىڭ ئۈستىمىزگە يېپىنچا قىلىپ
تاشلىدى.

بىز تۈننىڭ ئىچىدە شېرىنلىك تاپتۇق.
چەكسىز كەتكەن ھاياتلىق باياۋاندا ئۆز ئىختىيارلىقىمىز
بىلەن مۇقەددەس يولنى تاللىۋالدۇق.
بىزنى مۇھەببەتنىڭ ئۈزۈلمەس يېپى بىر - بىرىگە چەمبەرچاس
قىلىپ باغلاپ قويدى.

بىزنىڭ دۇنيارىمىز ئىچىدىكى ئارزۇ - ئارمىنىمىز،
ئىمان - ئېتىقادىمىز بىر - بىرىگە گىرەلىشىپ كەتتى.
ئاسمىنىمىزدا گۈزەللىك تۆككەن قىزىلگۈللەر بىزنىڭ
ئىسمىمىزنى چاقىردى.

بىز قول تۇتۇشۇپ ماڭدۇق.
تەكچىدىكى چىراغقا بىرلىكتە ئوت ياقىتۇق. ئۇنىڭ يالقۇنى
ئايىغىمىزنى يورۇتتى.
ئاد ئۇزاق يول، بىز ئۆز روھىمىز بىلەن سېنى بېسىپ
ئۆتىمىز.

جىم تۇر يۈرىكىم. سېنىڭ سۆزلەپ ھارمايدىغانلىقىڭغا
ئىشىنىمەن. ئەڭ يوشۇرۇن دۇنيارىڭدىن ياڭرىغان لىرىك
كۈيلىرىڭ زېمىنىگە نۇر بولۇپ تۆكۈلۈۋاتقىنىنى كۆرۈپ
تۇرۇۋاتىمەن. ئاجايىپ سىرلىق دەريالىرىڭدىن كېلىۋاتقىنى سېنىڭ
چەكسىز ھەم ئۇلۇغ، مۇز پارچىسىدەك يالتىراق مۇھەببىتىڭ.
جىم تۇر يۈرىكىم، يانار تاغلاردەك بۈيۈك سادالىرىڭ

زېمىننىڭ قەلبىنى تىترەتتى. دالىلارنى گويا بىر ئانا كەبى سۆيۈپ ئۆتتى، يېشىل ئوت - چۆپلەر لەرزىان ئۇسسۇلغا چۈشتى.

سەن ھەقىقەتنى سۆزلىدىڭ. سېنىڭ ھەربىر كەلىمە سۆزلىرىڭ دۇنيانىڭ ھەربىر ياپرىقىغا قۇش كەبى قوندى.

جىم تۇر يۈرىكىم، سېنىڭ سائەت ئىستىرىلكىسىدەك چېكىلدىشىڭنىڭ ئارقىسىدا ئاجايىپ گۈزەل مەنزىرىلەر بار. سېنىڭ ھەربىر تىنىقىڭنىڭ كەينىدە چىرايلىق سۆيۈشلەر بار.

سەن خۇددى باھار بۇلاقلىرىدەك توختىماستىن ناخشا ئېيتىۋاتىسەن. ناخشاڭ دانە - دانە گۈل بولۇپ، زېمىننىڭ ئېتەكلىرىگە تىزىلدى. گۈل ۋە سۆيگۈگە تەشنا يېتىم يۈرەكلەر ئۇ خۇش پۇراقلىق گۈللەرنىڭ ئىچىدە ئاراملىق تاپتى.

جىم تۇر يۈرىكىم، تار قەپسىدە ئەركىنلىكىنى سېغىنىپ قانات ئۇرۇۋاتقان ئاشۇ مىسكىن قۇشتەك تېپىرلىشىڭنى بىلىمەن. قۇش ئۆز قانىتىنىڭ ئاكار بولۇشىدىن قورقسا، قەپەسكە قانىتىنى ئۇرماس بولاتتى؟!

سەنمۇ خۇددى ئاشۇ قۇشتەك كىچىككىنە جېنىڭدىن قورقۇپ كېتىدىغان بولساڭ بۇنچە جازىبە بىلەن سوقمىغان بولاتتىڭ. بۇنچە ئازابلىق ئۇن بىلەن سايىرىمىغان بولاتتىڭ.

ئېھ ئوماق يۈرىكىم، دۇنيانىڭ ئازاب - ئوقۇبەتلىك تۇرمۇشىغا سىرداشقان دوستۇم، مەڭگۈ توختاپ قالما، خورلۇق ۋە بەختسىزلىككە تولغان زېمىننىڭ تىلى ۋە كۆزى سەن.

ئوتتۇز ياشلىق مەزمۇت دەرەخ ئاستا پىچىرلاپ: «مەن يۈرىكىمنى مەڭگۈ سۆيمەن» دېدى.

ئاتا — بىر تۈپ سۆيگۈ دەرىخى

◆ — ياراتقۇچىنىڭ چىرىغى بارمۇ؟
— ئاتا.

— تۇپراقنىڭ يىلتىزى بارمۇ؟
— ئاتا.

— ئالەمنىڭ تۇۋرۇكى بارمۇ؟
— ئاتا.

— قۇياشنىڭ يۈرىكى بارمۇ؟
— ئاتا.

◆ ... مۇزلىغان چاغلارنىڭدا ئۇ بىر باھار. ئىسسىغان چاغلارنىڭدا ئۇ سەل كىن شامالغا ئايلىنىپ، سېنى سىپايدۇ. ئۇ خۇددى دېڭىز دولقۇنلىرىدەك تىنىم تاپماي سېنى سۆيۈپ تۇرىدۇ. ◆ بالىلارنىڭ شاۋقۇن - سۈرەنلىرىنى ئاتىنىڭ مەۋجۇتلۇقى ئىچىدە كۆرەلەيمىز. ئاتىنىڭ بەختىنى ئاتا بېرىدۇ، بالىنىڭ بەختى ھەر ئىككىسىنىڭ قولىدا بولىدۇ. دادامنىڭ كىچىك سوۋغىسى ئىللىق تەبەسسۇم، بىز ئۇنىڭدىن چەكسىز ھۇزۇر ئالىمىز؛ دادامنىڭ چوڭ سوۋغىسى — بۈيۈك سۆيگۈ، ئۇ ئونى پۈتكۈل ئاۋامغا بېرىدۇ. ناۋادا ئۇلۇغ ئاتىنىڭ چىرىغى ئائىلىدە ئۆچۈپ قالىدىغان بولسا، ئائىلە ھەممە نەرسىدىن قۇرۇق قالىدۇ.

◆ ئوغۇزخاننىڭ قولىدىكى زۇلپىقارنى تۆمۈرچى سوققان، نوھنىڭ كېمىسىنى ياغاچچى ياسىغان، چىڭگىزخاننىڭ ئوقياسىنىمۇ ھۈنەرۋەن ياسىغان. ئۇلار دۇنياغا ئاتامان بولۇپ شانۇ شەۋكەتلىك

ئالتۇن تەختكە ئولتۇرغاندا، تۇنجى بولۇپ ئەسلىگىنى — ئاتا. ♦ پەيلاسوپلار: «ساڭا يامانلىق قىلغان ئادەمنى سۆيۈپ قوي» دەيدۇ؛ دادام «زەھەرلىك يىلاننى سۆيگىلى بولمايدۇ» دەيدۇ. جاھاندا تىرىشساڭ ھەممىنى قىلالىشاڭ ياكى ھەممە بولاللىشاڭ مۇمكىن، تازا ئويلانساڭ ھەقىقىي بىر ئۇلۇغ ئاتا بولماق نەقەدەر تەس — ھە؟ بىلەمسەن، ئاتىنىڭ قەلبى ئازابلانسا، زېمىننىڭ كۆزىدىن قان ئاقىدۇ؛ ئانا ياش تۆكسە، ئاسمان ئۇنىڭ ئۈچۈن يىغلايدۇ.

♦ دۇنيانىڭ ئۇ چېتىدىن بۇ چېتىگە تارتىلغان يىپىنىڭ بىر ئۇچى ئاتىنىڭ قولىدا، يەنە بىر ئۇچى ئانىنىڭ قولىدا بولىدۇ. يىپىنىڭ ئۈزۈلۈشى قىيامەتنىڭ باشلانغانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ. ♦ ئۇ ئاتىنىڭ ئىللىق تەبەسسۇمى بۆشۈكىدە تاتلىق ئۇخلاۋاتقان بالىنىڭ چېھرىدە نامايان بولدى؛ ئۇ ئاتىنىڭ ئىللىق كۈلۈمسىرىشى قىش قۇچىقىدا بەخىرامان ئۇخلاۋاتقان باھارنى ئويغاتتى.

♦ زېمىن ئەڭ مۇلايم ئاتا. ئۇ تەبىئەت ئادەملەرنىڭ ئەڭ ئېغىر ئازابلىرى ۋە سىلكىشلىرىگە جىمجىت بەرداشلىق بېرەلەيدۇ. ♦ ئاتا قەلبىدە يۈكسەك ئېتىقاد بولسا، بالىلار ھەقىقىي يېتىلىدۇ. چاڭ — توزان بېسىپ كەتكەن يۈرىكىڭنى پاكىزلىمىساڭ، بالىلارنىڭ لەنتىگە قالسىەن، بالىلار پاك يۈرەكنى سۆيىدۇ. چۈنكى، ئۇلار دۇنياغا پاك، بىغۇبار تۆرەلگەن. . . بىپايان دېڭىزنىڭ شاۋقۇن — سۈرەنلىرى بالىلارنىڭ كۈلكە — چاقچاقلىرىدەك گۈزەل ھەم يېقىملىق ئەمەس.

♦ بەخت توغرىسىدا سۆزلىگەنلەرنى كۆپ ئۇچرىتىمەن. بىراق، ئۇلار بەختكە تۇتشىدىغان يولنى كۆرسىتىپ بېرەلمىگىنى يوق، ئەگەر ئۇلار كۆرسىتىپ بېرەلمىگەندە، يۇمران بالىلار بىھۈدە

يېتىم بولماس ئىدى. كوچىدا بۇردا نانغا زار بولغان تەلەيسىز بالىنىڭ گۆھەر كۆزلىرىدىن ئىسسىق ياش سىرغىماس ئىدى؟!
 ◆ كۆكرىكىگە ئوق تەگكەن تۇپراقنىڭ ئونىسىز قايغۇسىنى دېڭىز دولقۇنلىرى سۆزلەيدۇ. يارىلانغان قۇشنىڭ كۆز يېشى دەرەخ يوپۇرماقلىرىدا جىلۋە قىلىدۇ.

◆ ناۋادا بىر قۇش دەرىخىگە قونۇپ ناۋا قىلىپ بەرسە، ئۇنى كۆڭۈل قويۇپ تىگشا؛ سەممىي بىر ئادەم ئىشىكىنىڭ ئالدىدىن سالام قىلىپ ئۆتسە، ئۇنىڭغا ئىززەت - ئىكرامىڭنى بەر. بىلگىنىكى، ياخشى پەرزەنت — زېمىننىڭ مول بايلىقى.

◆ ناۋادا مەن زىمىستان قىش قار - مۇزىنىڭ ئىچىدە، زۇلمەت كېچە قاباھەت چۈش قوينىدا تۇرۇپ قالساممۇ، يەنىلا ھايات تۇرالايمەن، چۈنكى مەندە بۈيۈك ئېتىقاد، ئىشەنچ ۋە ھاياتقا بولغان چەكسىز سۆيگۈ - مۇھەببەت بار. بەزىدە شاد - خۇراملىققا قارىغاندا، قىيىنچىلىق ۋە ئازابلىنىش كىشىنى كۆپرەك ئەقىل - پاراسەتكە ئېرىشتۈرۈپ قويدۇ. ئۆزۈڭگە ئىشەن ئوغلۇم، دادا بايقىيالمىغان نەرسىلەرنى بالا بايقىيالايدۇ.

◆ قورام تاشنىڭ يۈرىكىدىن بۇلدۇقلاپ چىققان زۇمرەت سۇ دېھقاننىڭ ئېتىزىنى سۆيۈپ ئارمىنىغا يېتىدۇ. يادىن ئېتىلغان ئوقنىڭمۇ نىشانى بار. دادام ئېغىلدىكى ئارغىماقنى توقۇپ جابدۇدى. ئۇ قوزۇقتىكى مىسران قىلىچىنى يېنىغا ئېسىپ، ساۋۇت - دۈبۇلغۇلىرىنى كىيىپ جابدۇندى ۋە بېشىمنى سىلاپ تۇرۇپ «يۈر، سېنىڭ چوڭ بولغانلىقىڭنى ئىسپاتلاپ كۆرىمىز، سەپەرگە چىقايلى» دېدى. بېلىدىكى، ئۇ مېنىڭ ئەپسانىگە ئايلىنىپ كەتكەن چۆچەكلەرنى ئۇنتۇپ كەتمەسلىكىمنى ئۈمىد قىلغانىدى.

◆ يىتۈپ كەتكەن نەرسىلىرىمىز كۆپ، ئېرىشكەنلىرىمىز

يىتكەنلەرنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇپ بېرەلىشى ناتايىن. ۋەھالەنكى، قەلبەلەردە سۆيگۈ - مۇھەببەت ئۆچسە، دۇنيانىڭ تۈگەشكىنى شۇ. ئۆچكەن مۇھەببەتكە ئوت يېقىش تولىمۇ تەس! ياخشى نەرسىمىزنى يىتتۈرمەيلى.

◆ بىر سۆزۈم بار. ئەي ئوغۇل، خاتىرجەم ياشاي دېسەڭ، ئاتا روھىغا داغ تەگكۈزۈمە. بىلەمسەن؟ يۈرەككە قورۇق چۈشمەيدۇ. ۋەھالەنكى، يۈرەككە دەز كەتسە يەملىگىلى بولمايدۇ. ھايات مۇساپىسىدە ئۆزۈڭنى ئەڭ لىلا چۈشىنىدىغان، ئۆزۈڭنى ئەڭ پاكىز سۆيىدىغىنى يەنىلا ئۆزۈڭدۇر؛ ئاتا سەن ئۈچۈن مەدەتكار. پەقەت ئۆزۈڭگە بولغان يۈكسەك ئىشەنچ، ساناقسىز تىرىشچانلىقلا سېنى ھەممىگە ئېرىشتۈرەلەيدۇ. شۇندىلا سەن سامادىكى قۇشلاردەك تېخىمۇ ئەرەكەن پەرۋاز قىلىشقا مۇيەسسەر بولالايسەن.

◆ سەن ئۆز چىرىغىڭنى قوغدا، قاراڭغۇلۇقتا قالمايسەن. ئاتا بىر ۋەتەن، ئۇنى سۆي، ئۇ سېنى قوغدايدۇ؛ ئاتا بىر تۈپ سۆيگۈ دەرىخى، ئۇ ساڭا سايە چۈشۈرىدۇ؛ ئاتا بىر مەشئەل، ئۇ سېنىڭ يولۇڭغا مەڭگۈلۈك نۇر بېرىدۇ.

◆ ئاتا قەلبىدە يانغان ئېتىقاد چىرىغى بالا قەلبىدە يانماي قالمايدۇ. ئاتا قانداق بولسا بالىنىڭ شۇنداق بولۇشىغا ئىشەن.

◆ مەن بىر كېمىچىنى تونۇيمەن. ئۇنىڭ قولىدا ماياك بار، قەلبىدە مۇھەببەت. ئۇنىڭ كېمىسىدە ئولتۇرغانلار بىر - بىرىگە ئوخشاشمايدىغان تەبىقىدىكى كىشىلەر. ئەنە شۇ كىشىلەرنىڭ تەقدىرى ئۇ كېمىچىنىڭ قولىدا. بىزنىڭ قەلبىمىز ئىنسانىيەتنىڭ قەلبى بىلەن بىرلەشكەندە بىز، شۈبھىسىزكى، ئىنسانىيەتنىڭ بەخت - سائادىتىدىن گەپ ئاچىمىز.

◆ يا مەشرىقىنى، يا مەغربىنى بىلمەيدىغان ئاتا ئۆز پەرزەنتلىرىنىڭ قەيەرلەرگە كېتىۋاتقانلىقى بىلەن كارى بولمايدۇ.

- ◆ بارلىق پەرھىزلەرنىڭ ئىچىدە ۋەتىنى ۋە ئاتىسىنى
سۆيۈشتىن بۈيۈك پەرھىز بولمىسا كېرەك.
- ◆ ياخشى ئاتا بالىلار ئۈچۈن بۈيۈك ئەقىل - پاراسەت
كۆرسىتىپ بېرەلەيدۇ.
- ◆ ئاتا بىر چولپان، ئۇ يەنە مەشئەل.
- ◆ ئاتا بىر كومپاس، بۈيۈك بىر غەزەل.
- ◆ ئادەم تەبىئەت دۇنياسىدىكى مەلۇم بىر جانلىقنىڭ نامى.
- مانا مۇشۇ نام ئاتا قەلبىدىن يارىتىلغان.
- ◆ بۈيۈك ئەقىل - پاراسەتكە ۋە ئېتىقاد، ئىمانغا ئىگە
بولمىغان ئاتا مەغلۇبىيەتچىدۇر.
- ◆ ئازاب - ئوقۇبەتلىك كۈنلەردە تۇغۇلغان ئەقىل بۈيۈك
ئەقىلدۇر. ئۇلۇغ ئاتا ئۆز ۋۇجۇدىدا لاۋۇلداپ يېنىپ تۇرغان
ھېكمەتلىك سۆزلىرىنى ئۆز پەرزەنتلىرىگە باشتىن - ئاخىر
ئاڭلىتىپ تۇرىدۇ.

جاراھەت ناخشىسى

1

قەلبىمدىكى سۆيگۈ قەلبىڭدىكى ئاشۇ جاراھەتتىن تۇغۇلغان.
گۈزىلىم، سەن ئۇنىڭ مەڭگۈ ئۆلمەسلىكىگە ئىشەن. ئۇ پەقەت سەن
ئۈچۈن يارالغان روھ!

2

ياش بىلەن كۈلكە ئادەم ئاتام بىلەن ھەۋۋا ئانامنىڭ
ھەشەمەتلىك قەسىرىدە تۇغۇلغان. ئۇ ھېلىھەم مېنىڭ كۆركەم
سارىيىمدا ياشاۋاتىدۇ.

3

ئادانلىق — ئۆلۈم، ئەمما زامانىمىزدىكى ساختا بايۋەچچىلەر
ئۆزلىرىنىڭ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى تېخىچە سەزمەيۋاتىدۇ.

4

ئالىجانابلىق ئۆز ماھىيىتىنى پۈتۈنلەي يوقاتقاندا، مۇقەررەر
ھالدا رەزىللىك خەنجىرىنى يوشۇرۇۋېلىپ، ئۇلۇغلۇق بىلەن تەڭ
تۇرۇشقا ئۇرۇنىدۇ.

5

ئىنسانلار ھاياتىنى بىر كۈن سۆيىمەيدىكەن، بىر كۈن ئۆلىدۇ؛

ئىككى كۈن سۆيىمەيدىكەن، ئىككى كۈن ئۆلىدۇ؛ مەڭگۈ سۆيىمەيدىكەن، مەڭگۈ ئۆلىدۇ.

6

مەن ئۆزۈمدىن ئىككى قېتىم نەپرەتلەنگەن: بىرىنچى قېتىم، بەخت شىرەسىدىكى شادلىق رومكىلىرى چېقىلىپ، بۇ دۇنيانىڭ دوزاخ ئىشىكىگە تۇنجى رەت قەدەم قويغىنىدا؛ ئىككىنچى قېتىم، ئاشۇ ئوتتىن قۇتۇلۇپ، يەنە شۇ ئىشىكنىڭ بوسۇغىسىدىن ئاتلىغىنىدا...

7

ئوتلۇق تەبەسسۇمدىن سۆيگۈ تىلىگەندىم، تەبەسسۇم ماڭا نەپرەت ئاتا قىلدى. مېنى سەۋدالىق كۈچىسىغا ھەيدىگەن بۇ قانخوردىن يەنىلا مېھرىمنى ئۈزلەلمەيۋاتىمەن.

8

خادا تاشنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيمەن. سالچى بوۋامنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇ چوڭقۇر دېڭىزلارغا يوشۇرۇنغان رەقىب ئىكەن. مەن ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرۇش خىياللىرىنى سۈرۈپ، تۈن كۆكىدىكى يارقىن يۇلتۇزلارغا ئايلىنىپ قالغىنىمنى سەزمەي قاپتىمەن.

9

مېنىڭ ھايات سەپىرىمدە ھالاكەتكە يولۇقۇشۇم روھىمنىڭ ناپاك بولغانلىقىدىندۇر.

10

ئادەملەر، سىلەر رەستىلەر ئارىلاپ ساپايى چېلىپ، ناخشا

ئېيتىۋاتقان يۈچۈن ئادەملەرنى كۆرگىنىڭلاردا، ئۇلارنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلاپ قويۇڭلار. دۇنيادىكى ئەڭ جەڭگىۋار ناخشىنى ئاشۇلار ئېيتىدۇ.

11

گاچا ناخشا ئېيتىۋاتىدۇ، سەن كۈلمە؛ توكۇر ھەرىكەت قىلىۋاتىدۇ، سەن زاڭلىق قىلما. ساق تۇرۇپ ناخشا ئېيتمايۋاتقانلارغا كۈل! بېجىرىم تۇرۇپ ماڭمايۋاتقانلارغا مەسخىرە تېشى ئات!

12

ئىنسان ئۆزىدىن پەخىرلىنىپ، تەكەببۇرلۇق رۇمكىسىنى قولغا ئالغان ھامان جان ئۆزىدۇ. بۇ ئىنسانىيەتنىڭ توققۇزى تەل بولۇش قانۇنى.

13

ئۇيقۇ — ئاراملىق، ئىنسان بارلىق قايغۇسىنى ئۇنتۇش ئۈچۈنلا ئۇيقۇنى سۆيىدۇ.

14

مۇھەببەت — يۈرەكتىكى لاۋۇلداپ كۆيۈۋاتقان ئوت. ئۇ ئىككىنچى بىر شەخسنىڭ يۈرىكىگە تۇتاشقاندا چوغقا ئايلىنىدۇ.

15

مەن گۈزەللىك ئىزدەپ ئۇپۇققا تۇتىشىپ كەتكەن بىر دۆۋ نەخلەتنى تىرناقلىرىم بىلەن تاتلىدىم. بارلىقىنى ئويۇن - تاماشا تەكسپ قويغان ئادەملەر مېنى زاڭلىق قىلىپ تازا كۈلدى. م

ئۇلارنىڭ كۈلكىلىرىگە پەرۋا قىلماي، ئەخلەتلەرنى كولاۋەردىم، ئاخىرى گۈزەللىكنى تاپتىم. ئۇ ئاشۇ بۇلغانغان ئالەمدىمۇ ئۆز پەزىلىتىنى نامايان قىلىپ، ئالتۇندەك نۇر تۆكمەكتە ئىدى. ئەتراپىمدا تۇرغانلارنىڭ ھەممىسى زوقمەنلىك بىلەن بۇ نۇرغا قاراشتى. . . .

16

مەن ئالەمنى ئايلىنىپ ئىككى مەخلۇقنى ئۇچراتتىم، ئۇلارنىڭ بىرى ئېشەك، يەنە بىرى چوشقا. ئۇلار خاراكىتېر جەھەتتىن بىر - بىرىگە ئەسلا ئوخشاشمايدۇ. چوشقا ھۇرۇن، ئەمما ھارماي غىزالىنىدۇ؛ ئېشەك بولسا ئاز غىزالىنىپ، كۆپ ئىشلەيدۇ. بۇ نېمىدېگەن تەڭسىزلىك - ھە!

17

بىز مۇھەببەتلىشىش ئۈچۈن سۆزلەشمەيمىز، پەقەت سۆزلىشىش ئۈچۈن مۇھەببەتلىشىمىز.

18

ئۆز ناخشىسىنى يۈرەكلىك ئېيتالمىغان كىشى نەقەدەر ئاجىز ۋە بىچارە كىشى - ھە!

19

مەن شاۋقۇنلۇق ناخشىسىنى ئېيتىپ، كېچە - كۈندۈز توختىماي ئېقىۋاتقان دەريادىن سۈرىدىم:
— سەن دائىم شۇنداق توختىماستىن ناخشا ئېيتىپ، شىددەت بىلەن ئاقىسەن. بۇ جەرياندا سەن ھارغىنلىق ھېس قىلمامسەن؟ دەم ئېلىۋېلىشنى ئويلىمامسەن؟

ئۇ قانداقتۇر بىر خىل مەسخىرىلىك ئاھاڭدا كۈلۈپ:
— شۇنى بىلىشىڭ كېرەككى، ئارمانغا يەتمەي تۇرۇپ ئارام
ئېلىش ئۆزىنى ئۆزى ئۆلۈمگە تۈتۈپ بەرگەنلىك بولىدۇ. ئەگەر مەن
توختاپ قالسام قۇرتلاپ كەتكەن كۆلگە ئايلىنىپ قالمادىمەن؟ —
دېدى دەريا.

20

ئەقىللىق گاچىلار مەزىسىز گەپ قىلىدىغان ئەرزىمەس
ناتىقلاردىن نېمىدېگەن ئۇلۇغ - ھە!

21

گۈزەللىك بىزنى كۈلدۈرىدۇ، زىيادە گۈزەللىك بىزنى بەختكە
ئېرىشتۈرىدۇ ياكى بولمىسا جېنىمىزغا زامىن بولىدۇ.

22

ئۇ ناخشا ئېيتىدۇ، مەن ئۇنىڭ ناخشىسىنى ياقىتۇرۇپ
ئاڭلايمەن؛ مەن ناخشا ئېيتىمەن، ئەمما ئۇ مېنىڭ ناخشاغا ھەسەت
ئوتى چاچىدۇ.

23

ئادەملەر يۇلتۇزدەك ياشاشنى بىلگەندە ئاندىن قۇياشقا
چىقالايدۇ.

24

ھايات گۈزەل، چۈنكى ھەر خىل رەڭلەردىن خالىي ئەمەس.

25

ھەقىقەت توۋلىدى، مەن ئويغاندىم؛ ناھەق توۋلىدى، ئۇ
ئويغاندى.

26

ئۇ رەختتىن مودا قوغلاۋاتىدۇ، مەن قەغەزدىن...

27

ئانا تىلەيدۇ خۇدادىن بالىسىنىڭ ئۆمرىنى،
بالا تىلەيدۇ خۇدادىن ئانىسىنىڭ ئۆلۈمىنى.

28

ناھەقچىلىكنى كۆرۈپ تۇرۇپ قىلچىلىك تەۋرىنىش بولمىغان
ئادەم مېنىڭ ئېڭىمدا بىر بۇت - ھەيكەلدۇر.

29

ئاجىزلىق — ھالاكەت ئانىسى. مەن مەڭگۈلۈك تۈرمىگە
قامالغان مەھبۇس.

30

مەن ھاياتنى كۈلدۈرسەم، ھايات مېنى كۈلدۈرىدۇ.

31

تۈندىكى جىمجىتلىق كۈندۈزدىكى ساراڭ چۇقان -
سۈرەنلەردىن نېمىدېگەن ئەۋزەل - ھە! مەن تۈننى سۆيىمەن،
چۈنكى «سەۋدايى» يۈرەك تۈنىسىز بەختكە ئېرىشەلەيدۇ.

32

مەن دوستلىرىمنىڭ ئاشۇ ئاجىزلىق سۈپىسىدا قىمىرلىماي
ئولتۇرۇشىدىن بەكمۇ بىزار بولدۇم.

33

بىر قەسىر، ھەيۋەتلىك بىر قەسىر، روھىم ئۇنىڭدا تۆرەلدى.
ھازىر بېجىرىم، ئوماق چوڭ بولۇۋاتىدۇ.
بىراق، ۋۇجۇدۇم ھىجران بۆشۈكىگە تېڭىقلىق... بەلكىم
روھىمنى چوڭايتىۋاتقان يەنىلا شۇ ھىجرانلىق سۆيگۈمىكىن؟

34

پەزىلەت — گۈزەللىك تاجىسى. ئۇنىڭ جۇلاسى بەخت. ئۇ
دەشت - باياۋاندا بولسىمۇ مەن يەنىلا ئۇنى سۆيىمەن.

35

تۈنۈگۈن مەن كۈلۈپ تۇرۇپ ناخشا ئېيتقاندىم، بۈگۈن
يىغلاپ تۇرۇپ ئېيتىۋاتىمەن. ئەتىجى؟... تەسەۋۋۇر كۆزلىرىم
بەكمۇ ئاجىزلاپ كەتتى. ئاھ مەن ياش تۇرۇپ ئۆلۈپ كېتىدىغان
ئوخشايمەن.

36

بىر ناتىق ئادەملەر توپلاشقان سورۇندا توختىماستىن ھەقىقەت
سۆزلىۋىدى، كۆپ كىشىلەر ئۇنى مەسخىرە قىلىپ كۈلۈشەتتى.
مەن شۇ چاغدىلا كۆز ئالدىمدىكى بۇ ئادەملەرنى چۈشىنىپ يەتتىم.
بۇ ئادەملەر قىزىل مەپكۈرلارغا باش قويۇپ ياشاۋاتقان ئادىمىي
ھاياتلار ئىدى.

37

چۈمپەردە — نىقاب. ئۇ ماھىيەتنى يوشۇرالمىغاندىلا كىشىلەر چوقۇم ئۇنىڭغا قايىل بولىدۇ.

38

يامغۇر ئاسماننىڭ كۆز يېشى. ئاسمان غەزەپلەنگەندە، ياش تۆكىدۇ. بۇ ئۇنىڭ ئاجىزلىقى ئەمەس.

39

مەن كۆچەت تىكتىم، كۆچىتىم زېمىنگە گۈزەللىك ۋە خۇشبۇي ھىد چاپتى. مەن ھايان ناخشىسىنى جور قىلدىم. ناخشام پەلەككە ئۆرلەپ، ئەتراپقا شادلىق بېغىشلىدى. زېمىندىكى جانلىقلار بۇ گۈزەللىكتىن ئورتاق بەھرىمەن بولماقتا ئىدى. مەن مۇشۇ تۇپراققا ئايرىدە بولغانلىقىمدىن ئەلۋەتتە رازى، چۈنكى مەن ھاياتنى قەدىرلەيمەن.

40

ئۆز ئىرادىسىگە خىلاپ ھالدا باشقىلارنىڭ قۇلىغا ئايلىنىپ، شۇلار ئۈچۈن خىزمەت قىلىش نېمىدىگەن بەختسىزلىك - ھە! مەن كۆز ئالدىمدىكى تېلېۋىزور ئېكرانىغا قاراپ ئۇزاق خىيال دېڭىزىغا غەرق بولدۇم.

41

ئەركەك ئادەملەر ئۆز قەلبىنىڭ پادىشاھىدۇر. بۇنداق كىشىلەردە قۇلچىلىق روھى بولمايدۇ.

كۆڭۈل ئېكرانىدا كۈلگەن سۈرەتلەر

1

ئوتۇنچى جاڭگالنىڭ يىلتىزىنى ئاسراپ، مېۋىسىنى يېگەنلىكى
ئۈچۈنلا مەڭگۈ ياشايدۇ.

2

مېنىڭ ئويللىرىم — قاغىراپ كەتكەن يەر؛ مېنىڭ
ئويللىرىم — بوستانلىق چۈشەۋاتقان قۇملۇق.

3

زېمىن ئۈستىدە ئۇيان - بۇيانغا مېڭىپ يۈرگەن نۇرغۇن
ئادەمنىڭ خىيالى قۇشچى بوۋاي كۆتۈرۈۋالغان قەپەستىكى قۇشنىڭ
خىيالى بىلەن ئوخشاش.

4

ئىنسان ھاياتىنى ھەر كۈنى خەجلەپ تۇرىدۇ. ئەگەر ئۇنى
مال - دۇنيا ئورنىدا يىغىدىغان بولسا، ئۆلۈم ھاياتقا پەقەت
قىزىقمىغان بولاتتى.

5

زېمىن گۈلدۈرمامىغا دەپتۇ: «بېشى بار، ئاخىرى يوق
ناخشاڭنى ئىككىنچى رەت ئېيتىپ قالما».

6

بىر تۈپ گۈلنىڭ يېنىدا بىر تۈپ قوناق ئۈنۈپ قالدى. گۈل قوناققا نەزىرىنى سالماي گۈزەللىكىنى كۆز - كۆز قىلىپ تۇرىۋەردى؛ ئىچى سىقىلغان قوناق ئۆز - ئۆزىگە دېدى: «قىزىلگۈل ھەرقانچە چىرايلىق بولغىنى بىلەن ئاچ قالغان بالىلارنى قۇتۇلدۇرالمىدۇ».

7

كەچ كۈزنىڭ سوغۇق شاماللىرى بىر توپ قەغەز پارچىلىرىنى ئۇچۇرۇپ كەلدى. قەغەز پارچىلىرى سارغايغان يوپۇرماقلار بىلەن ئارىلىشىپ كەتتى. يوپۇرماقلار قەغەز پارچىلىرىدىن: «سەلەرمۇ مېھرىبان ئاناڭلاردىن ئايرىلىپ قالدىڭلارمۇ؟» دەپ سورىۋېدى، قەغەز پارچىلىرى ئۇن - تىنسىز ھالدا سۈكۈت دەرياسىغا غەرق بولۇشتى.

8

شائىر دەرەخ يوپۇرماقلىرىغا ئوخشاش سۆيۈملۈك، يوپۇرماقلار يەرگە سايە تاشلاپ تۇرىدۇ؛ شائىرمۇ ئاشۇ سايىنى يارىتىدۇ.

9

تەشئالىق — ئەڭ يۈكسەك سۆيۈشتۈر. ئەي مېنىڭ ئامرىقىم، تەنھالىق قەسىرىدە تۇرۇپ، سېنى ئويلىغان چاغلىرىم سېنىڭ ماڭا سۆيگۈ ھەدىيە قىلغان چاغلىرىڭدۇر. مەن سېنى يالقۇن ئىچىدە ئويلايمەن. شۇ چاغدا سەن ئەڭ سۆيۈملۈك پەرىشتە كەبى كۆز ئالدىمدا پەيدا بولىسەن.

10

مەن ۋاراڭ - چۇرۇڭ ئىچىدە بالىلىرىمنىڭ گۈزەللىكىنى كۆرىمەن؛ شادلىق ئىچىدە بولسا ئايالىمنىڭ گۈزەللىكىنى كۆرىمەن.

11

ئەي مېنىڭ سۆيۈملۈك ئانام، مەن ئۆلگەن چاغدا سەن چەكسىز سۈكۈت ئىچىدە تۇرۇپ، مېنىڭ قەبرىە تېشىمغا «مەن سېنى مەڭگۈ سۆيەتتىم» دېگەن خەتنى يېزىپ قويۇشۇڭنى تىلەيمەن.

ئەي مېنىڭ ۋاپادار ئانام، مەن ئۆلگەن چاغدا، سەن تۈن كېچىلىرى جىن چىراغ ئالدىدا ئولتۇرۇپ، مېنى شېئىر مىسرالىرىدىن ئىزدەپ تاپقىن. شېئىرلىرىم مېنى ساڭا ئەسلىتىدۇ.

ئەي مېنىڭ ئاق كۆڭۈل ئانام، مەن ئۆلگەن چاغدا، مېنى ئىزدەپ تەكلىماكانغا بارغىن. قەدىمكى قۇملۇق ئازاب ئىچىدە سېنى كۈتۈۋالىدۇ؛ شۇ چاغدا ئوغلۇڭنىڭ سىماسىنى قۇم بارخانلىرى ئارىسىدىن كۆرسەن.

12

يەتتە قات ئاسماننىڭ ئۈستىدە يېگانە ئولتۇرغان قار زېمىندىكى بىر دەرەختىن يۇمران چېچەكلەرنى كۆرۈپ قالدى. ئۇ چېچەكلەر بىلەن دوست بولۇش ئۈچۈن ئۆزىنى ئاسماندىن يەرگە تاشلىدى. قار يەرگە چۈشكۈچە ئاپئاق چېچەكلەر كۆزدىن غايىب بولدى.

13

ئۇ دۇنيا، پانىي ئالەمدىن ئايرىلغان نۇرغۇن ئادەملەر ئۇ يەردە

ئۇيان - بۇيان ئايلىنىپ يۈرۈشىدۇ. مەنمۇ ئۇلارغا ئوخشاش ئايلىنىپ، گۈللەر ئېچىلغان بىر چاھارباغقا بېرىپ قالىدىم. ئۇ يەردە نۇرغۇن ئورۇندۇقلار بار ئىدى. مەھمۇد قەشقىرى بىلەن يۈسۈپ خاس ھاجىپ بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ شاھمات ئوينىۋاتىدۇ. نەۋائى بىلەن لۇتفى يەنە بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ شېئىر توغرىسىدا سۆزلىشىۋاتىدۇ. ئابدۇرەشىدخان بىلەن مەلىكە ئاماننىساخان يەنە بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ مۇقام رەتلەۋاتىدۇ. مەن بۇلار بىلەن بىر رەت كۆرۈشۈش پۇرسىتىدىن كېيىن، باغنىڭ بىر چېتىدىن چەكسىز سۈكۈت ئىچىدە قىلىچ تۇتۇپ ئولتۇرغان سادىر بىلەن نۇزۇگۈمنى كۆردۈم. يەنە بىر ئورۇندۇقتا يەتتە قىزلىرىم بىر - بىرىگە گىرەلىشىپ جىمجىت ئولتۇرۇپتۇ. مەن سادىر، نۇزۇگۈم ۋە يەتتە جەسۇر قىز بىلەن بىر - بىرلەپ كۆرۈشۈپ يۈرىكىمنى ئۇلارغا سۇندۇم. ئەسلىدە مەن چۈش كۆرگەنكەنمەن.

قۇم توزانلىرى

1

بەخت ئېلىپ كەلمىگەن سۆيگۈنى ساختا دەڭلار!

2

قەلبىم قۇلىقىمغا ھەر كۈنى: «مۇھەببەت ۋە ئېتىقادىڭنى قوغدا» دېگەن گەپنىلا پىچىرلايدۇ.

3

كېچىنىڭ زۇلىمىتىنى كۆرمىگەن ئادەم كۈندۈزنىڭ نۇرلىرىدىن بەھرە ئالالمايدۇ.

4

ئاق كۆڭۈللەرنىڭ مەجىزى كىچىك بالىلارنىڭ مەجىزىگە ئوخشاپ كېتىدۇ. ئۇلار نېمە دېسە ماقۇل دەيدۇ، بۇ نېمىدېگەن سەبىلىك - ھە!

5

تۈنۈگۈن بەختىنى تاپالمىغان بىر قىز بۈگۈن بەختكە ئېرىشىشى مۇمكىن. بۈگۈن بەختلىك قىز ئەتە بەختسىزلىككە دۇچار بولۇشى مۇمكىن.

6

ئۇ گۈزەل ئايالغا ئېرىشتى، بىراق سۆيەلمىدى. مەن ئاددىي
ئايالغا ئېرىشتىم ھەم سۆيىدۇم.

7

گۈزەل دالنىڭ باغرىدا چوڭ بولغان يېشىل گىياھ زېمىننىڭ
كۆكسىدە گىگانت تۇرغان چىنار دەرىخىگە قاراپ مەنمۇ سەندەك
بولمەن، دېدى.

8

ئادەم سەرەڭگىگە ئوخشاپ كېتىدۇ، گاھلىرى يېقىلغان
گاھلىرى ئۆچۈپ قالغان.

9

قۇياشنىڭ پېتىشى زۇلمەتنىڭ بېشارىتى ئەمەس.

10

ھۆرلۈك مەن سۆيگەن، ئەمما ۋىسالغا يېتەلمىگەن قىز.

11

مەن كوچىدا ئىپتىتىنى سېتىۋاتقان ئاياللارنى كۆردۈم، ئۇلار
ئۆز ئىپپەتلىرىگە سەر خىل رەڭلەردىن گۈل - نەقىشلەر بەرگەن
بولۇپ، گۈزەللىكتە بىباھا ئىدى.

مەن يەنە كوچىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ، بىر ئايالنى ئۇچرىتىپ
قالدىم. ئۇنىڭ رەڭگىرى زەپىران، كۆزلىرى ياشاغۇراپ
قالغان، چاچلىرى چۇۋۇلغانىدى.

— سىز نېمىگە موھتاج؟ — دېدىم ئۇنىڭ مۇزلاپ كەتكەن قوللىرىنى مەھكەم سىقىمداپ.
ئۇ ماڭا گەپ - سۆز قىلمىدى. بۇلاقتەك كۆزلىرىدىن تۆكۈلگەن ياشلىرى كىرلىشىپ كەتكەن يۈزىنى يۇدى.
مەن ئۇنىڭدىن قايتا - قايتا سورىدىم، ئۇ ئاخىر زۇۋان ئاچتى:
— مەن مۇھەببەتكە موھتاج، پەقەت مۇھەببەتكىلا.
مەن ئويلىنىپ قالدىم. ئەتراپىمدىكى دۇنياغا زەن سېلىپ قاراپ، ئىنسانلار قەلبىدە ئۆز خوتۇن - قىزلىرىغا بولغان مۇھەببىتىنىڭ يوقىلىپ كېتىۋاتقانلىقىدىن قاتتىق ئۆكۈندۈم.

12

يىلتىزنىڭ غېمى بىر ئاتىنىڭ غېمىگە ئوخشايدۇ. يىلتىز — ئۆز دەرىخىنىڭ چېچەك ئېچىپ، مېۋە بېرىشىنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئاتا - بالىلىرىنىڭ مۇراد - مەقسەتلىرىگە يېتىشىنى كۆزلەيدۇ.

13

مېۋىنىڭ شېخىدىن ئۈزۈلۈپ يەرگە چۈشۈپ كېتىشى تراگېدىيە ئەمەس، لېكىن يەردە ھېچ نەرسىگە ئېرىشەلمەي چىرىپ كېتىشى تراگېدىيە.

14

يۈرىكنىڭ قىزىق بولسا، باھار چېچەكلىرىدەك خۇش پۇراق ناخشىلار تۆكۈلىدۇ.
يۈرىكنىڭ سوغۇق بولسا، زىمىستاننىڭ بوران - چاپقۇنىدەك يېقىمىسىز ئاۋاز ياڭرايدۇ.

15

باھار گۈل - چېچەكلەرنى ئېچىلدۇرۇپلا كېتىپ قالدى،
 بىراق گۈل - چېچەكلەر ئۇزاق ياشىالمىدى. ئەمما بۇنىڭ ئۈچۈن
 گۈل - چېچەكلەر قىلچە ھەسرەتلەنمىدى.

16

قىشنىڭ قەلبىدە باھار قىزىنىڭ ئىللىق تەبەسسۇمى بار.

17

ھايات — بىر ئوچۇم قۇمغا ئوخشايدۇ، بىز ئۇنى ئۆز قولىمىز
 بىلەن چېچىۋېتىمىز.
 ھايات — بىر ئوچۇم تۇپراققا ئوخشايدۇ، بىز ئۇنى مېھىر -
 مۇھەببىتىمىز بىلەن سۆيىمىز.

18

تاغلار مەزمۇت، ئۆمرى ئۇزۇن بولسىمۇ، كىشىلەر ئۇنىڭغا
 قىزىقمايدۇ؛ گۈللەر نازۇك، ئۆمرى قىسقا بولسىمۇ كىشىلەر ئۇنى
 چىن قەلبىدىن سۆيىدۇ.

19

مەن ئۈچۈن ئەڭ گۈزەل نەرسە قۇش، ئۇ كۆزۈمگە بىر
 كۆرۈنۈپ، بىر كۆرۈنمەي ئۆچۈپ يۈرىدۇ.

20

ئەگەر مەن گۈزەللىكنى ئىزدەمەكچى بولسام، ئۇ كۈھىقاپنىڭ
 ئاغزىدا، يانار تاغنىڭ يۈرىكىدە بولسىمۇ ئۇنى تاپالايمەن.

ئەگەر ئۇنى سۆيىمىسەم، ئۇ قولۇمدا بولسىمۇ سۆيەلمەيمەن.

21

مەن تەنھا چاغلارىمدا مۇھەببەت ھەققىدە ئويلايمەن.
ئادەملەر بىلەن بىرگە بولغان چاغلارىمدا بولسا ھايات ھەققىدە
سۆزلەيمەن.

22

ئېغىر ئازاب - ئوقۇبەت ئادەمنى خۇداغا ئەڭ يېقىن قىلدۇ،
زىيادە خۇشاللىق ھەممىنى ئۇنتۇلدۇرىدۇ.

23

نۇرغۇن قەلبلەر ئىتىقادنىڭ گۈزەللىكىنى بىلمەيدۇ، بۇ
ئۆزىنى بىلمىگەنگە باراۋەر.

24

گۈزەل مەنزىرىلەر، ئۇلۇغ سادالار خۇش پۇراق بەخش ئەتكەن
سۈپەتلەر شېئىرنىڭ ئىچىدە تېخىمۇ جانلىنىپ كېتىدۇ.

25

شېئىر — ئۆز گۈزەللىكىنى ئالدىراپ ئاشكارا قىلمايدىغان
گۈزەللىك.
شېئىر — ئۆزىنى مەڭگۈ يوشۇرمىغان ناخشا.

26

ئۆزىنىڭ پاكلىقىنى قارا كۆڭۈل، ساختىپەز ئەرلەر قولغا
تۇتقۇزغان ئايال بەختسىز ئايالدىر.

27

سېنىڭ مۇھەببىتىڭ ھاياتىمنىڭ گۈزەل باھارىدا گويا سۈبھى
غۇنچىسىدەك چېچەكلىدى.
مەن سېنى مەڭگۈ سۆيىمەن ئەزىزىم.

28

جەڭگىۋار ناخشا ئېيتقان چولپانلارنى پەقەت گاجىلا: «ئۇلار
ساراڭ بولۇپ قاپتۇ» دەپ ئىيىلەيدۇ.

29

ئەزىمەتلەر رەقىبلەر ئالدىدا يۈز تۇرانە تۇرىدۇ. ھەرگىزمۇ
كەينىنى قىلىپ تۇرمايدۇ.

30

ھەربىر ئادەم ئوتنىڭ ئىچىدە ياشايدۇ. ئوت ئادەمنى
ئوخشىمىغان دەرىجىدە كۆيدۈرىدۇ.

31

مەن بىلەن يول تالاشقانلار مېنىڭ يېقىن دوستلىرىم بولسا،
مەن ئۇلارغا يول قويۇشۇم مۇمكىن. لېكىن، مەن رەقىبلىرىمگە
ھەرگىزمۇ يول بوشىتىپ بەرمەيمەن.

32

بىر ئادەمنىڭ ھاياتى سېنى ھەيرانۇ ھەس قىلسا، سەن ئۇنىڭ
بىلەن دوست بول، ئەنە شۇ چاغدا ھاياتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى
بىلىسەن.

33

دەرەخ ئازابلانمىسۇن دېسەڭ، مېۋىسىنى ئالدىراپ ئۈزۈپ تاشلىما.

34

ئارزۇ يۈرەكتىكى بوستان، بىز ئۇنىڭغا ئۆز ئىرادىمىز بىلەن يېتىپ بارالايمىز.

35

مەندە مۇھەببەت بار، قېنى كىم ئۇنى سېتىۋالالايدۇ؟ مەندە ئېتىقاد بار، قېنى كىم ئۇنى بىتچىت قىلىۋېتەلەيدۇ؟ مەندە ئۇلۇغ ئارزۇ بار، قېنى كىم ئۇنى يوق قىلىۋېتەلەيدۇ؟ مەن بارلىقىمنى ئۆز قەلبىم بىلەن ھىمايە قىلىمەن.

36

ئەي گۈزەل قىز، سەن ئۆز ئىرادەڭ بىلەن بۇ ھاياتىمنى گۈزەل جەننەتكە ئايلاندۇر ياكى ئۆز ئىرادەڭ بىلەن ھاياتىمنى خارابىلىك ۋە يوقىلىشقا باشلاپ بار، بەربىر مەن سېنىڭ مەڭگۈلۈك قولۇڭمەن.

37

سەممىي قىز ئۆز سەۋەنلىكلىرىنى باشقىلار ئالدىدا ئاشكارا قىلىدۇ، چۈنكى ئۇ ئۆزىنى باشقىلاردىن بۇرۇن كۆرەلگەن.

38

شېئىر — قىزلارنىڭ قەلبىدىن تۆكۈلسە، ئۇ تېخىمۇ جۇلا

تۆكىدۇ.

39

ئىككى ئەر كەككىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى تېخىرقاپ قالغان ئايالنىڭ
ئازابلىرى سەندەل بىلەن بازغان ئوتتۇرىسىدا پىغان چېكىۋاتقان
تۆمۈرنىڭ ئازابىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ.

40

ئەتە بۈگۈننىڭ داۋامى بولۇپ قالمىسۇن، ئېھ تەخىرىم، ئەتىنى
گۈزەل قىلىپ يارات.

41

مەن نېمىدىن قانائەتلىنىمەن. تۈگىمەس - پۈتمەس
بايلىقىمدىنمۇ؟ ياق، قان - تەر بەدىلىگە كەلگەن شۆھرەتلىك
ھوقۇقىمدىنمۇ؟ ياق، ئۇنداقتا مەرمەردىن گۈل چېكىلىپ، ھەرەم
خىشلىرىدىن قوپۇرۇلغان قەسىرىمدىنمۇ؟ ياق.
مەن ئاشۇ ئەرزىمەس نەرسىلەر ئۈچۈن بىر كۈنمۇ خاتىرجەم
ياشمىدىم.

مەن ئاخىر بۈيۈك بىر نۇرغا مۇيەسسەر بولدۇم، ئۇنىڭ پاك
سۆيگۈسى ئىچىدە ھاياتىم قانائەت تاپتى.

42

بايلىق خۇددى دەرەخ سايىسىگە ئوخشاش بۈگۈن سېنىڭ
بېشىڭغا چۈشسە، ئەتە باشقا بىرىنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ. ئۇ خۇددى
قۇشتەك ئۇچۇپ يۈرىدۇ.

43

ئۇ تىنىق كۆز ماڭا تەئەللۇق، ئۇ قەلبىم بېغىدىكى خۇش پۇراق گۈللەرنىڭ بەرگىلىرىنى سۆيگەن.
 ئۇ تىنىق كۆز ماڭا تەئەللۇق، چۈنكى ئۇنىڭدىن سىلجىغان يېشىل نۇر تومۇرلىرىمدىكى قاننى ئويغاتقان، چۈمپەردە بىلەن نىقابلانغان سۆيگۈمنى كۈچەيتكەن.
 ئۇنىڭ بارلىقى ماڭا تەئەللۇق، مەن ئۇنىڭ تاڭ نۇرىدەك يورۇق قەلبىگە ئۇچار قۇش كەبى شۇڭغۇپ كىرىپ كەتكەن.

44

ئېھ ئانا يەر، سېنى قىزغىن سۆيگەن چېغىمىدىلا ساڭا ئېرىشىشىم مۇمكىن.
 ئېھ، مېنىڭ يېشىل دەرىخىم، سېنى قىزغىن سۆيگىنىمىدىلا سېنىڭ تاتلىق مېۋىلىرىڭ ئوغرى - قاراقچىلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كەتمەيدۇ.

45

مۇھەببەت كەمسىتىش ۋە تىل — ھاقارەت ئىچىدە بىر مەنۇتۇمۇ ياشىيالمىدۇ.

46

ساڭا كېرىكى مۇھەببەت، ماڭا كېرىكى سۆيۈش.
 سەن مېنى ھەقىقىي يۈرىكىڭدىن سۆيسەڭ، مەن ساڭا ھەقىقىي مۇھەببىتىمنى ھەدىيە قىلىمەن.
 مۇھەببەتنىڭ ئۆزى بىر يىپ، ئۇ ئۆزى ئويلاپ يەتمىگەن بىر يەرلەرگە چېگىلىپ قالىدۇ.

47

مۇھەببەت نارەسىدە بالدەك غۇبارسىز بولىدۇ. ئادەملەرنىڭ
ھىيلە - مىكرىلىرى مۇھەببەتنى ساختا قىلىۋېتىدۇ.

48

— ئەي گۈل يىلتىزى، نېمە ھەققىدە سۆزلەۋاتىسەن؟
— مەڭگۈلۈك مۇھەببەت ھەققىدە.
— ئەي گۈل بەرگىلىرى، ئېيتىۋاتقان ناخشاڭلار نېمە
توغرىسىدا؟
— مەڭگۈلۈك گۈزەللىك توغرىسىدا.

49

ئۇ ئاچ كۆزلۈك بىلەن چەكسىز بايلىققا ئىگە بولدى. لېكىن،
ئۇ تۇرمۇشتىن، سۆيگۈ - مۇھەببەتتىن ۋە ئىمان - ئېتىقادتىن
ئايرىلىپ كەتتى.
ئۇ ئاخىر گۈل تەشتىكىدىكى قۇرۇپ قالغان گۈل بەرگىلىرىنى
ئېچىرقاش ئىچىدە سۆيۈپ كەتتى.

50

سەن ئۆز روھىڭ ئىچىدە ئۇلۇغسەن، سەن ئۆز سۆيگۈڭ
ئىچىدە گۈزەلسەن، سەن ئۆز ئېتىقادىڭ ئىچىدە غالىبسەن، سەن
ئۆز قەلبىڭ ئىچىدە شاھسەن.

51

كەمتەرلىكىڭنى ئۇلۇغ بىل، بارلىق مۇۋەپپەقىيەتلىرىڭ
ئالىجانابلىقىڭدا.

52

سايا قىزىلگۈل ئۈستىدىن ئايلىنىپ ئۆتكەندە، ئۇنىڭ غەزىپى تۈتتى. سايا يېتىم - پېقىرنىڭ بېشىغا چۈشكەندە ئۇ خۇرسەن بولۇپ كەتتى.

53

ئادەم بەزىدە بوران - چاپقۇندەك قوپال، بەزىدە قىزىلگۈلدەك نازۇك بولۇپ كېتىدۇ. بۇ ئادەمنىڭ بىرلا تەرىپى. يەنە ئۇنىڭ نۇرغۇن تەرىپى بار.

54

بۇ دۇنيادىكى بارلىق بەخت - سائادىتىم سېنىڭ قولۇڭدا. سەن ماڭا شۇنداق ۋەدە بەرگەن.

ھايات ۋە ماماتىمنىڭ يېپى سېنىڭ يۈرىكىڭنىڭ چوڭقۇر يېرىدە، سەن شۇنداق پىچىرلىغان.

بۈگۈن ۋە ئەتەمنىڭ گۈزەل ناخشىلىرىنى سېنىڭ قەلبىڭنىڭ ئالتۇن قەسىرىدىن ئىزدەيمەن. سەن ماڭا شۇنداق دېگەن.

ئېھ مەھبۇبەم، بۇ تىنىمىسىز ئېقىپ كېتىۋاتقان ھاياتىم سەن بىلەن ھەر دەقىقىدە ئۇچرىشىپ تۇرىدۇ.

بۇ دۇنيادا مەن ئۆز سۆزلىرىمنى سېنىڭ لەۋلىرىڭدىن ئاڭلايمەن. يۇلتۇزلىرىمنى سېنىڭ ئاسمىڭدىن سانايمەن.

يېشىل ياپراقلار ئۈستىدە جۇلا قىلغان يامغۇر تامچىسى ھەش - پەش دېگۈچە يوقاپ كەتتى.

گۈل قېتىغا يوشۇرۇنغان خۇش پۇراق زېمىنى سۆيۈپ ئۆتتى.

بىز بىر - بىرىمىزنىڭ قەلبىدە مەڭگۈ ياشايمىز. مۇھەببەت ۋە ئارزۇ - ئۈمىدلىرىمىز ئۆز دەرىخىمىزدە مېۋە بېرىدۇ.

بىزنىڭ مۇھەببىتىمىز گۈل بەرگىسىنى سۆيگەن سەھەر
شەبىنىمى ئەمەس. كەل ئامرىقىم بىز بىرگە ياشايلى.

55

بۇلۇت ۋەتەنسىز ئادەمگە ئوخشايدۇ. ۋەتەنسىز ئادەم نەگە بارسا
ئازابلىق ياش تۆككىنىدەك، بۇلۇتمۇ بارغانلا يېرىگە ئۆز دەردىنى
ئىزھار قىلىدۇ.

56

بورانىنىڭ قىقاس - چۇقانلىرى زۇلمەتتىكى چىراغ تۇتۇپ
ماڭغان ئاشۇ كىشىلەرنىڭ ئېيتقان ناخشىسىدىن پەرقلىق ئەمەس.

57

— ئەي تۆمۈر قەپەس ئىچىدىكى مىسكىن قۇش، سەن كۆڭلۈڭ
تارتقان نەرسىلەرگە ئېرىشەلمىگەنلىكىڭدىن ئۆكۈنمەسەن؟
— ياق ئۆكۈنمەيمەن، مەنغۇ قەپەستە، بىراق سېنىڭ سىرتقى
دۇنيادا ياشاپ تۇرۇپ، كۆڭلۈڭ تارتقان نەرسىلەرگە خالىغانچە
ئېرىشەلمەيۋاتقىنىڭدىن ئۆكۈنمەن.

58

يىغلاۋاتقان بوۋاققا ئەمچەك سالىڭ كۆڭلى ئەمىن تاپىدۇ.
لېكىن، سۆيگۈدىن مەھرۇم بولغان بىرىگە تەسەللى بەرسەڭ ئۇنىڭ
قەلبى ئارام تاپارمۇ؟

59

تۇنجى مۇھەببەت خۇددى باھار مايىسلىرىغا ئوخشايدۇ. ئۇ
ياخشى قەدىرلەنسە مەڭگۈ قۇرۇپ قالمايدۇ.

60

شېئىر — سۆيگۈنىڭ قانتى.

61

ئانىنىڭ ئاق سۈتىگە تايىنىپ جان باقىدىغان بالا ھامان بىر
كۈنى دادىسىنىڭ دەرىخىنى كېسىپ تاشلايدۇ.

62

زېمىن ئادەملەرنىڭ رەزىللىكىدىن ياش تۆكىدۇ.

63

بىر جۈپ قولۇڭ ۋە بىر جۈپ پۈتۈڭ سەن ئۈچۈن خىزمەت
قىلمىغىنىدا، سېنىڭ بارلىق خىيالىڭ دېڭىز كۆپۈكلىرىدىن
ئىبارەت، خالاس.

64

بالىلىرىم ھاياتىمدىكى ئەڭ ئۇلۇغ بايلىقىم، شۇڭا مەن ئۇلارنى
سۆيىمەن ھەم ئۇلارغا چوڭقۇر تېۋىنىمەن.

65

مۇھەببەت يولىدا رىيازەت چېكىپ قايىمۇقۇپ قالغان بىر يىگىت
ئۆز سۆيگىنىنىڭ نىقاب ئىچىدىكى ئەپت - بەشىرىسىنى كۆرۈپ
ئوڭشىلىپ كەتتى.

66

شاللاق مۇھەببەت خۇددى ئاققۇشقاچ كەبى دەرمەخمۇ دەرمەخ

قونۇپ باقتى. ئۇ ئاخىر بىر رەزىل يۈرەكنىڭ ئولجىسى بولۇپ كەتتى.

67

نامراتلارنىڭ كۆز ياشلىرى گۈل بەرگىسىدىكى شەبنەم تامچىسىدەك يوقىلىپ كەتتى. ئۇلار ئۆز ئاھۇ زارنىڭ چەكسىز سۈكۈتلىرى ئىچىدە ئۆزىگە تەسەللى بەردى.

68

كائىنات مەڭگۈ دەرد تارتمايدۇ. ئۇ ئۆز يۇلتۇزلىرىنىڭ نۇرلىرى ئىچىدە باھاردەك تۇرىدۇ. زېمىننىڭ دەرد - ئەلىمى بىر - بىرىگە زەنجىرسىمان باغلىنىپ، خۇددى ئىس چەمبىرىكىدەك ھەممە يەرنى قاپلاپ تۇرىدۇ.

69

— ئەي قىز، مېنىڭ نەرمىنى ياقتۇرسەن؟
 — كېلىشكەن قەددى - قامىتىڭنى ياقتۇرمىەن.
 — ئەي قىز، سەنچۇ؟
 — مۇھەببەتنىڭ سېھرىي نۇرلىرى يېغىپ تۇرىدىغان كۆزلىرىڭنى ياقتۇرمىەن.
 — ئەي مىسكىن چىراي پەرىشتە، قېنى سەن ئېيتىپ باقە؟
 — سىزنىڭ مۇلايىم چىرايىڭىز ۋە سەمىمىي سۆزلىرىڭىزنى ياقتۇرمىەن.
 مەن بۇ قىزلارنىڭ چىرايلىق سۆزلىرىگە پەقەت كۈلۈپلا قويدۇم.
 مەن ھاياتلىق يولۇمدا يەنە بىر قىزنىڭ مۇھەببەت يېپىغا

باغلىنىپ قالدىم.

— ئەي قىز، سەن مېنىڭ نەرسىنى ياقىتۇرسەن؟ — دەپ سورىدىم ئۇنىڭدىنمۇ.

— مەن سىزنىڭ يانار تاغلارغا ئوخشاپ كېتىدىغان مۇقەددەس روھىڭىزنىلا ياقىتۇرىمەن، — دەپ جاۋاب بەردى ئۇ.
مەن ئۇنىڭدىن رازى بولۇپ قالدىم. ئۇ مېنى ھەقىقىي چۈشەنگەنىدى.

70

پادىشاھنىڭ پەرمانى پەقەت نامراتلارنىڭ كەپسى ئالدىدىلا ئۆز كۈچىنى كۆرسىتەلەيدۇ.

71

تەبىئەت دۇنياسى كىشىنى مەھلىيا - مەپتۇن قىلغىنىدەك، ساددا، پاك قىزنىڭ قەلبىمۇ تەبىئەت دۇنياسىنىڭ قەلبىگە ئوخشاپ كېتىدۇ.

72

تاشلىۋېتىلگەن بىر قىز بەلكىم بىر كۈنى ھەممە ئېتىراپ قىلىپ تېۋىنىدىغان ئادەمگە ئايلىنىشى مۇمكىن.

73

ئەگەر سەن ئۆي ئىچىدە تۇرۇپ سىرتقى دۇنيانى كۆزەتسەڭ، نۇرغۇن نەرسىلەرنى كۆرسەن، بىراق چۈشەنمەيسەن.
ئەگەر سەن سىرتقى دۇنيادا تۇرۇپ، ئۆيگە زەن سالغىنىڭدا نۇرغۇن سىرلار ئۆزىنى ئاشكارىلايدۇ.

74

يېقىن دوستنىڭ يالغان سۆزلىرى يۈرەكتە داغ پەيدا قىلدۇ.

75

مېنىڭ ھاياتىمنىڭ نۇسرەتكە ئېرىشكەنلىكى ۋاقىتنى قەدىرلەپ
تېنىمنى سۆيگەنلىكىمدىن بولغان.

76

ئۆز ئىلكىڭدىكى ھايات ئەڭ تەبىئىي ۋە ئەڭ گۈزەل ھاياتتۇر.

77

سېنىڭ ئەڭ يېقىن دوستۇڭ پەقەتلا ئۆزۈڭ.

78

سەن ئېرىشمەكچى بولغان بارلىق نەرسەڭ ئۆزۈڭنىڭ
ئالدىڭدا.

79

بالىلىق چاغلىرىمدىكى ئالدىنىشىم خۇددى دېڭىز
كۆپۈكلىرىدەكلا ئېسىمدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى. ياشلىق
چاغلىرىمدىكى ئالدىنىشىم قەلبىمگە مەڭگۈلۈك ئازاب مۆھۈرىنى
بېسىپ قويدى.

80

مۇھەببەت ئەركىنلىكى قەلبىمنىڭ قولىدا.

81

مۇھەببىتىڭ قەلبىمگە بۆسۈپ كىرگەندىن باشلاپ سېنىڭ
ھەممە نەرسىڭ ئۇلۇغ ھەم مۇقەددەس بىلىندى، ھەتتا سەن
قالدۇرغان ئىزلارمۇ. . .

82

دەريا قۇرۇپ كەتتى. ئۇ ئۆز ساھىلىدىكى غەرب ئوت -
چۆپلەرگە ئۆزىنىڭ يىغلاۋاتقان يۈرىكىنى كۆرسەتتى.

83

قۇشنىڭ دېڭىز - ئوكيان ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈشى ئۇنىڭ
قانتىنىڭ بولغانلىقىدا ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ دېڭىز - ئوكياننى
چوڭقۇر سۆيگەنلىكىدە.

84

دېڭىز قۇرۇقلۇقىنىڭ ئۈستىدىكى دەرەخلەرگە قاراپ «سېنىڭ
يىلتىزىڭ مېنىڭ قەلبىمدە» دەيدۇ.

85

سەن بايلىقلارغا ئاسانلا ئېرىشتىڭ، ئۇ قولۇڭدىن ئاسان
چىقىپ كېتىدۇ؛ سۆيگۈگىمۇ ئاسانلا مۇيەسسەر بولدۇڭ، ئۇ سېنىڭ
قەلبىڭدىن ئاسانلا ئۇچۇپ كېتىدۇ.

86

يىلتىز زېمىننىڭ ئاستىدا شېرىن چۈش كۆردى. ئويغانغىنىدا
بولسا ئۆز مېۋىسىنى يېدى.

87

ئۆز يىلتىزىنى سۆيىمگەن ئادەم قۇرۇغان دەرەخكە ئوخشايدۇ.

88

بۇلبۇل قىزىلگۈل شېخىغا قوندى، ئۇ تېنىدىن ئەنبەر تۆكۈلۈپ تۇرغان جاناننىڭ جامالىغا قاراپ: «سېنىڭ تۇغۇلغان كۈنۈڭ مېنىڭ بايرىمىم» دېدى - دە، ئۇنىڭ شەپقەتكە لەۋلىرىگە سۆيۈپ قويدى.

89

قار ئاستىدا چۈش كۆرۈۋاتقىنى زېمىن ئەمەس، بەلكى باھاردۇر.

90

غېرىب بالا ئەمىرنىڭ بايۋەچچىسىنى كۆرگەندە، ئۆزىنىڭ غېرىبلىقىدىن چەكسىز سۆيۈنۈپ كەتتى.

91

ھاياتنىڭ ئۆزى تراگېدىيە، ئۇ تراگېدىيە بولمىغاندا ھايات مەۋجۇت بولمايتتى.

92

مۇھەببەت قۇشۇم قەلب دەرىخىدە ئۈزلۈك سايىردى. سەن ئويغانمىدىڭ.

سۆيگۈ يامغۇرۇم يۈرىكىڭنىڭ يالتىراق ئەينىكىنى يېنىك چەكتى، سەن يەنىلا ئويغانمىدىڭ. مەڭگۈلۈك ئۇيقۇغا كېتىپ قالمىغانسەن ئەزىزىم.

93

مەن ئارزۇلايدىغان نەرسە دېڭىز ئاستىدىكى جىمجىت ئۈزۈپ
يۈرگەن بېلىق ئەمەس، بەلكى دېڭىز دولقۇنى.

94

دېڭىزنىڭ ئەسەبىي دولقۇنلىرى ئىچىدە ئىلگىرىلەۋاتقان
قولۋاق، كىشىلىك ھايات يولىدا تۈرلۈك جاپا - مۇشەققەتلەرگە
بويۇن ئەگمەي كېتىۋاتقان ئادەمگە قاراپ: «بىز دوست بولايلى»
دېدى.

95

نۇرغۇن نەرسىلەرنى پۇراپ بىلىۋالغىلى بولسىمۇ، ئەمما
ئازابىنى پۇراپ بىلىۋالغىلى بولمايدۇ.

96

مەن ئۆز دەرىخىمنىڭ سايىسىدە يالغۇز ئولتۇرىمەن.
تەنھالىقتىكى شېرىن چۈش ئىچىدە سېنى ياد ئېتىمەن.
مەن چوقۇم سېنى ئىزدەپ بارىمەن، سەن دېرىزەڭ يېنىدا
تۇرۇپ ماڭا پەقەت تەبەسسۇملا قىلساڭ شۇ كۇپايە. چۈنكى، مەن
زېمىندىكى يۇمران گىياھقا ئوخشايمەن. گىياھ قۇياش نۇرىدىن
بەھرە ئالغاندا كۆڭلى ئەمىن تاپىدۇ، ھاۋادىن نەپىس قانغاندا قەلبىگە
سۆيگۈ تولىدۇ. شۇڭا، ئۇ «ھاۋا» نىڭ ئىسمىنى دائىم چاقىرىپ
تۇرىدۇ.

مەن ئۆز دەرىخىمنىڭ سايىسىدە يالغۇز ئولتۇرىمەن. مەن
خۇددى كىچىك گىياھ كەبى «ھاۋا» نىڭ ئىسمىنى يۈز مىڭ

قېتىملاپ چاقىرىمەن.

97

پەقەت ئالدىراڭغۇ قولۋاقلا دېڭىز خادا تاشلىرىغا سوقۇلۇپ
ھالاك بولىدۇ.

98

پەقەت قۇرۇغان توغراقلا چۆل - جەزىرىنىڭ قەلبىنى
چۈشىنىدۇ.

99

ھاياتىڭنىڭ بىر قولىنى ئۆزۈڭ تۇت، يەنە بىر قولىنى سۆيگەن
ئادىمىڭنىڭ قولىغا تۇتقۇز.

100

تىنچ ئۆستەڭنىڭ ئېقىشى ئازابلىق بولىدۇ. دولقۇنلۇق دەريا
مەڭگۈ ئازاب كۆرمەيدۇ.

101

ئوۋچىنىڭ قۇلقى پەقەت جىم تۇرمايدىغان قۇشنىڭ ئاۋازىنىلا
ئاڭلايدۇ.

102

قاننىڭ چىقىپ كېتىشى ئازابنىڭ چىقىپ كېتىشىدۇر.
مەڭگۈلۈك ئاغرىق قان چىقمايدىغان يارا ئېغىزىدا.

103

دەسلەپكى قەسىمىگە ئەمەل قىلىمىغان مۇھەببەت ساختا

مۇھەببەتتۇر.

104

ئادەم ئۆز ئىززەت - ئابروىنى تىكلىگۈچى ھەم يوق
قىلغۇچىدۇر.

105

مېنىڭ دەرد-ئەلەملىرىم ئۆتمۈش بولۇپ قالسۇن، كۆڭلۈڭنى
ئارام تاپقۇزاي دېسەڭ مېنى ئۇنتۇپ كەت، مەن ئۆز كەپەم ئىچىدە
يالغۇز ياشاي.

106

سۆيگۈم خۇددى تۇخۇمنى يېرىپ چىققان قۇشتەك سېنىڭ قەلب
ئاسمىنىڭدا پەرۋاز قىلدى.
ھاياتىم دولقۇن يېرىپ ماڭغان كېمىدەك مۇھەببىتىڭنىڭ
ئاراللىرىغا بۆسۈپ كىردى.

107

كېيىنەك قىزىلگۈلگە: «قانىتىم ساڭا تېگىپ كەتسەلا،
ئۆزۈمنى چەكسىز بەختلىك ھېس قىلىمەن» دېدى.

108

تاڭ شەپقىدەك قىسقا ھەم گۈزەل ھايات ئەرزمەس
ئېلىشىلار ئىچىدە قۇربان بولدى. ئۇ قاراڭغۇ لەھەت ئىچىدە
يېتىپ خۇدادىن ئۆزىنى قايتا تىرىلدۈرۈشنى ئۆتۈندى.

109

ۋەتەنسىزلىك - ئەڭ چوڭ غەربىلىق.

110

مېنىڭ ئەڭ بىزار بولىدىغىنىم، چىرايلىق كىيىملەر
ئىچىدىكى ساختا قىياپەت؛ ئەڭ سەسكىنىدىغىنىم، تەبەسسۇم
ئىچىدىكى ھىلىگەرلىك ۋە يالغان سۆيۈش.

111

مەن خۇددى ياۋاش قوزغا ئوخشاپ قالدىم. بۇ مېنىڭ
ئاجىزلىقىمۇ ياكى دۆتلۈكۈممۇ؟

112

ئەڭ چوڭ رەزىللىك ئۆزى ياخشى كۆرمەيدىغان ئادەمگە
خۇشامەت قىلىشتۇر.

113

ھەر ئادەم ئۆزىنىڭ جەننىتى ئىچىدىلا بەختلىك ياشىلايدۇ.

114

ھاياتلىق مۇھەببەتكە ئېھتىياجلىق، ئۇ مۇھەببەت ئىچىدىلا
ھەممىگە ئېرىشەلەيدۇ.

115

مېنىڭ شەھۋانىي غالىجرلىقىم ئۆزۈمنىڭ ئادەملىكىمنى
پۈتۈنلەي ئۆلتۈپ قالغاندا قوزغىلىدۇ.

116

مۇھەببەت دەۋۋازىسى ئىشىك تۈۋىدە تۇرۇپ، ئېچىلىشنى كۈتۈپ تۇرغان ئادەمگە ئەمەس، بەلكى بار ئاۋازى بىلەن توۋلاپ، ئىككى قولى بىلەن قاتتىق چەككەن ئادەمگە ئېچىلىدۇ.

117

بىزنى بىر - بىرىمىزگە مەھكەم باغلاپ ئايرىلالماس قىلىپ قويغان نەرسە پەقەتلا مۇھەببەت. تالاي قىسمەتلەرنىڭ قاپقارا بوران - چاپقۇنى، شىۋىرغانلىق، يامغۇرلۇق تۈنلەرنىڭ كۆرۈمىسىز لېچەكلىرى سۆيگۈ دۇنيايىمىزنىڭ يۇلتۇزلىرىنى توسۇۋالدى. بىزنىڭ ئېتىقاد ۋە ئىرادىمىز بۇ مۇزدەك سوغۇق تەشۋىشلەرنى گويا ئەينەك پارچىسىدەك پارە - پارە قىلىۋەتتى.

قازاننىڭ قارىسىدەك تۆھمەتلەر كەلكۈن كەبى دولقۇنلاپ بىزنىڭ ئارىمىزدا ئۆزىنىڭ رەزىللىكىنى كۆرسەتتى. بىراق، بىزنىڭ سۆيگۈ قولۇقىمىز ئۆزىنىڭ ئىجتىھات دەرياسىدا پەرۋاسىز ئالغا ئىلگىرىلىدى.

قولۇمنى مەھكەم تۇت ئەزىزىم، تېخىمۇ چىڭ تۇت، شۇنداق بولغاندا مۇھەببىتىمىز زىنھار ئۆلمەيدۇ.

118

ياۋاشلىق ئادەمنى خەققە يېلىنىپ ياشايدىغان قىلىپ قويدۇ.

119

مەن چوقۇنىدىغان قىز - نامراتلىق، ئاچ - زارلىق، ئازاب - ئوقۇبەتلىك ۋە ئىزا - ئاھانەتلىك جايلاردا يۈرسىمۇ ئۆز

قىممىتىنى ساقلاپ قالغان قىزدۇر.

120

خارلانغان ئادەم ئۈچۈن ئەڭ مۇھىمى جاننى تىكىپ ئېلىشىش،
ئەي قۇدرەتلىك تەڭرىم، ئاجىز بەندىلىرىڭ ئۈچۈن ئۇلارنىڭ
ئېتىقادىغا كۈچ - قۇۋۋەت ئاتا قىلغىن!

ھەسەن - ھۈسەن ناخشىسى

1

ئانا — خۇدانىڭ ئوڭ يېنىدىكى پەرىشتىسىدۇر.

2

چىۋىن ئۆمۈچۈكنى يېۋەتمەكچى بولۇپ، ئۇنىڭغا ئېيتىلىۋىدى،
ئۆمۈچۈك تورى ئۇنى ھالاك قىلدى. دېمەك، ئۆمۈچۈك ئۆزىنى
قوغداشنى بىلدى.

3

ياز كۈنىدىكى يامغۇر ئاسماندىن چۈشكۈچە ناخشا ئېيتىدۇ.

4

مەن ئۆزۈمنىڭ سۆيگەن ئادىمىم ئالدىدا ئۆزۈمنىڭ
ھەقىقىتىمنى ئاشكارىلايمەن، ئۇ بولسىمۇ مېنىڭ يوشۇرۇن ئېيتقان
ناخشام.

5

قۇرۇپ كەتكەن دېڭىز دائىم سۇ چۈشەيدۇ.

6

سەن «بۈگۈن» نى قولىدىن بېرىپ قويۇپ ياش تۆكۈۋاتىسەن،
ياش تۆكۈشنىڭ ئۆزى «ئەتە» نىمۇ قولىدىن بېرىپ قويغانلىق.

7

مۇبادا يۇلتۇز ئۆز ئەركىسىنى نامايان قىلالمىسا، بۇ ئەڭ چوڭ
ئۆلۈم.

8

تۈن يامغۇرى ئۆزىنىڭ يېقىملىق ناخشىسى بىلەن مېنى شېرىن
ئۇيقۇدىن ئويغىتىدۇ. مەن كۆزۈمنى ئېچىپ يامغۇرنىڭ
تۇڭلۇكۇمدىن ماڭا كۈلۈمسىرەپ قاراۋاتقانلىقىنى كۆرىمەن.

9

مەن ناخشا ئېيتسام باشقىلار قۇلاق سالمىدى، يىغلىسام
قاراپمۇ قويمىدى. ناخشام بىلەن غەم - قايغۇم خۇددى كەچكى
گۈڭۈمدەك قەلبىمدە سۈكۈتكە چۆمدى.

10

دېۋانە بىر ئۆمۈر تىلەپ يەيدۇ،
شائىر بىر ئۆمۈر ئىزدەپ ئۆتىدۇ.

11

سەن ئۆزۈڭنى باشقىلارنىڭ قەلبىدىن ئىزدەمەكچى بولساڭ،
ئۇلارغا ئۆز قەلبىڭنى ئېچىپ بەر.

12

ياز كۈنىدىكى يوپۇرماقلارنىڭ شىرىلداشلىرى سۆيگىنىمنىڭ
شىۋىرلاشلىرىغا ئوخشاپ كېتىدۇ.
ئېھ، كۈز كۈنىدىكى جىمجىت ئورمان، سەن يوپۇرماقلىرىڭنى

قاياقلارغا سۈرگۈن ئىيلىدىڭ؟!

13

مەن دەرەخلەرنى سۆيىمەن. دەرەخلەرنىڭمۇ مېنى سۆيۈشىنى ئارزۇ قىلىمەن.

14

قىش كۈنىدىكى دەريا سۈكۈتكە چۆمگەن ھالدا تىمتاس تۇرىدۇ. ياز كۈنىدىكى دەريا شاۋقۇن سېلىپ ئاقىدۇ. ئېھ ئادەملەر، ۋۇجۇدىمىزدا ھەر ئىككىلا دەريا بىرلا ۋاقىتتا ئاقسۇن.

15

— بىر چەتتە چىرايلىق تەبەسسۇم قىلىپ، نازۇك لەۋلىرىدىن مېڭ باغنىڭ رۇخسارىنى نامايان قىلىپ تۇرغان نېمە ئۇ؟
— مەن، قىزىل گۈل.

16

ئېھ، قىش قۇشلىرى، سىلەر دائىم باھارنى سېغىنامسىلەر؟
ئۇلار بىر - بىرىگە قاراپ كۈلۈشتى، چۈنكى ئۇلار باھارنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى.

17

دەريا دولقۇنى گويا ئىسيانكاردەك ئۆز ساھىلىدىكى يۇمران قىياقلارنىمۇ ئۆزى بىلەن بىرگە ناخشا ئېيتىشقا چاقىرىدۇ.

18

كۈلۈشنى ياكى يىغلاشنى بىلمىگەن پارچە - پارچە بۇلۇتلار
ئاۋات رەستە - بازارلاردا سەدىقە تىلەۋاتقان «بايقۇش»لارغا سالام
قىلدى.

19

مەن بىر پارچە تاشتىن بىر چاغلاردىكى ئەكسىمنى كۆردۈم.
سەپىلىپ ئەكسىمدىن ماھىيىتىمنى كۆردۈم، ئۇ ھازىرمۇ پەقەت
ئۆزگەرمىگەندى.

20

قۇلۇمدا چىراغ، قاراڭغۇدا قالدىمغۇ بىراق، ماڭا يولنى
كۆرسەتكەن ئانا، مەن قۇلۇمنى ئۇزاتتىم ساڭا.

21

گۈزەللىك — ئادەمنىڭ قەلبىدە تىنىق دېڭىز سۈيىدەك
جىمىرلاپ تۇرىدۇ.
رەزىللىك — ئادەمنىڭ تېنىدە قوقاستەك ئۆرتىنىپ تۇرىدۇ.

22

جىمىغۇرلۇق — جىمجىتلىق ئەمەس.

23

قۇرتتەك ئەڭ بىچارە ئادەملەر بىزگە ساختىلىق بىلەن
خۇشامەت قىلىدۇ. بىز ئۇلارنىڭ يېقىملىق ھەم تەسىرلىك
ناخشىسىدىن ھۇزۇرلانغان چېغىمىزدا، ئۇلار ئۆز ماھىيىتىنى
ئاشكارىلايدۇ.

24

ئۇ ئەما، ئۇ جىسمانىي جەھەتتىن ئاجىز، ئۇنى تەڭرى شۇنداق ئاپىرىدە قىلغان، ئۇنىڭ بۇ ئالەمدە يا ئورنى، يا ئابروۋى يوق. شۇڭا، موھتاجلىقتا كۈن كەچۈرىدۇ.

ئۇ ئەما، ئۇ ئابروۋىلۇق ئەما، ئۇ ھەقىقەتەن بايلىق ئىچىدىكى ئەما، ئۇ ئوردا ئىچىدە ئەڭ چىرايلىق كىيىملەر بىلەن نىقابلىنىپ ياشايدۇ.

جىسمانىي جەھەتتىن ئاجىز ئەما زېمىنى كۆرەلەيدۇ، ئوردا ئىچىدىكى ئەما پەقەت تۆت تامنىلا كۆرەلەيدۇ.

25

بىز ھەممىمىز ئەقىللىق، دائىم بەخت ئۈچۈن كۈرەش قىلىمىز، بىراق بەختنىڭ ئالدىمىزدىن شامالداك ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرمىي يۈرمىز.

26

ئاققۇشقاچ بۈركۈتنىڭ باتۇرلۇقىنى پەقەت چۈشىدىلا كۆرىدۇ، شۇڭا ئۇ بۈركۈتكە ئانچە پەرۋا قىلىپ كەتمەيدۇ.

27

بىز سەپەرگە ماڭغان كارۋانلار، يىراق بىر مەنزىلگە قاراپ كېتىۋاتىمىز. كېلىڭلار ئېھ قېرىنداشلىرىم، بىز ئۇ مەنزىلگە قول تۇتۇشۇپ، بىرگە يېتىپ بارايلى.

28

دېڭىز كىتىنى يۇتۇۋېتىشنى ئويلايدۇ. كىت بولسا دېڭىزنىڭ
دولقۇنلىرىنى يۇتۇۋېتىشنى ئويلايدۇ.

29

يىراقتىكى مەيىن شامال، يىراقتىكى دەريا شاۋقۇنى،
يىراقتىكى دېڭىز دولقۇنى بۇلارنىڭ ھەممىسى مېنىڭ چۈشۈم.

يۇلتۇز نامە

1

كۈندۈز كۆزۈمگە قاراڭغۇ بولۇپ كۆرۈندى.
 كۆزۈمنى يۇمۇپ ئاچتىم، ئاياللارنىڭ كىيىمىنى كىيىۋالغان
 بىر ئادەم تۇراتتى.
 مەن كۆزۈمنى يۇمۇپ يەنە ئاچتىم، ھېلىقى ئادەمنىڭ كۆزىدىن
 ھەسەت، لەۋلىرىدىن قان تاماتتى.
 كۆزۈمنى يۇمۇپ ئاچتىم، ئۇ ئادەم زەھەرلىك يىلانغا
 ئايلىنىپ، مېۋىلىك دەرەخنىڭ ئۈستىگە گىرە سېلىۋالغانىدى.
 كۆزۈمنى يۇمۇپ يەنە ئاچتىم، مەن زېمىننى دەريا - دەريا قان
 ئىچىدە كۆردۈم.
 كۆزۈمنى يۇمۇپ يەنە ئاچتىم، كۆزۈمگە كۆرۈنگىنى
 قاراڭغۇلۇق بولدى. ئاشۇ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە روھىمنىڭ ئۈنسز
 ياش تۆكۈۋاتقانلىقىنى كۆردۈم.
 ئەي يۇلتۇز، سەن بىزنىڭ روھىمىزنى جۇشقۇن نۇرلىرىڭ
 بىلەن سۆيۈپ ئۆتۈپ كەت. روھىمىز يىتتۈرۈپ قويغان نۇرلىرىنى
 تېپىۋالسۇن.

2

بورانىنىڭ چۇقان - سۈرەنلىرى بوۋاقتىڭ يىغىسىدىن ياڭراق
 بولغىنى بىلەن بوۋاقتەك مېھىر ۋە ئىللىقلىق بېرەلمەيدۇ.

3

مەن زېمىنغا قۇرت بولۇپ تۇغۇلدۇم. زېمىن ماڭا ناخشا

ئېيتىپ بەردى. مەن ئادەمگە ئايلاندىم.

4

مەن ناخشا ئېيتىۋاتىمەن. ناخشامنى زېمىن ئەۋجىگە كۆتۈردى.

مانا بۇ مېنىڭ ھاياتىم. مانا بۇ مېنىڭ مەڭگۈلۈك يولۇم.
 قايغۇ - ھەسرەت ئىچىدىكى مىسكىنلىكىم غېمىم ئەمەس.
 چۇقان - سۈرەن ئىچىدىكى جىمغۇرلۇقۇم ئاجىزلىقىم
 ئەمەس. جىمغۇرلۇقنى ئاجىزلىق، مىسكىنلىكنى غەم دېگۈچىلەر
 نېمىدېگەن بىچارە ئادەملەر - ھە!

5

نامراتچىلىق دۇنيادىكى بارلىق قايغۇلار ئىچىدە ئەڭ ئاچچىق،
 ئەڭ ئەلەملىك قايغۇدۇر.
 مۇھەببەت ئالەمدىكى شادلىقلار ئىچىدە ئەڭ شېرىن، ھاياتقا
 ھۇزۇر بەخش ئېتىدىغان ھاياتلىق شەرىپتىدۇر.

6

تەركىدۇنيالىق — ئۆزىنى زورلاپ ساراڭ بولۇشتۇر.

7

قورسىقى ئاچ قالغان ئادەم بىلەن مەھبۇس خۇدانى ئەڭ كۆپ
 ياد ئېتىدۇ.

8

ئېتىقاد — بىز داۋاملىق كۆرۈپ تۇرىدىغان ھەقىقەت.

9

ئېتىقاد — ئىنسانىيەتنىڭ تۇنجى ۋە ئەڭ ئاخىرقى ئەڭ بۈيۈك ناخشىسى.

10

گۈل — تەبىئەتنىڭ ئەڭ گۈزەل قەلبى، ئادەم — زېمىننىڭ سۆزى.

11

بالىلار زېمىندا كۆكلىگەن زىرائەتلەردۇر، ئۇلار ئانىلارنىڭ شەپقەتلىك نۇرى ئىچىدە پىشپى يېتىلىدۇ.

12

باھارنىڭ كۆزى قورام تاشنىڭ تېگىگە يوشۇرۇنغان كىچىككىنە ئۇرۇقنىمۇ كۆرەلەيدۇ.

13

سىلەر ئەڭ پاك نەرسىنى ئىزدىمەكچى بولساڭلار، ئۇنداقتا بالىلارنىڭ يېنىغا بېرىڭلار.

14

مۇھەببەت مېنى قۇللۇقتىن ئازاد قىلدى، مەن ئەركىنلىككە ئېرىشتىم.

مۇھەببەت يۈزۈمنى سۆيدى، يۈزۈمدىن تەبەسسۇم تۆكۈلدى.

مۇھەببەت كۆزۈمنى ئاچتى، كۆزۈم ھەقىقەتنى كۆردى.

مەن مۇھەببەتنىڭ ئۇلۇغ ۋە بۈيۈكلۈكىنى ھەقىقىي تونۇپ يەتتىم.

15

تومۇردا ئاققىنى قان ئەمەس، كۆزدىن تامغىنىمۇ ياش ئەمەس.
ئۇ قاندىن بۈيۈك ياشتىن پاكىز بىر لىرىك ناخشا.

16

ئاجىزلىق قۇللۇق دېمەكتۇر، ئۇنى كىشىلەر
خالىغانچە بويسۇندۇرالايدۇ.

17

ئاياللارنى خورلاش بالىلارغا قىلىنغان ئەڭ چوڭ ھاقارەت.

18

گاس — ھاقارەتنى ئاڭلىمىغانلىقى ئۈچۈن
ئۆلۈكتۈر، كور — ھەقىقەتنى كۆرمىگەنلىكى ئۈچۈن خار دۇر.

19

بايلارنىڭ سارايللىرىدا يانمىغان ئوت كەمبەغەللەرنىڭ
كەپلىرىدە ياندۇ.

20

ياۋاشلىق دەرەخكە ئوخشايدۇ، قۇشلار ئۇنىڭغا قونۇپ ئۇۋا
سالالايدۇ. خالىسا يەنە ئۇۋىسىنى چۇۋۇۋېتەلەيدۇ.

21

ھايات — سەن چىن قەلبىڭدىن سۆيگەن قىز. ئۇنىڭغا
سۆيگۈڭنى بەر، ئۇ سېنى گۈزەل ناز - كەرەشمىلىرى بىلەن

ياشنىتىدۇ.

22

شېئىر — ئۆزى خالىغان ئېقىندا ئاقالىغىنىدا، قەلب
ئاراللىرىدىكى ئازاب توزانلىرى توزۇپ كەتكەن بولاتتى.

23

سۆيۈش مەڭگۈلۈك بولمىغاندا، ئېرىشكەن نەرسىمىز قولدىن
چىقىپ كېتىدۇ.

24

كۆپ يېگەنلەردىن قورق، ۋاقتى سائىتىگە كەلگەندە ئۇلار
سېنىمۇ يەپ قويۇشتىن يانمايدۇ.

25

بىر قىز ئۆزى ئۈچۈن، باشقا ھەممە قىزلارنى ئۇنتۇپ
كېتەلەيدىغان يىگىتكە ئېرىشەلەرمۇ؟

26

ھاياتقا قارا كۆڭۈللۈك بىلەن مۇئامىلە قىلغان كىشىلەرنىڭ
كۈنلىرىدىن ئازاب ئۆكسۈمەيدۇ.

27

ھايات — بىز ھەقىقىي سۆيۈشكە تېگىشلىك ئايالغا ئوخشايدۇ.
بىز ئۇنى يۈكسەك مۇھەببەت بىلەن سۆيسەك، ئۇ بىزنى مەڭگۈ
زېرىكتۈرمەيدۇ.

28

سۆيگۈ بار ئائىلە گۈلىستاندۇر.

29

قەلەندەرگە بېرىدىغان پۇلنى يىراققا تاشلىۋېتىڭلار، ئۇنى
ئۆزى ئىزدەپ تېپىۋالسۇن.

30

يەتمەكچى بولغان مەقسىتىمىزنىڭ ئاۋازى قۇلقىمىزغا شۇنداق
يېقىملىق مۇزىكىدەك ئاڭلىنىپ تۇرسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭغا ئۇدۇل
يەتكىلى بولمايدۇ.

31

چوڭقۇر ھاڭلارغا مەغرۇر ھالدا كۆز تاشلايدىغان بۈركۈت،
پايانسىز قۇملۇقنى بويسۇندۇرغۇچى تۆگە ھەممە نەرسىگە مەردانە
قارايدىغان كىشىلەرگە ئوخشاش يۈكسەك مەخلۇقاتلاردۇر.

32

ساڭا شادلىق بېرەلمىگەن ھەقىقەتكە ئىشەنمە.

33

مەن گۈل بەرگىلىرىنى ئېتىكىم بىلەن يېپىۋالساممۇ، بۇلبۇل
بۇنىڭغا پىسەنت قىلماي سايىراۋەردى.
ئەسلىدە بۇلبۇلنىڭ تەشنىلىقى گۈلنىڭ چىرايلىق بەرگىلىرىدە
بولماستىن، بەلكى ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن تۆكۈلۈۋاتقان خۇش
ھىدلىرىدا ئىكەن.

زەپەر گۈلى

1

تۇنجى ئۇچرىشىش مۇھەببەتنىڭ باشلىنىشىمۇ؟ مەن تەئەججۈپ ئىلكىدە ئويلىنىپ قالدىم.
مەن ئۇنىڭ باھارنىڭ تىنىقىدەك يېقىملىق نەپەسلىرى ئىچىدە مەستخۇشلاندىم. قەلب گۈلزارىمدىن تاللانغان سۆيگۈ گۈلدەستىسىدە نى ئۇنىڭغا سۈندۈم.

«مەن سېنى سۆيىمەن پەرىشتەم». بۇ سۆز ئەڭ گۈزەل مۇزىكىدەك يۈرەكنىڭ تەرەن قاتلىمىدىن چىقتى. ئۇ گويا تولۇن ئاي بولۇتلار باغرىنى يېرىپ چىققاندەك كۈلۈپ قويدى. ئۇنىڭ چوغدەك لەۋلىرىدىن تۆكۈلگەن تەبەسسۇم مېنىڭ قەلب خانەمگە دانە - دانە گۈل بولۇپ تىزىلدى.

«بىز مەڭگۈ ئايرىلمايمىز». بۇ مېنىڭ يۈرەك قوڭغۇرىقىمنىڭ يەنە بىر زىل ئاۋازى ئىدى. ئۇ بۇ ئاۋازدىن مەستخۇشلاندى. بۇ ئاۋاز كەچكى شەپقەتنىڭ نازاكەتلىك گۈل بەرگىلىرىدىكى ناخشىلىرىدەك سۆيۈملۈك ئىدى.

بىز مۇستەھكەم سۆيگۈ ئۈچۈن ھەقىقەتنىڭ نۇرلۇق چىرىغىنى تەڭ كۆتۈرۈشكە ئەھدىلەشتۇق. دەريالار بىزگە بەختنىڭ تىزىلغان زەر ئۈنچىلىرىدىن ئىنئاملىرىنى بەردى. يۇلتۇزلارمۇ ئۆزىنىڭ رەڭدار كەھرىۋالىرىنى جىلۋە بىلەن تەڭلەپ تۇراتتى. بىز سۆيگۈنىڭ ئىچىگە تىنىمىسىز، ئاۋازسىز ھالدا كىرىپ كەتتۇق. مەن ئۇنىڭغا ھەقىقىي سۆيگۈمنى ئاتا قىلدىم.

مەن ئۇنىڭغا بەخت ۋە ئامەت تىلىدىم. ئۇ بۇنى مەڭگۈ ئويلاپ باقمىغانىدى. ئۇ ماڭا تېخىمۇ يېقىنلاپ كەلدى، ئۇنىڭ تىنىقى تۇنجۇققان روھىمنى يېڭى بىر ھاياتلىق بېغىغا باشلاپ باردى. «بىز مەڭگۈ ئايرىلىپ كەتمەيمىز». بۇ ئادەم ئاتا بىلەن ھەۋۋا ئانىنىڭ تۇنجى ۋە ئاخىرقى قەسىمى ئىدى.

2

ئەي گۈزەللىك، سەن مەيلى قەيەرگە يوشۇرۇنۇۋال، مەن سېنى ھامان تاپالايمەن.

سەنم لەۋلىرىدىكى تەبەسسۇمنى چۈمپەردە بىلەن يوشۇردى. نازىنى كۆزلىرىدىكى ئىلاھىي نۇر، گۈزەللىك ئالىمىنى ئايرىدە قىلغۇچى نازاكەتنى قوللىنىڭ ئالىقانلىرى بىلەن يوشۇردى. تەبىئەت مەدھىيىلەرگە تولغان يېشىل لباسىنى بۇلۇتلار بىلەن يوشۇرۇشقا ئۇرۇندى.

زېمىنغا ئالەمچە ھۆسن بەرگۈچى سەر خىل گۈللەر كېيىنەكنىڭ قاناتلىرى ئاستىغا يوشۇرۇندى.

كېچە ئاسمىنىڭ يارقىن شولىلىرىنى تاراتقۇچى يۇلتۇزلار تۈركۈمى تۈننىڭ لباسىنى ئۆزىگە يېپىنچا قىلىۋالدى.

بەخت، خۇشاللىق، ئەركىنلىك، ھۆرلۈك، ئۇلارمۇ ئۆزلىرىنى نىقابلاش بىلەن ئاۋارە ئىدى.

گۈزەللىك — ھەقىقەتنىڭ ئۆزى. گۈزەللىك ھەقىقەتنىڭ كۆزى.

ئەي دانىشمەن مەبۇدە، قېنى ئېيتىپ باقە؟ گۈزەللىكنى چۈمپەردە، نازۇك بارماقلار، كۆكۈش تۇمان، كۈل رەڭ بۇلۇت...

ۋە ھاكازالار يوشۇرۇپ قالالارمۇ؟

سەن چەكسىز سۈكۈت ئىچىدە ئۇن - تىنىسىز قاراپ تۇردۇڭ.

بۇ سوئالغا يەنىلا گۈزەللىك جاۋاب بەرسۇن.
گۈزەللىك مەڭگۈ ئۆزىنى يوشۇرۇپ قالالمايدۇ. بۇ گويا قۇياش
نۇرىنى ئېتەك بىلەن توسقىلى بولمىغىنىدەك بىر بۈيۈك ھەقىقەت.

3

تالاي يىللاردىن كېيىن بەلكىم ئۆلۈپ كېتەرمەن. ئۆلۈمنىڭ
سوغۇق تىنىقى يۈزلىرىمنى سىيپاپ ئۆتكەندە تۇنجى ۋە ئاخىرقى
سۆزۈمنى دېيىش پۇرسىتى كەلدى، دەپ خۇشال بولارمەن.
بىراق، سۆزلىرىم يۈرىكىمنىڭ قېتىدىن ئېقىپ كەلگۈچە
تىنىقىم توختاپ قالارمۇ؟ بۇ چاغدا سەن «چۈشەندىم» دەپ قۇلىقىم
تۈۋىدە ئاستا شىۋىرلاپ قوي. مەن ئۆز ئارامىم ئىچىدە خاتىرجەم
ئۇخلاي.

ناۋادا، مېنىڭ تىنىقىم كىشىلەر سۆيىدىغان بىر دەستە گۈلگە
ئايلىنسا، سەن ئۇنى كارىۋىتىڭ بېشىدىكى گۈل لوڭقىسىغا سېلىپ
قوي. مېنىڭ تېنىمدىن، بەرگىلىرىمدىن تۆكۈلۈۋاتقان ئىپار -
ئەنەرلەر ساڭا سۆيگۈ ھەققىدە ھېكايە ئېيتىپ بەرسۇن. سەن بۇ
چاغدا مېنى «ئۇ مەڭگۈ مېنىڭ يېنىمدا» دەپ چۈشەن. مەنمۇ
سېنىڭ يېنىڭدا ئارام تاپىمەن.

تالاي يىللاردىن كېيىن بەلكىم ئۆلۈپ كېتەرمەن. مەن ئۆلۈم
ئىچىدە سېنىڭ كۆز ياشلىرىڭنى كۆرۈشنى ئەسلا خالىمايمەن. سەن
دالىغا بار. قۇشلارنىڭ ئورماندىكى خۇش ناۋالىرىغا قۇلاق سال.
سەن دەرەخ سايىسىدە ئولتۇرۇپ ھەممىنى ئەسلە. سېنىڭ خىيالىڭ
دەرەخ شاخلىرىدىكى قۇشلارغا جور بولىدۇ. دەرەخ بىر خىل
سۆيۈنۈش ئىچىدە چوڭقۇر تىنىدۇ. بۇ مېنىڭ تىنىقىم، بۇ مېنىڭ
ناخشام، پەرىشتەم.

سەن ناخشانىڭ بۇ شېخنى ئۆتەر يولۇڭغا دەرەخ قىلىپ

تىككەندىلا يىغلاشتىن مەڭگۈلۈك توختايمەن.

ئۇ سېنىڭ ئۆتەر يولۇڭدا كۆزۈڭگە چېلىقىپ تۇرسۇن. سەن مەن توغرىلۇق سۆزلەيسەن. بۇ چاغدا مېنىڭ يۇمران، سەبىي ياپراقلىرىم ئارامسىزلىقتىن قۇتۇلىدۇ. تالاي يىللاردىن كېيىن بەلكىم ئۆلۈپ كېتەرمەن. مېنىڭ سۆزلىرىم سېنى مەڭگۈ خۇشال قىلسۇن.

4

بىلىمەن، سەن تەنھالىق قەسىرىڭدە جىمجىت ئولتۇرسەن. ھېچكىم سېنىڭ خىيالىڭنى بۇزۇۋەتمەيدۇ. سەن گۈگۈم چۈشكۈچە شۇنداق ئولتۇردۇڭ. كېچىنىڭ لەۋلىرىدە تەبەسسۇم ئويغاندى. يۇلتۇزلار قۇرۇپ كەتكەن گۈلزارلىقتىكى سۇ ئۈستىدە لەرزىلەر تەۋرەنمەكتە.

چىغىر يول، بۇ يول بېلىقچىلار بۇ يەرگە كۆچۈپ كەلمەستە ئاپىرىدە قىلىنغان.

ھېچبولمىغاندا بۇ يولدا تۇنجى بولۇپ ھايۋانلار ئاياغ باسقان، كېيىن ئادەملەر بۇنىڭ بىر يول ئىكەنلىكىنى بايقىغان. سەن ئورنۇڭدىن تۇردۇڭ. سەن ئۆزۈڭنىڭ ئاشۇ يىلان باغرى يولدا كېتىۋاتقنىڭنى ھېس قىلغىنىڭدا كۆزلىرىڭگە ياش ئالدىڭ. يامغۇر سۈيىدەك پاكىز ياشلىرىڭ قۇرۇغان گۈللەرنىڭ بەرگىلىرىگە قوندى. گۈللەر ئۇيقۇدىن ئويغاندى.

بىر ناخشا يېقىنلا يەردە ئاڭلىنىشقا باشلىدى. سەن بىردىنلا كېيىنەككە ئايلىنىپ كەتتىڭ. ھېلىقى ناخشا بارغانسېرى كۈچىيىشكە باشلىدى. سەن ناخشىنى ئىزدەپ كېتىپ قالدىڭ. بىلىمەن، سېنىڭ قانداق چۈشلەرنى كۆرگىنىڭنى بىلىمەن.

سېنىڭ چۈشلىرىڭنىڭ ھايات ۋە تۇرمۇشۇڭغا ئارىلىشىۋالغانلىقىنىمۇ بىلىمەن.

5

ئۆي سوغۇق ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ مۇزلاپ كېتىۋاتقىنىنى سەزگەن چاغدا تۈن يېرىم بولغانىدى.

ئۇ سوغۇق تامغا يۆلىنىپ ئۇخلاپ قالدى. ئۇيقۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ بۈيۈك بەخت ئىدى.

ئىشكىنىڭ چېكىلىشى ئۇنىڭ ئۇيقۇسىنى بۇزۇۋەتتى. ئۇ ئورنىدىن تۇرمايلا: «كىرىڭ» دېدى، ئەمما ھېچكىم كىرمىدى. ئۇ باشقىلارنىڭ كىرىشىنىمۇ ئارزۇ قىلمايتتى. ئۇ بىر خىل خۇشاللىق ئىچىدە يەنە ئۇيقۇغا كەتتى.

پەرىشتەم ئىشكىنى ئاچ، مەن قايتىپ كەلدىم. سېنىڭ چىرىغىڭ قايتىپ كەلدى. سېنىڭ سوغۇق ئۆيۈڭنى ئىللىتقۇچى ياز قايتىپ كەلدى. چاپسان ئىشكىنى ئاچ ئاپئىقىم، قەلبىڭنى يورۇتقۇچى تاڭ نۇرىنى ئاددىي خانەڭگە باشلا. بۇ ئۆيدە قۇياش كۈلسۇن...

ئۇ ئىتتىك ئويغىنىپ كەتتى. بىر ئاۋاز قۇلاق تۈۋىدە جاراڭلىق ئاڭلاندى. ئۇ ئاستا ۋە زەئىپ ئاۋاز بىلەن: «كىرىڭ، ئىشك ئوچۇق» دېدى. ئۆيگە ھېچكىم كىرمىدى. ئۇ يەنە شېرىن ئۇيقۇغا مەستخۇش بولدى.

تۈن سوغۇق ھەم ئۇزۇن ئىدى. ئۇنىڭ بەدەنلىرى گويا مۇز پارچىسىدەك قېتىپ كەتكەنىدى. ئۇنىڭ قەلبى ھېچ نەرسىنى سەزمەيتتى. ئۇيقۇ ئۇنى ئۆزىنىڭ ئەڭ شېرىن بۆشۈكىدە تاتلىق تەۋرىتىۋاتاتتى.

ئىشك يەنە بىر قېتىم چېكىلدى. بۇ قېتىم ئۇ ئىشكىنىڭ

چېكىلگىنىنى ئاڭلىمىغانىدى.

6

يىراقتىن پۇشتەك ئاۋازى ئاڭلاندى.

توپ تېپىۋاتقان بالىلار پۇشتەكنىڭ قايسى تەرەپتىن كەلگەنلىكىنى ئاڭقىرالماي قالدى. ئۇلار بىر - بىرىگە قارىشىپ جىممىدە بولۇشتى.

پۇشتەك يەنە ئاڭلىنىشقا باشلىدى. بالىلار بىرىنىڭ ئارقىدىن بىرى يۈگۈرۈشۈپ ئورمانلىق تەرەپكە قاراپ كېتىشتى. ئۇلار ئورمانلىقتا دەرەخ شاخلىرىدا ناخشا ئېيتقان قۇشلار بىلەن يۇمران ئوت - خەسلەر ئۈستىدە ئويناۋاتقان كېپىنەكلەردىن باشقىنى كۆرمىدى.

پۇشتەك بارغانسېرى ئېنىق ئاڭلاندى. بالىلار ئورمانلىققا تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ كەتتى.

پۇشتەك ئاۋازى ئەمدى ئاڭلانمىدى. بالىلار خېلى ئۇزۇن ساقلىغان بولسىمۇ، پۇشتەك ئاۋازىنى قايتا ئاڭلىيالمىدى. بالىلار چوڭقۇر خىيال ئىچىدە ئۇھ تارتتى.

ئۇلار ئاخىر ئورمانلىقتىن قايتىپ چىقتى. ئۇلار يەنە توپ ئويناشقا باشلىدى.

بالىلار پات - پاتلا ئورمانلىق تەرەپكە قاراپ قويايتتى.

بىراق، ئورمانلىقتىن پۇشتەك ئاۋازى ئاڭلانمايتتى.

بالىلار پۇشتەك چالغان بىر قۇشنىڭ ئۆز يېنىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈشىنى بەكمۇ ئارزۇ قىلاتتى.

7

— مەن ھەممىدىن زېرىكتىم، ياشىغۇچىلىكىم قالمىدى،

ھايات مەن ئۈچۈن بىر ئىززەت نەرسە، ئۈنىڭدىن ئۈمىد كۈتۈش مەن ئۈچۈن نومۇس. ئاھ تەڭرىم، مېنى، بۇ رەزىللىك گۈللىرى ئېچىلغان تۇپراقتىن تېزرەك ئېلىپ كەتسەنچۇ؟
ئۇ داد - پەريادلار ئىچىدە داللىلاردىن يىغىپ كەلگەن گۈللەرنى دەرياغا تاشلىدى. دەريا گۈللەرنى مىنۇت ئىچىدە كۆزدىن غايىب قىلدى.

— مەن ئۆلۈشنى خالايمەن، پەقەت ئۆلۈشنى خالايمەن. ئۆلۈم مېنىڭ نىجات يۇلتۇزۇم.

چاقماق چېقىلىپ، يامغۇر چېلەكلەپ تۆكۈلۈشكە باشلىدى. ئۇ يوپۇرماقتەك تىترەپ كەتتى. ئۇ دەريانىڭ بويىدا جىممىدە ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ئاققان ياشلار يامغۇر بىلەن بىرلىشىپ دەرياغا ئاقاتتى.

— مېنىڭ ئۆلگىنىم ئۆلگەن، مەن خۇددى ئاشۇ گۈللەردەك بۇ جاھاننىڭ كۆزىدىن غايىب بولىمەن.

ئۇ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ ئاسمانغا تىكىلىپ قارىدى. ئۇ يامغۇردىن باشقا ھېچ نەرسە كۆرمىدى. ئۇ كۆزىنى يۇمۇۋالدى. چاقماقنىڭ قاتتىق چېقىلىشى ئۇنىڭ خىيالىنى بۇزۇۋەتتى. ئۇ قولىدا مەشئەل تۇتقان بىر ئادەمنى كۆردى. مەشئەل قۇياشتەك نۇر تۆكەتتى، پەقەت قۇياشتەك نۇر چاپچاتتى...

ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ مەشئەلگە قاراپ ئېتىلدى. ئۇنىڭ تىنىمىز تىترەۋاتقان قوللىرى مەشئەلنىڭ نۇرلىرىنى ئاستا تۈتتى.

يامغۇر پەسلىگەندى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن قانداقتۇر بىر نۇر چاقناپ كەتتى. ئۇ كۆز ئالدىدىكى بۇ تەقدىرگە ئىشەنمەيلا قالدى. ئۇ يىغلاشنى ياكى كۈلۈشنى بىلمەي نۇرنىڭ ئىچىدە قېتىپ قالدى. ئۇ ئەمدى ئۆلۈمنى ئۈتۈپ قالغانىدى.

8

قان تامچىپ تۇرغان يۈرەكنى كۆتۈرگەن بىر قىز شەھەرنىڭ يوللىرىنى ئايلىنىپ يۈرەتتى. ئۇ كىشىلەرگە پىسەنتمۇ قىلماي قولىدىكى يۈرەككە بىر نېمىلەرنى دېگىنىچە، بىردە كۈلسە، بىردە ئۆكسۈپ يىغلايتتى. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئۇنى «ساراڭ» دەپ ئاتىدى.

ئۇ شەھەرنىڭ شىمالىدىكى دالىغا يېتىپ كەلدى. ئۇ يېشىل چىملىق ئۈستىدە ئولتۇرۇپ يۈرەكنى لەۋلىرىگە ئاستا باستى. بىردىن ئەسەبىيلىشىپ يۈرەكنى سۆيۈپ كەتتى. دالىنى بىر خىل ناخشىغا ئوخشاپ كېتىدىغان ئازاب قاپلىدى. قۇشلار تۇيۇقسىز يۈز بەرگەن بۇ ئەسەبىيلىكتىن نەلەرگىدۇر ئۈركۈپ كەتتى.

قىز ئۇ يەردە ئۇزاق تۇرمىدى. ئۇ قان تامچىۋاتقان يۈرەكنى كۆتۈرگىنىچە يەنە شەھەرگە كىرىپ كەلدى. كىشىلەر ئۇنىڭ كۆرۈمىسىز تۇرقىنى كۆرۈشنى خالىمايتتى، شۇڭا ئۇنىڭدىن ھەممىلا ئادەم قېچىپ يۈرەتتى.

ئۇ مەدرىس ئالدىدا تىلەمچىلىك قىلىۋاتقان بىر قەلەندەرنىڭ قولىغا ھېلىقى يۈرەكنى تۇتقۇزۇپ قويدى - دە، كۆزدىن غايىب بولدى. كىشىلەر ئۇنى قايتا كۆرەلمىدى.

بىراق، قەلەندەرمۇ شۇ كۈندىن باشلاپ تىلەپ يەيدىغان تراگېدىيىلىك كۈنلىرىنى ئاخىرلاشتۇردى. قان تامچىۋاتقان يۈرەك ئۇنىڭ قولىلىرىدا نۇر تۆكۈۋاتقان يۈرەككە ئايلاندى.

9

ئۇۋا قارىياغاچنىڭ ئۇپۇققا تۇتىشىدىغان يېرىگە جايلاشقان. ئۇ يەردە بىر جۈپ ئەركەك - چىشى قۇش ئۆز ھاياتلىقىنى قوغدايدۇ.

سۈبھىدە ئۇلار كۆككە پەرۋاز ئەيلىدى. بۇلۇتلارنىڭ يۇمشاق قەلبىدە ئۇسسۇل ئوينىدى، قۇياش بىلەن قىزغىن مۇڭداشتى، شامال بىلەن بەسلەشتى. ھايات ئۇلار ئۈچۈن بەكمۇ شېرىن تۇيۇلدى.

ئۇيۇقتا گىرىمىدىن شەپقەت پەيدا بولدى. تەبىئەتنىڭ ئاچچىقى كەلدى. بوران گۈركىرەپ چىقىشقا باشلىدى. دەھشەتلىك چۇقان - سۈرەن قۇشلارنى بىر - بىرىدىن ئايرىپ تاشلىدى. قاناتلىرى سۇنغان بىغەم قۇشلار ھەش - پەش دېگۈچە كۆزدىن غايىب بولدى.

خېلى كۈنلەر ئۆتۈپ كەتتى. ئۇلار دەريا بويىدا ئۇچرىشىپ قالدى. ئۇلار بۇ يەردە ئۇچرىشىپ قېلىشنى خىيالغا كەلتۈرمىگەنىدى. ئەپسۇس، ئۇلار يەنە ئۇچراشتى.

ئۇلار بۈككىدە چىملىقتا ۋە يېشىل كۆل بويىدا ئۇزۇندىن - ئۇزۇنغا سوزۇلغان قىسسەلەرنى ئېيتىشتى، دەرەخلەردىن - دەرەخلەرگە قونۇپ مۇھەببەتلىك دەملەرنىڭ شادلىق بەزمىسىنى ياڭراتتى.

ئۇلار قەدىمىي دەرەختىكى تاشلاندىق ئۇۋىدا بىر كېچە قونۇپ قالدى.

تاڭ سۈزۈلگەندە بۇ ئاددىي قونالغۇدىن ئامراقلىق، سۆيۈنۈش ۋە مۇھەببەت ئېلىپ، ئۆزلىرى بىنا قىلغان مۇقەددەس ئۇۋىسىنى ئىزدەپ كېتىپ قالدى.

ئۇ كۆل بويىغا كەلدى.

نېمىشقىدۇر ئۇنى يىغا تۈتۈپ تۇراتتى. ئۇ يىغلىماسلىققا تىرىشقان بولسىمۇ ئاخىر ئۆكسۈپ يىغلاپ كەتتى. ئۇنىڭ ياشلىرى

كۆل سۈيى بىلەن قوشۇلۇپ كەتتى. زىناقلىرىدا تۇرۇپ قالغان ياشلار بەئەينى تەبەسسۇم تۆككەندەك قۇياش نۇرىدا پارلاپ تۇراتتى. ياۋا ئۆردەكلەر سۇ ئىچكىلى كۆلنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى قومۇشلۇققا قوندى. ئۇلار ناخشا بىلەن سۇ ئۈستىدە ئوينىماقتا ئىدى.

ئۆردەكلەر ئۇنىڭ يېنىدىن قاتار بولۇپ ئۆتكەندە، بىر ئوت يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقانداك ھېس قىلىپ، چۆچۈپ كەتتى. ئۇ ئۆردەكلەرگە چالما ئېتىپ كۆلدىن ئۇچۇرۇۋەتتى، بىراق ئۆردەكلەر ئۇچۇپ بېرىپ يەنە قومۇشلۇققا قوندى. ئۇ خىيالغا پاتتى. خىيال بىلەن يىغا ئۇنى يەتكۈچە قىيىندى. ئۇ ئاخىر يەنە يىغلىۋەتتى. ئۇ يىغلىغانسېرى نەپىسى بوغۇلۇپ، يۈرىكى سىقىلاتتى.

يېنىك شامال چىقىشقا باشلىدى. شامال ئۇنىڭ يىغىسىنى توختاتتى.

ئۇنىڭ كۆزلىرى كۆپكۈك كۆل سۈيىگە چوڭقۇر خىيال بىلەن تىكلەتتى. ئۇنىڭ ئىچكى دۇنياسىدىن بىر خىل ئاۋاز يىغلامسىراپ شىۋىرىلدى. ئۇ كۆلگە بىر تال يوپۇرماق بولۇپ لەيلەپ چۈشتى. ئۇ ياۋا ئۆردەكلەرنىڭ يېنىدا ئۈزۈپ يۈرەتتى.

11

بالىلار قەلەندەرنىڭ ئارقىسىدىن ئەگەشتى. قەلەندەر تاكى شەھەر دەرۋازىسىدىن چىقىپ كەتكۈچە ئۇنىڭغا ئارام بەرمىدى. بالىلار دەرۋازا يېنىدا قەلەندەرنىڭ ئالدىنى توستى.

— سەن كىملىكىڭنى بىلمەسەن؟

قەلەندەر دەسلەپ تاتاردى، كېيىن ھودۇقۇپ كەتتى. ئۇ بالىلارغا يېلىنىشقا باشلىدى.

— ماڭا رەھىم قىلىڭلار بالىلار، مېنىڭمۇ سىلەردەك نارەسىدە بالىلىرىم بار. ئۇلار مېنىڭ تېزرەك قايتىپ بېرىشىمنى كۈتۈپ تۇرىدۇ.

بالىلار ئۇنىڭ كۆزىگە كىرىۋالدى:

— سەن زادى كىم؟

بوۋاي بۇنىڭغا جاۋاب بەرمىدى، چۈنكى قەلەندەر ئۆزىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى تېخى بىلمەيتتى.

ئۇ نېمىشقىدۇر بىر خىل تىترەپ كەتتى. بالىلار بۇ تىترەشتىن قورقۇپ كەتتى. ئۇ شەھەرگە قاراپ يۈگۈردى.

قەلەندەر ئۆزىگە تىكىلىپ قاراپ تۇرغان بىر بالىنىڭ قېشىغا كەلدى. ئۇ دوستلىرىدىن ئايرىلىپ قېپقالغانىدى. ئۇ بوۋاينىڭ ئاقىرىپ كەتكەن چاچ - ساقاللىرىنى يېنىك سىلاپ قويدى. بوۋاي ھۆركىرەپ يىغلاپ كەتتى. ئۇ بالىنى مەھكەم قۇچاقلاپ سۆيدى.

— بوۋا، بۇ قەلەمنى بالىڭىزغا ئالغاج كېتىڭ.

بالا يانچۇقىدىن كىچىك قېرىنداشنى ئېلىپ بوۋايغا بەردى. ئۇ كەتتى. ئۇ شۇنچە ئېغىر ھەم ئاستا قەدەم بىلەن شەھەردىن چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭ ئايىغى ئاستىدا قاتتىق تۇرمۇش، بۈيۈك مۇھەببەت ئۇچۇپ يۈرەتتى.

12

مېنىڭ ھايات ھەققىدىكى ناخشىلىرىمنىڭ قەيەردىن باشلانغانلىقىنى بىلمەمسىز؟

مېنىڭ تۇنجى ۋە ئەڭ يېڭى ناخشام ئاشۇ ئەتراپدا يېشىل ئوت - چۆپ ئۆسكەن ئېللىپسىمان كۆلنىڭ بويىدا ئېيتىلغان.

مېنىڭ مۇشۇ ئالەمگە ئاپىرىدە بولۇپ تۇنجى قېتىم ئەڭ گۈزەل

بەختكە ئائىل بولغان ئۇنتۇلغۇسىز ۋاقتىم ئىدى. مەن چەكسىز خۇشاللىقتىنمىكىن، ھاياجانلىق ياشلىرىم كۆزۈمدىن چىقىپ كەتكەن.

كۈنلەر ئۆتكەنسېرى كۆل بويىدىكى ناخشا كونىراپ قالدى. نېمىشقىدۇر ناخشا ئېيتىشنى دېگەندەك خالىماس بولۇپ قالدىم. لېكىن، ئاشۇ يېشىل ئوت - چۆپلەر خىيالىمدىن بىر مىنۇتمۇ كۆتۈرۈلۈپ كەتكىنى يوق. ھەر تىنىقىمدا ئاشۇ كۈنلەرنىڭ شېرىن مىنۇتلىرىنى كېچە - كۈندۈز ئويلاپ تۇرىمەن.

مەن بۈگۈن باشقا بىر يەردە يەنە شۇ ئاۋۋالقىغا ئوخشاپ كېتىدىغان كۆل بويىدا ناخشا ئېيتىۋاتىمەن. ناخشام كۆلنىڭ ئۈستى تەرىپىدىكى تاقىر دالدا ئۆز سىماسىنى تۆكۈپ، تاقىرلىققا تۇتىشىپ كەتكەن بىر جۈپ چوققىغا بېرىپ ئۇرۇلدى. بۇ چاغدا ناخشام بارا - بارا ئاستىلاپ، لەۋلىرىم قۇرۇپ، بەدەنلىرىم بوشىشىپ، كۆزلىرىم ئېچىلمايلا قالدى.

كۆل ئىچىدىكى بېلىقمۇ بىر پەس يايىرغاندىن كېيىن، شېرىن ئۇيقۇغا كېتىدۇ. ھەممە يەر شېرىنلىك ئىچىدە مەستخۇشلىنىدۇ. قىرو چاچلىرىمنى سۆيۈپ يۈرۈپ ئاخىرى كۆڭلىمنى ئارام تاپقۇزدى.

مەن كۆلنىڭ بويىغا ئاخىرقى قېتىم بارغىنىمدا ئوت - چۆپلەر سارغىيىپ ئۆز گۈزەللىكىنى يوقاتقاندى. مەنمۇ ئۇ يەردە ئۇزاق تۇرالمىدىم. تىنىقىم بوغۇلۇپ ھاسىراپ كەتتىم، ئۆزۈمنىڭ قېرىغانلىقىمنى ھېس قىلدىم. يەنە بىر رەت ناخشا ئېيتىش ماڭا نېسىپ بولمىدى.

كېلىپ قوندى. ئۇلار نېمىشقىدۇر تەرەپ - تەرەپلەرگە چېچىلىپ كەتتى. ئۇلار ئەسلىدىكى ئورنىدىن خېلىلا يىراقلاپ كەتكەنىدى. قۇياش زېمىننى ئوتتەك قىزىتاتتى. ھاۋا گۆردەك تىنچىق ئىدى. ئەتراپ شۇنچە جىمجىت، زېمىندا بىر مۇ ھاياتلىق يوقتەك بىلىنەتتى.

قۇرۇق ئاپتاپ بارغانسېرى كۈچىيىشكە باشلىدى، سۈزگەن چېچىكى قۇرۇپ يەرگە چۈشتى، ياپراقلىرى كۆيۈپ كۈل بولدى. قۇشلار ئىزدىگەن نەرسىنى تاپقاندا خۇشال ھالدا جەم بولدى. ئۇلار بىر خىل مېھرى تىلدا ئۇزاق سۆزلەشتى. بۇلار قۇياشنىڭ ھارارىتىنى، زېمىننىڭ ئوت ئىچىدە قالغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالدى.

ئۇلار يەنە تارقىلىپ كەتتى. ئۇلارنىڭ نەگە كېتىۋاتقانلىقىنى پەقەت شۇ قۇشتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيتتى، ئۇلارمۇ ئۆزلىرىنىڭ نەگە بارىدىغانلىقىنى باشقا بىرسىگە دېمەيتتى.

ئۇلار خېلى ئۇزاقتىن كېيىن قايتىپ كېلىپ يەنە قىزغىن پاراخغا چۈشتى. ئۇلار كەچ كىرەي دەپ قالغاندا پاراخلىرىنى توختاتتى.

قۇرت - قوڭغۇزلار ئۇلارنىڭ ئالدىدىن ئۆتتى. قۇشلار ئۇلارنى قاناتلىرى ئاستىغا ئېلىپ يىراقلارغا ئۇچۇپ كەتتى. ئۇزاق زامانلاردىن كېيىن قۇشلار يەنە بۇ دالىغا ئۇچۇپ كەلدى. بۇ يەر بۇرۇنقىدەك ئانچە ئىسسىق ئەمەس ئىدى.

قۇشلار قاقاس تۆپىلىكلەردىن ئۆز ئىزىنى ئىزدىدى، بىراق ئىزلارنى قۇرت - قوڭغۇزلارنىڭ بۇزۇۋەتكەنلىكىنى كۆردى.

زېمىن جىمىپ كەتتى. يۈرەكلەرمۇ سوقۇشتىن توختىدى. تاغلار بۈيۈكلۈكنى، دەريالار شاۋقۇنلىرىنى يوقاتتى.

— مېنى قايسى ئىلاھ ياراتتى؟

قۇشلار سۆزلىرىمنى ئاڭلاپ ئالدىمدىكى قىيا تاش ئۈستىگە قوندى. ئۇلارمۇ تاشتەك جىمجىتلا تۇراتتى. مەن ئۇنىڭ قاناتلىرىدىن سۈرىدىم، بىراق جاۋابقا مۇيەسسەر بولالمىدىم.

ئەتراپ تىنچ ئىدى. جىمجىتلىق ئىچىدە ھېچقانداق سادا كەلمىدى. ئۈسۈزلۈك، ئېچىرقاش روھىمنى قىيىندى. قارا ياشلار قولۇمدىكى قەدىمىي ساپال قاچىغا ئېقىپ چۈشتى. قاچا ئىچىدە چىرايلىق بىر قىز جىمىمىدە ئولتۇراتتى.

مەن قىزنىڭ قوقاستەك لەۋلىرىدە ئادەملەرنىڭ ئاياغ ئىزلىرىنى كۆردۈم.

تاۋاق قولۇمدا قېيىقتەك چايقالدى. قىز شېرىن ئۇيقۇدىن ئويغانغاندەك ماڭا لەپىدە بىر قارىدى — دە، تاۋاق ئىچىدىكى قارا ياشلىرىمنى سۈمۈرۈپ ئىچىۋەتتى. ئۇ بىردىنلا مۈشۈككە ئايلىنىپ تاۋاقتىن سەكرەپ چۈشتى. ئۇ ئىسسىق قۇچقىمدا ناخشا ئېيتقىنىچە ئۇيقۇغا كەتتى.

تاڭ سۈزۈلگەندە ئۇ ئۇيقۇدىن ئويغاندى. ئۇ ساپال قاچىنىڭ ئىچىگە كىرىپ خىيالغا كەتتى، ئۇ ئادەمدەك خىيال سۈرەتتى.

— مېنى كىم ياراتتى؟

مەن ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ بۇ سوئالنى سورىغىنىمدا، ئۇ ئىللىق كۈلۈپ قويدى.

مەن ھەممىلا نەرسىنىڭ مېڭىسىدىن ئادىشىپ قالغانلىقىمنى ھېس قىلدىم. زېمىن ھېچ نەرسىنى تۇيىمغۇدەك دەرىجىدە مەست بولۇپ كەتكەنىدى.

15

تەنھالىقتىن زېرىكتىم. ماڭا گەپ قىلىپ بېرىدىغان ئادەملەر،
ناخشا ئېيتىپ بېرىدىغان قۇشلار، ياش تۆكۈپ بېرىدىغان بۇلۇتلار،
غەم - ئەندىشلەر ھەققىدە ھېكايە سۆزلىگۈچى ياپراقلار... سىلەر
ئەگە كەتتىڭلار!

قولۇمدىكى خرۇستال رۇمكام تاش ئۈستىگە چۈشۈپ گويا
يۈرىكىمدەك پارە - پارە بولۇپ كەتتى.
تەنھالىقتىن زېرىكتىم. مەن ئادەملەرنى، تەبىئەتنى
سېغىنغانىدىم.

16

ئۇ ئەزەلدىن قۇش بېقىپ باققان ئەمەس.
نېمىشقىدۇر ئۇ بۈگۈن كېچىچىلا قۇش چۈشەپ چىقتى. ئۇ
سەھەردىلا ئويغىنىپ كەتتى. سەھەر قۇشلىرى دېرىزىنىڭ
ئەتراپىدىكى كىچىك گۈلزارلىقتا يېقىملىق ناخشا ئېيتىۋاتاتتى.
ئۇ قۇشلارنىڭ ناخشىسىنى بىر پەس تىڭشىغاندىن كېيىن
ئالدىراپ ئۆيىدىن چىقىپ كەتتى.

قۇش بازىرى ئۇنىڭ ئۆيىدىن خېلى يىراق ئىدى. ئۇ شۇنچە
تېز قەدەم تاشلاپ قۇش بازىرىغا بىردەمدىلا يېتىپ باردى. ئۇ
ھەشەمەتلىك قەسىرلەرنىڭ كىچىكلىتىلگەن ئوبرازىغا ئوخشاپ
كېتىدىغان قەپەسلەرنى كۆردى. قەپەسلەردە خىلمۇخىل قۇشلار
پوكىنىنى ۋە قاناتلىرىنى قەپەسكە ئۇرۇپ بىرىنمىلەرنى دەپ
سايىراۋاتاتتى. بۇ قۇشلارنىڭ سايىرىشى گويا گۈللەرنىڭ شېخىدىن
غۇلاپ چۈشكەندە چىقىدىغان ئاۋازغا ئوخشاپ كېتەتتى.
ئۇ ياغاچلىرى گۈل بىلەن بېزەلگەن بىر قەپەسنى تاللىدى.

ئۇنىڭدىكى قۇش باشقا قۇشلاردەك قەپەسكە ئۆزىنى ئۇنچە ئۇرۇپ كەتمەيتتى. ئۇ شۇنچە جىمغۇر ۋە غېرىب ئىدى. ئۇنىڭ جىمغۇرلۇقى قىزلارنىڭكىدەك نازاكتلىك ئىدى. ئۇ ئۇنى بالكونغا قويۇپ قويدى. قەپەستىكى كىچىك قاچىغا تېرىق، گۈرۈچ ۋە سۇ قويۇپ بەردى. بىراق، قۇش بۇ ئۆيگە كەلگەن بىر ھەپتىدىن بېرى پەقەتلا سايىراپ باقمىدى، قاچىدىكى دانلارمۇ شۇ پېتى تۇردى. ئۇ ئاخىرى قۇشنى قويۇۋېتىش قارارىغا كەلدى. قەپەسنىڭ كىچىك ئىشىكى ئېچىلىۋىدى. قۇش ئۇچۇپ چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭ ئالدىنقىغا قونۇپ سايىرىغىنىدا ئۇنىڭ ئاغزىدىن قان تۆكۈلدى. ئۇ قاننىڭ ئىچىدە بىر پەس سايىراپ بەردى.

ئۇ قۇشنى قويۇۋەتتى. قۇش ئۇنىڭ ئۈستىنى ئەگىپ ئۆتۈپ يەنە ئالدىنقىغا قوندى. بۇ قېتىم ئۇ نەپەستىن قالغانىدى. ئۇ قۇشنىڭ يۇمران پەيلىرىنى يېنىش - يېنىشلاپ سۆيۈپ قويدى.

17

مەن يېشىل چۆپەر ناخشا ئېيتقان گۈزەل داللىلارنى چۈشەيمەن.

سۈبھى ئەمدىلا كۆتۈرۈلگەندە بۇ يەرگە پادىچى بالا پادىلىرىنى ھەيدەپ كېلىدۇ. ئۇ سېھىرلىك نېيىنى دالا ناخشىلىرىغا ياڭراتقاندا مەن چۈشتىن ئويغىنىمەن.

مەن يېشىل داللىلاردا قوي پادىلىرىنى ھەيدەپ يۈرۈشنى خالايمەن، بىراق بۇ يەردە قاقاس بىر قۇملۇق بار. مېنىڭ كىچىككىنە زېمىنىمدا يايلاق يوق. قوي پادىلىرىنىمۇ كۆرگىلى بولمايدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسى خۇددى چۈشتەكلا يوقىلىپ كەتكەندى.

مەن يىراقتىن نەي ئاۋازىنى ئاڭلاپ قالدىم. بۇ چۈش ئەمەس

ئىدى.

18

قېيىق ھەيدەشنى ماڭا دادام ئۆگىتىپ قويغان. مەن قېيىقنى ھەيدەشنى ئۆگەنگەن كۈندىن باشلاپ، ئۇنىڭغا مەڭگۈلۈك مەھلىيا بولۇپ قالغانلىقىمنى ھېس قىلدىم. كىچىك قېيىقىمنى ھەيدەپ بېلىق تۇتۇش مېنىڭ ئۈچۈن ئەڭ كۆڭۈللۈك تۇيۇلىدۇ.

مەن بېلىقچى بولۇپ يېتىلگەندە يېقىملىق بېلىقچىلار ناخشىسىنى ئېيتىپ، بېلىقلارنىڭ كىچىك ئاراللاردىكى ئۇيقۇسىنى بۇزىمەن. بېلىقلار ناخشامدىن مەستخۇشلانغاندا، ئۇنىڭ بارلىقى مېنىڭ ئىلكىمدە بولىدۇ. مەن ئۇنىڭ كۈمۈش قاسىراقلىرى ئىچىدىكى زۇمرەت، كەھرىۋالارنى سورايمەن. بېلىقلار بۇنىڭ ئۈچۈن ھېچنېمە دېمەيدۇ.

مەن ياقۇت، كەھرىۋالارنى ماڭا تۇنجى قېتىم بېلىقلار ناخشىسىنى ئۆگىتىپ قويغان سۆيۈملۈك ئانامغا سوۋغا قىلىمەن. ئۇ ياقۇت ۋە زۇننارلىرىنى بوينىغا ئېسىۋالغاندا، مەن خۇشال بولىمەن.

19

كېتەر ۋاقتىم بولۇپ قالدى.

كەل دىلىرىم، ئاخىرقى قېتىم شېرىنلىك بىزنى تاتلىق ئۇخلاستۇن. قولۇڭنى بەر، مەن ئاشۇ ئاپئاق قوللىرىڭنى يەنە بىر تۇتۇۋالاي. بۇ بەلكىم ئاخىرقى تۇتۇش بولۇپ قالار. بىلىمەن، مېنىڭ ئۇرغۇپ تۇرغان ياشلىق باھارم سېنىڭ ئالقانلىرىڭ ئاستىدىكى يول - يول سىزىقچىلارغا مەڭگۈلۈك سىڭىپ كەتكەن. سەن ئۇ يوللاردا مېنىڭ سۆيگۈ ناخشىسىنى

ئوقۇغان چاغلىرىمنى مەڭگۈلۈك ئەسلىمە سۈپىتىدە يۈرىكىڭنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ساقلا، ئۇ سېنى ئىپار مەيدەك سەگەك قىلىدۇ.
ئامرىقىم، ساڭا مالاللىق يەتكەندە ناخشىلىرىم سېنىڭ ھايات دەرىخىڭگە تەسەللى بەرگۈچى قۇشقا ئايلىنىدۇ.
كېتەر ۋاقتىم بولۇپ قالدى.

كەل دىلىرىم، تېخىمۇ يېقىن كەل، ھاياتىمىزدىكى گۈزەل مەنۇتلارنىڭ خاتىرىسىنى كۆرەيلى. ياخشى ئۆتكەن چاغلار، لەززەتلىك مەنۇتلار، ئۇتۇلغۇسىز دەملەرنى ئاشۇ كىتاب قۇرلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئىزدەيلى. بۇ قۇرلار بىزگە ئۆتمۈشنى سۆزلەپ بېرىدۇ. ئۇ بىزگە ئاشىق - مەشۇقلار ھەققىدىكى ئاجايىپ يۈكسەك ھېكايىلەرنى ئېيتىپ بېرىدۇ. بىز بىردەم بولسۇمۇ ئايرىلىشنىڭ ئاخىرقى دەقىقىلىرىدە بىر - بىرىمىزگە مۇھەببەت ئىزھار قىلايلى. ئىسسىق قۇچاقلىرىم سېنىڭ قەلبىڭنى سۆيسۇن. يۈكسەك كىشىلەر، پەقەت يۈكسەك كىشىلەرلا باشقىلارنى سۆيەلەيدۇ.

كېتەر ۋاقتىم بولۇپ قالدى.
ئەزرائىلنىڭ خۇش ھىدى گويا باھار تىنىقىدەك قەلبىمنى ئىللىتتى.

پەرىشتەم، مەن ھەرقانداق شارائىتتا ئۆزۈمگە كەلگەن ھەرقانداق خۇشاللىق ۋە ئازابنى مەردانلىك بىلەن قوبۇل ئېتىمەن. بۇ مېنىڭ ھايات يولۇمدۇر بەلكىم.
كېتەر ۋاقتىم بولۇپ قالدى.

كەل ئاپىقىم، مېنى سۆيۈپ قوي! تىنىقلىرىڭ مېنىڭ بىلەن بىللە كەتسۇن، مەن ئۇنى ئاشۇ يەردە مەڭگۈ ھەمراھ قىلاي. . .

مەن ئۇنى ھەركۈنى دېڭىز بويىدا ئۇچرىتىمەن. ئۇ ئاشۇ بىرلا ئورۇندا كۆككە باققىنىچە ئۇزاق خىيال سۈرىدۇ. يۇلتۇزلار سەھنىلىرىدىن چۈشكەندە ئۇمۇ كەپسىگە يېنىپ كېلىدۇ. ئۇنىڭ كەپسى دېڭىزدىن ئانچە يىراق بولمىغان تاغلىق يېزىنىڭ يان باغرىدا، كىچىك ئارچىزارلىقنىڭ ئىچىدە ئىدى. ئۇ ئۇ يەردە يالغۇز ياشايتتى. ئۇ يالغۇزلۇقنى، بۈيۈكلۈك دەپ قارايتتى.

قۇشلار، ياۋايى ھايۋانلار ئۇنىڭ دوستى، سۆھبەتدشى. كۈندۈزلىرى قۇشلار بەزمە قىلىپ بەرسە، كېچىلىرى بۆرىلەر ھۇۋۇلاپ بېرىدۇ.

بۈگۈن ئۇ كۈندۈزنى ئورماندا ئۆتكۈزدى. ئۇ كۈندۈزنىڭ نەقەدەر ئۇزۇنلۇقىنى بۈگۈن تۇنجى قېتىم ھېس قىلدى. گۈگۈم پەردىسى يېيىلغاندا ئۇ دېڭىز ساھىلىغا باردى. ئۇ بىر جۈپ كۆزنى ئاسمانغا تىكتى. غېرىب ئاسماندىكى سېرىق يۇلتۇز ئۇنىڭغا كۈلۈپ قارايتتى. ئۇ كۆزلىرىگە ئىسسىق ياش ئالدى. ئۇنىڭ لەۋلىرىدە بىر خىل تەبەسسۇم ئەكس ئېتەتتى. ئۇ يۇلتۇزلارغا قاراپ ئاستا شىۋىرلىدى:

«بىلىمەن، سەن ماڭا تاتلىق سۆيگۈ بېرىسەن، بىراق سۆيگۈڭ بۇ يەرگە ئۇچۇپ كەلگۈچە يوقاپ كېتىدۇ. قوللىرىمنى ساڭا ئۇزىتىمەن. بىراق قولۇم قىسقىلىق قىلىدۇ. سېنىڭ يىراقتا ئىكەنلىكىڭنى بىلىپ تۇرۇپ يەنە ئىنتىلىپ باقمىمەن. بۇ مېنىڭ سېنى نەقەدەر ياقتۇرۇپ قالغانلىقىمنىڭ دەلىلى.

ئۇ يەردە جىمغىنا تۇرۇپ تۇرغىن يۇلتۇزۇم. مەن تاغنىڭ باغرىدىكى كىچىك چىغىر يول بىلەن سېنىڭ قېشىڭغا يېتىپ بارىمەن».

دېڭىز شاۋقۇنلىرى ئۇنىڭ خىيالىنى بۇزۇۋەتتى. ئۇ دېڭىزغا قارېۋىدى، كېمىلەرنىڭ ماياكللىرىنى كۆردى.

21

تۈنۈگۈن مېنىڭ دادام دېڭىز سەپىرىگە چىقىپ كەتكەنىدى. ئانام گۈل كەشتىلەنگەن قولىياغلىقنى دادامنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ، ئامانلىق تىلەپ دۇئا قىلغانلىقى ھېلىھەم ئېسىمدە. مەن ئۇ چاغدا تېخى بالا ئىدىم.

ئۇ تۈنۈگۈنكى ئىشلار ئىدى. داداممۇ شۇ كەتكەنچە قايتىپ كەلمىدى. مېنىڭ بالىلىقىم دېڭىز ئۈستىدە خادا تاشلارنىڭ تەلۋە سادالىرىنى ئاڭلاپ پىشىپ يېتىلدى.

يىگىتلىكىم نۇر تۆككەندە، مەن دۇنيانىڭ قانۇنىيەتلىرىنى تولۇق چۈشىنىپ يەتتىم.

مەن بۈگۈن دېڭىز سەپىرىگە چىقىمەن. چاچلىرىغا قار سانجىغان ئانام مېنى قولىياغلىق بىلەن ئەمەس، سۆيگۈ بىلەن ئۈزىتىپ قويدى.

كېتىۋاتىمەن. دېڭىز ھالاكىتىنىڭ يوشۇرۇن يوللىرىدا كېتىۋاتىمەن. دولقۇنلار ئىچىدىكى گىگانت ئاڭكۈلاردەك مەردانە كېتىۋاتىمەن.

ماڭا ھېسداشلىق قىلغۇچىلار ساھىلدا قالدى. ئۇلار نېمىدېگەن ئاجىز ۋە بىچارە كىشىلەر - ھە!

مەن ھېسداشلىق ئىچىدە ھاياتلىقىم ۋە سائادىتىمنى تاپالمايمەن. مەن پەقەت جاپا ئىچىدىلا يۇلتۇزلارغا قەدەم ئالالايمەن. كېتىۋاتىمەن. گويا قۇش يېشىل ئاسماننى سۆيگەندەك، مەنمۇ دېڭىزنىڭ ئىسسىق مېھرى سۈيىدە راھەتلىنىپ، يىراق - يىراقلارغا كېتىۋاتىمەن.

دولقۇن، چاقماق، يامغۇر — مانا بۇلار ھالاكەتنىڭ بەلگىلىرى، ئۇلار مېنىڭ يېنىمدا ئەگىپ يۈرىدۇ. مەن ئۇلارغا قاراپ كۈلۈپ قويدۇم.

دولقۇن دەرىجىدىن تاشقىرى كۈچىيىپ كەتتى. ئۇ قېيىققا قاتتىق ئۇرۇلدى. مەن سىلكنىپ كەتتىم، كۆزۈمگە دادامنىڭ سىماسى كۆرۈندى.

بىزنىڭ ئەجدادلىرىمىزنىڭ ھەممىسى كېمىچى. ئۇلار دېڭىز سەپىرىنىڭ سەركەردىلىرى، ئاشۇ پايانسىز سۇ ئۈستىدە يول ئاچقۇچىلار. ئۇلار جاپا - مۇشەققەتلەرگە باش ئەگمەي مەنزىلگە يېتىپ باردى.

ئوغلۇم، جاپادىن قورقۇپ كېمىنى يېرىم يولىدا تاشلاپ كېتىش ئۆزىنى ئەزىمەت سانايدىغانلارنىڭ ئىشى ئەمەس. ئۇ پەقەت قورقۇنچاق، يۈرەكسىز، نامەردلەرنىڭ بەلگىسى، خالاس. مەن دېڭىز دولقۇنلىرى ئىچىدە دادامنىڭ ئاشۇ مەردانە ناخشىلىرىنى ئاڭلىدىم.

22

دەرەخلەرنىڭ شاخلىرى ئاللىقاچان ياللىقچىلىنىپ قالدى، شۇنداقتىمۇ سەن بۇ يەردىن يەنىلا مەيلىڭنى ئۈزلەلمەيۋاتىسەن؟ يۇلتۇزلارمۇ بۇ يەردىن كۆچۈپ كەتتى. ئەمدى ئۇنى مەڭگۈ كۆرەلمەيسەن.

بىلىمەن، سەن شېرىن چۈش كۆرۈۋاتىسەن. سەن ئۇلارنى شېرىن چۈشلىرىڭدىن ئىزدەسەڭ، چۈش سېنى ئۇلارنىڭ قېشىغا باشلاپ بارالمايدۇ.

ئەي ئادەم، شەبنەم سۆيگەن گۈل بەرگىلىرىنى ئاسرا! ئۇ ساڭا باھار ھەققىدە سۆزلەپ بېرىدۇ. باھارنىڭ كېلىدىغانلىقىنى ئۇنىڭدىن بىل. ئۇ گەرچە كۆز ئالدىڭدا سولشىپ كېتىۋاتقان

بولسىمۇ، كېلەر قېتىم ساڭا يەنە يېڭى غۇنچە ئاتا قىلىدۇ. سەن ئۇ غۇنچىنى «مەن» دەپ بىل.

يۇلتۇزلارنى ئۆيۈڭنىڭ دېرىزىسى يېنىدا تۇرۇپ كۆزەتكىن. بەلكىم بۇ چەكسىز كائىناتتا بىرمۇ يۇلتۇزلارنى تاپالماستىقىڭ ئېنىق، شۇنداقتىمۇ كۆزلىرىڭنى يۇمماي ئىزدىگىن.

ئىزدەش سېنى ئويغىتىدۇ. ئىزدىگەنسېرى ئوي - پىكىرىڭ ئېچىلىدۇ.

ھەممە يەر قۇرۇپ كەتتى. پەقەت سېنىڭ قەلبىڭنىڭ ھايات ئىكەنلىكىنى بىلىمەن. قەلبىڭ ئۇخلاپ قېلىشتىن ئاۋۋال يۇلتۇزلىرىڭنى تېپىۋال.

23

ئۆرۈك دەرىخى، مەن ۋە كەپەم، بىز ئەڭ يېقىن دوستلار. بىر تېۋىش يېقىنلاپ كەلدى. ئۇ شۇنچە تېز يېقىنلاپ كەلدىكى ئۇنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى ئۆرۈك دەرىخىمۇ ئېيتىپ بېرەلمىدى. كەپەممۇ ئۇ ناتونۇش تېۋىشنى بىرەر قېتىممۇ ئاڭلاپ باققىنى يوق. كېچىنىڭ جىمجىتلىقىنى بۇزۇپ ناخشا ئېيتىپ كېلىۋاتقان زادى كىمدۇر؟

چەكسىز جىمجىتلىق — ئالادىن ئۆيگە، ئۆيدىن تالاغا سوزۇلغان جىمجىتلىق ئاخىر بۇزۇلدى.

مۈشۈكياپىلاق نەدىندۇر ئۇچۇپ كەلدى. ئۇ دېرىزەم تۈۋىدىكى قېرى ئۆرۈك دەرىخىگە قونۇپ ئۈزلۈك سايىردى. ئۇنىڭ يېقىمىز سايىراشلىرى ھېلىقى تېۋىشنى بېسىپ چۈشتى. مەن ئۇنى ئۇچۇرۇۋەتتىم.

تېۋىش يېقىنلاپ كەلدى. بەدىنىم سوۋۇشقا باشلىدى، روھىمنى قورقۇنچ باستى. مەن قۇلقىمنى سەگەك تۇتۇپ تېۋىش

كەلگەن تەرەپكە قاراپ تۇردۇم.
ئاسمان قارا بۇلۇتلار بىلەن ئورالدى. بىردەمدىن كېيىن
شامال ئارىلاش يامغۇر يېغىشقا باشلىدى. ئۈستۈبىشم چىلىق -
چىلىق ھۆل بولۇپ كەتتى.
مۈشۈكياپىلاق باش ئۈستۈمدىن سايىرىغان پېتى ئەگىپ ئۆتۈپ
كۆزۈمدىن غايىب بولدى. بۇ كېچە مەن كۈتكەن ھەممە نەرسە
ئىز - دېرەكسىز يوقالدى.
مەن، ئۆرۈك دەرىخى، سوغۇق كەپەم، بىز يەنىلا ئەڭ يېقىن
دوستلاردىن.

24

خەير خوش ئانا، مەن كەتتىم. پېشانەمگە ئاخىرقى قېتىم
سۆيۈپ قويغان مۇشۇ مىنۇت مەڭگۈ ئېسىمدىن چىقمايدۇ.
بىز خەيرلىشىۋاتىمىز. سەن تالاي يىللاردىن بېرى ئۆكسۈتۈپ
قويمىغان ئاشۇ ناخشاڭ بىلەن مېنى ئۇزىتىپ قويدۇڭ. مەن ئاشۇ
گۈزەل ئېتىقاد بىلەن مەردانە يول تاللىدىم.
مېنىڭ نەگە بارىدىغىنىمنى بىلمەيسەن. مەنمۇ ئۆزۈمنىڭ نەگە
كېتىۋاتقىنىمنى بىلمەيمەن. كىچىككىنە قولۇقىم مېنى قارشى
قىرغاققا ئېلىپ بارار. مەن ئۇ يەردە بەلكىم بىزگە ئوخشاش
ئادەملەرنىڭ ئارىسىغا سىڭىپ كېتىمەن. ئۇ كىشىلەردىن بۇ يەردە
يوق ئېسىل ئېتىقادلارنى ئۆگىنىپ قالارمەن.
مەن دەريا بويىدىكى كىچىككىنە قومۇش كەپەمدە ئولتۇرۇپ
نەي چالىمەن. مۇڭلۇق، لىرىك كۈي قۇلاقلىرىڭغا يەتكەندە، ھېچ
ئىككىلەنمەيلا: «بۇ ئوغلۇمنىڭ يۈرىكى» دېگىن. بۇ سەن ئۈچۈن
ئېيتىلغان ناخشا.
مەن خىيال قىلىۋاتقاندا، سەن چۈشلىرىڭدە مېنى كۆرسەن.

سەن شۇ ئان ئويغىنىپ يۇلتۇزلار تولۇپ كەتكەن ئاسمانغا قارىساڭ، مېنىڭ قوي - پادىلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ يۇلتۇزلار ئارىسىدا يېگانە يۈرگەنلىكىمنى كۆرسەن. «سەن بۇنى، مېنىڭ ئوغلۇم كىشىلەر ئارىسىدا ياشاۋېتىپتۇ. ئوغلۇم سادىر مىنگەن ئارغىماقنى مىنىپتۇ» دېگەن. بۇ ھەرگىزمۇ سېنىڭ چۈشلىرىڭ ئەمەس.

ئانا، سۈبھى دەمدە مەن ساڭا كۆرۈنمەيمەن. بىراق سەن مېنى كۆرۈپ تۇرىدىغانسەن. ئەسلەشنىڭ ئۆزى كۆرۈشۈپ تۇرۇش، دېگەننى ماڭا ئۆگەتكىنىڭنى ھېلىھەم ئۇنتۇپ قالغىنىم يوق.

مەن قومۇش كەپەمدە ئولتۇرۇپ سېنىڭ ئىسمىڭنى زىكرى قىلىۋاتقىنىمدا، مەيىن سابا ياغاچ شېشىقلىرىدىن كىرىپ يۈزۈمنى ئىللىق سىيىپ ئۆتۈپ كەتتى. مەن بۇنى سېنىڭ مېھرىڭ دەپ بىلىدىم.

ھايات تەشتىكىمگە ئۇرۇق سالىدىم، ئۇ ئۇزۇنغا بارماي بىخ سۈرىدۇ. غۇنچە گۈل تۇغىدۇ. بىر گۈل يېڭى بىر ھاياتنىڭ يارىتىلىشى.

خەير خوش ئانا، خەيرلىشىش مەڭگۈ ۋىدالىشىش ئەمەس.

25

بۇ ئۈجمە دەرىخى ئاتام زامانىسىدىن تارتىپ ھويلىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا قەد كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ قېلىنلاپ كەتكەن قوۋزۇقلىرى تالاي كۈلپەت، تالاي باھارلارنىڭ ئىللىق تىنىقلىرىنى خاتىرە قىلىپ يازغان. ئۇ بوۋامنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك ئېتىقاد مۇنارى. بوۋام بۇ مۇنار ئاستىدا ئولتۇرۇپ تىلاۋەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن بىر ئۆمۈر ئاشۇ دەرەخ ئاستىدا ئىبادەت قىلغىنىنى بىلمەيمەن.

ئۇ ھەرقېتىملىق ئىبادىتىنى تۈگەتكەندە، ئۈجمە ئاستىدىكى

تاش ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ، تۈگمەس خياللار قوينىغا غەرق بولىدۇ. ئۇنىڭ كۆزلىرى قۇشلار ئۇۋا ياسىغان ئۈجمە دەرىخىنىڭ ئۈستى تەرىپىگە ئۇزاقتىن - ئۇزاق تىكىلىدۇ. مومام ئۇنىڭ ئۈچۈن قېنىق دەملەنگەن چايىنى سۇنغاندا، ئۇ مومايغا ياشلىق چاغلىرىدىكى ئوتلۇق تەبەسسۇمدەك بىر خىل غالىب سۆيگۈ بىلەن كۈلۈپ قويدۇ.

بۇ كىچىككىنە ھويلىمىزدا قەدىمىي جەمئىيەتنىڭ ئىزناسى بولغان ئاشۇ قېرى ئۈجمە دەرىخى بار. ئۇ يۈكسەك ئىنساندەك باشقىلارغا مېۋە بېرىدۇ، ئۇلۇغ ئانىدەك بالىلارغا مېھرىر بېرىدۇ. ئۇ قۇشلارنىڭ ۋەتىنى، ياشانغانلارنىڭ ئارامگاھى. ئۇ زېمىنغا ئەتىر گۈلىنىڭ خۇش ھىدىنى چاپىدۇ. بوۋام شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ سايىسىدە موماينىڭ قاپقارا چاپلىرى ئاقارغۇچە ناخشا ئېيتقان. مەن ئاشۇ ئۈجمە دەرىخى ئاستىدا ئولتۇرۇپ، موماينىڭ قاردەك ئاپئاق چاپلىرىنى سىلاۋاتقان بوۋامغا بىر خىل سۆيۈنۈش ئىچىدە قاراپ قالىدىم.

26

مەن مەشۇقۇمنى چۈش ئەينىكىدە كۆرۈپ قالىدىم. ئۇ ماڭا گۈلدەك قاراپ تۇرغۇدەك. چۈشتىن ئويغاندىم. ئۇ ئالدىمدا يوق ئىدى. مەن ئۇنى خىيال قىلىدىم:

مېنىڭ مەشۇقۇم تاغ باغرىدىكى ئورمانلىقتا ياۋا گۈللەر بىلەن ئويناۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ياغاچ كەپسى قۇرۇغان دەريانىڭ ساھىلىدا. ئۇ ھەركۈنى قۇشلار نەزمە قىلىدىغان ئاشۇ ئېتىدائىي ئورمانغا گۈل ئۈزگىلى بارىدۇ. ئۇنىڭ ئەڭ قىزىقىدىغىنى تېخى تۈزۈك ئېچىلمايلا تۈزۈپ كېتىۋاتقان غۇنچىلار ئىدى. ئۇ تۇپراقتا چېچىلىپ

ياتقان گۈل بەرگىلىرىنى ئەينەك قۇتغا سېلىپ ياغاچ كەپسىگە ئېلىپ كېتىدۇ. يۇلتۇزلار تارقاپ سۈيى كەلگەندە ئەينەك قۇتلاردىكى گۈل بەرگىلىرىنى قۇرۇغان دەرياغا تاشلايدۇ. بەرگىلەر بۇ قاغىراپ كەتكەن سۇسىز دەريادا ئىزسىز غايىب بولىدۇ.

ئۇنىڭ كۈنلىرى ئاشۇ ئورماندا ئۆتىدۇ. ئۇنىڭ مۇرىسىگە چۈشۈپ تۇرغان سۇمبۇل چاچلىرىنى شامال سۆيگەندە مەن رىۋايەتلەردىكى سەنەملەرنى ئەسلەيمەن. ئۇ باھاردەك ئوماق ناخشا ئېيتقاندا ئۇنىڭ يېنىدا پەيدا بولىمەن. ئۇ ماڭا ئېرەن قىلىمغاندەك قېيىن دەرىخىنىڭ كەينىگە ئۆتۈپ كۆزۈمدىن غايىب بولىدۇ. مەن ئۇنى ئىزدەپ ئۆيۈمنىڭ ئالدىغا كېلىپ قالىمەن.

بىز دەريانىڭ ئىككى قېتىدا ئولتۇرىمىز. بىز ھەر كۈنى ناخشا بىلەن ئۇچرىشىمىز. ئۇنىڭ ناخشىسى قۇشلارنىڭ تىلىدا شۇنچە گۈزەل ئوقۇلىدۇ. مەن ئارچا دەرىخى سايىسىدە ئولتۇرۇپ شاماللار ئېلىپ كەلگەن ناخشىنى ئاڭلايمەن. ئۇ قانلىرىمدا ئېقىپ ۋۇجۇدۇمغا سىڭىپ كىرگەندە، ئۇنىڭ ماڭا تەئەللۇق ئىكەنلىكىنى چۈشىنىمەن.

27

سەن ئىنتىلىگەن مەنزىل تېخى كۆپ يىراقتا. بۇنىڭ ئۈچۈن قالتىس بەدەل تۆلەشكە توغرا كېلىدۇ. ئۇيقۇڭنى ئاچ، بۆرە ئۇۋىسىدىن چىققۇچە خەتەردىن ئۆتۈپ كەت.

يۈگۈر دوستۇم، قەدەملىرىڭ ئارىسىدىن ئاچچىق توپىلار توزۇپ تىنىقلىرىڭغا كىرگۈچە، نەپىسلىك بوغۇلۇپ، ئۇيقۇڭ كەلگۈچە مەنزىلىڭگە يېتىۋال.

گۈگۈم ئىز بېسىپ كېلىۋاتىدۇ. ئۇ سېنىڭ ئەڭ چوڭ

رەقىبىڭ. ئۇ سېنىڭ كۆزۈڭگە قارا چۈمبەردىسىنى زورلاپ ئارتىپ قويدۇ.

تېز ماڭ دوستۇم، كۆرۈنگەن تاغنىڭ ئارقىسىدا ئاي بار، ئۇ ئۇيقۇدىن ئويغاندى. سەن گۈللەر ئېچىلغان دالغا بارغۇچە ئۇ گۈگۈمنى توسۇپ تۇرىدۇ.

سەن جەننەتكە تۇتىشىپ كەتكەن بۇ يول بىلەن سەپەر قىل. بېشىڭغا ھەر بالا كەلسە يىقىلىپ كەتمە، يىقىلساڭمۇ ئۇخلاپ قالما. ئەنە شۇنداق بولغاندا ھېلىقى مەنزىلگە يېتىپ بارالايسەن. كەينىڭگە قارىما، كەينىڭدە قالغىنى پەقەت ئىزىڭ... ئۇ چۈشتەكلا سەندىن يىراقلاپ كەتتى.

28

ئەتىۋارلاپ باققان قۇشۇم يىراقلارغا ئۇچۇپ كەتتى. مەن ئۇنى قايتا ئۇچرىتالمىدىم. قۇرۇق قالغان مىسكىن ياغاچ قەپەس ئۆيۈمنىڭ بىر بۇلۇڭىدا تاشلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ سولغۇن ھالىتىنى كۆرگىنىمدە ئۇچۇپ كەتكەن قۇشۇمنى ئەسلەپ قالدىم.

باھارنىڭ ئاخىرقى ئايلىرى ھويلىمىزدىكى ئانار دەرىخى شېخىدا بىر قۇش پەيدا بولۇپ قالدى. ئۇ ئۇچۇپ كەتكەن قۇشۇمدەك سايىرىمىسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭغا ئوخشايتتى. ئۇ شاختىن - شاخقا قونۇپ ياپراقلار ئارىسىدىن بىر نېمە ئىزدەمەكچى بولغاندەك قىلاتتى.

كەچ كىرىشى بىلەن ئۇ يەنە نەلەرگىدۇر غايىب بولاتتى. مەن ئۇنىڭغا ئەسلىدىكى قۇشۇمدەك قىزىقىپ قالىدىم. ئۇنىڭغا ھەركۈنى نەچچە رەت قارايدىغان بولۇپ قالىدىم. كۈنلەر ئۆتكەنسېرى ئۇ بىزنىڭ ئۆز قۇشىمىزغا ئايلىنىپ قالدى.

بىر كۈنى ئۇ چاڭىلداپ سايىراپ كەتتى. بۇ چاغدا گۈگۈم

چۈشۈپ يۇلتۇزلار پارلىغان چاغ ئىدى. مەن پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ سايراشلىرىغا زەن سالدىم. ئۇ يۇلتۇزلار بىلەن ئۇزاق پاراڭلاشتى. بىر چاغدا ھارغىنلىق يېتىپ، ياپراقلار ئارىسىدىكى كىچىك ئۇۋىسىدا ئۇخلاپ قالدى.

يېرىم كېچە بولاي دەپ قالغاندا، قۇش يەنە سايراپ كەتتى. مەن تۆشەكتىن قوپۇپ ئانار دەرىخى يېنىغا بارغىنىمدا، ئۇ قىپقىزىل قاننىڭ ئىچىدە توختىماي ياش تۆكەتتى.

ئۇ بۇ قېتىم جورىسىنى ئەسلەپ قالغانىدى. ئۇنىڭ جورىسى زېمىستاننىڭ قاتتىق بورانلىق كۈنلىرىدە يوقىلىپ كەتكەن، شۇنىڭدىن بېرى ئۇ جورىسىنى ئىزدەپ بارمىغان تاغ قاپتىلى، قونمىغان دەرەخ شاخلىرى، بىلمەيدىغان ئورمىنى قالمىدى، ئۇ ئاخىرقى قېتىم مۇشۇ كىچىككىنە ئانار دەرىخىنى ۋەتەن ئەتتى. مەن بۇ يەردىن ئۇچۇپ كەتكەن قۇشۇمنى ئويلاپ قالدىم. ئۇمۇ ئىسسىق، مېھرىلىك بىرەر ئۇۋىغا مۇيەسسەر بولالغانىدۇمۇ؟! ...

29

ئۇ ھەر قېتىملىق سەپەرگە ئاتلانغاندا كونا قەلئەسىنى يوقلاپ ئۆتەتتى. ئۇ يەردىكى ھەربىر ئادەم ئۇنىڭ ئۈچۈن ناتونۇش بولسىمۇ، ئۇلار بىلەن سەمىمىي پاراڭلىشىدۇ، بىراق ئۇ ئۇ كىشىلەرگە كۆڭلىنى بەرمەيدۇ.

شەھەردە ئادەملەر قالمىغاندا كونىراپ كەتكەن ھۇجرىسىغا كىرىپ، قاراڭغۇلۇق ئىچىدە بالىلىقىنى ئەسلەيدۇ. يۈكسەك سېغىنىش كۈيىنى تۆكۈپ يىراقلارغا تەلپۈنىدۇ.

ئۇ بۇ قەدىمىي شەھەرە بىرنەچچە كۈن تۇرۇپ يەنە باشقا يەرلەرگە كېتىپ قالىدۇ. ئۇنىڭ ھەربىر قەدەملىرى ئۆكسۈپ يىغلاش ئىچىدە بېسىلىدۇ.

مەن ئۇنىڭ ئىزلىرى ئارىسىدىن كونا قەلئەدىكى مەدەنىيەت ئامبىرىنىڭ ئالتۇن ئاچقۇچىنى تېپىۋالدىم.

30

ھاياتلىقتا شۇنداقمۇ كۆزلەر باركى، ئۇ كۆزلەرگە ئالەمدىكى بارلىق شۇملۇق، رەزىللىك، مۇناپىقلىق بىر خىل سېھىر بولۇپ جەملەنگەن.

ھاياتلىقتا يەنە شۇنداق كۆزلەر باركى، ئۇ كۆزلەرگە ئاجايىپ گۈزەل مۇھەببەت، يۈكسەك پەزىلەت، بۈيۈك ئېتىقاد نۇر تۆككەن. پەرىشتەم، مەن سېنى پاسىقلار ناخشا ئېيتىپ، ئۈسسۈل ئوينىغان گۈلزارلىقتىن تۈسىمەن. ئۇ يەردە شادلىق رۇمكىسىدا قايغۇ - ھەسرەت شارابلىرى ئىچىلىدۇ. ئۇ يەردىكى گۈللەر مۇناپىقلارنىڭ قېنىدا بويالغان.

سەن بىر قېتىملىق قاتتىق كۈلكىدىن كېيىنكى مىسكىن تەلپۈنۈشكە بەرداشلىق بېرەلمەيسەن. مەن سېنىڭ قەلبىڭنى ناز - كەرەشمىلىرى بىلەن مەھلىيا قىلىۋالغان ئاشۇ ناخشىنىڭ ئىسسىق قۇچاقلىرىدىن تارتىپ چىقىمەن. گەرچە ئۇ قۇچاقلاردا شېرىنلىك بولسىمۇ، كېيىنچە سەن ئۇنىڭ ساختىلىقىنى چۈشىنىسەن.

ئۇيقۇڭنى ئاچ گۈزىلىم، مۇھەببەت سېنى چاقىرىۋاتىدۇ. سېنىڭ روھىڭ مۇھەببەت ئىچىدە كۆكلەيدۇ. سېنىڭ كۆز نۇرۇڭ ۋە تىنىقىڭ مۇھەببەتنىڭ ئوت - يالقۇنى. سەن مۇھەببەت ئىچىدە تۇرۇپ ئالەمنى كۆرەلەيسەن.

يېنىمغا كەل ئاپئىقىم، ئۈزۈڭگە نېسىپ بولمىغان پىلانېتتىن قول ئۈز، سۆيگۈ بەرمىگەن گۈلنى پۇرىما، سايە بەرمىگەن دەرەخنىڭ ئاستىدا ئولتۇرما، گۈزەللىك بەرمىگەن ھاۋادىن نەپەس ئالما. ھايات ئۇنى سۆيگۈچىگە ئاجايىپ خۇشاللىقلارنى بېرىدۇ.

ساڭا بارلىقىنى بېغىشلىغۇچىلارنى پەقەت گۈزەل مۇھەببەت،
يۈكسەك پەزىلەت، بۈيۈك ئېتىقاد نۇر تۆككەن ئاشۇ كۆزلەردىن
ئىزدە.

31

ئۆيىمىزنىڭ ئارقىسىدىكى بۇ يول سېنىڭ بېغىڭغا تۇتىشىدۇ.
بۇ مەن ياسىغان يول، مەن بۇ يولدا ساڭا توقۇلغان مۇھەببەت
ناخشىلىرىمنى ئېيتىمەن. ناخشىلىرىم شۇ نازۇك قەلب
ياپراقلىرىڭنى تىترىتىدۇ. مەن سېنىڭ مىسكىن تۇرقۇڭنى
بېغىڭنىڭ شاد ئىشىكىدە تۇرۇپ كۆرىمەن.

ناخشام يامغۇر تامچىسى بولۇپ پىچانگۈللەرنىڭ بەرگىلىرىگە
تۆكۈلگەندە، سەن يۈگۈرۈپ كېلىپ گۈللەرنى بىر - بىرلەپ
ئۈزۈۋالىسەن. يېڭى تېرىۋېلىنغان بۇ گۈللەر ساڭا يېڭىدىن - يېڭى
سۆيگۈ بېرىدۇ.

سەن پىچانگۈللەرنى گۈلدەستە قىلىپ مەن ياسىغان يولدا
ئاستا كېلىسەن. مەن بۇ چاغدا تېرەك ئارقىسىغا مۆكۈنۈۋېلىپ
سېنىڭ ئارقاڭدىن قارايمەن. سەن بېغىمىزنىڭ كەينىدىكى تاش
ئورۇندۇققا گۈللەرنى يوشۇرۇن قويۇپ قويسەن. مەن ئۇنى
خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلىمەن.

بېغىڭغا تۇتىشىدىغان بۇ يولنى مەن ياسىغان. مەن بۇ يولدا
پەقەت سەن ئۈچۈنلا ماڭىمەن. يولۇمنىڭ ئىككى قاسنىقىدا ئۆسكەن
گۈللەر مېنىڭ گۈللىرىم. بۇ گۈللەرنىڭ بەرگىلىرىدە بىزنىڭ لەۋ
ئىزلىرىمىز بار.

كەل، بىز بېغىمىزنىڭ كەينىدىكى تاش ئورۇندۇقتا جەم
بولايلى. مېنىڭ ياسىغان يولۇم بىزنى جەننەت ئىشىكىگە باشلاپ
بارىدۇ.

كەچۈرگەن، يانچۇقلىرىمنى ئاڭتۇرۇپمۇ سەن ئېھتىياجلىق ئاشۇ يېرىم يارماقنى تاپالمىدىم.

ئۇ ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە ياپراقتەك تىترەۋاتقان قوللىرىنى يىغدى. مەن ئامالسىزلىق ئىچىدە يۈزۈمگە ئۆرلەپ چىققان خىجىلچىلىقىمنى يوشۇردۇم.

ئۇ دوقمۇشقا بېرىپ تۇردى. ئۇ يولدىن ئۆتكەن ھەربىر كىشىگە قولىنى ئۈزىتاتتى. ئۇنىڭ بۇ قىسقا قولى كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ تېخىمۇ قىسقىراپ كەتتى.

ئۇ غېرىبلىق كۈچىسىدا بىر دەردمەن ئىدى. تار، بەتبۇي كۈچلەردا ئۇنىڭ تەقدىرى، ھاياتى خۇددى شېخىدىن غۇلاپ چۈشكەن ياپراقتەك ئۈنسز يىغلايدۇ.

ئۇ كەلدى، ئۇ مېنىڭ يېنىمغا كەلدى. ئۇ ماڭا خۇنۇك كۆزلىرى بىلەن تىكىلىپ تۇرۇپ زەئىپ ھالدا كۈلۈمسىرىدى ھەمدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماستىن جىمجىتلا كېتىپ قالدى. ئۇنىڭ ئارقىسىدىن خېلى ئۇزۇنغىچە بىھوش ھالدا قاراپ تۇردۇم. ئۈمىدسىزلىك ئىچىدىكى ئۈمىدۋار كۆزلىرىم ئۇنى ئاخىرغىچە ئۈزىتىپ قويدى.

شامال چىقىشقا باشلىدى. قاقشال شاماللار مۇسبەتلىك قىماس - چۇقانلارنى ھەش - پەش دېگۈچە غايىب قىلدى. يوللار سۈكۈتكە چۆمدى. توزۇغان چېچەكلەر پەرىشان شاماللار بىلەن يىراقلارغا ئۇچۇپ كەتتى. ھىجراننىڭ ئاچچىق ناخشىسى زېمىننى قاپلىدى.

يۇمران يوپۇرماقلار ئارىسىدىن ئويغانغان ھىلال ئاي دەرخ

ئۇچىدا ئىلىنىپ قالدى. مېنىڭ ئۇنىڭ قەلبىمدىن ئېتىلىپ چىققان بىر ناخشا ئىكەنلىكىنى ھەممىگە جاكارلىغۇم كەلدى.

ھىلال ئاينىڭ ئۈستىگە پەسىل قۇشلىرى كېلىپ قوندى. ئۇلار ھىلال ئاي بىلەن بىرگە چىمەن كۆلىگە چۆمۈلگىلى باردى. ئۇلار سۇ ئۈستىدە كىچىك قولۇقلارغا ئايلاندى. ياۋا ئۆردەكلەر ئۇنىڭ كەينىدىن ئەگەشتى. ئاسماندا يۇلتۇزلار نۇر تۆككەندە ئۇلار يەنە قول تۇتۇشۇپ ئۇچۇپ كەتتى.

سولغۇن كۆزلىرىم ئۇلارنى ئاخىرقى قېتىم كۆرگىنىدە چوڭقۇر ئۆھ تارتتىم. مەن ئوت - چۆپلەر ئارىسىدىن تىترەپ تۇرغان يالىڭاچ بىر دۇنيانى تېپىۋالدىم.

ھىلال ئاي يەنە دەرەخ ئۇچىدا پەيدا بولدى. ئۇ مەن تۇرغان قىرغاققا قاراپ يول ئالدى.

34

خۇداغا تاپشۇردۇم سېنى،
قالما ئۈنتۈپ قەدىم كەپەڭنى.

... ..

كۆل بويىدا ئەمما بىر موماي، قۇشلارنىڭ قەلبىدەك قەلبى بىلەن ئېيتىدۇ ناخشا، ئېيتىدۇ تالاي. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن تۆكۈلىدۇ قان رەڭلىك ياپراق، قېرى شاخلىرىدىن ئازاب توختىماي. ئۇ كىم؟ ھېچبىر كىشى بىلمەيدۇ ئۇنى، ئادەملەر ئۈنتۈپ قالغان ئۇنىڭ تۇرقىنى.

خۇداغا تاپشۇردۇم سېنى،
قالما ئۈنتۈپ قەدىم كەپەڭنى.

... ..

بۇ قۇرۇغان دەرهخ، قۇشلار قونمىغان؛ بۇ يېگانە دەرهخ، قۇشلار ئۇۋا سالمىغان. بۇ يەردە ھەممە تۈتۈندەك يوقالغان. ئەقىل ۋە ئەخلاقمۇ شۇنداق.

جىمجىت يەر، جىمجىت ئاسمان، جىمجىت دەرهخ... بۇلار ھەممىسى شېرىن ئۇخلىغان. ئادەملەرمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاپ قالغان. ئادەملەر بۇ يەردە ئەپسانە، ئۇنتۇلغان ھېكايە تامام. تەنھا قولۇق، ئۇنتۇلغان ناخشا، ئۆلگەن پىلانېت. قاسىراقسىز يىلان، ئۇ قېرى دەرهخ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ، ئەسلەپ ئۆتىدۇ ئۆتمۈشنى.

ئاي، قۇياش، يۇلتۇزلار توپى گويا بىر چۈش، ئۇ بىزنىڭ خىيال، پەقەت بىزدىكى تۇرمۇش.

— ئەي بىتەلەي پەرىشتە، ئاچچىق تاماكاڭدىن بىر چېكىم بەرگىن، ئاچچىق يوقىلىش ئىچىدە تۇرۇپ، دەرىخىمىزنىڭ قوۋۇرۇقىنى قەغەز قىلىپ چېكىۋالاي. خۇدا مېنىڭ نېمە چېكىۋاتقانلىقىمنى كۆرۈپ قويسۇن.

ئالەم قاراڭغۇلاشتى. ھەممە يەر قاراڭغۇ، ئادەممۇ، زېمىنمۇ، دەل - دەرهخمۇ.

— بۇ خۇدانىڭ كارامىتى.

— ياق، ياق، بۇ خۇدانىڭ كارامىتى ئەمەس، بۇ كۆڭلى قارىلارنىڭ كارامىتى. چىراغنى ئۆچۈرگەنلەر دەل ئاشۇ كۆڭلى قارىلاردۇر.

ھەممە يەرنى قاپلاپ تۇرغان ئاۋازسىز قاراڭغۇلۇق مىدەر - مىدەر قىلماي، ئۆزىنىڭ ئۆتكۈر تىنىقلىرى بىلەن، رەھىمسىزلەرچە ئۈمىدسىزلىكنىڭ ئۇرۇقىنى چاچتى.

بىپايان قۇملۇق، قاغىرىغان دالا، ھالسىرىغان تۆگە

كارۋانلىرىنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمىگەن. ئۇلار قۇم بارخانلىرىنىڭ باغرىدا خۇداغا تېۋىنىدۇ.

كېلىۋاتىدۇ، كېتىۋاتىدۇ... ئۈنگەن گىياھ، ئۆلگەن گىياھ... ئۈنتۈلغان ئىسىم، ئۈنتۈلغان سادا... چۇقانلارنىڭ ئىزى يوق.

جىمجىت كۈندۈز، جىمجىت كېچە، ھەممە ئۇخلىغان، ھەممە توڭلىغان، خىيال مۇزلىغان. بىز چۈشنىڭ ئىچىدە.

36

ماڭا ناخشا ئېيتىپ بەر ئانا. مەن ناخشاڭنىڭ سېھرىي كۈچىدە مېنى ئاچچىق قىيناۋاتقان زۇلمەتلەر ئىچىدىن ئويغىنىپ يېنىڭدا ھازىر بولاي، تىنىقلىرىڭدىن تۆكۈلگەن تىكەنسز گۈللەر مېنىڭ بارلىق ئازابلىرىمنى ئۈنتۈلدۈرسۇن.

ئانا، يۈرىكىڭ ئاجىز ناخشا ئېيتىۋاتىدۇ. قوللىرىڭمۇ يۈرىكىڭدەك ئاجىز تىترەۋاتىدۇ. قېنى، ئەكەل، ئاشۇ بىر ئەسىرگە يېقىن بىزنىڭ بارلىقىمىزغا شەپقەت ۋە مېھرىبانلىق نۇرلىرىنى چاچقان قوللىرىڭغا يېنىش - يېنىشلاپ سۆيۈۋالاي! يۈرىكىمنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىغا، ۋۇجۇدۇمنىڭ ھۈجەيرىلىرىگە سىڭىپ كەتكەن سېغىنىشىم ئويغاندى. ئۇنى ئۆز مەيلىمچە تۆكۈۋالاي!

ئىشك ئالدىمىزدىن ئۆتۈپ يىراقلارغا سەپەر قىلىۋاتقان تۆگە كارۋانلىرىنىڭ قوڭغۇراق ناخشىسى كوچا ئىتلىرىنىڭ ئۇيقۇسىنى بۇزۇپ تاشلىدى. ئىتلار كارۋانلارنىڭ كەينىدىن خېلى ئۇزۇنغىچە ئەگىشىپ قاۋىغان بولسىمۇ، كارۋانلار يەنە ئۆز يوللىرىغا كېتىۋەردى. سەن ئۇ ناتونۇش كىشىلەرگە قاراپ كۈلۈپ قويدۇڭ. مەن سېنىڭ قەلبىڭنى ئاختۇرۇپ بىر ئۇلۇغ ئانىنىڭ دۇنياسىنى كۆردۈم.

ئانا، قارلىغاچلار ئۈچۈپ كەتتى. لەمپە ئۆيدىكى كىچىك ئۇۋۇمۇ جىمجىت ئۇيقۇغا كەتتى. ئۇ قارلىغاچلارنى چۈشەۋاتامدۇ تېخى. خۇددى چۈش كۆرۈۋاتقانداك ئۇخلاۋاتىدۇ. بالىكوندىكى كەپتەرلەر دېيىشىۋالغانداك بىردىنلا سايىراپ كەتتى. ئۇ كارۋانلارنىڭ كەلگەنلىكىدىن بېشارەت ئىدى. ئانا، لىرىك ناخشاڭ بەغۋاش ۋە غەمىز قەلبىمنىڭ كىچىك ياپراقلىرىنى تىترەتسۇن، سۆيگۈڭ تومۇرلىرىمدىن تۆكۈلگەن قانلىرىمغا رەڭ بەرسۇن! مەن سىلكنىپ ئويغاندىم. ئەمدى ئادەملەرنى، مۇھەببەت ۋە سۆيگۈنى، ھەقىقەتنى چۈشىنەي! تۇرمۇش ۋە ھاياتنىڭ سىرنى ئۆگىنىۋالاي.

37

بۇ يەر ئەبەدىي ئۇيقۇغا كەتكەندەك جىمجىت ۋە تىنچ. بۇ يەر دۇنيانىڭ يىراق گىرۋىكىدىكى خىلۋەت بىر جاي. ئۇ يەر شارنىڭ يىراق چېتىدە. ئۇنىڭ ئىسمىنى تېخى ھېچكىم تىلغا ئېلىپ باقمىغان، ئۇنى تېخى ھېچكىم كۆرۈپ باقمىغان، شۇنداقلا ئۇ يەرگە يەنە ھېچكىممۇ بېرىپ باقمىغان.

شېرىن چۈشلىرىم مېنى ئۇ يەرگە باشلاپ بارغاندا مەن گۈزەل چۈشلىرىمدىن ئويغاندىم. بۇ چاغدا قۇياش چىققانىدى. مەن قۇياشنىڭ ئارقىسىدىن ئەگىشىپ ئۇ يەرگە باردىم. ئۇ يەردە چۈشتەك مەۋھۇم نەرسىلەر گويا تۇماندەك ئەگىپ يۈرەتتى. مەن مەۋجۇت نەرسىلەرنى كۆرۈپ ئادەتلەنگەچكە، ئۇ مەۋھۇم ھاياتلىق كۆزۈمگە سىغىدى.

مەن كۆل بويىغا كەلدىم. بۇ نېلۇپەر گۈللىرى ئۆسىدىغان كۆل ئىدى. كۆل يېگانە قولۋاقىنى ئاستا تەۋرىتىپ ئۇخلىتىۋاتاتتى. كېيىنەكلەر قولۋاق ئىچىدە خۇددى ئۆلۈكتەك ياتاتتى. ئۇلار بالا

چاغلارنىڭكى چۈشلىرىگە غەرق بولغان بولسا كېرەك. مەن بۇ يەرگە تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ كىردىم. بۇ يەردە سامان يولىغا ئوخشاپ كېتىدىغان كىچىك بىر ئېقىن دەرەخلەر ئارىسىدىن ئېقىپ بۇلۇنلار ئىچىگە غايىب بولاتتى. بۇ يەردە مەن تېخى ئىچىپ باقمىغان پۇراقلىق مەينى كۆردۈم. بۇ مەيلەر بىزگە تونۇش كۈينى كۈيلىمەي، ئۆز ئېقىنىدا ئۈنسز كۈيلەرنى شىۋىرلايدۇ. مەن يۇمشاق كارىۋىتىم ئۈستىدە ئولتۇرۇپ خىيالىمدىكى بىر قىزنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلاۋاتىمەن. ئۇ ئورماندىكى بۇلاق بېشىدا ئولتۇرۇپ قۇشلاردەك ناخشا ئېيتىدۇ. مەن ئارزۇ قىلغان مەينى خروستال رۇمكىغا قۇيۇپ بېرىدۇ. ئاھ، شېرىن چۈشلىرىم ئۆز ئۇۋاڭغا قايتىپ كەل...

38

بوۋاي گۈللۈك يېنىدا جىمجىت ئولتۇراتتى. كەپسىز نەۋرىسى ئۇنىڭغا بىر تال گۈل سۈنۈپ بەردى. بوۋاي گۈلنى قولغا ئېلىپ بېشىنى چايقىدى. ئۇ گۈلنىڭ خۇش ھىدلىرى ئىچىدە ئۇزۇندىن - ئۇزۇن خىيال سۈردى. بالا گۈللۈك يېنىدا خېلى ئوينىغاندىن كېيىن بوۋىسىغا يەنە بىر تال گۈل ئۇزۇپ بەردى. بوۋاي گۈلنى قولغا ئېلىپ رازىمەنلىك بىلەن نەۋرىسىگە قاراپ كۈلۈپ قويدى ۋە بىر خىل سۆيۈنۈش ئىچىدە ئۇنىڭ پېشانىسىگە سۆيىدى. ئۇ قولىدىكى بىر جۈپ ئوتقاشتەك گۈلگە قاراپ، ئانار دەرەخى ئۈستىدە تىنماي سايىراۋاتقان ئاققۇشقاچقا قارىغان پېتى كۆل سۈيىدەك جىمجىت بولۇپ كەتتى. كەچكى شەپق گۈللەرنىڭ ھۆسنىگە ھۆسن بەرگەندە ئۇ ئورنىدىن تۇردى. ئۇ ئانچە كەڭرى بولمىغان بۇ ھويلىنى بىرنەچچە رەت ئايلىنىپ

يەنە گۈللۈكنىڭ يېنىدىكى ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى. ئۇ قولىدىكى ئىككى تال گۈلنىڭ بىر تېلىنى گۈللۈككە ئاۋايلاپ قويدى، بىر تېلىنى پۇراشقا باشلىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ياش توختىماي تۆكۈلەتتى. ئۇ ئۆز ھاياتلىقىدىكى مېھرىبان جورىسىنى، سۆيۈملۈك يۆلەنچۈكىنى سېغىنىپ قالغانىدى.

يۇلتۇزلار ئاسماندا چىراغدەك ئېسىلىپ تۇردى. بوۋاي خېلى ئۇزۇندىن كېيىن نەۋرىسىنى ئېسىگە ئالدى. نەۋرىسى پېشانىسىدىكى ئۆچكە تېرىسى ئۈستىدە ئۇخلاپ قالغانىدى. ئۇ نەۋرىسىنىڭ پېشانىسىگە يەنە بىر قېتىم سۆيۈپ قويدى.

39

ئىلاھ مېنى ئادەم قىلىپ ياراتتى. مەن ھەقىقەتنى قىلىپ قىلىپ، ئۇنىڭ سايىسىدە ئادالەت تاپتىم.

ئىلاھ مېنى بوران قىلىپ ياراتتى. مەن ياۋايىلار بارالمىغان كۈھىقاپتا چوڭ بولدۇم، تىلىمىلار ئۈستىدە يۈرۈپ پىشىپ يېتىلدىم. ئانام مېنى ئىسسىق ۋۇجۇدىدىن دالغا ھەيدىۋەتتى. مەن غەزەپ بىلەن ھۇشقىتىپ كېلىۋاتىمەن. باشقىلارنىڭ چەللە - باراڭلىرىنى ئۇرۇپ، مۇناپىقلارنىڭ يىلتىزىنى قومۇرۇپ تاشلايمەن؛ ئاكەسلەرنىڭ قاقچىسىدىكى ئاشقا قۇم تاشلاپ، زوراۋانلارنىڭ كۆزىگە توپا چاپىمەن.

ئىلاھ مېنى يامغۇر قىلىپ ياراتتى. مەن مېھرىبان بۇلۇتنىڭ مۇھەببەتلىك ناخشىسى. مەن زېمىنغا سۆيگۈ بولۇپ تۆكۈلدۈم. تۇپراقنىڭ قۇلىقىغا يېشىل قىسسە سۆزلەپ بەردىم.

ئىلاھ مېنى چاقماق قىلىپ ياراتتى. مەن خۇدانىڭ غەزىپىنى سەندەل بىلەن بولغا ئارىسىغا يەتكۈزدۈم. بۇ بىلگۈچىلەر ئۈچۈن ئىشارەت.

ئىلاھ مېنى ئوت قىلىپ ياراتتى. مەن روھىي مەرەزلەر بىلەن تېنى كېسەللەرنى داۋالىدىم. غالىبلار، سەپرالارنىڭ قۇرۇق شاخلىرى كۆيۈپ كۈل بولدى.

ئىلاھ مېنى سۇ قىلىپ ياراتتى. مەن زېمىنغا پاك، پەرىشتە سۈپىتىدە ئاپىرىدە بولدۇم. مەن زېمىننىڭ لەۋلىرىنى سۆيۈپ ياشايمەن. ئالەمدىكى نىجاسەتلەرنى ئېرىغداپ، ھاياتلىققا گۈزەللىك بېرىمەن. مەينەت ۋۇجۇد، پاسكىنا قاننى يۇيىمەن.

ئېھ ئىلاھ، مېنى ئەركىنلىك قىلىپ يارات. مەن ئۇچۇپ بېرىپ سېنىڭ بارماقلىرىڭغا قوناي...

40

چۈشۈمدە قوشنامىنىڭ غالىبىر ئىتى ئادەمگە ئايلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ بويىنى زەنجىرلەكلىك ئىدى. ئۇ ئۆزىنى ئۆزى زەنجىردىن بوشىتالمايتتى. مەن ئۇنى زەنجىردىن بوشىتىۋەتتىم. ئۇ ماڭا يەر سۆيۈپ تۇرۇپ رەھمەت بەجا كەلتۈردى. مەن ئۇنىڭ مۇلايىم خۇلقلىرىغا قاراپ تۇرغىنىمدا ئۇ يەنە غالىبىر ئىتقا ئۆزگىرىپ قالدى. مەن قورقۇپ كەتكىنىمدىن قاراڭغۇلۇققا قاراپ قاچتىم. ئۇ كەينىمدىن قوغلىدى، شۇنداق تېز قوغلاپ كەلدى. مەن قېچىۋەردىم. بىر چاغدا ھېرىپ ھالىمدىن كەتتىم. پۇت - قولۇمدا جان يوق، ماغدۇرسىزلىنىدىم. يېشىل چۆپلۈك ئۈستىدە ئۆلۈمنى كۈتۈپ ياتتىم. خېلى ئۇزۇن ياتقان بولساممۇ غالىبىر ئىت بۇ يەرگە كەلمىدى.

ئاتونۇش بىر كىشى مەندىن ئانچە يىراق بولمىغان يەردە ھىجىيىپ قاراپ تۇراتتى. مەن ئۇنىڭ ئەپىت - بەشىرىسىگە سىنچىلاپ قاراپ ئۇنىڭ قوشنامىنىڭ غالىبىر ئىتى ئىكەنلىكىنى بايقىۋالدىم. ئۇ راستتىنلا ئاشۇ غالىبىر ئىت ئىدى.

ئۇ ماڭا تەبەسسۇم قىلدى. ئۇنىڭ تۇرقىدىن قارىغاندا ئۇ شۇنچىلىك مۇلايىم بولۇپ قالغانىدى.

ئۇ ماڭا قولىنى ئۇزاتتى. مەن ئۇنىڭ قوللىرىنى تۈتۈپ يېنىككىنە سىقىپ قويدۇم.

بىز بىللە قايتتۇق. كۆزۈمنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە ئۇ يەنە غالىجر ئىتقا ئايلىنىپ قالدى. تېنىم شۈركىنىپ كەتتى، لەۋلىرىم تىترەپ گەپ قىلالماي قالدىم.

ئۇ ئاۋۋالقىدەكلا مۇلايىم قاراپ تۇردى. مەن يەنە قاچتىم، قېچىپ كېتىۋاتىمەن.

مەن مانا ئاشۇ كۈندىن كېيىن چۈشكە تەبىر بەرگۈچىنى ئىزدەپ يۈرىمەن.

41

بېغىمدىكى بېھى دەرىخى يېنىدىكى خام كېسەكتە ئولتۇرۇپ ئۇخلاپ قاپتىمەن. بىر چاغدا يېقىملىق مەيىن سابا يۈزۈمنى ئەركىلىتىپ ئۆتۈپ كەتتى. مەن چۆچۈپ ئويغاندىم. بېھى دەرىخى شېخىدا بىر تۈمۈچۈك ناخشا ئېيتىپ ئولتۇرۇپتۇ. مەن بۇ ناتونۇش مېھماننىڭ بېغىمغا تۇنجى رەت قەدەم ئالغىنى ئۈچۈن ئۇنىڭ مۇڭلۇق سايىراشلىرىغا ئۇزۇنغىچە مەپتۇن بولۇپ ئولتۇردۇم. ئۇ بىردەم سايىراپ، بېھى دەرىخى يوپۇرماقلىرى ئارىسىدا سەكرەپ ئوينىدى؛ بىر دەم باش ئۈستۈمدىلا قانات قېقىپ، نېمىلەرنىندۇر دەپ، يەنە دەرەخ شېخىدا تۇرۇپ سايىراشقا باشلىدى.

ئۇ بۇ بېھى دەرىخىگە كۆنۈپ قالدى. ئۇ ئاتۇش بېھى دەرىخىنى بىلىدۇ، بېھى دەرىخى ئەتراپىدىكى كىچىككىنە بوشلۇق ئۇنىڭ سۆيۈملۈك ئاسمىنى ئىدى.

مەنمۇ ئۇنى خېلىلا ياخشى كۆرۈپ قالدىم. ئۇنىڭ سايىراشلىرى

مېنىڭ قەلبىمدىن تۆكۈلگەن ناخشىغا ئەڭ يېقىن دوست، شۇڭا ئۇنىڭ مۇڭلىرى ئىچىدە ئۆزۈمنىڭ مۇڭلىرىنى كۆردۈم.

مەن ئاخىر ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر قەپەس ياسىتىپ، ئۇنىڭغا ماكان تۇتۇپ بېرىش قارارىغا كەلدىم. بىراق، شۇنچە قىلىپمۇ تۇمۇچۇقنى تۇتالمىدىم. ئاخىر ئۇنى قەپەس ئىچىدە سولاپ بېقىش نىيىتىمدىن ياندىم.

ھەر كۈنى گۈگۈم چۈشۈش ئالدىدا كۆزۈم قىيمىغان ھالدا باغدىن يېنىپ چىقىمەن. ئۇ مېنىڭ ئارقامدىن قارىغىنىچە يەنە بىر قېتىم سايىراپ قويدۇ.

قىش يېقىنلاپ كەلدى. بېھى يوپۇرماقلىرىمۇ سارغىيىپ يەرگە چۈشتى. تۇمۇچۇقنىڭ نازۇك قاناتلىرى سوغۇق شامالدا تىترىگەندە، مەن ھەسرەت بىلەن يىغلاپ كەتتىم. مەن ئۇنىڭ ئوماق كۆزلىرىگە ئۈزۈندىن - ئۈزۈن قاراپ تۇردۇم. بىر چاغدا ئۇ ئۆزىنىڭ بوشلۇقىدا بىر رەت ئۇچۇپ ئۆتۈپ بېشىمغا كېلىپ قوندى. مەن ئۇنى كۆلەمگە ئەكىردىم. ئۇ تەشتەكتىكى گۈل شېخىغا قونۇپ يەنە بۇرۇنقىدەك سايىردى. ئۇنىڭ سايىرىشىغا مەستخۇش بولۇپ ئۇيقۇغا كەتتىم.

چۈشۈمدە ئۇ ئۇچۇپ كېتىپتۇ. مەن ئۇنىڭ ئۇچۇپ كېتىشىنى خالىمايتىم.

ئويغىنىپ قارىسام، ئۇ يېنىمدىلا ئۇخلاپ قالغانىدى. مەن ئۇنىڭ مىسكىن تۇرقىغا قاراپ: «خۇدا بىزنى نەقەدەر تەقدىرداش ياراتقان - ھە!» دەپ ئۈنسۈز شىۋىرلىدىم.

يامغۇر يېغىشقا باشلىدى. ئەتراپنى كۆكۈش تۇمان قاپلاپ دەرەخ يوپۇرماقلىرىنىمۇ پەرق ئەتكىلى بولماي قالدى. يامغۇر خېلى

ئۇزۇن ياققاندىن كېيىن توختىدى. يامغۇرنىڭ توختىشى بىلەن شىمال شامىلى چىقىشقا باشلىدى. شامال ئاخىر بورانغا ئايلاندى. بوران كۆكۈش تۇمانلارنى يىراق - يىراقلارغا ئېلىپ كەتتى. بۇلۇتلار ئارىسىغا مۆكۈنگەن قۇياش ئۇپۇقتا يەنە جۇلالاندى. ئۇ كۈمۈش رەڭ نۇرلىرىنى زېمىنغا تۆكۈپ، ئەتراپنى نۇرلاندۇردى. دەرەخ يوپۇرماقلىرىمۇ خۇشال كۈلدى. مەن تەقەززالىق بىلەن كۈتمەكتىمەن. ئىشىنىمەنكى، مەنزىلگە چوقۇم يېتىپ بارىمىز. يىراقتىن كۆرۈنگەن قارلىق چوققا بىزنىڭ ئاخىرقى بېكىتىمىز.

ۋاقىت بىر مىنۇت، بىر مىنۇتتىن ئۆتمەكتە. سائەت ئىستېرېلىكىسى توختاپ قالغىنى يوق. مەنزىل بىزگە ئانچە يىراق بولمىغان يەردە بىزگە قاراپ تەبەسسۇم قىلماقتا. بىز داۋاملىق مېڭىۋاتىمىز. بىزنىڭ قەدەملىرىمىز ئۇزۇندىن - ئۇزۇنغا سوزۇلغان بۇ يولدا ئالدىراش يۆتكەلمەكتە.

يامغۇر ياغدى، توختىدى. بوران چىقتى، توختىدى. قار ئۇچقۇندىلىرىمۇ زېمىننىڭ ھەممىلا يېرىگە ئاق لىباس ياپتى. بۇلارمۇ غايىب بولدى. بۇ مەنزىرىلەر كۆز ئالدىمىزدىن بىر - بىرلەپ ئۆتۈپ كەتتى.

شۇنداق، ئۇنىڭ دەل ئۆزى — ھايات. ھايات — تەبىئەتنىڭ بۇ قوپال چاقچاقلىرىغا نەقەدەر ئوخشايدۇ - ھە!

دادام ئوۋچى بولغاچقىمىكىن، قاندىن قورقمايتتى. ئۇ ھەر قېتىم ئوۋغا چىققاندا بەدەنلىرىدىن قان ئېقىپ تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى ئېلىپ كەلگەندە يۈرىكىم ئازابلىنىپ، تېنىم شۈركىنىپ كېتەتتى. ئۇ مېنىڭ كۆزۈمگە قاراپ قويۇپ: «ھۇ توخۇ

يۈرەك، قورقۇنچاق...!» دېگەن گەپنىلا قىلاتتى.
 كۈنلەرنىڭ بىر كۈنى، دادام مېنى ئوۋغا بىللە ئېلىپ چىقتى.
 بىز پايانى يوق ئورمانلىققا كىرىپ كەتتۇق. دادام ماڭا يول بويى
 ئوۋ قانۇنىيەتلىرى ھەققىدە دەرس سۆزلەپ بەردى. دادامنىڭ
 گەپلىرى كاللامغا كىرمەيۋاتاتتى. ئويلاۋاتقىنىم كېسۋېتىلگەن
 دەرەخلەر، ۋەيرانچىلىققا ئۇچرىغان ئورمانلار ۋە زوراۋانلىققا دۇچ
 كېلىپ ھاياتى خەۋپ ئىچىدە تۇرۇۋاتقان ھايۋانلار ئىدى. كۆز
 ئالدىمدىكى بۇ تراگېدىيىلەرنى كۆرۈپ ئىچىمنى قورقۇنچ باستى.
 بىز ئورمانلىققا ئىچكىرىلەپ كىردۇق. مۇرەمدىكى قارا
 مىلىتتىن سۇس قان ھىدى كېلىۋاتاتتى. كۆڭلۈم ئېلىشىپ،
 بېشىم قېيىپلا كەتتى. شۇ چاغدا بىزدىن ئانچە يىراق بولمىغان
 چاتقال ئارىسىدىن بىر توشقان يۈگۈرۈپ چىقتى. دادام ماڭا «سەن
 ئات!» دېگەندەك ئىشارەت قىلىپ جىملا تۇردى. مەن قورالنى
 بەتلەپ دەرەخكە قارىتىپ ئوق ئۈزدۈم. توشقان كۆزنى يۇمۇپ -
 ئاچقۇچە كۆزدىن غايىب بولدى.

«ھۇ يارىماس!»، دادام ماڭا غەزەپلىك تىكىلدى. بىز
 يوللىرىمىزنى داۋام ئېتىۋەردۇق. بىر چاغدا بىزگە ئانا كېيىك
 ئۇچرىدى. دادام ماڭا قاراپمۇ قويماي ئۇنى يەر چىشلەتتى. ئۇ يوغان
 كۆزلىرىنى ئاچقىنىچە قان ئىچىدە ئۇيقۇغا كەتتى.

بىز يەنە ماڭدۇق. قۇرۇق دەرەخ ئۈستىدىكى ئۇلار بىر خىل
 غەزەپ بىلەن سايىراپ كەتتى. دادام ماڭا قاراپ ئۇنى ئېتىشقا
 ئىجازەت قىلدى. مەن كۆزۈمنى يۇمۇپلا ئۇنىڭغا قارىتىپ ئوق
 چىقاردىم. بىر چاغدا قارىسام ئۇ يەردە يېتىپتۇ. مەن تۈلپارىمدىن
 سەكرەپ چۈشۈپ ئۇلانىڭ قانغا مىلىنىپ تۇرغان تۇرقىغا قاراپ:
 «سېنى ئۆلتۈرۈپ نېمىمۇ قىلاتتىم» دېدىم. بىراق، ئۇ ئۇن -
 تىنىسىز ياتاتتى. مەن بۇنى كۆرۈپ چىدىغۇسىز دەرىجىدە ئازابلاندىم.

بالىلىق چاغلىرىمدا يولنى بىلمەيتتىم. چوڭ بولغانسېرى خۇدانىڭ يولنى ئىنسانلارنىڭ يۈرۈشى ئۈچۈن ئۇزۇن قىلىپ ياراتقانلىقىنى بىلدىم.

مانا كۆز ئالدىمدىكى يول يۇلتۇزلارغا تۇتىشىدۇ. ئۇنىڭ پايانى ھەم چېكى يوق. مەن بۇ يولدا مېڭىپ كېتىۋاتىمەن، لېكىن نېمىنى ئىزدەيدىغىنىمنى ھېچكىم بىلمەيدۇ.

بۇ يول مەن ئۈچۈن تولمۇ گۈزەل، مەن بۇ يولدا خاتىرجەم يۈرەلمەيمەن. بۇ يولدا ناپاكلىق ۋە شەرمەندىلىك ئوت - چۆپلىرى باراقسانلىغان. بۇ يولدا يەنە بىباھا، ئەڭ گۈزەل ھەم مۇقەددەس بولغان ھەقىقەت كۆمۈلگەن.

مەن ئەنە ئاشۇ ھەقىقەت ئۈچۈن ئىزدەنگۈچى. مەن ھەقىقەت ئۈچۈن بۇ يولدا جەبر - جاپا چەككۈچى.

مەن يولدا چېچىلىپ ياتقان گۈللەرنى كۆردۈم. مەن گۈللەرنى بىر - بىرلەپ تېرىۋېلىپ دەريا ئېقىنىغا ئېقىتىۋەتتىم. گۈللەر دەريادا خۇشال ئېقىپ كەتتى.

مەن يولدا چېچىلغان دەرەخ يوپۇرماقلىرىنى ئۇچراتتىم. ئۇلارنىڭ كۆزى ياش، چىرايى سولغۇن ئىدى. بىر قارا بارماق ئۇنى مەھكەم سىقىمداپ تۇراتتى. بارماقلار ئارىسىدىن قارا تۇمان تامچىلاپ تۇراتتى. مەن ياپراقلارنى بارماقلار ئارىسىدىن قۇتقۇزدۇم. يوپۇرماقلار دەرەخلەرنىڭ شاخلىرىغا ئۇچۇپ كەتتى. قارا بارماقمۇ كۆزدىن يىراقلاشتى.

نېمىشقىدۇركى ئويلاپ قالدىم. ھەربىر ئىنسان ئۆزى ئىزدىمەكچى بولغان نەرسىگە مۇيەسسەر بولۇش ئۈچۈن قەتئىي ئىرادىدىن يانماسلىقى كېرەك، ئەلۋەتتە.

مەن سادالار، غوۋغالار ئىچىدە بۇ چەكسىز يولدا

كېتىۋاتىمەن. قەلبىمدىن تۆكۈلگەن نىدالار ئۇيقۇدا ياتقان ئاشۇ كىشىلەرنىڭ ئۈستىگە يامغۇر بولۇپ قۇيۇلماقتا.

45

دالدا مەن يالغۇز ئىدىم. قۇشلار ئاۋازىنىڭ ئىچىدە ئىدىم. مەن بۇ ئاۋاز ئىچىدە ھەممىنى ئۇنتۇدۇم. ھەممە مېنى ئۇنتۇلدۇردى.

سىم - سىم يامغۇر يېغىشقا باشلىغاندا، قۇشلارنىڭ ئاۋازى يېنىمدىن غايىب بولدى. مەن ئەسلىمگە قايتىپ كەلدىم. يامغۇر چېلەكلەپ قۇيۇلۇشقا باشلىدى. دەرەخ دالدىسىدا تۇرۇپ يەنە يامغۇرنىڭ ئاۋازىغا غەرق بولدۇم. يامغۇردا قالغان بىر قۇش يوپۇرماقلار ئارىسىدىن ئۆزىگە پاناھ ئىزدەيتتى. بىراق، يوپۇرماقلار قۇشقا پاناھلىق بېرەلمەيتتى. ئۇ ئاخىر بۇ يەردىن ئۇچۇپ كېتىشكە مەجبۇر بولدى. ئۇ قانات قېقىپ باققان بولسىمۇ ئۇچالمىدى، ئۇ يەنە بىر رەت غەيرەت قىلدى، شۇندىمۇ ئۇچالماي ئالدىمغىلا يىقىلىپ جان ئۈزدى. ئۇنىڭ ئېغىزى ناخشا ئېيتىۋاتقانداك ئېچىلىپ قالغانىدى. يامغۇر، لاي - پاتقاق ئۇنى كۆمۈپ تاشلىدى.

مەن بارا - بارا ئاق يېغىنغا ئايلىنىۋاتقان يامغۇرغا قارىغىنىمچە خىيال سۈرۈپ ئولتۇرۇپ كەتتىم. بىر چاغدا يوپۇرماقلار ئارىسىدىن يەنە بىر قۇشنىڭ سايىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى. مەن بىرى چاقىرىۋاتقانداك ئىتتىك قارىدىم، بىراق سايىرىغان قۇشنى كۆرەلمىدىم.

سايىراش تېخىمۇ ئەۋجىگە كۆتۈرۈلدى. يامغۇر ئاۋازى ئۇنىڭ ئاۋازى ئىچىدە قالدى. مەن شۇنچە ئىزدەپمۇ قۇشنى تاپالمىدىم. قۇش سايىرماقتا، ئەتراپتا سايىراۋاتقان باشقا بىرەر قۇشنىڭ يوقلۇقى مېنى ھەيران قالدۇردى.

مەن سۈكۈت ئىچىدە يامغۇر ۋە لاي كۆمۈپ تاشلىغان ھېلىقى قۇشنى ئىزدىدىم، لېكىن ئۇنى ئىزدەپ تاپالمىدىم. بىراق، ئۇ ئۆلگەن يەردە ھەسرەتلىك ئۇھ تارتىش ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

46

يىگىت گۈل دۈكىنىدىن سېتىۋېلىنغان قولۇڭدىكى سەر خىل ئىتىر گۈللەرنىڭ ھەسرەتلىك نىدالىرىغا قۇلاق سال! ئۇ ساڭا مۇھەببەت ھەققىدە ئەڭ يېڭى ناخشىلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ. ئېنىقكى، سەن بۇ ناخشىلارنى ئاڭلاپ باقمىغان.

بىلىمەن، بۇ گۈللەرنى مەشۇقۇڭ ئۈچۈن سېتىۋالدىڭ. مەشۇقۇڭ سېنىڭ بۇ گۈللەرنىڭ گۈل لوڭقىسىغا سېلىپ قويۇپ، گۈللەرنىڭ ناخشىسىنى تىڭشايدۇ. ئۇ ئۇخلاپ قالغاندا چۈشىدە سېنىڭ ناخشا ئېيتىۋاتقان ھالىتىڭنى كۆرىدۇ.

ئۇ گۈللەرنىڭ تومۇرلىرى ئاخشاملا ئۆز يىلتىزىغا ئۇلاقلق ئىدى. ئۇ تېخى ھېلىلا ئۆز ئانىسىنىڭ ئىسسىق باغرىدا شېرىن ئۇيقۇنىڭ ئەسىرى ئىدى، بىراق ئۇ بۈگۈن ئۆز خۇشاللىقلىرىدىن مەھرۇم قالدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆزى بىلمەيلا يىلتىزىدىن ئۆرۈلۈپ قېلىشىنى ئويلاپ باقمىغانىدى.

سەن گۈللەرنىڭ بەرگىلىرىدىكى ياش تامچىلىرىنى كۆرۈۋاتامسەن؟ ئۇلار ئۈنسز ياش تۆكۈۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ ئۈنسىز ياشلىرى دەل سەن تېخى ئاڭلاپ باقمىغان ھېلىقى ناخشا. سېنىڭ ئەتراپىڭدا ئەگىپ يۈرگەن قۇشلار گۈللەرنىڭ ھەسرەتلىك ناخشىلىرىنى ئاڭلىغان. ئۇلار ئاشۇ گۈل دۈكىنىدىن نەقەدەر نەپرەتلىنىدۇ — ھە!

يىگىت، قولۇڭدىكى بۇ بىر دەستە گۈلنى ئۆز سۆيگۈنۈڭگە بەرگەندە، دىلدارنىڭ گۈللەرنىڭ سولغۇن چېھرىگە قاراپ چەكسىز

خىيالغا پاتىدۇ. ئۇنىڭ نېمىنى خىيال قىلىۋاتقانلىقىنى ئاشۇ گۈللەردىن سورا.

47

بۇ كېچە يەنە ئۇيقۇ يوق. خىياللىرىم نېمىلەرگىدۇر ئەگىشىپ يىراق - يىراقلارغا كېتىپ قالدى. ئۇ كائىناتنىڭ بۇلۇڭ - پۇچقاقلرىنى قويماي ئاڭتۇرۇپ، ھېچنەرسىگە ئېرىشەلمەي يەنە قايتىپ كەلدى.

يولۇچىلارنىڭ يېنىك تىۋىشى بىردەم پەيدا بولۇپ، بىردەم يوقىلىپ تۇراتتى. ئىتلارنىڭ قاۋاشلىرىمۇ توختاپ قالغانىدى. مەن ئىشىك يېنىغا كەلدىم. ئىشىكىم قۇلۇپلاقلق ئىدى. مەن ھەيران قالدىم. ئىشىكىنى مەن قۇلۇپلىمىغانىدىم ھەم باشقىلارنىڭ قۇلۇپلاپ قويغىنىنىمۇ سەزمەي قالغانىتىم. مەن دېرىزە يېنىغا كەلدىم. قازاننىڭ قارىسىدەك زۇلمەت كېچە ئۆيۈمنىڭ ئەتراپىدا ئەگىپ يۈرەتتى. مەن يەنىمۇ سىنچىلاپ قارىدىم. كۆزۈمگە قاراڭغۇدىن باشقا ھېچ نەرسە كۆرۈنمىدى. يۇلتۇزلار بىلەن تولۇن ئاي قەبرىگە يوشۇرۇنۇۋالغانىدۇر؟! تەئەججۈپلەنگەن يۈرىكىم چوڭقۇر ئۆھ تارتتى.

مەن بۇ كېچە چەكسىز بۇرۇقتۇرما ئىچىدە تاڭنى كۈتۈۋالدىم، لېكىن قۇياشنىڭ چىققانلىقىنى كۆرمىدىم. قۇياش بەلكىم چىققاندۇر، دەپ ئويلىدىم.

مەن ئىشىكىمنىڭ قۇلۇپىنى بىرى ئېچىپ بېرىدۇ، دەپ خېلى ئۇزۇنغىچە ساقلىغان بولساممۇ، بىراق بىرەر شەيىمۇ ئاڭلانمىدى. مەن بىرەر شەيىنىڭ كېلىشىنى بىر كۈن ساقلىدىم، بىراق كەلمىدى.

بىزارلىق، زېرىكىشلىك بۇ كۈنلەرنى ماڭا بېرىپ كەتكەن

ئادەم ئاتام بىلەن ھەۋۋا ئانامغا ئاچچىق غەزەپلەندىم. ئۇلار مېنى ئۆتۈپ كەتكەندى.

مەن ئىشك يېنىغا باردىم. ئىشكىنىڭ شىشقىدىن تالاغا قارىدىم. كۈچىدا ئادەم، ماشىنىلار، ئېشەكلەر ئۇياندىن - بۇيانغا مېڭىپ يۈرىدۇ. ئۇلار مېنىڭ بىر ئىشك شىشقىدىن قاراۋاتقانلىقىمنى خىيال قىلىپ باقمىغانىدى.

48

ئىككى يول ئارىسىدىكى دوقمۇش ماڭا ئۆزۈمدەكلا تونۇش، مەن ھەر كۈنى بىر يولدىن چىقىپ ئاشۇ دوقمۇش بىلەن يەنە بىر يولغا كىرىپ كېتىمەن. مەن دوقمۇش بىلەن ھەرقېتىمدا ئۇچراشقنىمدا ئۇ گويا مېنى سىزىۋاتقان رەسسامدەك ماڭا قاراپ تۇرىدۇ. مەن ئۇنىڭغا ئانچە قىزىقمىغاندەك ئۆتۈپ كېتىمەن. كەينىمگە بۇرۇلۇپ قارىغنىمدا ئۇنىڭ غېرىب تۇرقى باشقا بىر ئەسلىمنى ئېسىمگە سالىدۇ. بەزىدە ئۇ يەردە ئۆزۈندىن - ئۆزۈنغا سوزۇلغان تۈننىڭ ئىچىدە، قىقاس - چۇقانغا چۆمگەن كۈندۈزنىڭ يورۇقىدا تۇرۇپ قالىمەن. مەن بۇ يەردە ئۆزۈمنىلا، پەقەت ئۆزۈمنىلا كۆرىمەن. ئۆزۈمنىڭ سولغۇن چىرايى، غېرىب روھى ۋە يېرىلىپ كەتكەن قېلىن كالىپۇكلىرىم، يىرتىلىپ كەتكەن كۇلا - جەندىلىرىم مەن بىلەن كۈندە ئۇچرىشىپ تۇرىدۇ. بۇ دوقمۇش ماڭا شۇنداق تونۇش. قېرىپ ھالىدىن كەتكەن كونا تونۇرنىڭ ئۈستىدە قوقاسقا پۇت - قولىنى قاقلاپ ئولتۇرغانلار ئۇنىڭدىن لەززەت ئېلىپ، خۇمارلاشقان كۆزلىرىنى يۇمۇپلا ئۇخلاپ قالىدۇ. مەن ئۇلار ئويغانغۇچە ئۇلارغا ئانچە يىراق بولمىغان يەردە ئولتۇرىمەن. ئۇلار كۆزلىرىنى ئاچقاندا مەنمۇ شېرىن ئۇيقۇدىن ئويغىنىپ كېتىمەن. ئۇلار رەستە - رەستىلەرگە يۈگۈرۈشۈپ

كىرىپ كەتكەندە مەنمۇ ھېلىقى يولۇمدىن كەلگەن ئاۋازلارنى
ئاڭلاپ، شۇ تەرەپكە كېتىپ قالدىم.

مەن ھەربىر باسقان قەدىمدە يوللاردا، بازار - رەستىلەردە
گەپ قىلالايدىغان بىرەر ئادەمنى ئۇچرىتالمىدىم.

49

قۇشلار ئاياغ باسمىغان بۇ يەرنىڭ قەيەر ئىكەنلىكىنى
بىلمەيمەن. بۇ يەر بەلكىم بۇرۇنقى ئېرالاردا بىر زۇمرەت بوستانلىق
بولۇشى مۇمكىن. ئۇ يەر - بۇ يەرلەردە قەبرىلەردەك تىزىلىپ
تۇرغان دەرەخ كۆتەكلىرى قەدىمىي ئورماننىڭ ئىزلىرىنى
كۆرسىتىپ بېرىدۇ. تېگى - تېگىدىن پۇرلىشىپ، چىرىپ كەتكەن
بۇ كۆتەكلەردىن غېرىبلىق پۇراپ تۇرىدۇ.

مەن ئۇتۇلۇپ كەتكەن ۋە تۇنۇگۇنكى چۈشتەك بۇ سىرلىق
جايدا ئولتۇرۇپ، ماڭا يات ھەم تونۇش بولغان بۇ ئىزلارنى ئىنچىكە
كۆزىتىۋاتىمەن.

تومۇر - تومۇرلاردىن قانداك ئېقىپ كەلگەن ناخشا چوقچىيىپ
تۇرغان كۆتەكلەرگە تېمىپ چۈشكەندە، ئاسماندىكى بۇلۇتلارنىڭ
باغرىمۇ چاڭلىداپ يېرىلىدۇ. مەن دۇنيانىڭ بىر چېتىدىكى بۇ يەردە
سۈكۈت ئىچىدە ئەڭ گۈزەل مەرسىيىلەرنىڭ ئىچىگە غەرق
بولدىم. ھەممە نەرسە مەرسىيە ئىچىدە خىيالغا ئەسىر بولغان
دۇنيانىڭ كۆز ياشلىرىنى كۆرۈشنى خالىمىغاندەك، ئۆز خامىشى
بىلەن ياشاۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ ھاياتلىق ھەققىدە پىچىرلاپ ئېيتقان
سۆزلىرى ئۇلارنىڭ ھاياتلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ.

كۈن ئولتۇراي دەپ قالغاندا، مەن ناتونۇش بۇ زېمىندىن
ئايرىلدىم. مەن گويا ئىككى ئالەم ئارىسىدا تېڭىرقاپ يۈرگەن
سوپىلاردەك، بىر ئالدىغا ئاياغ باسسام بىر كەينىمگە قاراپ قالدىم.

قۇرۇغان يىلتىزلار ئەپسانە ۋە رىۋايەتكە ئايلىنىپ كەتكەن بۇ يەرنىڭ تۇپرىقىنى ئەسلىتىپ، ئۆتمۈشنى زىكىر قىلاتتى. مەن ئۇنىڭ مۇڭلۇق ھەم غەربىلىق ناخشىسى ئىچىدە ئۇنىڭ سايىسى چۈشكەن يەردىن ئايلىنىپ ئۆتۈپ كەتتىم.

50

سەن سۆيگۈ ھەققىدە سۆزلەيسەن، سېنى باشقىلار سۆيگۈ ئىلاھى، دەپ قارايدۇ.

سەن سۆيگۈ ھەققىدە ناخشا ئېيتىسەن، كىشىلەر سېنى سۆيگۈ مۇئەككىلى، دەپ ئاتايدۇ.

بىراق، سەن ساڭا چوقۇنغۇچىلارغا سۆيگۈ بېرەلمەيسەن. ساڭا ئېتىقاد قىلغۇچىلارغا گۈزەللىك بېرەلمەيسەن.

سېنى كىشىلەر چۈشىنىپ يېتىدۇ، چۈنكى كىشىلەرنىڭ كۆزى ئادەمنىڭ قەلبىنى كۆرۈشكە ئادەتلەنگەن.

سۆيگۈ — ساختىلىق بىلەن دوست ئەمەس، ئۇنىڭ ھىماتچىسى سەممىيلىك ۋە ئەخلاق.

سۆيگۈ — گۈزەل قەلب ئىچىدە قۇياشنىڭ ھۆسننى باسدۇ. ئۇ قۇياشقا ئوخشاشلا نۇر توزانلىرىدىن ئاپىرىدە بولغان مەبۇد، ئەبەدىي ھاقارەت چاڭلىرىدىن غالىب كەلگۈچى ئىلاھ.

سۆيگۈ — يۈكسەك كىشىلەرنىڭ يۈرىكىدە تۇرۇپ ناخشا توۋلىسا، زېمىن ئۆز گۈزەللىكىنى ئاشكارىلايدۇ.

ئەي سۆيگۈ ھەققىدە سۆزلىگۈچىلەر، سىلەر زېمىندا توزان بولۇپ ئۈچۈپ يۈرگەن سۆيگۈ توزانلىرىنى يىغىڭلار. سۆيگۈ توزانلىرى سىلەرگە ئۆزىنى ھەقىقىي چۈشەندۈرۈپ قويسۇن. سىلەر ئۇنى ھەقىقىي چۈشەنگەندە بەلكىم تەنھالىق قەسرىڭلاردا زار - زار يىغلىشىڭلار ئېنىق. ئۇشبۇ يىغاڭلار سۆيگۈنىڭ قۇلاق پەردىلىرىنى

يېنىك تىترەتسۇن. ئۇ چاغدا سىلەر كەچۈرۈمگە مۇيەسسەر بولسىلەر.

سۆيگۈ — خازان بولمىغان گۈل بەرگىسى. مەڭگۈ ئۆكسۈپ قالمايدىغان يۇلتۇز سىماسى.

مەن سىلەرنىڭ: «بىز سۆيگۈ جامالىغا ئائىل بولدۇق...» دېگەن سۆزۈڭلارنى ئاڭلاپ قالدىم.

51

ئويلىنىش ئىچىدە تۇرىدۇ جىمجىت بىر يۇمران گىياھ،
ھاياتلىق جەزىرىسىدىكى ھارغىن ئادەم، ئىرش سەلتەنتىدىكى يېگانە خۇدا.

بۇلار ھەممىگە ئايان مەۋجۇتلۇق، ھەممە چۈشەنمىگەن ئادەم،
ھەممە كۆرۈپ باقمىغان ئىلاھ، مەڭگۈ لېنتىغا ئېلىپ بولمايدىغان
خىيال، ئەبەدىلئەبەد يېشىلمەيدىغان سىرلىق چۈش.
ئويلىنىش ئىچىدە تۇرىمەن جىمجىت.

ئالەم مەن ئوقۇپ چۈشىنەلمىگەن كىتاب. قېنى مەن، «مەن»
نىڭ ئۆزىنى بىلىشى، ئۇ ئۆزۈندىن - ئۆزۈنغا سوزۇلغان خىيال.
قېنى سەن لاتاپەتلىك سۆيگۈ نۇرى؟ قېنى سەن گۈلدىن
ئاپىرىدە بولغان قىز.

قېنى سەن تاش كۆتۈرگەن سۆلەتلىك ئادەم ئاتا، يىلان
قاسىرىقىدىن يېپىنچا ئارتقان ھەۋۋا ئانا؟

قېنى سەن ئاياللاردەك مېھرىلىك جەننەت، مەڭگۈ سولۇپ
قالمايدىغان گۈل - گىياھ. ئوي - چېكى يوق يول.

بارچە ھاياتلىق ئاشۇ چەكسىز يولدا كېتىۋاتىدۇ. ئىسسىق -
سوغۇق ئارىلىقىدا، ئىزدىمەك بولۇپ پەقەت ئۆزىنى.

ئويلىنىش ئىچىدە جىمجىت تۇرىدۇ بىر يۇمران گىياھ.

ئادەم، شەيتان ھەم خۇدا. . . ھەممىسى ئويدا.

52

ئۆيۈمنىڭ ئالدىدىكى بۇ ساسلىق مەن تۇغۇلماستىنلا بار ئىكەن. شۇ چاغدىمۇ بۇ ساسلىقتا يىلانلار ياشايدىكەن. بۈگۈنمۇ ئۇ يەر يىلانلارنىڭ ماكانى.

تاسمىدەك ئۇزۇن تەن، ياڭاق تەك كىچىك باش، بۇ ئاجايىپ سۈرلۈك مەخلۇقاتەك بەكلا قورقۇنچلۇق. ئۇلارنىڭ ئۇۋىلىرى دەرەخ يىلتىزلىرىنىڭ بېقىنىدا، ئۇلارنىڭ بالىلىرى ئاشۇ يىلتىزلارغا باش قويۇپ تاتلىق ئۇخلايدۇ. ئانىلىرى ئوزۇقلۇق ئىزدەپ قوش چاڭگىلىرىنىڭ يېنىدا جىمجىت ياتىدۇ.

يامغۇر ياغقان كۈنلىرى يىلانلار سەپ - سەپ بولۇپ ساسلىقتىن چىقىپ يوقاپ كېتىدۇ، ئۇلار قۇياش پارلىغاندا يەنە پەيدا بولىدۇ. سېنىڭ كۆزۈڭگە چېلىقىپ قالغاندا بولسا، ساڭا مۇلايىم بولۇپ كۆرۈنىدۇ ۋە ساڭا بىر خىل ئۇسسۇل ئويناپ بېرىدۇ. سەن شېرىنلىك ئىچىدە قالغاندا ئۇ ساڭا ھۇجۇم قىلىدۇ. سەن يەنە شېرىنلىك ئىچىدە بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالىشىسەن.

ئۇلار ئۈچۈن ئادەملەر ئۇلارنىڭ ئەڭ ئەشەددىي دۈشمىنى. ئۇلار ئادەملەرنىڭ ئۆلۈمىنى ئۆزلىرىنىڭ توي مەرىكىسى، دەپ بىلىدۇ. ئۇلار كۈن بويى ئادەم چۈشىدۇ.

ئۆيۈمنىڭ ئالدىدىكى بۇ ساسلىق يىلانلارنىڭ ۋەتىنى. ئۇ يەرگە ياۋا قۇشلارمۇ قونۇپ ئۆتەلمەيدۇ. بۇ يەردە پاقا ۋە بېلىقلارنىڭ ئىزى يوق. بۇ يەر جىمجىت ۋە گۈزەل. بۇ يەردە يىلانلار بەخت قۇچقان. بۇ يەردە باھار كۈلگەن يىلانلار ساما سالغان. ئۇلار بۇ يەردە مەڭگۈ تەڭداشسىز.

قەدىمىي دەرەخنىڭ ئۈستىدە يالغۇز ئولتۇرغان يېگانە قۇش

يىرگىنچلىك يىلان بالىسىغا قاراپ: «خۇداغا مىڭ مەرتىۋە شۈكۈر،
مېنى خۇدانىڭ سەن قىلىپ يارىتىپ قويىمىغىنىغا شۈكۈر . . .»
دېدى.

تاغدىن - باغدىن

1

ئەبەدىل ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان ئالقىش بار. ئۇ بولسىمۇ
قەھرىمانلارغا ياغرىتىلغان ئالقىش، ئەبەدىي ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان
قارغىش بار. ئۇ بولسىمۇ مۇناپىقلارغا ئوقۇلغان لەنەت - نەپرەتتىن
ئىبارەتتۇر.

2

بىز زېمىننىڭ نېمەتلىرىدىن زوقلىنىمىز. زېمىن بىزنىڭ
ئەمگەكلىرىمىزدىن زوقلىنىدۇ.

3

پەسكەشلىكلەر ئادەم بەدىنىدىكى زەھەردۇر، مۇھەببەت ۋە
مېھرىبانلىق ئادەم بەدىنىدىكى ھەسەلدۇر.

4

ماددىي جەھەتتىكى يوقىلىشتىن مەنئىي جەھەتتىكى يوقىلىش
چىدىغۇسىز دەرىجىدىكى يوقىلىشتۇر.

5

تراگېدىيىسىز ئۆتكەن ھاياتتا ئېتىقاد ۋە ئىمان ئاجىز بولىدۇ.

6

قورقۇنچاقلىق — ئىنسانلاردىكى روھىي ئاجىزلىقتۇر.

7

تىل - ھاقارەت، كۈچلۈك مەسخىرىلەر ئويغۇتالمىغان ئادەمنى ئىزگۈ - چۇقانلارمۇ، گۈزەل ناخشىلارمۇ ئويغىتالمايدۇ. ئۆزى ئويغانغان ئادەمنى ھەرقانداق بېسىم، سۈيىقەستلەرمۇ ئۇخلايتالمايدۇ.

8

ھاياتلىق ئالىمىدە مېھىر - ۋاپا توختىغاندەك، خۇدا دۇنيا ھاياتلىقتىنمۇ ئاخىرلاشتۇرۇشى مۇمكىن.

9

تەڭرىنىڭ مەغپىرىتى ۋە مەرھەمىتى زېمىننىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ساقلاپ قالدى، ئەمما پاسىقلارنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ساقلاپ قالالمىدى.

10

گېگانت ئادەملەرنىڭ قەلبى ھەقىقەتلەرنىڭ خەزىنىسىدۇر.

11

قۇلچىلىق قىلىش — ئاجىز خەلقنىڭ ئېتىقادى؛
بىپەرۋالىق، بىخۇدلۇق — ئاجىز خەلقنىڭ روھى؛
پەسكەشلىك، رەزىللىك — ئاجىز خەلقنىڭ ئەخلاقى.

12

تۈرلۈك - تۈمەن گۇناھلارغا يول ئېچىپ بىرىۋاتقان ئادەملەردە ئىمان بولمايدۇ.

تۈرلۈك - تۈمەن گۇناھلارغا سۈكۈت قىلىۋاتقان ئادەملەردە ۋىجدان بولمايدۇ.

تۈرلۈك - تۈمەن گۇناھلارغا شېرىكلەشكەن ئادەملەردە ئېتىقاد بولمايدۇ.

13

بىر يۇرتنىڭ ئېتىقادىنىڭ ئاجىزلىشىشى ئۇنىڭ ھالاكىتىنىڭ باشلىنىشىدۇر.

14

سەن ئەلنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈپ قالغاندا، سېنىڭ ئۆيۈڭنىڭ ئالدىدىكى دەرىخىڭمۇ ساڭا سايە بەرمەيدۇ.

15

دۇنيا تارىخىدا سىياسىي ۋە ئىجتىمائىي بېسىملار ھەقىقەت ئىزدىگۈچىلەرنى توسۇپ قالالىغان ئەمەس.

16

ھاياتنىڭ ھەربىر ئىشىكىنى يۈكسەك ئەقىدە بىلەن ئاچقان ئادەم خار بولمايدۇ.

17

ئېتىقاد بولمىسا ۋىجدان نە بولسۇن !

ئىمان بولمىسا ئېھسان نە بولسۇن!

18

يىلان - چايانلار كەمسىتكەن ئادەم چوقۇم ياخشى ئادەم بولۇشى مۇمكىن.

19

گىگانتلارنىڭ قاننى ئېتىقاد ۋە ئىرادىدۇر، پاسىقلارنىڭ قاننى ھىيلە - مىكىر ۋە سۈيىقەستلەردۇر.

20

دۈشمەنلىرىمىزنى بىلمەي ياشىغىنىمىز — ئەقىلدىن پۈتۈنلەي ئازغانلىقىمىز.

21

ھايات ئازابلىرىغا چىدىغان ئادەمنىڭ كەلگۈسى مەنىلىك بولىدۇ.

22

كۆندۈرۈلگەن ياۋا قۇش ئۆز قېرىنداشلىرىنىڭ قان ۋە گۆشى بىلەن بېقىلىدۇ.

23

بالىلارغا تىل تەڭگۈزگەن ھەرقانداق ئادەمنى بىز زالىم، دەپ قارايمىز.

ئانىلارغا تىل تەڭگۈزگەن ھەرقانداق ئادەمنى بىز زالىم، دەپ قارايمىز.

ۋەتىنى ، يۇرتىغا تىل تەگكۈزگەن ھەرقانداق ئادەمنى بىز زالىم، دەپ قارايمىز .

24

تۇرمۇش ۋە ھاياتتىكى ئازاب - ئوقۇبەتلەر، ھاقارەتلەنگەن قەدىر - قىممەتلەر، چەتكە قېقىلغان مۇھەببەتلەر ئەقىللىق ئادەملەر ئۈچۈن پەندى - نەسىھەت .

25

دۈشمەنگە سادىق بولۇش، ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلىش جاھالەت پىرىلىرىگە ھامىي بولۇشتىن باشقا نەرسە ئەمەس .

26

تارىخنى بۇرمىلىغانلار يا ساتقۇنلار ياكى زوراۋانلار .

27

سەن يۇرتۇڭدىن ھەيدەپ چىقىرىلغان تەقدىردىمۇ ئەس - يادىڭ يۇرتۇڭدا بولسۇن .

سەن ئۆز خەلقىڭ تەرىپىدىن ھاقارەتلەنگەن تەقدىردىمۇ ئوي - خىيالڭ خەلقىڭدە بولسۇن!

28

خورلۇق ۋە ھاقارەتلەردىن يانغان ئوتنى كىم ئۆچۈرەلگەن، بىرلىك ۋە ئىتتىپاقلىقتىن تۇغۇلغان ئۇلۇغ سادالارنى كىم كۆمەلگەن!

29

بىمەنە چاقىرىقلار، ئۆلۈك شوئارلار كۆمۈلۈپ قالغان
ئادەملەرنى ئويغىتالمايدۇ.

30

كۈچلۈك بولۇش ئۈچۈن ھوقۇق بولۇش كېرەك، ھوقۇق
بولۇش ئۈچۈن كۈچلۈك بولۇش كېرەك.

31

ماڭا ئېيتقىن، پەرىشتەم!
كۆل بويىدا ئولتۇرۇپ تەبىئەت دۇنياسىغا نېمە دەۋاتقانلىقىڭنى
ئېيتىپ بەرگىن. قۇشلارنىڭ يېقىملىق سايىراشلىرىنى
ئاڭلاۋاتىمەن، ئېرىقتىكى سۇلارنىڭ سۆيۈملۈك شىۋىرلاشلىرىنى
تىڭشاۋاتىمەن. يېشىل يوپۇرماقلارنىڭ ئىزگۈ ناخشىلارنى
ياڭرىتىپ، تەبىئەت دۇنياسىغا خۇشاللىق ئاتا قىلىۋاتقىنىنى
كۆرۈۋاتىمەن، ئەمما سېنىڭ سۆزلىرىڭنى ئاڭلىيالمىدىم.
ئېيتقىن دوستۇم!

ساڭا ھاياتلىق ئاتا قىلغان ئاسمان ۋە زېمىنغا قاراپ نېمە
دەۋاتقانلىقىڭنى ئېيتىپ بەرگىن!
قۇياشنىڭ ئاداقىنى نۇرلىرى يېشىل يوپۇرماقلارنىڭ
لەۋلىرىنى بىر پەس سۆيۈپ كۆزدىن غايىب بولدى.
تاغ باغرىدىكى پادىچى بالىلارمۇ پادىلىرىنى ھەيدەپ قايتىپ
كىلىشتى. سەن يەنىلا يېگانە ھالدا سۆزلەۋاتىسەن. كۆڭلۈڭدىكى
سىرىڭنى يوشۇرمىغىن. گەپلىرىڭنى ئاشۇ گۈل -
گىياھلار، دەريا - ئېقىنلار تىڭشىغاندەك مەنمۇ تىڭشاي،
سۆزلىرىڭنى قۇلاقلىرىم ئەمەس يۈرىكىم تىڭشايدۇ.

ئېيتقىن، پەرىشتەم!
تەنھالىقتىكى ئازابىڭنى، جىمجىتلىقتىكى لىرىك
ناخشىلىرىڭنى، خىيالىدىكى كۆز ياشلىرىڭنى ماڭا ئېيتقىن!

32

كۆڭلى - كۆكسى كەڭ ئادەملەر باشقىلارنىڭ ھاياتى ۋە
تۇرمۇشىدىن قۇسۇر ئىزدەپ يۈرمەيدۇ.

33

ئېتىقاد — دوستلۇقنى كۈچەيتىدۇ، مۇھەببەتنى ئاشۇرىدۇ.
ۋەتەن — ئانا يۇرت، ئانا - ئانا، قېرىنداشلارغا سادىق قىلىدۇ.
ئېغىر يۈكلەرنى يېنىكلىتىدۇ، قەلبلەرنى خاتىرجەم قىلىدۇ،
كۆڭۈلدىكى غەشلىكلەرنى تۈگىتىدۇ، ھەقىقەت يولىنى، ئۇلۇغ
ھىجرەتنى مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۈرىدۇ.

34

ئىرادە — يۈكسەك ئادەملەرنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتى. ئۇ
ئەزىمەتلەرنى جاسارەتكە ئىگە قىلىدۇ، دۇئىلاردا چەۋەنداز قىلىدۇ،
مۇنبەرلەردە گەپ قىلدۇرىدۇ، جەڭگاھلار جەڭ قىلدۇرىدۇ.

35

ئىنسان ھەرقانداق بىر ئىشنى دورىيالايدۇ، ئەمما ئۇنىڭغا
ئوخشاش قىلالمايدۇ.

36

سەن ئۆزۈڭنىڭ تۇرمۇشىغا ھەقىقەتنى مایاڭ قىلساڭ،
ھاياتىڭ ھەربىر مىنۇتى كۈچ ۋە نۇر ھاسىل قىلىدۇ.

37

چىكىدىن ئاشقان ھېسداشلىق ساڭا ھالاكەت ئېلىپ كېلىشى
مۇمكىن.

38

تەڭرى ئاق كۆڭۈل، سەمىمىي ئادەملەر بىلەن بىللە كۈلىدۇ،
چۈنكى ئۇ ئاق كۆڭۈل ھەم سەمىمىي.

39

قۇياش — مەڭگۈ پەرۋاز قىلىدىغان پەرىشتە. قۇياش — مەڭگۈ
مېڭىپ يۈرگەن ئادەم.

40

ئاسان خاتالىشىپ قالىدىغان ئادەملەرنىڭ كۆپلىرى
ۋە قىزىققان كېلىدۇ.

41

زېرەك ئادەملەر ئۆز ھاياتىنى ئىنسانلار بىلەن تەبىئەت بىلەن
تەڭرى بىلەن چەمبەرچاس باغلىۋېتىدۇ.

42

ساخىبلىق يوللىرى بىلەن ئېرىشكەن ھەرقانداق نەرسىنىڭ
ئۆمرى قىسقا بولىدۇ.

43

توختىماي مېڭىش كېرەك. يا دېڭىزغا بارىسەن،

ياكى دەرياغا. . .
 توختىماي مېڭىش كېرەك، دەناغا ئېرىشىسەن
 ياكى رەناغا. . .
 بىر جايدا ئولتۇرۇۋالساڭ، ھەممە نەرسەڭدىن قۇرۇق
 قېلىشنىڭ مۇمكىن.

44

ئەرزىمەس مەپكۈرلەرنى ئۆزىگە ئېتىقاد قىلىۋالغان ئاۋامنى
 ئۇلۇغ ھېكمەتلەرنى سۆزلەش بىلەن ئۆزگەرتكىلى بولمايدۇ.

45

مۇھەببەت ۋە ئەخلاىنى ئۆز پەرزەنتىنىڭ ۋىرجۇدقا مۇجەسسەم
 قىلىمىغان ئاتا - ئانا تەڭرىنىڭ ئىلتىپاتىغا ئېرىشەلمەيدۇ.

46

روھنى يۇيۇپ تۇرۇش كېرەك.
 ئۆز روھىنى پاكلىمىغان ئادەم مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمىدۇ.

47

ئۆز مەقسەتلىرىگە ئۇدۇل يېتىپ بارغان ھەقىقەتچىلەر بار
 بولغان ئەمەس.

48

ئەتراپىدىكى ئۇلۇغ روھلارنى كۆرەلمىگەن ئادەم مەڭگۈ بۈيۈك
 بىر روھ يارىتالمىدۇ.

49

خىلمۇخىل مۇسبەت ۋە مەغلۇبىيەتلەر ئۇچۇقتۇرۇۋەتكەن
ئادەملەر ئىرادە جەھەتتە ئەڭ ئاجىز ئادەملەردۇر.

50

يۈكسەك ئادەملەر ئۆزىنى مەڭگۈ پەس كۆرمەيدۇ.

51

پەقەت ئىرادىلىك ئادەملەرلا ئۆز تۇرمۇشىدىن ئارزۇ قىلغان
نەرسىلىرىگە ئېرىشەلەيدۇ.

52

سەممىيلىك — ئىنسانلارنى مۇۋەپپەقىيەت ۋە بەختكە ئېلىپ
بارىدىغان ئەڭ ئۇلۇغ يول.

مەسئۇل مۇھەررىرى: گەنۋەر سابىت
مېھرىگۈل ئوبۇلقاسىم
مەسئۇل كوررېكتورى: مۇنەرە مۇساجان

ئىبراھىم ئالىپ تېكىن ئەسەرلىرى (2)
ئاپتورى: ئىبراھىم ئالىپ تېكىن

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348-نۆ)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ خۇڭتۇ باسما چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
قىستۇرما ۋارقى: 6 باسما تاۋىقى: 14.625
2005 - يىلى 7 - ئاي 1 - نەشرى
2005 - يىلى 7 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 3000 — 1
ISBN 7-228-09343-7
ئومۇمىي باھاسى: 60.00 يۈەن
يەككە باھاسى: 20.00 يۈەن

دانا ئاتا بالىلارغا يۈكسەك غايە ۋە چىن ئەقىدە ھەققىدە ساۋاق
بېرىدۇ. قېرىنداشلىرىغا ، دوستلىرىغا ، قوشنىلىرىغا ھەقىنى تەۋسىيە
قىلىدۇ. ياخشىلىق يوللىرىغا پۇل - مال سەرپ قىلىدۇ. ھەقىقەت يو-
لدا پىداكارلىق كۆرسىتىدۇ.

ياخشى ئاتا ئۆز ئەقىل - پاراستى ، ئۆز ئەمگىكى ، ئۆز ئىقتى-
سادىي بىلەن دۇنيانى نادانلىقتىن ، غەپلەتتىن ئويغىتىدۇ. قەلبىدىكى
يۈكسەك گۈزەللىكى بىلەن ھايات يوللىرىنى يورۇتىدۇ. جاسارىتى
بىلەن دىللارنى تاۋلايدۇ. پاكلىقى ۋە توغرىلىقى بىلەن كىشىلەرنى
ياخشىلىققا يېتەكلەيدۇ.

ISBN 7-228

(民文) 总定价(三

ISBN 7-228-09343-7

9 787228 093434 >